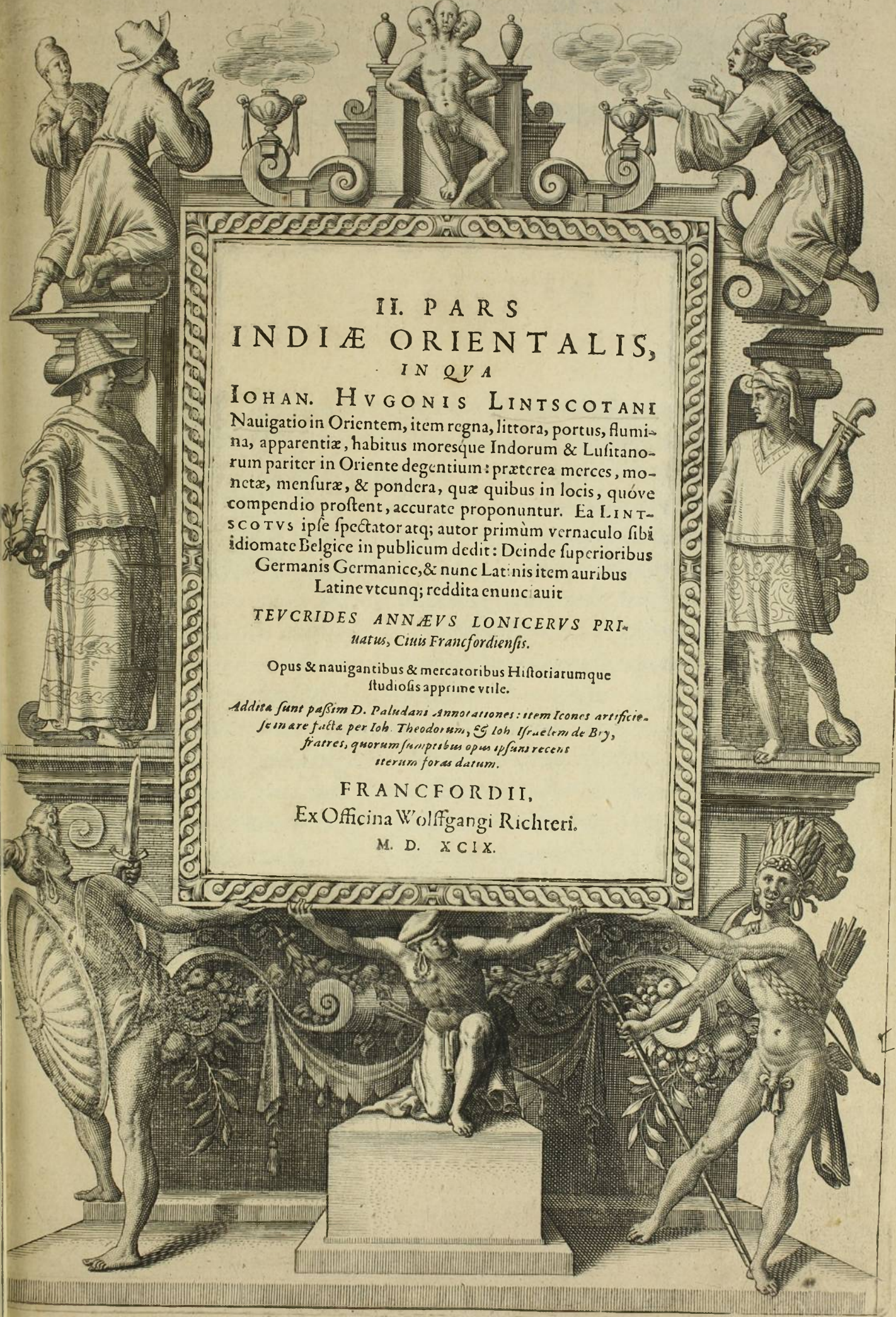

le ne fay rien
sans
Gayeté

(Montaigne, Des livres)

Ex Libris
José Mindlin

II. PARS
INDIÆ ORIENTALIS,
IN QVA

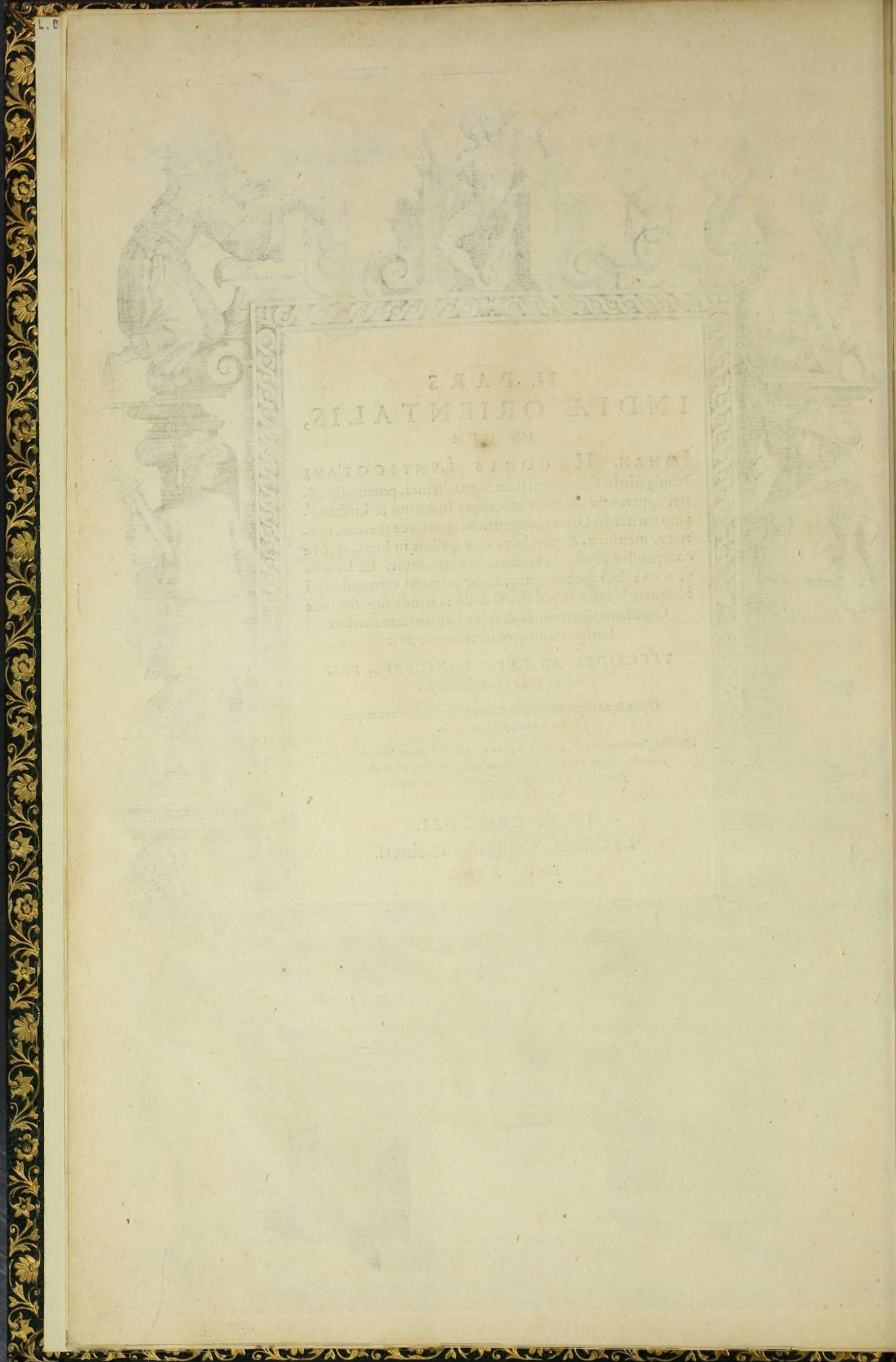
IOHAN. HVGONIS LINTSCOTANI
Nauigatio in Orientem, item regna, littora, portus, flumi-
na, apparentiæ, habitus moresque Indorum & Lusitano-
rum pariter in Oriente degentium: præterea merces, mo-
netæ, mensuræ, & pondera, quæ quibus in locis, quove
compendio prostant, accurate proponuntur. Ea LINT-
SCOTVS ipse spectator atq; autor primùm vernaculo sibi
idiomate Belgice in publicum dedit: Deinde superioribus
Germanis Germanice, & nunc Latine item auribus
Latine utcunq; reddita enunciauit

TEVCRIDES ANNÆVS LONICERVS PRI-
uatus, Ciuis Francfordiensis.

Opus & nauigantibus & mercatoribus Historiarumque
studiosis aptissime utile.

*Addita sunt passim D. Paludani Annotationes: item Icones artificio-
se in are factæ per Ioh. Theodorum, & Ioh. Israellem de Bry,
fratres, quorum sumptibus opus ipsius recens
iterum foras datum.*

FRANCFORDII,
Ex Officina Wolffgangi Richteri.
M. D. XCIX.

INDIA ORIENTALIS

Part 1
The first part of the book describes the general situation of the East Indies, and the various islands and countries which compose it. It also contains a list of the principal cities, and a description of the climate, soil, and productions of each. The second part of the book contains a list of the principal commodities which are exported from the East Indies, and a description of the manner in which they are produced and prepared for exportation.

The third part of the book contains a list of the principal cities and towns of the East Indies, and a description of the manner in which they are governed. The fourth part of the book contains a list of the principal religions and sects which are professed in the East Indies, and a description of the manner in which they are worshipped.

THE EAST INDIES
PART 1

PRÆFATIO SVPER INDIAE ORIENTALIS DESCRIPTIONEM NOVAM.

SIquidem amice Lector, in eum finem natura nobis rationem indulgit, ut non solum pulcherrimum hoc mundi opificium externis sensibus contueri, sed & mentis nostræ radiis contemplari, atque inde artificem plenius agnoscere meritaque laude concelebrare queamus: nec vero vnus aliquis in hoc officium obligatus est, sed incumbit pariter omnibus, ut sibi creditum talentum minime abscondant, sed ut usuram faciant, & fructum hero suo centuplum reddant, magnalia Dei passim predicando atque per vniuersum orbem ea publicando, ut hoc modo pelliciantur homines ad gratias DEO reddendas agnitis eius mirabilibus. Eadem sane & ambobus nobis fratribus Bryeis fuit ratio, cur in officio nostro persistentes in honorem Dei opt. max. vocationem nostram ita prosequeremur, ut & DEI opera magnificarentur, & nostrum studium in iis predicandis passim constaret. Fecimus itaque & in hoc opere, ut non minus sumptui atque opera parceremus, quam antea à nobis factum fuit in descriptione Regni CONGO, quod in Africa est, primam huius Operis partem referente. Secuti sumus in eo institutum & vestigia parentis nostri dilecti, dum viueret, qui cum antea Occidentalem Indiam publici iuris fecisset, moriens sane voluit, ut nos filij eius pari studio atque fide Orientales insulas persequeremur. Nos itaque Africa partes ordine ob oculos posituri, nec tamen descriptiones nostris o-

P R A E F A T I O.

peris conuenientes naēti, forte fortuito in Ioannis Lintscotani Historiam relationem de India Orientali incidimus.

Continetur in hac Historia luculenta descriptio totius Indiae Orientalis, nostro instituto percommoda, nec minus miracula DEI magnifice extollens, unde Lector & delectationem & utilitatem haud exiguam capere possit: quodcum ita esse intellexerimus, operae precium duximus, ut ea sumptu nostro nostraque industria cum priore parte coniungerentur. fecit autem Iconum effingendarum nimius diuturniorque labor, ut Lintscotani Historiam in duas partes diuideremus, quo commodius materia digesta lucem viderent.

In prima parte Lintscotani nauigatio prima describitur, quam in Orientem suscepit soluens ex Lusitania, in qua littora occurrentia ordine leguntur. addita & nationum descriptio, quotquot oram maritimam à Lusitania in Chinam usque accolunt, nec praeteriimus negociationes, mores, habitus &c. de quibus in titulo promissio facta est, quaeque in contextu fuse explicantur.

Adhuc cum auctor Lectorem ad Historiam de Chinae regno releget, nos pari opera eandem perlustrauimus, quaeque magis spectabilia memorabiliaque viderentur, ea in ere incisa ob oculos posuimus, addita succincta expositione, unde historia nostra & luculentior & perfectior prodit.

In altera Historia Lintscotanae parte, quam Tertiam Indiae Orientalis partem diximus, Reditus Lintscotani in Lusitaniam, & tandem in Hollandiam describitur, commemoraturque iuxta quid dignum scitu in eo contigerit, dum videlicet tempus nunc in India, nunc in Insulis occurrentibus duceret, quibus adiungi debet descriptio simplicium orientalium, aromatum, gemmarum, Iconibus aeneis & ipsa representanda.

Neque praetereunda tabula Goae Indiae metropolis, neque Angraë in Terceris Insulis urbis famosissima, neque tabula generalis Hydrographica Geographicaque, in qua nauigationis huius cursus penitus designatur, quam tertiae parti eo

libentius

P R Æ F A T I O.

libentius annexuimus, quod secunda iam referta esset ^{curiositas} habituum morumque exoticorum.

Fit præterea mentio in Historia Lintscotana regni Guineæ, quod tametsi ad primam partem, videlicet ad Congo regnum, quod in Africa est, pertineat, at ne quid hic desideretur, illud & Iconibus representatum, & descriptione luculenta expositum huc contulimus, cuius ordinis hæ fuerunt rationes, prima ne Edoardi Lopesij historiam mutilaremus, sed ut & ordinem & contextum eius sartum tectum retineremus. Secunda, quod ante Lintscotanium, cuius nunc demum nobis facta est copia, plenior Guineæ descriptio nobis ad manus non fuisset. Vnde cuique autori suum reddentes, nemini detractum cupimus. nec refert, quod eiusdem autoris materiam transponentes, in suum locum, videlicet ad Africa oram eam occurrentem apposuerimus.

Quod studium nostrum tibi ò Lector, probatum cupimus, unde & delectatio & fructus erit haud pœnitendus, præsertim si in animum induxeris tuum, quanta misericordia & gratia nobis à DEO facta sit, dum se nobis in filio patefecit, amoremque suum paternum, æternamque voluntatem ita reuelavit, ut nos ex tot gentibus electos sibi sanctos assciuerit, tametsi reliqua ingenij acumine, prudentia civili, potentiaque & opibus thesaurisque mundanis, longe nobis superiores sint. Ceci equidem & vera luce cæsi, tamque procul à vera DEI noticia remoti, quam ulli gentium sub Sole, colentes Dæmonia & idola, unde diuus Paulus vere dixit, non in voluntate nec in cursu alicuius, sed in sola miseratione DEI id esse positum.

Nos itaque qui ex numero electorum sumus, agamus DEO gratias, pro paterna eius in nos, voluntate, quam nobis præ aliis potius, patefactam voluit, neque lingua solum, sed factis testemur, quam ex animo super eius misericordia lætemur; emendemus nos in melius, ne peccatis nostris irritatus DEVS nobis repudiatis illos præferat, haud secus atque olim nos præ gente sua sancta elegit, commotus ingrati-

L. P.

P R Æ F A T I O.

*tudine & peruicacia gentis eius durissima ceruicis. incumbit ve-
rò nobis maximè ut ipsis factis operibusq; nostris aliis preeamus
præluceamusq; quo infideles, & à vero DE I cultu longius re-
motos exemplo nostro alliciamus, uti in magno illo die Domini
vox in auribus nostris personet: Venite vos fideles serui in gau-
dia domini vestri, minimum talentum vobis concreditum, ad-
ministrastis probe, proficiemini deinceps maiori. quod faxit
pater misericordiarum per dominum nostrum Iesum Christum,
Amen.*

ILLVSTRIS:

ILLVSTRISSIMIS, GE-
NEROSIS, NOBILIBVS ET
PRVDENTIBVS DOMINIS REPRÆ-
sentantibus Status confœderatos prouincia-
rum Belgij.

VNT qui nimium simplicitatem suam produnt, dum quæcunque noua sparguntur, nullo iudicio temere arripiunt: sunt ediuerso alij, qui mea opinione, saluo tamen aliorum iudicio, naturam rerum nimium arctis finibus includunt, dum non nisi quæ in nostro hemisphærio fiunt, fide digna putant, quæ vero extra eius limites referuntur, tanquam fabulosa irrident: falluntur ij, siquidem vtrobique inuenias, quæ ob singularem & stupendam naturæ vim & actionem memoranda sint.

Quin si ad aliud nihil respiciamus, quam ad telluris pariter & aquæ diuersitatem, in externa contemplatione, atq; virtute interna, tum in creaturis brutis, in iis viuentibus, tum in ipsorum hominum sub eadem cœli eleuatione degentium differentia apparentem; haud iniuria ex tali naturæ inuestigatione commoueri debemus, vt credamus minimam eius partem nobis cognitam, siquidem videmus ipsam naturam humana inuenta tam prope effingere, vt aut parum aut nihil in eo discrepet. quæ sane cum non tam admirationem, quam veritatem mereantur, incitare nos debent ad penitiores contemplationem Creatoris tantorum operum. quod si fiat necessario fatebimur, humanum intellectum cæcum plane, diuinam vero sapientiam multa nobis eiusmodi admiranda proposuisse, cuius causæ nobis imperscrutabiles, soli autem DEO cognitæ sint. Quis non miretur arborem illam Indiæ orientalis, quæ tristis dicitur, tota nocte florere, in aurora vero flores simul omnes exuere, quos sub vesperam recentes pariat, atque his vicibus per totum anni circulum ire atque redire, vt cum poëta loquar. Quin quod magis mirandum est, quod in Anhaltina prouincia, certo quodam in loco vrcei tam affabre fa-

L. E

DEDICATIO.

Et i terra effodiantur, vt recetes ex figulina prodire credas, ansis singulari cum industria affixis, quorū nuper duo ab illust. *duce VVirtemb. dono dati sunt Doct. Bernharo Zum Bröder Medico huius reipubl. Enchusana*, fide facta ab eodem illustris. principe, non nisi naturæ opus, nec vllius hominis manibus effectū. Quid nisi magnetis natura nobis tā perspecta esset, quis sine summa admiratione eius virtutem contemplaretur, dum vi tanta ferrum attrahit, referens se diametraliter ad polum arcticum? cuius rei vis abdita hæcenus multa præclara ingenia torisit, necdum quantum ipse video, ea eruta aut suis causis sufficienter declarata est: at nos eo minus hæc miramur, quod sensus nostri consuetudine ad eam inuestigationem obbrutescunt. Quoniam vero natura eiusmodi plurima nobis exhibet, quorum alia ob vulgaritatem non curamus, alia ob ignorantiam nescimus, dementia foret, imo desidia, si mentis nostræ oculos haud vltius proferremus, sed tanquam in priuatum sinum demissos a contemplatione rerum tam pulcherrimarum ex propria persuasione subduceremus potius, quā propria experientia, latentes incognitasq; naturæ partes in apertum ederemus. Relinquo tamen suum cuiq; iudicium tum in his, tum in aliis. Mea quidem sententia hæc fuit, vt ea, quæ intra annos tredecim in Oriente vidi, vel plane mecum sepulta haberē, vel simplicissime publicata foras darem sine vllis ambagibus, aut ex propria opinione adductis argumentis confirmata, vt nimirum veritatis oratio eo esset simplicior. Et sum quidem ea in parte rationem meam ita secutus, confisus Lectori in eo gratum accidisse.

Posteaquam itaq; congesseram, quæcunq; Lectori commodum allatura existimabam, sane quam poteram accuratissime, atq; vt animi mei aliquā erga Illust. & magnificas vestras præstantias significationem gratitudinis ergo publicarem officiosissime, constitui mecum, si qua memoratu digna inter ea occurrerent, vestro patrocinio submittere, non fretus tantum autoritate vestra, vt quæ quam plurimum contra inuidorum morsus valeret, sed & vt præter debita officia, quæ naturaliter vobis deberem, vobis fidem & ingenuitatem meam probarem. quod vt facerem, autor mihi fuit clarissimus Doctor *Franciscus Melfon iam tot annos syndicus & aduocatus Statuum Hollandicorum*, cui cum placuisset descriptio navigationis nostræ versus polum arcticum, quam *iter Nassouium* dicunt, voluit idem *Melfonius* ne in hac parte nobis deessemus, deferens simul omnia humanitatis benevolentiaq; officia promptissima.

DEDICATIO:

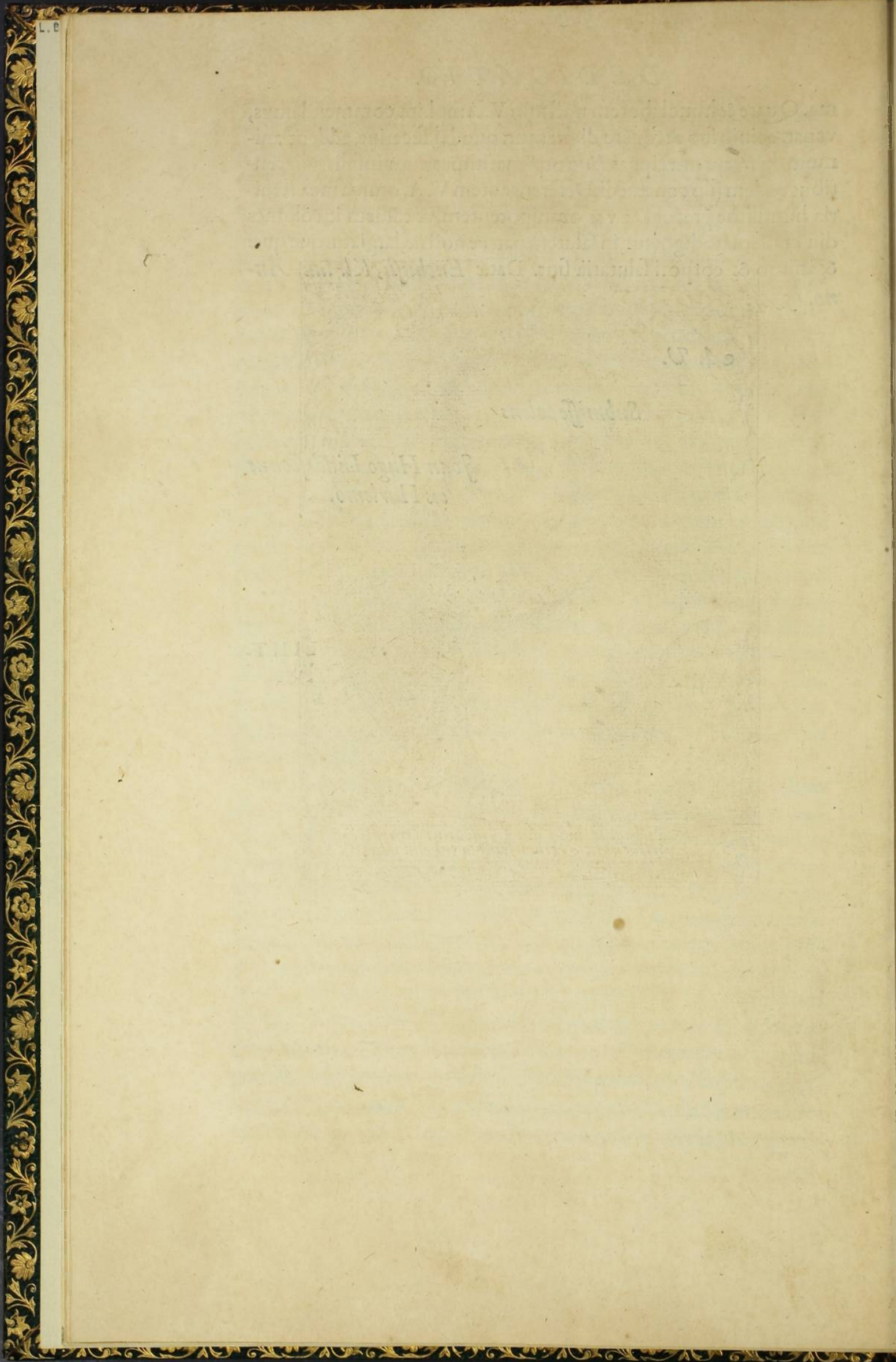
ma. Quare & hunc laborem nostrum V. Ampl. ita commendamus, ut patrocínio suo ea fouere dignentur. quod si fecerint, addent animum deinceps præcipuas Asiæ oras maritimas cum insulis adiacentibus eodem filo contexēdi. Deferens autem V. A. omnia mea seruitia humilime precor DEVM omnipotentem, ut easdem incolumes diu conseruare dignetur, in salutem patriæ nostræ, largiaturque quæ & animo & corpori salutaria sint. Datæ *Enchusii, Kl. Ian. Anno. 1596.*

A. V.

Submisse colens

*Joan. Hugo Lindtsconus
ex Harlemo.*

LINT.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

U. S.

1862

Faint, illegible text in the middle of the page.

THE

L I N T S C O T A N I
P R Æ F A T I O A D L E C T O R E M

D V M versarer, amice Lector, in India Orientali, vsus sum precipuorum tam ex Christianis, quam reliquis indigenis (quod tamen citra iactantiam dictum velim) familiaritate, ita, ut nullo negotio de quibuscunque rebus scitu dignis per eas regiones recte instrui potuerim, qua oblata commoditate facere non potui, quin quedam vel annotarem, vel utcunque delinearem, quae aliquid peculiare in se continerent, aut alias à nostrorum moribus discreparent, idque solum delectationis gratia, vel ut amicis & consanguineis meis aliquando noua quaedam reuersus in patriam communicarem. Posteaquam vero in patria vrbe Enckhusana collectanea mea recensuissem, atque eadem nunc huic nunc illi communicata, tamen si nimis rudi filo & ordine parum digesto tractata in manus hominum venire passus fuisset, factum est, ut qui legissent ea, singulari cupiditate ducti, ultro mihi autores essent, atque serio instarent, ut quae in nauigatione mea vis-

dissem

L. P.
dissem, publici iuris facerem, ut qui vellent, ex illis delectationem sibi peterent. Quibus cum tandem ex parte consensissem, iamque operi accingerer, deprehendi multo accuratorem requiri in eo & dispositionem & solertiam diligentiamque, si earum rerum peritis aliquatenus satis facere vellem. Quemadmodum vero qui in altum prouecti sunt, sero sapiunt, seroque de conscensa nauis conueruntur, sic & ego parum profecero excusatione mea, aut si quorundam ignorantia consulere velim. Fretus vero candidi Lectoris sincero iudicio, atque beneuolentia summa, ut qui opellam meam, & inconditam scribendi rationem facile boni sit consulturus, si respiciat videlicet animi mei intentionem, qua non nisi amicis & consanguineis priuatim gratum facere volui, quin imo ut saltem mihi ipsi ea pro memoria forent, si quando in conuersatione familiari vobiscum ea de re agerem, recitaremue qua mihi toto hoc spacio annorum tredecim continuorum, tum inter nauigandum tum inter commorandum, & admiratione & comemoratione digna occurrissent. nec dubito quin lectio huius Historia cuius sit gratissima iucundissimaque futura. quin plus inde fructus atque commodi emerget quam vel promittere sibi aut sperare quis possit.

Qua cum ita sint, primum rogamus ut in Iconibus hisce rei potius viua effigiatio quam artis industria spectetur, neque in orationis contextu ullus ornatus aut sermonis elegantia requiretur. nec enim ut ingenue fatear, à teneris ad istud studiorum genus à parentibus sum adhibitus, multo minus in eo versatus exercitatusue. Nudam veritatem nudis verbis simpliciter proposui, ut qui veritatis usque quaque fuerim à prima aetate mea studiosissimus. Atque ut opera mea aliquod precium feram, mentem potius scribentis omnibus modis publico commodo studentem, quam opusculum leuidense hoc boni consulere velitis. hoc si à te, o Lector beneuole, acceptum retulero, iam abunde mihi satis factum ingenue profiteor, profiteborque donec apud memores pulchri stat gratia facti. Vale feliciter.

II. PARS

II. PARS INDIAE ORIENTALIS.

Argumentum Operis.

DEscribitur in hoc Opere IOANNIS HVGONIS LINTSCOTANI *Navigatio, quam ille in Indiam Orientalem suscepit. Enumerantur regiones, littora, portus, flumina, promontoria nauigantibus apparentia, & quaecunq; alia à Lusitanis hactenus in Oriente detecta sunt: Habitus item moresque gentium illarum nobis insolentiores, quibus tum ipsi Lusitani in regionibus illis agentes, tum indigenae ornantur: templa quoque, idola, aedificia &c. quae cuncta in tabulis aeneis artificiose incisa luculenter ob oculos ponuntur. Addita est passim perspicua narratio de variis superstitionibus, deque politico & œconomico earum regimine. item de mercibus, mercatura, monetis, mensuris, ponderibus, quae, quibus in locis, quoue compendio prostent: ea Lintscotanus in eorum gratiam, qui rerum mirabilium nouitate suauitateque afficiuntur, ex propria experientia deprompta in Historiam retulit. & primum quidem summa cum diligentia sermonisque illicio, in patrio idiomate quod Batauorum erat, ipse author & spectator omnium publice proposuit: eadē deinde versa superioribus Germanis vernacula lingua reddidit TEVCRIDES ANNÆVS LONICERVVS PRIVATVS, Poes. & Med. cand. Ciuis Francfordij ad Mœnum. Idem quoque LONICERVVS nunc demum eadem Latinis auribus ut cunque reddita recens exhibuit.*

A CAP.

II. PARS INDIÆ
CAPVT PRIMVM.

GO IOANNES HUGO, patria LINTSCOTANVS, à prima statim pueritia mea mire afficiebar earum Historiarum lectione, quæ de rebus vulgo incognitis ac præcul sitis regionibus agerent, vnde me vehemens inceserat desiderium, vt eadem quæ legeram, coram inspiciendi penitiusque cognoscendi ingenti ardore flagrarem, desideriumque meum tandem explere, & relictis ad tempus amicis, con-

sanguineis, patriæque in remotissimas orbis partes abire animo meo plane constituerem. Equidem haud facile dixerò, quam ægre à meis diuelli potuerim, vicit tamen desiderij explendi insatiabilis cupiditas, adeo vt propositum meum alacriter constanterque vrgerem, commendans vias meas DEO opt. max. speque bona fultus, fore vt ipse conatibus meis dextre aspiraret. Valedico parentibus meis charissimis per id tempus Enchusij habitantibus, nauiculamque conscendo, quæ in Texeliam iniulam cursum dirigebat, vt classem illic commorantem iam iamque in Hispaniam Lusitaniamque ituram offenderem, eo nimirum fine, quo in aliqua earum nauium ad Insulam S. Lucae de Berrameda Hispalim vsque deportarer, inuisurus illic duos fratres meos ad aliquot annos ibidem degentes, ex quibus non tam mores gentis Hispanicæ addiscerem, quam aliquam linguæ illius cognitionem mihi compararem.

Anno 1579. classis 80. nauium instructa soluimus Texelia Hispaniam petentes. Novo eiusdem mensis die inter Angliam Galliamque cursum tenemus. Duodecimo promontorium Compostellæ, siue S. Iacobi in conspectu habemus. Decimo quinto apparet Sintra, vulgo *Capo de Roxent* dicta, vbi *Tagus* mare ingrediens famosissimum Lusitanix Emporium Olyssiponem vulgo Lyssibonam alluit, quo vbi deuentum erat, aliquot è classe nostra naues portum ingrediuntur. Decimo septimo S. Vincentij promontorium occurrit. Vigesimo quinto, quæ Natalis erat Domini nostri Iesu Christi, ingredimur alueum S. Lucae de Berrameda, morati illic ad triduum Hispalim contendimus, ipsoque natalitiorum die salui appellimus.

Kl. Ian. Anno 1580. alterum meum fratrem conuenio, alter siquidem *Mantuanam Carpetanorum*, vbi aula regia erat, iam pridem abierat. Tametsi vero constituissem mecum recta pergere, necessario tamen ad tempus mihi illic hærendum fuit, donec aliquam Hispanicæ linguæ cognitionem compararem, siquidem eius ignari per ea loca minus expedite peregrinantur. Dum hæc aguntur, Henricus vltimus Portugallix Rex fati concedit, vnde tumultu per regnum coorto omnia ad seditionem spectabant Rex n. Henricus moriens hæredem legitimumque in regno successorem sibi constituerat *Philippum* Hispaniarum Regem, suum ex sorore nepotem, tametsi satis sciret Hispanos iam olim à Lusitanis implacabili odio dissidere, vnde factum est, vt Lusitani quibus poterant modis atque viribus Philippo Hispaniarum regi se opponerent, Regemque sibi eligerent ANTONIVM *Priorem de Ocrato*, demortui Regis ex fratre nepotem. Quod cum Hispano nunciatum esset, protinus instructo exercitu Lusitaniam ipsemet contendit, vt inauguratus regni insignia auferret. præmittit *ducem Albanum* cum aliquot copiarum comitatu, qui tumultus sedaret, & ita partim vi, partim promissis, regnum Rex occupat. Hæc erat causa cur plurimi Hispali aliisque è locis exciti Lusitaniam peterent. vulgus enim nouitatis mutationumque auidissimum est. Inter cæteros & frater meus aliorum instinctu ad id bellum profectus erat, is primo aulam regiã, in vrbe *Badaicos* ad fines

Henricus Lusitania Rex mortuus.

Seditio in Portugallia.

ad fines Hispaniæ Lusitaniam versus sita, constitutam sequebatur, donec aliquam melioris fortunæ occasionem arriperet. ipso autem aduentante regnū erat pacatum, *Antonius* profligatus, & *Philippus* ab vniuerso regno in Regem confirmatus. Frater ergo mutans consilium suum de itinere Lusitanico, in Legatos quosdam incidit, qui Regis negocia in Italia obirent, quorum ductu *Salamancam* peruenit. Eō delatus morbo epidemio tum temporis multisque millenis exitiali, quem indigenæ *Tauardillam* nuncupabant, correptus extinguitur.

ANNOTATIO DOCT. Paludani.

MOrbus cuius hīc fit mentio, contagiosus erat, nec per Hispaniam solum, sed & per Italiam, Germaniam, totumq; Christianum orbem grassabatur: cuius ipse testis sum, qui tum temporis per Italiam agros visitauit. Italis *Coccolucio* dicitur, si-
cto nomine, quod moribundi ex eo, more gallorum gallinaceorum crocitant ob catharros in tracheam defluentes, unde angustati agri torquebantur. Erat autem febris putrida, pestilentialis, ardens, continua, variis symptomatibus concurrentibus, nec ultra quadriduum plarunq; durans.

Haud multo tempore ante pestis per Lusitaniam tam atrociter grassata fuerat, vt Olyssipone ex ea perirent intra biennium vltra octoginta hominum millia. Pestem eam immediate subsecutum est cōtagium modo dictum, quod vniuersam Hispaniam misere deuastabat.

Quinto Augusti die, vbi iam mediocriter linguam percepissem, contigit mihi Nobilis quidam Germanus: qui pedestri itinere Lusitaniam petebat. illi me adiungo, donec commodior offerretur occasio. Kl. Sept. Hispali vna digressi, aliquot vicos peragramus, tandemque *Badaios* octauo mensis eius die subsistimus. ibi fratrem meum alterum, qui regiam aulam sequebatur, vnoque partu cum demortuo illo, cuius supra mentionem feci, fuerat editus, opportune conuenio.

Eodem hoc mense ANNA *Austriaca* Regina Hispaniæ, soror Rodulphi II. Imp. Rom. filia Maximiliani II. coniunx Philippi Hispaniarum Regis, e viuis excedit, vnde tota Hispania in luctu erat grauissimo; demortuæ cadauer *Badaios* auectum deportatur in monasterium *S. Laurentij in Escurial*, vbi Nouendialia illi fierent. Morati ergo ad dies aliquot in vrbe *Badaios*, iter tandem ingredimur, *Eluasq;* contingimus, quæ ciuitas prima occurrit Lusitaniā ingredientibus, circiter duo aut tria milliaria ab aula Hispanica *Badaios*, distita. Inter vtranque ciuitatem sunt confinia regnorum Hispaniæ & Portugalliæ. Prætergredimur deinde Lusitanorum quædam oppida, tandemque Olyssipone consistimus. Agebat tum temporis eo in loco *dux Albanus* Gubernator regius per Lusitaniam, eratq; maximus rerum omnium apparatus, siquidem in aduentum Regis inaugurandi omnia fiebant regie. Incidi interea, dum Olyssipone agerem, ob aërem insuctum & infectum, in grauissimum morbum. conualui tamen diuina ope septies prius venâ sectâ, Hinc nobilem illum herum meum relinquens, negotiatori cuidam me addico, ex quo mercaturæ rationes addicerem, quoad institutum meum occasione data ex sententia prosequerer. Desiuit interim pestis, cuius denuo scintillæ passim volitabant, qua de causa etiā Rex aduentum suum in Maiū mensem anni 1581 distulerat. Mense itaque

Regina Hispaniæ moritur.

Rex Philippus Regnum Portugalliæ obtinet.

II. PARS INDIÆ

4

Maio triumphans Olyssiponem ingressus rex regie equidem & more gentis magnificentissime exceptus fuit. Inter artifices mechanicos obtinuit palmã natio Germanorum. portam enim pontemque quo Rex egressus triremem procedens vrbem ingrederetur, tanto cum artificio iuxta flumen construxerat, emblematumque varietate exornauerat, vt intuentibus stupori essent. platear vicorumque anguli procurrentes preciosissimis tapetibus appensis, in quibus acu pietẽ fuerant Historiã amœnissimẽ, passim obuios oblectabant: atque vt vno verbo dicam, pompa erat vere triumphalis, apparatusque tanta solennitate dignus.

Dux Albanus Olyssipone ex-
pirat.

Duodecimo Decembr. die anni 1581. dux Albanus summus Regiã aulã præfectus in ipso regis palatio expirauit. is animam fugientem per integram quindenam ante obitum suum lacte muliebri refectus cohibuit: demortui cadauer aromatibus conditum in ducatum Albanensem ipsi hæreditarium deportatum fuit.

Don. Diego Regis filius o-
bit.

Eodem mense & rege etiamnum Olyssipone morante, Don Diego, regis maior natu filius, princeps heresque regnorum Hispaniã Lusitaniãque diem suum obiit Mantuã Carpetanorum, subsecutusque denuo est luctus per vniuersum regnum; nec enim REX præter vnicum filium *Philippum*, præterque duas filias, plures regnorum suorum hæredes habebat.

Imperatrix soror Regis Olyssiponem advenit.

Appulit eodem quoque mense Olyssiponi vidua Maximiliani Rom. Imp. soror Regis Philippi. ea comitabatur filiã ex vno pede claudicante, quã deinde in cœnobium data fuit illarum aduentus haud minore pompa, quam antea regis celebratus est.

Regis filio natu maiore mortuo, conuenerunt totius Hispaniã Lusitaniãque proceres Olyssipone in palatio regio. erant ij tam personã ecclesiasticã, quam politicã, & more gentis maxima cum solennitate PHILIPPVM Hispaniarum principem, tanquam legitimum successorem & hæredem tot regnorum agnoscentes suscipientesq; iuramentum ei fidelitatis vnanimi consensu præstiterunt.

Philippus Strozius. Don. Antonius succumbit.

Anno 1582. soluit Olyssipone ingens & instructissima classis. præfectus illi erat Marchio de S. Cruce. vehebat ea primã nobilitatis viros ex vniuersã Hispania & Lusitania, qui propriis sumptibus, & vt debitam erga regem suum obedientiam atque obsequia debita declararent, versus Insulas Flandricas iter dirigebant, obuiam processuri don. ANTONIO, eas oras cum Armada gallica, Philippo Strozio præfecto tenenti. Vbi vtrinque in conspectum ventum est, obuiis signis congregiuntur, præliumque acerrimum committunt. desiderati vtrinque plurimi, succubuit tandem Gallorum classis, ex quibus capti complures. Erant inter captiuos præcipuã nobilitatis Galli, quos Marchio ad vnum omnes capite plecti iussit in Insula S. Michaelis: reliqui Gallorum in Hispaniam abducti, & ad triremes dati sunt. dn. ANTONIVS vix egre in nauicula euasit. Præfectus *Philippus Strozius* in celoce effugiens, lethaliterq; saucius paulo post expirauit. Ea victoriã Hispani potiti, in tantum animis elati sunt, vt Olyssiponẽs Marchionem solenniter triumphantem exceperint. Rebus tandem plane compositis, REX Portugalliã Gubernatorem constituit ALBERTVM Austriacum, Cardinalem, & suum ex sorore nepotem. Ipse vero cum sorore Imperatrice reliquisque aulã suã proceribus, Mantuam in Hispaniam reuertitur.

Albertus Austriacus Gubernator Lusitanã.

CAPVT. II.

ARGVMENTVM

Nauigatio Hugonis Lintscotani in Orientem.

Ensisibus dein aliquot Olyssipone exactis, neque mercaturâ ex sententia procedente, propter Hispanorum cum Lusitanis discordiam, opportune accidit, vt esset Olyssipone monachus quidam Ordinis S. Dominici, nomine VINCENTIUS FONSECA, genere nobilis, & ob eruditionem præclaram præfectus concionibus coram Rege Sebastiano faciendis. Rege Sebastiano bellum in A-

Vincentius
Fonseca Archi-
episcopus In-
dia.

pntica gerente, & in eodem succumbente, captus quoque fuit Vincentius hic Fonseca, sed redemptus precio ad suos rediit. REX PHILIPPVS de monachi erudita facundia edoctus, & ipse eundem concionibus aulicis præficit, iamque ad altiora dignitatum fastigia eum euecturus offert ei Archiepiscopatum totius INDIÆ Orientalis tum vacantem: quem cum ei gratiose contulisset, à Pontifice id ratum haberi impetrat. Fonseca minime ignarus tam immensi, tamque periculosi itineris, quas potest causas prouinciam oblatam subterfugiendi nequit. Rex nihilominus suadendo instat quousque persuadetur, pollicetur iuxta muneris illius subleuationem finito ad summum quinquennio, quando in Hispaniam reuocatum in quietiorem statum eum collocaturus sit His itaque conditionibus Fonseca inductus itineri accingitur. Ego interim in propositum meum intētus, cogitabam qua via mihi ad illum aditus esset, ne occasionem tam commodam prætermitterem. Accidit vt frater meus, qui vni ex regis Secretariis inseruierat, impetrata ab hero suo veniâ munus Scribæ, in aliqua nauium Orientem petitura, impetrasset. id per opportunum ad institutum meum fuit. Herus fratris mei intimus erat amicus Fonseca, adeo vt nullo negotio apud Fonseca per illum promoueri, reliquorumque stipendiariorum numero, quorum quadraginta erant, adscribi possem: ad hæc, quod frater meus inter naues delectū haberet, delegerat sibi eam, qua Archiepiscopus vehebatur, eo sine vt alter alteri commodius subuenire posset. Rebus ita paratis nauigationi accingimur. classis nostra erat quinque nauium, quarum singulæ septies vel octies mille vasa portarent. Prætorix nauis nomen erat S. Philippus: alteri ab illa S. Iacobus; vtraque nouiter ædificata, illa Regis, hæc filij regij nomen obtinens. Tertia nuncupabatur S. Laurentius: Quarta S. Franciscus: ac ea, qua vehebar ego Saluatoris nomine insignis erat.

Octauo Aprilis die, quæ erat feria sexta in Passione Domini, anno 1584. (circa quod tempus, quatriduo videlicet ante vel post, naues vt plurimum sol- uunt.) in altum vnâ prouehimur, Maderam insulam versus, Deoque vias nostras committimus, absque cuius ductu vanus est omnis conatus omnisque labor mortalium.

Classis soluit
octauo Aprilis,
Anno 1584.

II. PARS INDIÆ

CAPVT. III.

ARGVMENTVM.

Nauium administratio, earum videlicet, qua in Indiam Orientalem cursum tenent.

Regalis moneta.

Risa moneta Lusitanica.

Honoraria præfectis pendenda.

Aues communiter nunc quadringentos, nunc quingentos vehunt homines: interdum plures, interdum pauciores, prout se nauæ militesue stipendiarij offerunt. Ab eumtes non vsque adeo onerantur, paucas olei, viniue serias ac quasdam priuatorum hominum merces vehunt, reliquum saburra est & comæatus, quo in naui victitent. Regalis moneta Lusitanica, quam octonariam vocant, præ omnibus aliis auctitur. eam. n. vasallis pro pipere suo tempore conquirendo pendunt. Auehnt etiam magnam pecuniæ vim ad priuatos mercatores pertinentem, nec sunt aliæ merces vtiliores apud Indos. In regali moneta octonaria plusquam quadraginta per centum lucrantur. vt primum naues è portu egressæ in altum venerunt, quotquot in naui sunt siue nauæ siue milites, recensentur, si qui nomina professi non cõparent, ij notantur à Scriba nauis, eo fine, vt itinere remenso cum fideiussoribus absentium iure agi possit. nec enim cuiquã nomen suum absq; fideiussore profiteri licet. Absentes si merces habuerint in naui, eæ quam primum auctione facta distrahuntur, saluo inuentario. Inuentarium Capitaneo traditur: similiter proceditur si quis in naui fato fungatur, sed bona ea raro ad iustum hæredem pertingunt. intercipiuntur interciduntque suppressis rationibus. Nauarchus & Nauclerus eundo & redeundo parem ambo mercedem capiunt, centum videlicet & viginti millerifas, quarum singulæ septem nummos Carolinos Batauis in vsu, faciunt. Quæcunque rationes in Lusitanica moneta instituuntur, eæ sunt per numismatis quandam speciem indigenis *Risa* vocitatum. ea est minutissima omnium moneta in toto Lusitanie regno; quantumuis etiam summa excreseat, non nisi per *Risas* computatur. Faciunt autem 160. *Risæ* vnum nummum Carolinum, siue quatuor nummos regales. *Risa* vna duos obulos facit apud Batauos; atq; hæc in gratiam eorum qui per Portugalliam peregrinantur, hoc loco exposui. Ceterum vt institutum prosequar, vterque tam Nauarchus quam Nauclerus pro arra accipit 24. millerifas, habetque vterque tam infra quam supra in naui suas cellas, quas aliis locando magno cõmodo tenet: gaudent præterea ambo suis immunitatibus, nec pro mercibus, quas sibi vehunt, quicquam pendunt. Reliqui officiiati, vulgusque nautarum, quilibet pro sua quota stipendiũ capit. Notandum tamen hoc loco, quod tamen si quilibet suam arram habeat, ea tamen non sufficiat in honoraria expendenda, quibus nauigationem à Regiis præfectis mercari necesse habet. Prouisor enim regius quem *Admirantem* vocant, vt plurimum ex gratia, nec ex merito officia dispensat. Neque interim est certum aliquod salarium nauigantibus constitutum. crescit & decrescit pro ratione temporum. Et ea quæ hoc loco commemorauimus, in genere dicta sunt, atque eo modo, quo in naui nostra tum fiebant. Proximus à Nauarcho, qui in tribus præficitur in vniuersum quinquaginta millerifas accipit, ex quibus decem ipsi in arram dantur. Guardianus siue nautarum præfectus singulis mensibus capit 1400. *Risas*, ex nauulo vero 2800. *Risas* in arram septem millerifas. *Sete Piloto* (is est qui vicem naucleri tenet) in mensẽm habet 1200. *Risas*, quæ faciunt

faciunt tres scutatos, gaudetque pari immunitate vecturæ cum nauclero. Duo fabri lignarij, & duo *Calaffatæ*; ita vocant eos, qui rimas in naui stupa ob-
stipant, quilibet eorum per mensem quatuor Scutatos capit, adhæc ex vectu-
ra 3900 risas. Dispensator victualiorum cum *Morhinois* est, in cuius potestate
sunt captiui, quique munitionem & ignem curat, accipiunt singuli in mensem
millerisam vnã, & ex vectura 2340. risas, præter cellas sibi destinatas & im-
munitates per vectigalia: quemadmodum & reliqui officijati. Remiges, *Butgeri*,
quique tormentis præficiuntur suum stipendium habent, pro cuiusque nimi-
rum conditione. Similiter fit de reliquis, quocumque in naui seruiunt. Vie-
tori tres scutati cedunt, & 3900 risas ex vectura. Sunt ibi duo *Strincer*i, qui fu-
nes nauticos, carbasa, & antennas tractant pedemque faciunt cum opus est, in
mensem singuli habent vnã millerisam & 2800. risas ex nauulo. Sunt præ-
terea remiges triginta tres, quorum quilibet in mensem millerisam vnã, &
2800. risas ex vectura habet. Sunt & triginta septem *Butgeri*, quorum singuli
per mensem 660. risas & 1860. risas ex vectura habent. Sunt pueri quatuor, (*Pa-
giens* vocantur) qui cum vectura in mensem 443. risas capiunt. Summus ar-
mamentarij præfectus & octo tormentariorum magistri differunt salariis.
Adest & Chirurgus cui nullum est certum stipendium. Factor siue curator, &
Scriba naus nihil certi pro salario habent. Occupant tamen suas peculiare
cellas, habet enim quilibet in naui cellam viginti pipas, seu vasa magna capiẽ-
tem, & supra foros cubiculum, vnde *illis* magnum sane commodum ad illos
redit.

Et tot quidem sunt personæ qui necessario in naui requirantur, quibusque
quotidie iuum dimentum præbendum est, seruata æqualitate per omnes, nec
differt in eo vel summus vel infimus. Capiunt singuli dietim panis bis cocti li-
bram vnã cum tribus quartis, medium cantharum vini, vnum cantharum
aquæ, arrobam vnã (pendet autem arroba 32. libras coctæ carnis, quantum
in mensem dari solet.) pisces aridi, cæpe, allium & reliqua haud magni precij
ab initio statim in capita distribuuntur. Dulciaria quædam ex conditis, confe-
ctis, saccharum, mel, passulæ, pruna, farina, & eiusmodi delitiæ reponuntur qui-
dem pro ægrotis, quibus tamen minima illorum portio cedit, seruiunt Præfe-
ctorum gulæ, quicquid de reliquis fiat. Ligna, adipem, ollas, sartagine, & co-
quendi ministeria quisque sibi præstare cogitur.

Præter eos quos supra commemoravi in naui necessarios restat adhuc alius
Curator aliisque Scriba, qui Regis nomine militibus stipendiariis suam lo-
cant operam, illi peculiare dimentum sibi ipsis sumunt, quod & remigibus in
more est.

Quæ hætenus dicta sunt, solum concernunt nauigationem quæ in Indiam
instituitur, non eam quæ ex India iter remittitur. In reditu enim singuli suum
dimentum vsque ad promontorium Bonæ spei accipiunt, inde per reliquum
itineris quisque sibi com meatum præstare cogitur. Milites vero stipendiarij &
reliqui peregrinantes nihil omnino præter vecturam liberam pro se ipsis ha-
bent. neque vlli stipendiariorum reditus in Hispaniam patet absque viceregis
permisso, nisi per integrum quinquennium regi stipendia prius fecerit in In-
dia. Si quis Sclauus aut mancipia in naui fuerint, ij redeundo vecturæ precium
pro se ipsis & regi insuper suum tributum pendere coguntur. quæ cuncta in
descriptione reditus mei fuse declarabo.

Decimo quinto Aprilis die apparuit nobis insula *Madera*, & portus qui Sanctus
dicitur. eo in loco naues separantur inuicem, & suum quæq; cursum sequitur.
siquidem altera alteram prævertere studet, quo in Indiam præueniens plus
gloriæ auferat, plusque commodi anticipet. vnde fit vt noctu sæpe & tempo-
re minus

re minus oportuno se relinquunt inuicem, & suam quæque experiatur a cam.
Vicesimo quarto Aprilis die sublegimus littora regni Guineæ, quod est sub 9. gradu & ad æquatorem vsque pertingit. plurima ibi tonitrua, fulgura, nymbi, pluiiæ, ventorumque procellæ subito orientes, subito abeuntes, & tanta quidem cum importunitate, vt vela antennæque ad medium mali, quin ad imû vsque, idque vel decies vel duodeces vno eodemque die, necesse sit demittere.

Calor eo in loco est intensissimus, & aqua dulcis in nauibus tam fœtida, vt bibitori ad cam nares obturare necesse habeant: mox vbi æquator à tergo relictus, omnia se melius habent: quo propius ad continentem acceditur, eò plus est ventorum impetuosorum, plus pluiiæ, plus tonitruorum & malaciæ. vnde fit, vt naues sæpe ad menses duos integros ibi retardentur, donec æquatorem transeant, quem vbi transierint, spirat ventus ille, quem indigenæ Generalem vocant, qui medius est inter Eurum & Euroaultrum: is vix dimidius est ventus, vnde carbasa assidue obliquanda in altitudinem ferme promontorij Bonæ spei. At enim quoniam versus Brasiliam in austrum vergentes certo in breuia & loca arenosa, Lusitanis *abrobilos* vocitata, circiterque septuaginta miliaria in mare procurrentia deveniant, & ea si nauæ declinare velint ad læuam defleant necesse sit, ob id naues plærunque Guineæ littora legunt, donec præteruehantur, sin longius in mare descendant, coguntur reuerti in Lusitaniam, ni velint extrema pati: vti proximo clapsò anno. 1582. nauis nostræ prætorix, cui S. Philippus nomen, euenit, quæ nocte eo delata, in extremum discrimen incurrerat, mutata tamen fortuna in melius, salua euaserat, incolumisq; Lusitaniã retroacta appulerat. Eadem nauis vt hoc anno deuitaret ea loca, radit Guineæ littus tam prope, vt propter continuã malaciam assiduasq; pluiias, non nisi fluctuando tempus tereret duobus integris mensibus antequam æquatorem superaret, adeo vt duobus mensibus post appulsam reliquarum in Indiam demum & ipsa appelleret. Cautè ergo omnino nauigandum, ne videlicet littus propius accedendo in malaciam deueniatur. neue longius ab eo diuertendo in breuia incurratur Atque in hoc omnis Indiam versus nauigantium salus vertitur.

CAPVT IIII.

DIGRESSIO.

DIGREDIENTES à proposito, *Guinea regnum perstringemus, si quidem Aphrica oram potissimam legimus, & necessario Guinea regni littora præteruehimur. CONGO regnum nunc intactum relinquimus, de quo per totum librum primum Historiæ nostræ Orientalis peculiariter actum est. Initium itaque sumentes à generali Aphricæ diuisione, quid Batavis illic euenierit, quid ve ipsi animaduertent in iis locis, breuiter adnotabimus. Hinc ad institutam Historiam reuertemur.*

ARGUMENTVM.

*Aphrica littora circum circa necessario legenda sunt hac illacue Indiam versus nauigantibus. Unde peculiaris charta Geographica Aphricam representans huic operi subnectitur. Nos vero qui generalem eius nauigationis descriptionem tractamus, singula quidem ordine proponeremus, nisi
 alia*

alia ab aliis iam satis essent explicata. Præteribimus itaq; ta-
 citi hoc loco Insulas illas Canarias longe famosissimas, caput
 item Viride, siue Hesperidum Insulas, & Africa illa regna
 maritima, Gualata, Tombro & Melli. inter quæ Gualata
 regnum perexiguum est, & victualiorum fructuum, plan-
 tarumque inops, excepto frumento Turcico, indigenis Mi-
 lien vocitato, quod tamen parçè ibidem prouenit. regnum
 Tombro præferendum illi magnitudine, populositate, ferti-
 litate frumenti, pecorum, lactis, butyri, at salis inops. Melli
 regnum ex illis feracissimum est frumenti, pecorum & bom-
 bacis. Hæc regna prætermittentes recta in Guineam diuerte-
 mur. quod sane potentissimum est, & Æthiopibus siue Ni-
 gritis incolitur.

G V I N E A .

VÆVT planiora fiant, sciendum Aphricam à veteribus in
 quatuor principales partes vniuersaliter diuidi; in Barba-
 riam videlicet seu Mauritaniam, in Numidiam, Libyam & Æthio-
 piam siue Nigritarum prouinciam. Ægyptum vero & Abyssinos,
 quibus hodie præest Præto Ioan. ab Aphrica separant, tamet-
 si vtrique Æthiopibus æque annumerandi sint, quin ipsi-
 simi sint Æthiopes sacrarum literarum testimonio, vnde
 iure eæ prouinciæ inter principales Aphricæ partes referendæ, quod ipsum
 Cosmographi & præcipue Aphricæ scriptores demonstrant. Guinea itaque re-
 gnum in quo Lusitani hætenus & Galli plurimum negotiati sunt, quodque
 hodie etiam à Batauis frequentatur, perlustrantes, illud quidem ad regnum
 MELLI, & ad flumen vsque latissimum illud cui NIGER nomen, pertingit,
 patet in longitudinem 500. miliaria parua, hoc est, centum Germanica, vel cir-
 citer. in eo Lusitani habent munionem Castellum Minere vocitatum, sitam ad
 litus auriferum. Litus enim vbi auri grumi seu arena aurea vehitur, MELEGE-
 TE nomine celebratum, eidem regno peculiare est. Nostri vbi hoc anno eò ve-
 nerunt, primum intra promontorium Palmarum, Capo de las Palmas vulgo di-
 ctum, & Capo de tres Puntas appulerunt: ibi maris profunditas 20. passuum fuit
 ad terram. itaque in naui cursoria ad nauigantes, casas complures, Castellum
 supra petram, & plurimos Nigritarum inuenerunt simul congregatos, quos
 globis sclopetorum propius petentes retrocedere coegerunt. nomen vico
 erat Achombene, prouinciæ Chiane (puto Guinea) Castellum illud non ita
 inuicem tenent Lusitani; inde ad teli iactum prospiciendo duo in mari pro-
 minent scopuli, inter quos dirigitur via recta ad Castellum, quod velut in ar-
 cu situm est. Distat Castellum circiter tribus quatuorue miliaribus à Capo de
 tres puntas, nec longe inde montosa est regio & plena scopulis, arboribusque
 confita, quarum alia sedecim, alia septendecim passus in ambitu explent sua
 crassitie. sequitur deinde vicus Cermantin nomine, populosus admodum, nec
 minus à negociatione frequens. Posteaquam nostri hoc in loco lintheaminibus
 pecuniisque negociati fuerant, summo mane nec dum sole æstuante ex Euro-
 B aultro

Aphricæ diui-
 sio.
 Ægyptus.
 Abexis.

Barai in Gu-
 neam.

Achombane
 Castellum.

Arbores 16. &
 17. passuum.

austro soluentes, non nihil in Eurum vela cōuertunt, verum vltra duos gradus intra biduum non promouerunt, tametsi secundo vento vterentur; causa retardationis est ex fluminis influentia, quod ea parte qua *Cacias* spirat in mare influit. Quicumque igitur auriferum lictus relinquunt nauigaturi ad *Capo de Lopes Gonçales* siue ad *Insulam S. Thomæ*, omnino necesse habent, vt Austrum teneant, sin minus, ad promontorium *Rio de Gabam* propellunt, aut aliò, nisi ventus ferme occidentalis sit, aut ex Septentrione accedat ille, quem *Dorade* vocant siue procellam; impossibile erit aliàs vt iter rectâ conficiant, nec rarò euenit, vt aliqui sex integras septimanas in eo conficiant.

Notandum hic, quod ventus magis magisque Orientalis spiret quo propius ad æquatorem accedatur; æquator vbi à tergo erit ventus paulatim magis Euroauster erit. Notandum & hoc quod *S. Thomæ* Insula haud longe tum absit, quando pisces illi volantes nautis apparent.

Optima & commodissima est conuersatio cum *Guineæ* incolis, præcipue cum iis, qui *Lusitanorum* imperio nondum parent. illi enim abripiunt aduenas vi, & aduentantibus infesti sunt. Regnum per se est satis populosum, indigenæ nullam veri *DEI* notitiam habent, nec bonos mores aut vlla humanitatis officia norunt, viuunt *Ethnico* more, colunt idola, nec leges aut statuta tenent: aurum, ebur, auri arena, piper *Ægyptiacum*, Oriza, triticum, coton, fructusque & plantæ variæ, quarum nostri homines plus quam centenas species, hæctenus à nullo vel visas, vel descriptas, inde secum ad nos aduexerunt, ea in copia ibi crescunt. præter enumerata proueniunt ibi fabæ magnæ in siliquis, quarum aliæ ex arboribus pendent ad vlnæ vnus longitudinem, & palmi latitudinem, partim sunt versicolores ex rubro & nigro, quales apud nos sunt *Turcicæ*, nisi quod maiores sint, partim albæ & rotundæ, quarum singulæ suis siliquis insunt, veluti ciceres. Est illis genus quoque fabarum rubedine corallii comparandum, paruum & rotundum, nigris maculis punctim sparsum, quod & ipsum apud *Ægyptios* prouenit, quibus *Abrus* vocatur, ea videlicet forma, qua descriptæ sunt per doctissimum *Prosperum Alpinum* *medicinæ Doctorem*, in libro de *Ægyptiorum simplicibus edito*. præterea sunt & alia genera, dura & maculosa, idque in aliis punctim, in aliis ductim &c.

Quadrupedia.
Volatilia.

Pisces.

Putredinea.

Quadrupedia, Volatiliaque gregatim adsunt, præsertim pauones, gallinæ non cicures, psittaci colore cineritio, accipitres, & ex minoribus auiculis quæ plurimæ. ex ramis arborum tanto cum artificio nidificant, vt spectantibus miraculo sint, quod illis natura eo sine indulsit, quo à reptilium serpentumque iniuriis tutæ seruentur. Pisces habent confertim, atque vt vno verbo dicam, omnium rerum ibi est affluentia excepto verbo diuino, cuius luce & saluifica virtute miseri penitus destituuntur.

Feruet aer in illis regionibus, nec nostris hominibus tolerabilis; pluuiæ multum nocent. vnde putredines vermesque in corporibus generantur; in causa est aer calidus & humidus mater putredinis, & fomes variorum morborum, præsertim febrium, dysentericæ, diarrhœæ, &c.

Littus legentes, insulam cui *Principe* nomen est, prætereunt, subeuntque recta lineam, cui subiaceret *S. Thomæ* insula, sic denominata, quod in die *S. Thomæ* primum à *Lusitanis* detecta sit. ea patet in latitudinem circiter 60. milliaria *Italica*, ambitur 180. orbicularis ferme est, sacchari, *Zinziberis* victualiorumque omnis generis feracissima. pluuiæ enim rosque matutinus solum fecundant, satisque incrementa assidue præstant.

Breuiã ad Rio
de Gabam.

Digressi ex *S. Thomæ* insula vsi sunt vento qui Euro est proximus ab australi latere. eo delati *Gabam* flumen tenuerunt; antequam ad ostia eius accederetur, ingens arenæ cumulus attollitur, nautæ *Bancam* vocant, nec vltra tres quatuorue

tuorue passa siue vlnas nauticas, à fundo absunt. eo in loco aqua ob feruentem fluminis marisque concursum horrendum perstrepat. Flumen cuius hic fit mentio vltra duo miliaria in latum patens ad vtranque ripam arboribus confitum est. vbi nostri aduenerunt, nemo hominum illis omnino comparuit. progressi itaque vëtosque secuti nunc in altum, nunc vadum abierunt. Littus tam in austrû, quam in Boream excurrit, nec profundû est, vix duodecim, tredecimue passuum altitudinem inuenias, licet ad sesquimilliare versus summû mare abfueris, quod si propius accedas, non erunt vltra 4. 5. 6. aut 7. passus. tuto enim accedere datur. aqua est perspicua & pellucida, arena pura & passim strata, vbi ad terram propius accesseris, ventus inde seu aura lenis per noctem spirat, quem nautæ *vento di terra* vocant. Si vltterius proueheris, littus magis magisque in occidentem porrigitur versus promontorium *Capo di Lopez Gonzalim*. eò venientes Bataui, & ad dies aliquot subsistentes merces suas cum incolis commutarunt, licet haud magno emolumento, ob Gallorum paulo antea discentium inde corruptelas. nostri tamen quibus necessario illic hærendum fuit, ne nihil agerent, mores ritusque gentis interim studiose annotauerunt.

Capo de Lopez Gonzalim.

Nulla omnino fundamenta veræ religionis habent, alij solem & Lunam, alij delectas arbores, vel ipsam terram matrem quæ victum ipsis suppeditet, ceteri deuenerantur: ducentes piaculare supra terram expuere. per publicum non incedunt nisi manu teneant cultrum longum, latum & euaginum. tum viri tum fœminæ variis modis per corpora punctim incisi sunt, ad id cultros habent, quibus cutim concidunt, scissuras vnguento colorato perlinunt. Poculum labris bibitori non admouent, ni partim prius infusæ potionis tanquã prælibantes in terram effundant. prandentes nihil bibunt, prandio peracto haustum aquæ vel vini ex palmarum fructu expressi, siue aquæ mulsæ copiose hauriunt. Mane se inuicem, aut summum ipsorum Præfectum salutaturi, in obseruantia signum procidunt in genua, planguntque manibus, nec defurgunt, priusquã & ipse præfectus suis manibus applaudit: solent aliàs quoque manibus applaudere sibi obuiantes inuicem additis verbis hisce: *Fuio, Fuio, Fuio*, quod tantum sonat ac si dicant, vade in nomine domini, & iter tuum feliciter confice: furta in peregrinos magis, quam in suos exercent. Mulieres valde sunt incontinentes & luxuriosæ admodum, maxime vero si cum peregrinis ipsis res sit. nec probro est apud illos scortari. Aliqui virorum à collo suspendunt pixides, haud absimiles eleemosynariis, eas inspiciendi potestatem nulli omnino faciunt. Incedunt aperto capite tum viri tum fœminæ. Caput varie radunt, & crines mire innectunt, breuiore capillos tamen habent omnes. Sunt qui pileolos gestent tortos ex palmarum corticibus: aliis cristas ferramentis minusculis firmiter innexas crinibus habent in vertice. Sunt qui summa labra, quique nares perforant, ex quibus lignorum frustula dependent magnitudine loachimici, & pediculos habentia, quos foramini hamatos inserunt, inserta sub naribus prominent. Sût qui annulos p̄ medios nares & summa labra transmittant, quique cornua minuta dentesue ex foraminibus illis suspēdant, ornatus videlicet & virtutis, si diis placet, insignia. Vidimus etiam foramina per inferiora ipsorum labia facta, in quæ linguam inferentes stultorum more ludos faciant. plerique virorum ac mulierum annulos ex auriculis demissos gerunt, pondere vnciarum ferme quatuor. at alij lignum quinque vel sex digitorum longitudine inde appendent.

Religio Guinen.

Vestimenta alia non habent nisi stragulum seu velamentum pubi modice obtensum ex arborum corticibus contextum, colore rubeum; supra velamen istud affixa sunt tergora pellesue simiorum, cercopithecorum aliarumque ferarum, in medio addita sunt crepundia, siue tintinnabulum, non alio habitu

Vestimenta Guinen.

atque apud nos pecora pecudesque aguntur. Corpus totum pingunt rubrica ex ligno facta, pulcherrime sane colorata, magisque lucidâ quam ea, quæ ex ligno Brasílico præparatur. Oculos varie pingunt alterum rubro, alterum albo flauoue colore tingentes; nec rarum ipsis aut insolens quiddam est, si lineam vnâ atque alteram coloratam per faciem duxerint.

Maxima pars lumbos succingit zona ex vrorum tergoribus secta, & villis adhuc rigente. zona ea ad palmi spacium fathiscit in anteriore parte: ab vtraque extremitate eius dependet portiuncula residua, & qua parte ea fathiscit, firmiter & stricte alio quodam ligamento connectitur. Supra ventrem gerunt curtum quidem, sed latum cultrum ferreum, qui & ipse ferrea vagina indutus est. Zonarum alię sunt vnus palmi latitudine, alię duorû, alię trium, alię etiã multo latiores. Præter modo dictos cultros sunt illis alii in vsu, tres quatuorue cuspides habentes, iactui accommodi, & admodum terribiles. Mulierum alię singulos, alię binos habent annulos satis crassos ex ferro, cupro, stannoue crura ambientes, non raro tres aut quatuor libras pendentes, tamque arte & succincte cruribus circûdatos, vt vix animaduertas, quo modo pedes illis inseruerint: similes quoque annulos, virorum aliqui in cruribus habent, apud quos tamen id rarius est. Mulieres vtuntur subligaribus siue supparis ex iuncis contortis. Sed de habitu, deque ornatu ipsorum nimis deformi & inepto hæc plus quam satis sufficiant.

In re familiari æque sordidî, viuunt more plane beluino. dormiunt prostrati super terram in tapetibus ex iunco textis, victitant radicibus crassis, albis, bonique saporis. *Iniamos* eas vocitare solent, haud absimiles castaneis, siue Hispanorum *Bacatis* sunt, elixas assasque eas comedunt; vescuntur præterea aliis etiam radicibus, adhæc arundinibus Sacchari, & fructu *Dananas*, quem nos ficus Indicas sequenti libro nominabimus. is oblongus est ad formam Cucumeris, gustu suauis & sapore citri. comedunt pisces carnesque in canalibus mixtim appositas. canali seu aqualiculo in medio posito prandentes gregatim circumfunduntur more pecorum. inter comedendum nihil omnino bibunt, sumptis dapibus largiter se proluunt. Duces siue præfecti ipsorum separatim plerunque accumbunt ad canalem stanneum, reliqui ad fictilem cõspurcatumque aqualiculum, super extensum stragulum sedentes. Mulierum cura hæc est, vt aquam & fructus coquendos in culinam perferant.

Iniamos.
Bananas.

Aluum supra
terram exonerare
piaculum.

Aluum nullo modo supra terræ planitiem exonerant, quod si fiat, piaculum illis erit. Vt tamẽ naturæ honeste consulant, foueas in id effodiunt. Sunt ex viris aliqui qui stragula conficiant, quibus confectis negotiationes exercent, & alia necessaria permutatione facta sibi comparant. Baculos pro armis habent, nec cultris vllis vtuntur. Hostes vero propulsuri, quęcunque tela minacissima vsurpant. Instructiores sunt ab armis, atque ij qui littus auriferum accolunt. sunt. n. illis arcus quibus hastas torqueant, sunt sagittæ, vmbones, clypeiue oblongi ex arborum corticibus & eiusmodi rebus cõtexti, sunt tympana in summo late patentia, in imo angustiora; tubas ex ebore contactas inflant. Vbi nostri ad insulam quandam in flumine *Gabam* appulissent, deducebantur à Nigritta dentato, ad eum quo supra dixi modum, per labium, latumque cultrum manu præferente, corpore toto punctim conciso. eo ducente casam Nigrittis plenam ingressi sunt, ingressis stragulum supra terram extēditur, in quod procumberent, dumque confidunt securi, adest quidam qui manu eos in humerum pullaret improuiso, & dato signo illos suspicere admoneret additis hisce voculis, *Meni Gabam*. nostri rerum ignari, & quid suspicarentur dubij tollunt vultus sursum, ecce conspiciunt hominem sedentem immote in alto, & loco aliquot gradibus editiore, idolo similem, circumquaque osseis catenulis tor-

qua-

quatum, forma horēda, ad pedes eius femina nigerrima manu caudas aliquot Elephantorum tenens prona iacebat, caudis vtebatur in eum vsum, vt ventum illi faceret muscasque abigeret. His indiciis agnouerunt eum Insulæ dominum, vnde in genua procumbentes eum more gentis venerati sunt, plausērūtque manibus donec & ipse dominus manuum suarum applausu illis innueret, quo factō confurgunt, dominus vero stragula formosissima ex sparto contexta, tamquā regia quædam dona ipsis gratiose obfert. Reliqui nostrorum qui in cursoria nauī præcesserant, ad duo milliaria versus caput fluminis abinde egressi sunt, vbi vicus amplissimus in proximo erat. aderāt ibi plus quam mille Nigritæ vtriusque sexus, partim hastas partim cultros & eiusmodi arma gerentes nostris acclamantes *Io, Io.* simulque manibus applaudentes: quo factō Nigritta quidā quem nostri in nauem suam susceperant, antequam eo aduentarēt, vti videlicet dux viæ illis foret, in vndam insiliit & ad terram tranauit. Vbi terram contigit, confertim omnes præsertim feminae collum eius circumfusiis brahiis complecti, lætum pæana canere, totumque euulso gramine conspergere, adeo vt processus ipsi præcluderetur. tantusque præ lætitia tumultus esset, vt nullius vox exaudiretur, nec desinebant ab incepto, quandiu inter ipsos aderat ille, quem excipiebant, cantantes, saltantes iubilantesque perpetuo tenore. dum hæc fierent, procedit quidam ex vico manu baculum prælongum ferens, quemadmodum solent qui mandata ferunt: is tumultuantibus edicit vt absistant, repellitque eos à flumine, sed præ multitudine nihil aut parum proficit. Interea Nigritta qui deduxerat nos, ad nauem nostram in scapha redit, comitatus aliis duobus, simulque feminā admodum vetula & anosa, vna videlicet ex vxoribus Nigrittarū regulorum, ea per medium corpus viridi colore erat picta, ramusculosque virides duos gerebat manibus. Innuebant nobis vtraque manu. ambo autem qui aduenerant viri plaudebant manibus in signum pacis & amicitiaē more gentis. Nostri duos in scapha mittunt ad circumstantes, qui incredibili lætitia ob illorum aduētum exultātes iubilantque tollentes gregatim circum eos fundebantur. procedentes vero ad præfectū sequebatur ferme media circumstantium multitudo, præ cæteris stipabāt eos femine exultātes haud aliter ac si insanirent. maxima pars latos cultros in manibus ferens eos tanto cum fragore collidebant, vt spectantibus formidinē incuterent; erant autē eo insolentiores, quod antea nullos omnino homines albos, qui cum ipsis negociati fuissent, conspexerint prius quidem Lusitani aluicum subuecti ad 10. milliaria inde abfuerant, sed vltra non processerāt, quod nauis ipsorum longius abesset. Flumen illud ad vicum *Cermentin* patet in latū milliare integrum. ex aduerso *Cermentini* est alius pagus. Dum è regione istius pagi in anchoris stabant, tormentum disploserunt. ripam tenentes eo audito cōsternati retroque ruentes exanimati sunt, redierunt tamen paulo post. Præfectus palatium habet perticis erectis constructum, quo cum nostri aduenissent, ad horam mediam ante ostia operiri eum egressurum cogeantur. ibi dum morabundi astarent, circumfusi continua exultatione illis applaudunt acciuntque indefinenter. Regulo progresso adest Nigritta famulus, qui tria stragula duasque sellas maiorem alteram, alteramque minorem ministraret. Regulus per vniuersum corpus perque totam faciem creta aliaue materia alba erat dealbatus, & aderat ipsi famulus, qui colorem eiusmodi album in sacco præsto haberet. Caput integebatur mitra pellicea alba, plumis cristisque circumquaque erectis, gerebatque per brachia, perque crura catenam osseam plus quā centuplam. Sediti in solio astabat femina ætate matura, quæ nonnihil albæ istius materiae ipsi porrigeret. eā acceptā manus veluti abluebat, reliquum in astantes dispergit, quo factō manum vtranque sursum eleuat. Simi-

Bataui in Rio
de Gabam.

Reguli ornatus.

liter porrigebatur etiam vxori eius de eadem materia. hisce ritibus peractis, mulier cantando & saltando domum egreditur, quam reliquæ mulieres pariter omnes iisdem moribus subsequuntur. Regulus deinde præfatis quibusdã verbis ad se vocat Nigrittam, qui nos deduxerat, cui dicit aduentum nostrorum ipsi pergratum esse, applauditque manibus acclamando *Fuio, Fuio*, more ipsis vsitato: aliis deinde interiectis, iubet vt ferramenta afferant. satis dentiũ in promptu esse, sui mandata exequentur, & facta est permutatio cum dentibus mercibusque.

Catacombo
Insula.

Flumen, cuius supra mētio facta, est latissimum, crocodilis & equis marinis abundans hinc inde brachia varie protendens, inter Eurum Notumque medium defluit, descendēdo à Cermentin, nostris ad aliquot horas in noctē sinus obliquandi erant, his subsidebant in breuibus, pergētes nihilominus tandem in Insulam quæ ad ostia fluminis eius eminet, salui peruenerunt. Terra humilis est, plena arboribus, riuulis interfusis passim in insulas scissa. Nomē dictæ insulæ *Catacombo* est. dum nostri ad eam in anchoris stabant, venerunt 18. Nigrittæ scapha vecti ex Insula, tympanum ex cauato trunco paratũ pulsantes, qui vbi nauem nostram tenuerunt, quidam ipsorum in nauem nostram conscenderunt, quos inter vnus erat toto corpore, totaque facie dealbatus, manu ramũ viridem prætendens, cui tintinnabulum adhærebat, & tela quædam mitræ magnitudine, ad hæc ferebat manu albam eam materiam, de qua paulo ante dixi, spargens eam per nauem, tintinnabulumque mouendo incedens, ad orationes nostrorum singulis vicibus, vt & ad responsa ipsorum nolam quatiens, ac si eo modo benediceret, aut consecratio fieret. quibus peractis confedit in terram, proferensque verba quædam tanto conatu, atque horrore ac si fanaticus esset aut paroxysmo corripetur, sub id porrigebatur illi patera spumans & capacissima vini *de Palma*, qua se ordine propinando ad horam mediam largiter proleebant, hinc in scapham suam reuerſi ad terram reuecti sunt, innuētes nobis vt simul eò veniremus negotiaturi. nos morem illis gerentes, mercelque nostras ferreas apportantes in Reguli palatium recepti sumus. post pagum passim perambulantes paruum tugurium vix trium pedum altitudine offendimus, tectum quod supra erat, ex parte lateris fathiscebat, sub tecto patibulum erat non ita magnum, propter quod caudex cui cranũ infantis impositum, cranium in vna oculorum cauitate os album insertum ostentabat, circa caudicem ossa varia sparsim iacta, inter cætera vero caput piscis, cui *Prisliis* nomen, sine dentibus. quæſiti quid is apparatus sibi vellet, responderunt hominis sepulchrum esse demortui. Inde ad alium pagum pergentes offenderunt virorum multitudinem ad tugurij ostia confidentium, inter quos primarij eius loci conspiciebantur. Tugurium ipsum cantibus omnis ætatis sexusque hominum ita perstrepebat, vt prætereuntibus stupori esset; quæſiti & isti, quid sibi vellet tantus fremitus, similiter responderunt funus esse præsto. Mulieres parturientes nihil verecundantur, accurrit ad enitentes quicumque casam præterit, patent fores tum viris tum pueris haud secus ac ipsis feminis. Nostri satis mirari non poterant infantes vtriusque sexus pariter circumcidi apud eas gentes, cum tamen nec veteris, nec noui testamenti, legē vlla ex parte norint.

Rostrum Pri-
stis.

Funus.

Circumcisio.

Centum au-
um nidi ex vno
ramo penden-
tes.

Terra per se fecunda est, feraxque omnis generis fructuum nobis peregrinorum, abundat quadrupedibus, volatilibusque. Sunt ibi arbores ex quarum ramis singulis plusquam centeni volucrum nidi dependeant, iique tam mirifice intexti, vt intuētibus recreationi sint. demittuntur ex paucis quibusdã culmis deorsum versus satis humiliter, culmi seu quęcunq; alia eiusmodi materia, firmiter ad ramos annexi sunt, eoq; modo natura illis ideo prospexit, ne serpentũ iniuriis pulli earum pereant. Et hætenus quidem regnum Guinæ prosecuti sumus, nunc institutum iter in Indiam deinceps perficiemus.

CAPVT V.

ARGVMENTVM.

Continuatio susceptæ Navigationis in Indiam Orientalem.

*M*aij die decimoquinto profecti ad quinquaginta milliaria cis æquatorē, nauis cursoria Gallica in nos irruit. nostri quotquot in nauī erant plerique valetudine aduersa fracti turbabantur valde, vti solet fieri, quando ad zonam eam torridam deuentum, & plerique novitij marisque impatientes in nauibus sunt. displodebamus tamen aliquot tormenta in aduersos. at illi effugientes nobisque illudentes subito euanescebant cum bona nauis nostræ gratia.

Sub vesperam eiusdem diei venit in conspectum nostrū nauis magna, quam ex nostris vnā rebamur, nec ea sefellit nos, siquidem erat *S. Franciscus* quod ex colloquio habito intelligebamus.

Maij die vicesimosexto transiuimus æquatorē, qui per mediam *S. Thomæ* Insulam recta transit, non ita procul à Guinea, iamque polum antarcticum respicientes, arcticum ex conspectu dimisimus. Sol meridianus iam Septentrionalis erat, ventusque Generalis porro perpetuus.

Maij die vicesimonono in ipso Pētecostes festo, nauē more suo Imperatorē fictū elegerunt, officiaque per naues iminutarūt. Inde genio p̄ tridū & vltra strenue indulgentes animos libere explicuerūt. at dum iam omnia essent lætitia plena, oriūtur subito tumultus maximi. volant promiscue scamna, mensæ & quęcunque erāt apposita: stant enses stricti plusquam cētum, ipse Capitaneus p̄culcatur pedibus, & ni Archiepiscopus è conclaui suo in mediū procedens precibus blanditiisque animos mitigasset, non modo complures ferro cecidissent, sed & ipsa nauis in extremum adducta esset periculum. Archiepiscopus sub excommunicationis pœna mandabat, vt gladios conderent, vtque pugiones & arma in conclaue suam deponerent, cui mandato cum parerent omnes sopiti sunt motus & quieuerunt animi. Autores turbarum in compedes ad tempus dati factum expiarunt.

Iunij die duodecimo præternauigauimus breuia quæ à Brasiliensi litore eo vsque procurrunt, iamque securi periculi exultabamus, certi navigationis prosperæ, nec metuentes porro nos retro in Lusitaniam reici posse. Generalis ille ventus comitabatur nos, donec præternauigaremus prouinciam *Rio de Plata*, inde secundo vento vtebamur vsque ad caput bonæ spei.

Iunij die 20. nauis *S. Franciscus*, quæ hactenus nobis comes ibat, rursus è conspectu nostro aufugit.

Iulij die vndecimo gubernator nauis nostræ poli altitudinem explorabat. is subducto calculo deprehendit nos ad 50. milliaria à promontorio Bonæ spei adhuc abesse. ob id rogabatur ab Archiepiscopo, vt terram versus cursum teneret, secus littus nauigaret, quo procurrentem angulū eum recte intueri posset: cælum autem erat admodum inconstans. interea dum ad horam vnā atque alteram terræ adnauigaret, apparuit nobis promontorium quidem manifeste, & vix ad duo milliaria aberamus, nec tamen ob cæli caliginem potiorē eius partē contemplari poteramus: vnde in periculo eramus grauissimo. secus enim cursus nobis institutus fuerat. pulsus nubibus videmus terram *Capo falso* dictā, & nil nisi breuia atque arenæ cumulos (*Bancam* nauis vocant & *Parcel*) præsto adesse. distat iste locus à capite bonæ spei versus *Mossambicam* ad milliaria

liaria quindecim Caput bonæ spei sub 35. gradu australi est. at vbi Caput falsum tenebamus, cœlum serenum erat totum, & malacia per mare continua ad horas sex, vnde piscationi indulgentes ab anteriore parte, qua banca erat, plurimos sane pisces capiebamus, mare ibi in profundum circiter 10. aut 12. vlnas nauticas siue passus patebat. pisces eius oræ optimi saporis sunt, Rhenensibus non inferiores nec absimiles, Lusitani *Pascatas* vocant.

Iulij die vicesimo denuo in nauem nostram, cui S. Franciscus nomen, incurrimus, colloquimurque inuicem, ea nobiscum vehebatur ad 24. eiusdem mensis vsque. tunc denuo è conspectu nostro effugit, nos aduersantibus ventis vela demittimus, & biduum integrum fluctuando tempus terebamus.

Conscenderamus iam in altum Ferræ *Donatal*, quæ incipit sub 32. gradu, finiturque sub tricesimo, à promontorio Bonæ spei 150. miliaribus distita Hoc in loco constituti, conuocabantur in vnum quotquot naualibus officiis præerant, instituebaturque deliberatio, vtrum consultius esset inter continenter atque insulam S. Laurentij cursum medium tenere, siue insulam circuire nauibus. Si cursus inter vtramque medius instituitur, recta ad Mossambicam & inde ad Goam vsque naues deferuntur. Sin insulæ oram foris ambiuerint, Goam non tenebunt, quod cursus nimis deorsum vergat, nec flumen istic in mare cum impetu prouolutum ascensum permittat, & ob id ad Cochinum regnum centum miliaribus inferius magis situm propellere necesse habent. Ad hæc si naues serius Laurentij insulam circumuehantur, ægre Mossambicam propter continuam malaciam, contingunt, demumque minus tempestiue Goam appellunt. Si qui tamen in mense Iulio angulum eum circuierint, satis feliciter Mossambicam consequuntur. satis. n. tempestiue adsunt, vt aquam dulcem hauriant & ad dies aliquot respirēt. Qui vero caput dictum obierint, demum in Augusto mense, illi post festum veniunt, & vt ab extra S. Laurentij oram legentes Cauchinum petant necessario coguntur, si modo rebus suis consultum velint. Ad hæc non sine maximis incommoditatibus Cauchinum nauigant. Quotquot enim in naui fuerint, infirmantur plerumq; omnes, crura intumescunt, generantur putredines, Scarbutus & morbi confimiles.

Iulij die tricesimo conscendimus in altitudinem *Capo das correntes* ad 130. miliaria à Terra *Donatal* distantem. est enim sub 24. gradu Australi, vbi naues cursum inter Insulam terramque medium inchoant.

ANNO TATIO.

S. Laurentij
Insula.

Insula. S. Laurentij à Marco Paulo Magascar dicta, à Theueto Madagascar, maxima est omnium Orientalium, adeo vt Castilia regnum siue Portugalliam magnitudine superet, sita ad vltiorem Africa oram, occupat longitudine sua, iuxta Theueti opinionem, gradus septuaginta duos, latitudine vero vndecim & dimidium. iuxta quorundam placita ambitur ter mille miliaribus Italicis, iuxta aliorum vero quater mille. Aer salubris existimatur, adeo vt populosior est. viuunt autem secundum Mahumeti traditiones. Scribit Marcus Paulus quatuor Seniores esse, qui per Insulam dominantur, rerumq; summam administrant. Insula feracissima est ferarum & alti-

lium, ad hæc volatilium generosiorum abundās, de quibus Theuetus multa fabulosa tradit, quæ nec fidem merentur, nec digna sunt relatu. Sūt ibi Elephantes, & alia animalia varia cornu vnicum in fronte gerentia, inter quæ duo genera Asinorum Indicorum, vnum ungulas continuas nec bifidas aut in ungues sectas habēs, & alterum Orix vocitatū ungulis bifidis. Sunt ibi serpentes, sunt lacertæ in magna copia. Lignū Sandali plenis syluis, arbutis per ingētia iugera ibi crescit, adeo ut ob vberimū prouentum plane vilescat. Ad hæc ambra preciosissima in vicino mari redundat. Oriza, triticū, mala aurea, limones, Citri, cucurbitæ tantæ ventrositatis, ut vlnis viri alicuius vix includi possint, colore rubro, flauo, albi & saporis longe gratioris atque nostrates, vbertim ibi proueniunt. Zinziber crescit apud illos in copia, quod recens ab indigenis comeditur. Melle arundinibusq; Sacchari abundant quidem, sed vsum eorum ignorant. Habent Crocum & herbas medicas plurimas, nuces Indicas, qui fructus palmarum est. Habent argentum, habent flumina amœnissima, fontes scaturiginesque & portus oportunos, quos tum Saraceni tum Æthiopes mercibus suis assidue frequentant. habent telam auream, sericamq; & linteamina ex gossipio, tum eiusmodi alia quam plurima.

INSULA S. Laurentij vergit ad Mossambicam, separatim à continente posita distansque à capite *das Correntes* 120. miliaribus, longitudine sua occupat 220. milliaria, vtrumque polum versus, latitudine 70. milliaria patet, incipit circa primum minutum promontorij ad 26. gradum: porrigiturque in Septentrionē ad vndecimum gradum. habet homines colore nigros, quales sunt in Mossambica, qui currūt nudi, capillos verticis minus crispas quam Mossambicenses nutriunt. Lusitani nihil illic magnopere negociantur. merces. n. quibus id fiat, non adsunt. sciendum tamen, Insulæ huius commoditates nondum penitus innotuisse.

Kl. Augusti, breuia illa Indiæ, quæ nautæ *os Baxos de India* vocant, præteruecti sumus. distant ea 30. miliaribus à *Capo das Correntes*. sunt in medio maris inter Insulam S. Laurentij & terram continentem. absunt enim 50. milliaria ab Insulæ ora, & 70. à continente. incipiunt circa gradum 32. & minuta 30. desinuntque sub initio 21. gradus, quo in loco caute nauigantibus attendendum, quod periculosissima sint multisque exitio fuerint. & superioribus quidem annis, anno nimirum 1585. nauis Lusitanica S. Iacobi titulo prætorie sue classis, ibidem periit erat autē ea nauis quæ prima nostra nauigatione Olyssipone nobiscum soluit, locumque vice prætorie nostræ classis obibat. quod suo loco plenius exequemur.

Quarto Augusti occurrit Mossambica 90. miliaribus à dictis breuib; distita-

sub 15. gradu australi. Postero die rectâ Mossambicam versus contendimus. vix appuleramus cum naus S. Iacobi titulo simul in portum subit, quæ postquâ prope *Maderam* à nobis abscesserat, prius in conspectum nostrum non venit. Aderant ibi ante nos aliæ quoque duæ naues è classe nostra, pridie appulsæ. S. Laurentius & S. Franciscus illis nomina erant. Offendebamus quoque *Gallionem*, quæ naus est stato tempore cursum suum in Malaccam tenens, quæ plerunque vno mense ante reliquas naues Indiam petentes, è Lusitania soluit, siquidem ulterius illi pergendum est. quod si inter nauigandum retardatur cōmeatusque deficit, necessario Mossambicæ appellit, sin nauigatio illi prospera erit, circuit Insulam S. Laurentij, relinquēs Mossambicam. Congregatis quatuor iam nauibus nostris sola aberat Prætoria S. Philippus, quæ plus æquo ad Guineæ oram deuitando arenam Brasiliensem, quam *Abroilios* vocant, diuersa accesserat, nec ob continuam malaciam æquatore transire expedite poterat. Vnde sero admodum & vento impetuosissimo vix ægre promontorium Bonæ spei circumuecta, cogebatur ex prædictis causis S. Laurentij Insulam circuire. Menses duo fere abierant post nostrum ad Goam appulsum, antequam ea Cochino regno adnauigaret, plurima perpessa incommoda, morbisque variis conflictata, vtpote crurum tumoribus, Scarbuto, & similibus.

CAPVT VI.

ARGVMENTVM.

Mossambiquæ Insulæ sub 15 gradu Australi sita descriptio, quæ ad litus Melindæ alio nomine Abexis dictum hodieque presbytero Ioanni parens, eminet.

ANNOTATIO DOCT. Paludani.

Mossambiqua ciuitatis nomē est, quæ in Præsidio Insulæ ad litus Melindæ visitur, portum habens non ita sane magnū, sed securum admodum & nauigantibus peroportunum: ad dextram promontorium versus, auri fodinae sunt, quas Soffola dicunt, ad sinistram celebris illa ciuitas Guiloa cōsurgit. Ea licet sterile solum habeat, & ærem minus salubrem, nihilominus tamen populosa est propter loci commoditatem: olim eam incoluerunt Mahometani, qui sub imperio Quiloensis Tyranni fuerant. is præfectos seu Gubernatores Arabibus Sequen dictos ipsis constituēbat.

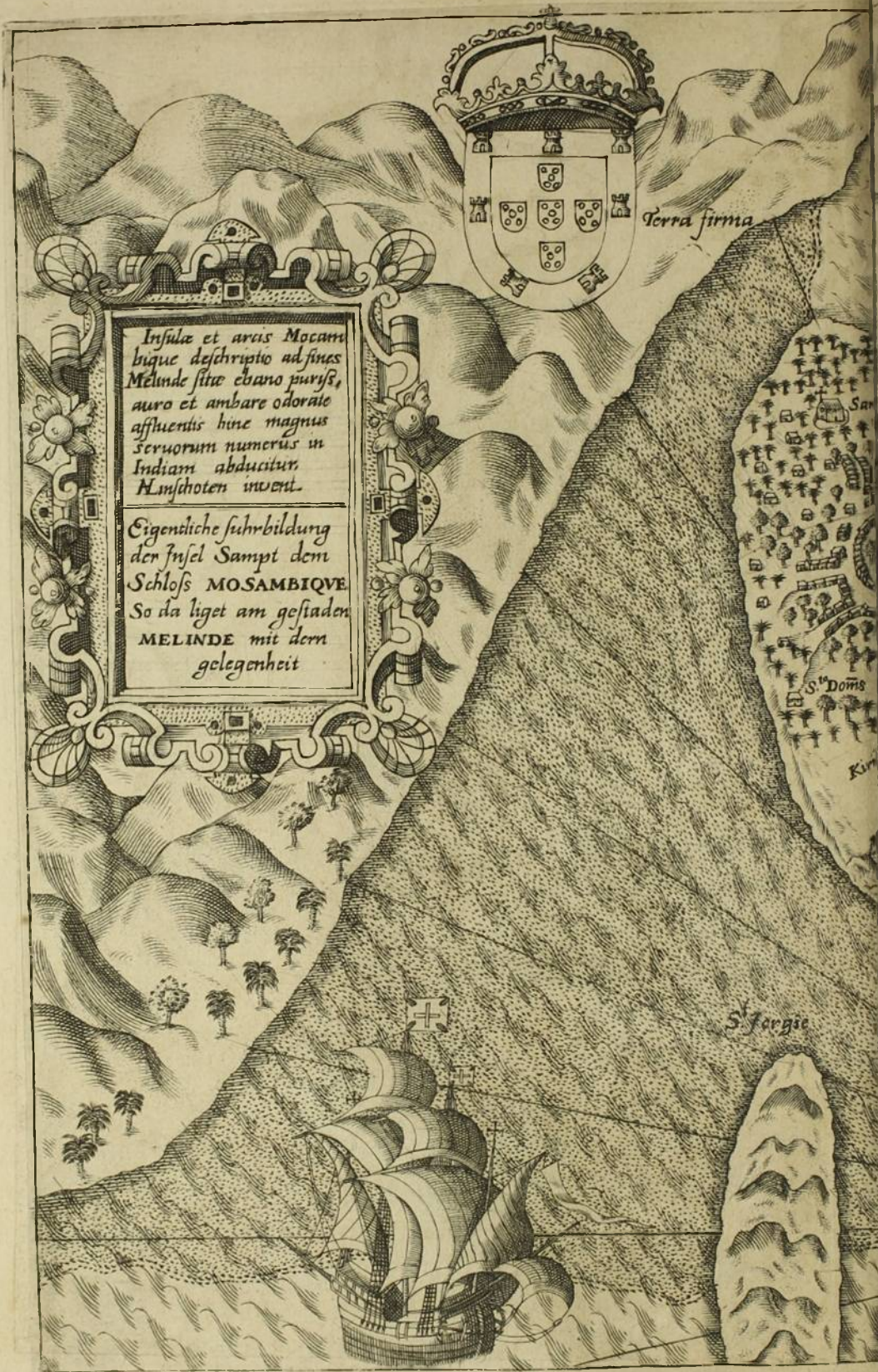

Mossambica Insula est non ita magna, ad dimidium milliare à continente distans, sita velut in arcu quodam, ita vt alterum continentis cornu longius in mare porrigatur, quam ipsa Insula.

Ad frontispicium insulæ sunt aliæ duæ paræ nominibus S. Georgij, & S. Iacobi. eæ extremitatibus suis respondent continenti. inter continentem & vtranque dictam Insulam

Faint, illegible text or markings in the center of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

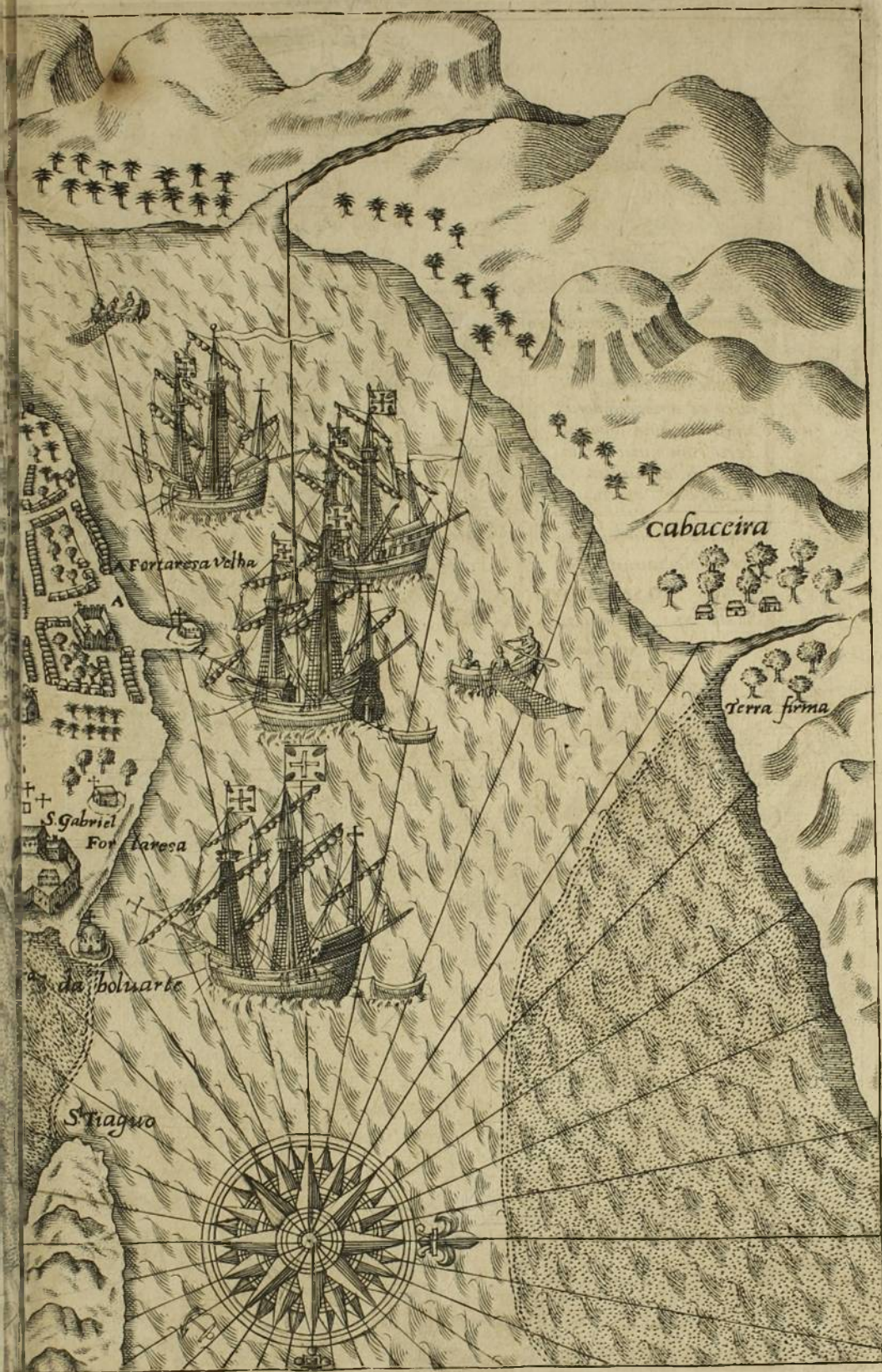
*Insula et arvis Mocambi-
bique descriptio ad fines
Melinde sitae ebano puris,
auro et ambare odorato
affluentis hinc magnus
seruorum numerus in
Indiam abducitur.
Huyshoten inuent.*

*Eigentliche fuhrbildung
der Insel sampt dem
Schloß MOSAMBIQUE
So da liget am gestaden
MELINDE mit dem
gelegenheit*

Terra firma

S. Doms

S. Jorge

Insulam rectâ nauigatur ad Mossambicâ: Insulæ ad austrum sinistrosam, cōtinens ad boream dextrosam relinquitur. qua via naues ad paruum milliare vsque cursum rectâ in Mossambicam tenent, sine bolidis iactu. satis enim profundum mare est & arena littoris manifeste interlucet, vnde nullum est periculum. Naues tam prope ad ipsam Insulam & castrum quod in frontispicio Insulæ visitur, tuto accedunt, vt lapidis iactu ad terram, vel vltius pertingere possint; statio earum est inter ipsas Insulas & continentem media. distant Insulæ à terra ad dimidium milliare, nauesque omnes simul in vno eodemque canali congregantur. Circuitur Mossambica quatuor stadiis. plana rotundaque est, & circūcirca habet aggerē ex arena pura & alba. Tota fere Insula palmis cōsita est; sunt ibi mala aurea, limones, citri, *Bananas*. reliqui fructus arborei familiares aliās per Indiam, hic desiderātur. Frumentum, Oriza, reliquaque legumina atque victualia, item telæ lineæ & eiusmodi, ex India petenda sunt. Armenta, Oues, Capræ, Porci, Gallinæ in copia & precio vilissimo ibi parantur. Sunt ibi oues quæ vna quarta parte abundant. integram enim ouem si quadrifide secaueris præcise quinque partibus plenarie constabit. cauda siquidem quam habent, tam lata, crassa, & pinguis est, vt ob molē reliquis par sit, ob pinguedinem vero non sit esui. Sunt ibi Gallinæ, quarum penne, carnes & ossa adeo nigricant, vt coctæ in atramento elixæ putentur, sapidissimeque & reliquis longe meliores sunt: reperiuntur in India consimiles quidem, at non in tanta copia. Suilla & porcina caro præstantissima omniumque saluberrima ibi habetur. est enim saporis elegantissimi, adeo vt ipsa experientia teste carnes quascunque alias plurimum antecellat: quin si ægrotis carnes omnino interdictæ fuerint, sola tamen porcina ob bonitatem excipitur. Nulla penitus aqua dulcis adest, quæ potui sit, petenda est in continente ex loco à Lusitanis *Gabafeta* vocitato, & reponenda in vasis lapideis ex India aduectis.

Oues quinque partibus quadrifidis.

Gallinæ intus & extrinsecus nigra.

Porcina caro saluberrima.

NOTA

Est ibi Castellum munitissimum & valde magnificum à Lusitanis erectum & perfectum intra decennium aut eo amplius, rectâ ex opposito insularum S. Georgii & Iacobi: ad quod naues necessario appellunt. est vnum ex præcipuis & muuitissimis ædificiis quotquot sunt in India. Nullum fere ibi præsidium, nulla munitio nec tormenta aliue apparatus adest: solus Capitaneus cum suo famulatio incolit. Si tamen necessitas postulet, obstricti sunt Capitaneo Lusitani coniugati, quotquot in ea Insula habitant numero quadraginta aut quinquaginta ad summum, qui omnes in propugnationem castri iurarunt. nec enim aliud propugnaculum præter vnicum hocce castrum per totam Insulam erectum est, quo ea defendatur, cum locus alioquin sit omnibus patens, & aperta planitie circumdata. Intra ipsum castellum cisternæ passim factæ & plenæ aquæ dulcis sunt, quæ integro anno sufficiant si ita necessitas ferat: tamen si omnes satis secure viuant, tum Capitaneus tum reliqui officiiati, tum ipsi etiam incolæ, hoc vnice curantes, vt auri acervos congerant. præter so-

Mestici quæ.

vxoratos illos Lusitanos & Mesticos (*dicuntur autem Mestici, quicunque ex parentibus Lusitanis in India nati & educati sunt, sonat vocabulum idem quod semigenus vel participium, annumerantur Lusitanis reliquis.*) habet insula trecenta quadringentæue tuguria indigenarum propria. Indigenæ sunt colore nigerrimi, similes iis qui *Gorgonas Insulas*, qui *S. Thomæ*, quiue reliquam Æthiopiam incolunt, parent Lusitanis, & partim legem Mahometanam obseruant, ij videlicet, qui antequam Lusitani insulam tenerent, cum Æthiopibus ad mare rubrum, cumque Mahometanis commercium habentes religioni Turcicæ nomina sua dederunt, quales in locis vicinis quamplures inuenias, vtpote quotquot loca maritima versus mare rubrum tenent: quotquot vero à Mossambica versus promontorium Bonæ spei habitant, ij nihil hæctenus cum Mossambicensibus

II. PARS INDIÆ

20

habuerūt cōsuetudinis. sunt enim homines feri & syluestres Nigritæ, veniētes more beluino, absq; vlla noticia veri DE I: partim vero sunt Christiani in Mossambica, partim etiā Pythagorici, currūt nudi omnes. soli mares ad præputium habent pannum admodum exiguum religatum, mulieres à media mamillarum parte ad media femora vsque integuntur tela bombacina grysea, vti patet in adumbratione, quam in tabula suo loco ad calcem annexa præsentabimus. atque hæc de illis duntaxat intelligenda sunt, qui in Mossambica Lusitanis permixti habitant, quicumque in continente sunt, carent omni integumento, quin ipsa etiam pudenda aut raro aut nunquam obuelant.

Lusitani qui in Mossambica sunt negociantur cum Nigritis in continente degentibus, locis vicinis, vtpote *Sena, Macuua, Soffola, Cuama, &c.* Quotquot inter se linguis & moribus maxime differunt, ij continua bella gerunt vel inuicem vel cum vicinis, capiunt sese abripiuntque hinc inde, & raptos vendunt. Sunt ex iis quidam qui humana carne vescantur, quales Macuani & quidam alij. Vicitant plærique ex venatu & Elephantorum carnibus, & hæc est causa cur ebur in tanta copia ad nos mittant. Nigritæ & quicumq; per Æthiopiam viuunt, Regulos suos vicatim habent, estque cuique pro genio suus regulus ex eodem ipsorum sanguine procreatus, inueniasque tot regulos, quot pagos quotue familias numeraueris, quin ipsæ familię linguis etiam, ceremoniisque & ritibus differunt, & vicinis suis aperto Marte bellum indicunt. Nullo modo illis fidendum, sunt enim perfidissimi. abiit iam quinquennium ex quo Lusitani ex Mossambica se continenti crederent exercerentque indies sua commercia inuicem cum iis, freti pace nec quicquam sinistri suspicantes, qui cum essent securissimi, Nigritæ continentis improuiso aderant atque impetu facto in eos ad vnum omnes obtruncant.

Forma politię qua Lusitani Insulam administrāt, ad eum se habet modum: quouis triennio Capitaneum, qui regia negocia exequatur, permutant alio, tum quicumque reliqua officia obeunt, & ipsi prouisione facta ex regis Lusitani gratia singulis trienniis sibi succedunt. Si qui honestiores in regia classe, quæ per Indiæ oras alicur, stipendia fecerunt, ij pro cuiusque conditione & meritis officia illa in recompensam accipiunt, ex quibus sua salaria ipsis proueniunt, iuxta negociationes exercentes. viuunt enim libere & ex proprio ingenio quandiu in illis regionibus degunt. Reditus Capitanei sunt valde optimi, siquidem alia adhuc munitio, *Soffola* nomine, & à Mossambica versus caput Bonæ spei centum viginti miliaribus distans, eidem subdita est: ad eam munitioem sunt fodinæ auri, *Monomotapa* dicta; estque ibidem lacus ingens ex quo Nilum flumen scaturire perhibent, quemadmodum quoque idem de famosissimo illo maximoque fluuio *Cuama* siue *Nigro*, qui medius inter *Mossambicam* & *Soffolam* mare ingreditur, quique auri arenulas vehit, vulgo affirmatur. Fodinæ *Monomotapa* abundant auro, estque illud peculiare quoddam genus mineræ, Lusitanis aurum *de Botongoen onroenpo* siue arena auri dictum, quod arenam quidem paruitate sua & minutiis refert, sed tam purum putumque, vt nullū præstantius sit in toto Oriente. Capitaneus Mossambicensis in arce *Soffolæ* curatorem habet, & quotannis genus quoddam nauigij, illis *Pangaios* dictum, bis terue cō mittit, illud sane lictus legens aurum ex *Soffola* petit, mox in Mossambicam apportandum.

Nauigium *Pangaios* è leui & raro ligno constructum, non nisi funibus colligatum est, nullo omnino clauo ferreo infixo. Affirmant plærique aurifodinas *Angola* vocitatas, & ab altera Aphricæ parte positas haud longe à fodinis *Soffolæ* distare, nec vltra trecēta miliaria ab inuicem abesse, acciditque aliquoties vt Nigritarum aliqui pedestri itinere ab *Angola* *Soffolam* vsq; profecti sint.

Sunt

Auri fodinæ
Monomotapa.

Sunt ibi Nigritæ baiuli, qui humeris alios per continentem portent, pari modo quo apud nos iumenta assuefacti. nec homines solum, sed & alias quascunque res, ac si equi, muli aut asini forent, quoquo versus baiulant. ipse ego quibusdam locutus sum, qui baiulos eiusmodi viderant, quique ab Angola pedibus aduenerant.

Sed ut propositum prosequar, Capitaneus Mossambicensis ter centum mille Ducatorum redditus habet per triennium ipsi definitum: quod Capitaneus *Numo Velio Pereira*, nobis ipse testabatur, constatque summa ea ut plurimum ex auro, quod ex *Soffola Monomotapaque* ipsi aduehitur.

Ex Mossambica in Indiam deportatur Aurum, Ambra, Hebenum, Ebur, mācipiaque veriusque sexus complura. sunt enim robustissima in toto oriente, nec alia tam fœda seruitia facile præstant. Semel in anno ex Mossambica in Indiam transmittitur, idque mense Augusto vsque ad medium Septembrem, nec enim in Indiam quisquam appulerit nisi cum erit *Monsoins*, id est illud anni tempus quod à ventis aspirantibus ita denominatum est: spirant enim venti illi certo anni tempore, quibus nautas se accommodare oportet, ut hinc inde transmittant. Nauigatio ex Mossambica in Indiam triginta diebus conficitur, qua confecta manendum est in India ad mensem Aprilem vsque, quo anni tempore redeunt venti *Monsoen*, qui Mossambicam comitantur euntes. Hoc modo quotannis nauis vna ex Mossambica soluit, & vna ad eam appellit ex India rediens; pertinetque vtraque ad Capitaneum. præter eum enim nemini negociationem exercere licet, exceptis Lusitanis qui Mossambicam vxorati simul incolunt, nemini cœlibi insulam inhabitare permittitur. de quo insularis regio priuilegio cautum; quo nimirum Insula feliciter habitetur colaturque.

Post Mossambicam patet ditio *Præsbyteri Ioannis* hodie *Abeximes* vocata, à quo nomine littus quod à Mossambica ad rubrum vsque mare extenditur, nuncupatur vulgo littus *Abex*. multi autem quotidie ex *Abyssinorum* prouincia in Indiam deferuntur, iique tum serui tum liberi, vbi remigum ministeria in Lusitanorum hinc inde negociantium nauibus præstant, quorum effigiationem inter icones ad calcem apposuimus. *Abexis* prouincia alio nomine à Lusitanis *Melinde* dicitur. adiacet enim ad littus illud peculiare regnum & metropolis eodem ambo nomine celebrata. Rex *Melindensium* primus omnium in Oriente Lusitanos hospitio excepit, & sincere, nulloque vsus fūco nec dolo malo fœdus amicitia cum illis iniit, quin hodie ipsis hospitium tutum præstat. Nos in Mossambica quindenam commorati, aqua dulci & reliquis necessariis nauem in struximus, complures nostrorum infirmabantur, nonnulli plane expirabant, aer enim nostris minus conueniebat, neque ipsa regio per se aliàs salubris putatur, nec aer temperatus, propter immensum Solis calorem.

Augusti die vicesimo naues iterum simul conscendimus, videlicet quotquot quatuor illis Lusitanicis vehebamur, & qui ex nauigio Capitanei Mossambicensis erant, ea Capitanei nauis iam triennium aberat. nomen Capitaneo *Don Petro de Castro*, cui ante dictus *Numo Velio Pereira* successerat.

Capitaneus *Don Petro* vna cum Vxore & familia nauem ingressus Indiam petebat, secutus constitutionem regiam, quæ iubet ut triennio eo elapso, quo in Mossambica præfuerunt, aliud triennium deinde in India in gratiam videlicet Viceregis Indici regis ministeria obeuntes perseverent suis propriis sumptibus. aliter redditus ipsis in Lusitaniæ nō patet, nisi speciali regis priuilegio redditum impetrauerint, tum enim finito administrationis Mossambicensis triennio restā in Portugalliam redditus ipsis patet, quod raro admodū euenit, nec nisi cum summa regis gratia nihil ex India excedere, ad nos reuerti cōceditur,

II. PARS INDIÆ

tur, nisi impetrato saluo conductu à Vicerege. si quis sine venia discesserit, is postea nullo modo promouetur, & ne quis in eo delinquat, accurate attèditur.

Vicesimo quarto Augusti die, duas Insulas mane conspeximus, quarum vna Insula de Comara, altera Insula de Don Ioan de Castro vocata. Comara insula distat à Mossambica per 60. milliaria, sita boream versus sub 11. gradu australi. terra ibi in altum admodum attollitur, adeo vt per integrum diem promontorium illud in conspectu haberemus, etiam ventis secundis vsi eodem die naues denovo digressæ ab inuicem suum quæque cursum sequebatur, more nautis recepto, & ob causas supra commemoratas.

Septembris die tertio Æquatorem transmisiimus iterum, vbi is Melindam & Brauam ciuitates ambas ad Abyssinorum littora surgentes medius interfecat. Abest Æquator à Mossambica 330. milliariibus in boream, ab Æquatore ad Capo de Guardasum sunt centum nonaginta milliaria. est autem caput illud sub 12. gradu boreali. Ad littus quod inter Mossambicam & Capo de Guardasum est, protenditur, consurgunt ciuitates, quas ordine enumerabo.

Guiloa, olim Rapta.

Mombassa in parua quadam insula sita, ciuitati homonyma. ibi arenæ cumuli sunt præalti, & longe conspicui, est & portus ibi, cui duæ munitiones adsunt.

Melinde.

Pare.

Braua.

Magodoxo. quarum quæque peculiare regnum est, legem Mahometanam obseruant. homines colore magis remisso sunt quàm Mossambicenses, capillos rectos habent, fruuntur quique suo priuato regimine, quemadmodum & Arabes & reliqui Mahometani.

Capo de Guardasum est terminus terræ Melindensis siue Abyssinorum.

Aloes. A Capo de Guardasum in ceciam, si ad 20. Milliaria in mare abeas, occurret tibi famosa illa insula Socotora, vbi aloes præstantissima prouenit, aloes Socotrina à solo natali dicta, quæ aliis omnibus præstat, estque solida & compacta, quæ in vniuersum orbem auehitur.

Magmedis sepulchrum. in eo ad latus Arabiæ ciuitas Meca consurgit, vbi Magmedis cadauer ferreæ capse inclusum sub fornice magnetino in aère depèdet, deuotionibusque tum à Turcis, tum ab Æthiopibus frequentatur assidue. Atque hic ipse sinus vocatur

Mare rubrum. mare rubrum: non quod fluctus ibi rubescant, sed quod scopuli rubentes ad eum erigantur, vnde marmor rubrum excinditur; adhæc quod quibusdam in locis arena maris rubida est. Hoc ipsum mare pertransiit Moyses cum filiis Israel, sicco pede. A capite de Guardasum ingrediendo Sinum siue maris illas angustias ad ciuitatem Sues olim Arsinoe dictam, quæ est ad extremitates istius sinus, sunt 360. milliaria. inde si quis pedestri itinere ad mare mediterraneum pergat versus Italiam, habebit 90. milliaria. Estreyto siue sinus iste tum in principio, tum in medio in latitudinem habet 40. milliaria, quibusdam tamen in locis constringitur magis. Sūt in eo insulæ complures. ad alterum latus prope ciuitatem Sues in boream, occurrit Arabia deserta, ad alterum vero latus in austrum est Ægyptus, quam Nilus perfluit; si nonnihil descenderis ad mare Indicum, aderit Arabia felix. è regione vero Arabiæ felicis visitur terra Abeximes, vbi regnat Præto Ianus. Ad promontorium Arabiæ felicis, qua mare rubrum ingreditur sinum, Lusitani habuerunt ante hac munitioem, Aden nomine, quæ vi illis deinde erepta est. Turcæ hodie eò confluunt, triremes per rubrum mare adducentes, quas ipsi in Sues ciuitate ædificarunt, quibusque plurimum damni inferūt accolis oræ Melindensis. qua de re suo loco fusius agemus. Posteaquam denuo nunc æquatorem transmisiimus, apparuit nobis iterum polus arcticus,

arcticus, quem inde à Guinea & à S. Thomæ infula vsque reliqueramus.

Quarto Septembris vidimus nauium vnam è classe nostra, eratque S. Franciscus, collocuti sumus, & ea nobis comes ibat ad 7. vsque eiusdem mensis, quando denuo è conspectu nostro effugit.

Decimo tertio, aliam vidimus. erat ea S. Iacobus, sed effugit nos, nec colloqui voluit.

Vicesimo Septembris vidimus agmina serpentum per cærulea natantium, anguillarum magnitudine, vidimus & genus piscium orbibus planis simile, ynde Lusitani illis nomen *Vintins* indiderunt. *Vintins* vero est nummus regalis dimidius in portugallia, à forma videlicet & similitudine. Solent in magna copia congregati mare innatare, certissimo indicio, Indiam in propinquo esse. Paulo post apparuit terra, qua visa omnes præ lætitia exclamarunt; iacta bolide deprehendimus profunditatem 47. vlnarum nauticarum: eratque terra *Bardes*, quæ extremum cornu obtinet, ad ostia fluminis *Goa* circiter 3. milliaria ab vrbe prominens. Vbi naues Indicæ in anchoris stantes mercibus vehendis onerantur, easdemque aduectas exponunt, terra editior est & conspicua. Inde bona in scaphis ad vrbe vsque aduectantur. nos eo die anchoram in alto iaciebamus ad 3. milliaria à terra, quod maris reciprocatio tum defluxisset. Nihil interim ibi periculi, & passim arena pura & strata anchoris satis fida, quod tum temporis æstas instaret.

Serpentes in mari instar anguillarum.

Postero die vbi adueneramus, quæ *vicesima prima Septembris* erat, scaphæ complures ex eo genere quas *Amadias* vocant, ad classem nostram venientes aduexerunt victualia, & quæcunque reficiendis nobis essent, vtpote panem recentem, fructus & similia; erant inter illos Indi Christianam religionem professi, aderat & triremis, quæ Archiepiscopum exciperet, & eum in locum, cui *Pangyn* nomen medium inter *Bardes* & *Goam* situmque ad littus fluminis, deueheret. eo in loco excipiebatur à Vicerere Indiæ *Don Francisco Mascarenias*, & à tota nobilitate proceribusque tam ecclesiasticis quam politicis. Primores vrbe orabant *Fonsecam*, vti ad dies decem duodecimue eo in loco morari sustineret, donec apparatus fieret in vrbe ad excipiendum eum solita debitaque solennitate. ipso itaque consentiente, reliqui in vrbe reuersi sunt.

Archiepiscopus Fonsca excipitur.

Nos *21. Septembris die, anno 1583.* post menses quinque & dies tredecim in alueum fluminis, qui infra insulam *Bardes* est, emenso itinere salui deuenimus; morati interim per quindenam in *Mossambiqua*. Atque hæc quidem Nauigatio vna fuit ex expeditissimis felicissimisque, qualis intra quamplures annos vix alia contigit. vbi in alueum venimus, aderat ibidem vno die ante nos nauis à S. Laurentio denominata.

NOTA. Nauigatio expeditissima mensium quinque.

Postero die appulit eodem nauis S. Iacobi titulo. quam similiter vno die post secuta est S. Francisci. per totum nauigationis cursum circiter triginta in nauis nostra mortem obierant, inter illos quidam Slavi & superiorum Germanorum vnus, qui regius satelles fuerat: reliqui per vices semel atque iterum omnes ægrotauimus sola venæ sectione restituti. numerus morientium quem modo annotaui, fere communis esse solet per naues singulas, quæ in Indiam vela faciunt. Ante annos duodecim, Vicerex cui nomen *Ruy Lorenzo de Tauora* Indiam petens, in ea nauis qua ipse vehebatur secum habebat à latere mille centum viros, dumque essent in cursu, perierunt ex iis contagio. noningenti mortui in mare sparsi esca piscibus facti sunt, antequam *Mossambicam* vidissent. periit etiam & ipse vicerex eodem fato, parilique pompa ipsi parentatum fuit. Morbus non erat alias vulgaris, credibile est eum ex tanta multitudine promiscue viuentium fuisse caulatum, vnde naues hodie tam numerosa hominum colluuiæ non onerare licet: nihilominus tamè ægre à sordibus & fœtore custodiuntur.

Tricesimo

Tricesimo Septembris die, herus meus Archiepiscopus maxima cum solennitate Goam urbem ingressus, pariq; pompa ab vrbis proceribus exceptus fuit, qui in summum templum eum deducentes supplicationes fecerunt, quibus finitis, reduxerunt eum in palatium templo vicinum, quod in id præparatum fuerat.

Novembris die vicesimo, naus nostra prætorica siue admiralis demum appulit in regnum Cochinum, licet nullibi respirando moram duxerit, exantlatis grauissimis laboribus ob causas supra commemoratas, insumptisque in nauigationem mensibus septem, cum diebus duodecim.

Sub finem Nouembris, naues soluerunt Goa, Malabarorum Cochinatorumque littora petentes, piper & alia aromata onerandis nauibus conquisturæ. pars *Onor, Mangalar, Cananorq;*, vrbes ad Malabarorum littus appellit, pars *Cochinum*: possunt autem ex prædictis ciuitatibus quotannis binæ naues onerari pipere. Distat Cochinum à Goa in austrum circiter 9. milliaria. Quotquot naues ex Portugallia veniunt, in vrbe Goa exonerantur. resident enim in ea mercatores negociationumque curatores: inde sequuntur littus Cochinum, vbi piper, vt dictum est, sibi comparent. Communiter quæq; naus octies mille quintalia siue centenarios ponderis Lusitanici capit. exiguum est in quo excedant, seu deficient. *Quintale* quoduis centum viginti octo libras pendet. Conueniunt itaq; Cochini, vbi curatores simul congregantur, coëmuntque Caryophylla, Cinnamomum, & si quæ sunt aliæ merces Indicæ siccæ; quæ singula particulatim enarrabo, vbi redditum meum descripsero, expositurus quæ sit disciplina onerandis nauibus, quæue dispositio, & quis modus obseruandus.

Anno 1584. mensibus Ianuario Februarioque naues iam oneratæ soluerunt ex Cochino in Portugalliã, eo modo, vt altera alteram interiecto aliquo temporis spacio subsequeretur. tum quidem etiam frater meus nauem conscendens domum reuertebatur, vt qui ratione officij sui in nauibus præsens esse necesse haberet. Ego vero in India perseuerans apud herum meum ad annos aliquot hoc agebam, vt omnes terræ illius commoditates, mores gentis, fructuũ plantarumque illic nascentium vires, tum mercium mercimoniorumque rationes & eiusmodi alia perdiscerem, quæ cuncta suo loco simpliciter quidẽ & nude, sed veraciter tamen & accurate exponam, præsens enim omnium vt plurimum spectator fui, notauique ipse singula: tum si qua ex aliorum relatu recensuero, ea ex fide dignis tam Indis, quam aliis personis per ea loca habitantibus diligenter excepi, excepta deinde ipsa etiam experientia comprobauit, dum mihi cum vicinis Nationibus conuersandum fuit hinc inde negociando commerciaq; exercendo, vti fit etiam apud nostrates, qui nunc cum maritimis, nunc cum Anglis aut Gallis contrahunt, qui vt & ipsi Lusitani vicina regna frequentare solent. At enim quoniam descriptio vrbis Goæ, Indorumque & morum illis vsitatorum, mercium item mercimoniorumque & consimilium illic prouenientium in manu nobis est, & vt res plenius rectiusque intelligatur, videlicet qui sint ductus littorales, quæ continuatio prouinciarum, quæ sequuntur ab Orientali latere ad extremum vsque terminum earum *Chinarum*, videlicet regnum, quod ipsum Lusitani cum interiacentibus insulis, per suas in Orientem nauigationes hætenus detexerunt; primum summatim exponam quæ sint circa littus illud Orientale consideranda, incipiens à mari rubro seu

sinu Arabico, videlicet ab vrbe *Adena*, continuansque descriptionem persequendo littus tractim vsque ad Chineses.

CAPVT VII.

ARGVMENTVM.

*De littore rubri maris, siue Arabia felicis, ad vsque Insulam
& munitionem Armusum.*

ANNOTATIO DOCT. Paludani.

ADena omnium pulcherrima munitissimaeque ciuitas est per totam Arabiam felicem iacet in valle depressa, ad alterum latus firmissimis Aurifodinis, ad alterum vero montibus praaltis cincta. In montibus illis visuntur quinque arces perpetuis praesidiis excubiisque, ob innumeram nauium multitudinem quotidie comparentium illic instructa. Constat vrbs sexies mille aedificiis. in ea negotiantur promiscue Indi, Persae, Aethiopes, Turcae &c. idque noctu ut plurimum, propter Solis feruore diurnum intolerabilem. Extra urbem ad iactum lapidis consurgit mons, in quo vasta quadam arx, (Gubernatoris aula & palatium) excelsa eminet.

Olim hac vrbs continenti adhaesit, nunc vero industria & indefesso labore hominum in Insulam redacta.

Dena Ciuitas in boreali hemisphaerio ad ostia sinus Arabici siue maris rubri posita est, in littore videlicet Arabiae felicis, magisque vergit introsum, quam *Capo de Guardasum*, nempe miliaribus 60.

Sita est sub 13. gradu Aquilonem versus versusque Caput *Rosalgate*, quod est sub 22. gradu, in extremitate Arabiae felicis, si mare Indicum respicias, distatq; à ciuitate *Adena* 240. miliaribus. Ipsa ciuitas adiacet monti, cui *Darsira* nomen, qui perhibetur ob meros scopulos inaccessus, nec pluuiis vnquam madescere irrigariue. Habitantes secus Arabiae littora colore sunt giluo, citrino siue aquilino, ad formam fere Abyssinorum. Terra nutrit generosissimos equos, gregatim in India mittendos. mittit eadem thus, myrrham, lignum Balsami, frumenta, non nihil mannae cum aliis quibusdam plantis aromatibusque odoriferis. Megmedis traditiones obseruant, sed secundum Persarum expositionem. Si à *Capo de Rosalgate* prosequaris littus Thracium, veniasq; vsque ad *Capo Moncadon*, olim *Asabora* dictum, numerabis septuaginta miliaria. Situm autem est *Capo de Mōcadon* recta ex opposito Armusij, q̄ est sub gradu 26. vbi incipit sinus Persicus. Insula Armusium media inter vtrunque interiacet respicitq; ex vna parte Arabiam, ex altera quae in boream est, Persiam; extenditur in latum ad 20. miliaria. pergendo à *Capo de Moncadon* secus littus Arabicum introsum ad vsque insulam *Baren* sunt 80. miliaria. subiacet ea insula 27½. gradui, & Capitaneus Lusitanicus, qui Armusij residet, curatorē suum Regis nomine in *Baren*

Darsira mons
siue pluuiis.

D

habet

II. PARS INDIÆ

Margaritz O-
rientales opti-
maz Armufij.

Tigris & Eu-
phrates con-
fluunt.

Paradisus pro-
pe Bassoram.

habet, capiunturque ibidem preciosissimæ totius Orientis margaritz, sunt-
que ipsissimæ quæ Orientales dicuntur. Prosequendo deinde littus Arabiæ in
boream & à *Baren* ad extremum vsque sinus Persici pergendo, itinere videli-
cer 60. milliarium, conspicitur vrbs *Bassora*, quæ paulo altius quam sub 30. gra-
du posita est. Eo in loco flumina duo celebratissima *Tigris Euphratesq;* in vnum
confluunt, iunctimque prope Bassoram ingrediuntur sinum Persicum; visuntur
ibidem adhuc rudera & monumenta plurima veteris illius *Babylonis*. ad
hec *secundum quorundam doctorum calculum fuit hic Paradisus*. à Bassora vrbe littus
in boream reflectitur Armusium versus, quod Regi Persarum patet. Sinus Per-
sicus patet in latum circiter 40. milliaria. in eo sunt multæ parvæ insulæ. Insula
Armusium est ad ostia sinus illius. habent in ea Lusitani munitionem, viuunt-
que ipsi & indigenæ promiscue. Capitaneum suum triennio mutant ad exem-
plum Mossambicensium.

CAPVT VIII.

ARGVMENTVM

*Armusium, quod Insula est & Cruitat is nomen, hoc ca-
pite describitur.*

Armufiani
Regis fratres
excæcantur.

Armusium Insula est, & regnum per se peculiare, Lusitanis
hodie tributarium. Rex Insulæ in hunc diem in ea residet,
extra urbem tamen. urbem enim Lusitani tenent. Is tra-
ditiones Megmedis obseruat, subditi albicante colore
Persis similes sunt. Vsu apud eos receptum est, vt quicun-
que in regem eligatur, is fratres suos ad vnum omnes,
mareque sanguine ipsum proxime attingentes, effosis o-
culis excæcet: excæcatos deinde lautissime sustentat quoad vixerint. Statu-
tum enim est Armusiorum, vt nemo cæcus Rex ipsorum esse possit; excæcan-
tur consanguinei, vt Rex regnet securior, & quietius regnum possideat, præci-
sa aliis regnandi facultate, motuumque causis ita sublatis.

Ventus salis.

Insula tribus milliariis ambitur, petrosa passim, solum omnino sterile, ne-
que fructus vllos, neque pascua habens, quin imo nec aquam dulcem restin-
guendæ siti. *Petræ ex mero sale sunt, & ipsi muri parietesque adificiorum ex sale petroso
constant.* Insula ex sese omnino nihil producit, neq; habet quicquam præter id
quod ex Arabia, Persia & ex vrbe Bassora aduectum participat. Attamen ob
maximam loci opportunitatem, nihil non affertur aduehiturque illuc in ma-
xima copia, & ingens ibi negociantium frequentia est. Est enim Emporiū to-
tius Indiæ, Arabiæ, Persiæ, Turciæ, & quarūcunque aliarum vicinarum natio-
num. quocumque tempore adueneris, habebis ibi Persas, Turcas, Armenios
& omnium nationum homines, sunt & Veneti ibi, qui rem faciunt, ex aroma-
tibus gemmisque magna affluentia quotidie eò ex India aduectis, quæ deinde
Venetiam vsque inde perferuntur itinere terrestri. Vicissim autem Armufiani
vndiquaque ex aliis prouinciis & regnis sibi adiacentibus quascunque mer-
ces accipiunt, ex regno Persiæ, ex prouincia *Coracone*, ex *Dio*, vnde tape-
tes preciosos quos *Alcariffas* vocant, in copia habent. Ex Turcia habent telam
camelinam (*nostris Schamlot eam dicunt*) ex Arabia sunt illis varia aromata &
herbæ, pro pharmacopoliis, vtpote sanguis Draconis, Manna, Myrrha, thus &
equi generosi, quadrigarum rapacissimo cursui accommodi, margaritz ori-
entales preciosissimæ, captæ ad portum *Moscate*, qui est inter *Capo Rosalgete* &
Moncadon,

Moncaden ad littus Arabia: item passulæ vbertim, varia genera dactylorum, nucis iuglandes, varia electuaria, quæ in Indiam deinde ex Armusio vbertim deuehuntur, item monetæ genus quam *Larynam* vocant. singulæ *laryna* faciunt binos numos in nostra moneta. est autem forma eius oblonga, ad modum filii argentei quod malleo complanatum fuerit inflexum, minusculis quibusdam characteribus notatum: est purum putum argentum cufum à Persis in quodam Persiæ loco cui *Laryn* nomen est: in tantâ copiam vt negociationes ex ea instituuntur, haud secus ac si essent aliæ merces. quæstus enim inde vberimus est, valorque eius in India multum accrescit. Vt autem planius fiat, vnde sit Armusij tanta frequentia negociantium, & nationum, sciendum, quotannis eò duas hominum peregrinorum collectiones, *Cassilas* & *Caruanas* dictas aduētare, qui pedestri itinere ab vrbe Syriae, *Alepo* simul profecti sunt. Distat *Alepum* à *Tripoli* quæ est ad litus maris mediterranei, itinere trium dierum. Congregatio ea siue *Cassila* sequenti modo disponitur: Imperator Turcicus quotannis in *Aprili* & *Septembri*, Capitaneum constituit, cui aliquot centurias *Ianitscharorum* attribuit, qui deducunt *Cassilam* ad *Bassoram* urbem vsque. eò ubi ventum est, nanibus conscensis deinde *Armusium* vsque vehuntur. Norunt mercatores, quo tempore *Cassila* proficiscatur, vnde tempestiue merces suas & se itineri parant, conquirunt congregantque simul *Camelos*, *Dromedarios*, *Mulos*, *Equos*, venales pro cuiusq; commoditate. Numerus quotannis in *Cassila* congregatorum excurrit singulis vicibus ad quinque vel sex millia hominum: collecti veluti instructa acie procedentes proficiscuntur, bini singulis *Camelis* impositi, aut mercibus à *Camelorum* dorsis utrinque dependentibus, qualiter sub finem in schemate patebit. *Ianitschari* saluos eos & bene defensos contra *Arabes* crebro irruentes, deducunt. *Arabes* enim in hunc vsque diem latrocinia iugiter exercentes, *Persas* rapto furtoque perpetuo infestant.

Latina. moneta perlica quatuosissima.

Cassila orientalis siue congregatio quotannis instituta.

5000. aut 6000. in *Cassila*.

Arabes latroces.

Ita dispositi quadraginta diebus per deserta proficiscuntur: ternis quaternisue diebus semel aqua fontes obuios habent, vnde aquam hauriant, quam in animalium pellibus tali vsui accommodatis secum auerunt.

ANNOTATIO DOCT. Paludani.

Non nouum hodie est, *Arabes* latrocinii obuios infestare, neque nostra ætate ea consuetudo apud eos inualluit, sed longe ante natum *Christum* ob id infames fuerunt, quod *Ieremias* Propheta his verbis testatur, cap. 3. vers. 2. Attolle oculos tuos & considera opprobrium tuum, in truiis eos operiebaris, & in desertis, quemadmodum pastores Arabiae, terram scortatione & malitia tua polluisti.

Memini nos in multa millia *Arabum* incidere, viuentes misere in specubus & arena locis prorsus sterilibus, ducentes camelos suos sub ardentissimo sole, & per deserta errantes nec nisi rapto & latrocinii vitam sustentantes. Victus ipsorum & panis quem optimum habet, sunt placentæ quas fimo *Camelorum* pinstant. (fimus ad solem prius exiccatur, quo deinde incenso, arena incalescit) victitant & lacte, & carne *Camelorum*. vescunturque aliis cibus ingratis, atque vt vno verbo dicam, miserrime plane viuunt: sunt enim & ipsi homines miserrimi.

Equuntur præterea exercitum non pauci caupones, necof-
saria secum vehentes, utpote mel, dactylos, oues, capras,
gallinas, oua & similia, quæ com meatui inseruiant, quæ o-
mnia abunde suo precio haberi possunt; sub noctem cuius-
que diei confecto itinere tentoria quæ secum vehunt, ex-
tendunt, pernoctantque sub iis, sed non nisi excubiis pro-
be curatis dispositisque. sub tali dispositione proficiscun-
tur ad ciuitatem usque *Bassoram*, transeuntes *Babylonem*, hodie *Bagedet* voca-
ram, aliaque loca insigniora. *Bassora* constituti, ad dies aliquot respirant; tum
denuo congregantur ij, qui negociis suis confectis iter domum versus remeti-
ri cogitant. iis congregatis, simili qua ante dispositione *Alepu* repctunt, se-
cum simul aduehentes merces omnigenas in maxima abundantia vndiquaq;
conquiritas. quod sane in maximum commodum cedit mercatoribus *Alepû*
visitantibus, cuiuscunque demum nationis ij fuerint, exceptis Hispanis & Lu-
sitanis, & quicunque Regi Hispaniarum aliunde parent. eos siquidem singula-
ri attentione obseruant arcentq;. nihilominus eorum complures sæpius reli-
quis admiscuntur, simulantes se vel Gallos, vel Anglos aut Venetos. habent
dictæ nationes *Alepi* & *Tripoli* suos curatores, soluuntque quotidie naues,
ex portu *Marsiliensi*, vel *Londinensi*, aut *Venetia* dicta emporia frequentantes.
Naues *Tripolim* usque cursum tenent, vbi merces vectas reponunt vehenda-
que recipiunt. ab *Alepo* deinde per terram, *Alepu* usque perferendas, v-
bi emporium est, frequentissimum, gaudentes privilegiis & immunitatibus
quam pluribus, ab imperatore *Turcico* iplis magnifice concessis.

Posteaquam hic *Turcici* Imperatoris mentio incidit, operæ precium duxi,
hoc loco ostendere qua via, quibusue modis idem Imperator quouis tempore
per latissima sua regna, ditiones, & deserta ut plurimum loca, commodos ta-
belliones & rerum quarumcunque nouarum nuntiatores præsto habere po-
test. Sciendum itaque huic ministerio inseruire *Columbas* arte in id assueta-
ctas, & quibus annuli ex cruribus dependent. *Columba* deuehuntur ab urbe *Bassora*
& *Babylone*, ad *Alepu* *Constantinopolimq;* usque aduecta domum reueriuntur ipsa alarum
beneficio. quod si necessitas ita postulet & res alicuius momenti se offerat, litteras ad annulos
ex columbarum cruribus dependentes solidis nexibus applicant, dimittentes inde columbam,
quæ auolans litteras simul secum in locum destinatum per aërem auelat, unde videlicet co-
lumba oriunda fuit, nec raro talis legatio ultra mille miliaria à columbis conficitur. Quæ
res equidem vix fidem mereri videtur. veruntamen ipsemet bona fide affir-
mare possum, me factum hoc ex multis inde aduentantibus & serio id narran-
tibus ibi audiuisse. Vidi ipse eiusmodi columbas in *India*, quas *Venerus* quidã
familiariter mihi notus, atque amicus singularis meus alebat. is ob rei nouita-
tem eas aduexerat, ut similia in *India* tentaret. Sed propositum repetentes di-
cemus porro, quæ *Armusium* concernunt. Sita est ea sub 27. gradu, per æstatẽ quæ
eodem anni tempore, quo in nostris regionibus, etiam illic incipit, tantus *Solis* feruor adest,
ut in canalibus ligneis aqua frigida repletis dormiendum sit, absque vlllo integumento. Con-
iuges simul cubantes toto corpore ambo sub aquam demerguntur ad collum usque. Tecta
dorum complanata sunt, in summitatibus eorum foramina patent, per
quæ aer & lux diei penetret (quod idem etiam ciues *Cayri* faciunt: vti postea
dicetur) vtuntur instrumento quodam, quod appensum è sublimi hinc inde
manu mouetur, ad instar motacillarum puerilium, nostris *Schoctelen* / inde
flabella circumquaque dependent, quibus impositi se in vicem agitan-
do ventos sibi faciunt ut refrigerentur. vocant hoc
inuentum *catauentos*.

Hispani &
Lusitani arce-
ntur *Alepo*.

Veneti, Angli
& Galli nego-
ciantur *Alepi*.

Columba ta-
bellionum vi-
ces obeunt.

In aqua dor-
miendum ob
Solis æstium.

ANNOTATIO DOCT. PALVDANI.

Ayrum praetera habet aedificia, quibus tecta prominent late, umbra scilicet captanda, & usque Solaris deuitandi gratia. per medias domus consurgit canalis erectus, ad decem vlnas supra tectum eductus, per quem aer penetret. is in Septentrionem obuersus patet, ut aura frigidior infusa per totam domum recipiatur, & maxime quidem, ut inferiora loca refrigerentur.

Sihyems fuerit, frigus respondet Lusitaniae: aqua fontana ex continente petenda est, & postea in magnis vrceis lapideis reponenda, non absimilibus vasis Hispanorum *Tinaios* vocatis. eiusdem generis habentur in arce, quae ad sesquiannum, si ita necessitas postulet, aquam promptam praestare possint, uti fit etiam in *Mossambica*. Est praeterca genus hominum, *mergos* vocant, qui quatuor aut quinque vlnas nauticas subter aquam maris in fundum usque merguntur, & aquam dulcem subter mare petunt: ea aqua purissima est, & saluberrima, quin adeo potui grata dulcisque, ut fontanae nulla ex parte cedat. Est in insula *Armusio* morbus epidemicus seu popularis, vermes praelongos in cruribus generari, quos ex aqua potu causari existimant. Cura istorum vermium haec est, ut quotidie portiuncula vermiculi ex crure extrahatur super culmum aut pennam conglomeranda quaque vice, idque tam diu tentandum, quam diu vermiculus trahentem sponte sequitur. ubi sequi incipit acrius, abstinendum usque in alterum diem, vulnus probe obligandum, uncto foramine seu ulcere butyro recenti non salito: hoc modo intra dies decem duodecimue, vermiculum omnem paulatim extrahunt, qui ad instar fidis instrumentalis musicae testudini aptanda extenditur, saepiusque in passus duos tresue atque eo amplius porrigitur continuo ductu. ita curati absque ullo incommodo facile restituntur. durante tamen curationis tempore patientes cruribus oportet quiescere. si enim vermiculi ex parte rupti fuerint, non nisi maxima molestia denuo apprehendendi sunt, uti aliquoties factum vidi.

NOTA.
Aqua dulcis
subter mare.
Vermiculi in
cruribus qua-
tuor vlnarum.

ANNOTATIO DOCT. PALVDANI.

Vermiculorum istorum mentionem facit *Alsaharani* us c. 11. suae practicae hisce verbis: Crescut, inquit, quibusdam in locis, inter cutem carnemque vermiculi, diciturque is affectus *Passio bouina*, à bobus videlicet, qui ea infestantur. excrescunt autem vermes isti in nimiam longitudinem, tam diu sub cute proserpendo, donec ipsam cutim perrodant. Curatio in eo consistit, ut corpus à putridis humoribus purgetur, & c. plura qui desiderat autorem requirat.

Ratquidam in aula Archiepiscopi natus Armusij, nec ita pridem ad Archiepiscopum venerat ex patriâ famulatum. is vna vice quatuor eiusmodi vermes ex cruribus educebat, affirmans affectum eum in sua patria popularem esse.

Præfectura Armusienfis post Soffalam, Mossambicamque est omnium opulentissima per totam Indiam, cuius redditus officiatif Lufitanis pro cuiusque statu & conditione cedunt, nec minores sunt, quam Mossambicenses. Habent enim naues, quas *Goam, Bengalam, Chaul, Mascarte*, atque in alia vicina regna mittant, nec vili licitum est merces vel distrahere, vel coemere, aut naues onerare, nisi Capitaneus prior pro naui sua coemerit, quantum ipsi opus fuerit, nauemq; suam in nauigationem expediuerit: nec tamen facit hoc ex aliquo speciali regis indulto, rex enim expresse de eo cauit ne fiat, sed quod ipse sibi eam potestatem arroget; Rex longius inde abest, quam qui huic incommodo remedium adhibere possit. Priuilegium regium Capitaneo concessum, nullum est aliud, quam vt præter ipsum, aut cui ipse potestatem dederit, nemo equos in Indiam mittat, idque sane fit maximo ipsius emolumento, equi enim generosiores maximo precio in India veniunt, *sæpe equus 500. aut 600. Pardaus, quin imo 700. & 800. aut mille pardaus venditur*, quorum singuli faciunt loachimicum. Tempus nauigationis, quæ ex Goa versus Armusium instituitur, mensibus Ianuario, Februario atque Martio, item Septembri atque Octobri commodissimum est. Sequetur deinde descriptio littoris ab Armusio ad Indiam vsque.

Equi mille loachimicum.

CAPVT IX.

ARGVMENTVM.

Littus ab Armusio ad Insulam urbemque Diuum pertingens, sequenti capite describitur.

Iprosequaris littus in Eurum, occurret promontorium *Capo de Isque*, olim *Carpella* dictum; terra ea olim *Carmania* vocabatur; promontorium est sub gradu $25\frac{1}{2}$. distans ab Armusio milliarib. 30. secundum littus ad, *Sindam* fluuium, siue Indum ex Caucasô monte scaturientem vsque pertingit; ex iisdem montibus Ganges quoque in regno *Bengalæ* mare ingrediens profluit, sed de his suo loco plura. India ab Indo huc *Sinda* fluuio denominata est. fluminis huius ostia sunt sub 24. gradu distat autem à *Capo de Isque* 140. milliaribus. Terra *Sinda* ad fluuium dictum porrigitur, quam Lufitani à fluuio denominarunt. Diues & feracissima est, illic vndiquaque negociantes confluent, vtpote viciniore & ipsi Lufitani, qui Indiam, Armusium & alia loca incolunt Inuenias ibi omnis generis telas, Bombicinas, *Lorins* vocitatas, item *Lumpardas* illis volantes dictas, sunt velamenta subtiliora faciebus obtendenda. Adest ibi in copia & oleum & crocus, adest butyrum sed minus sincerum, quam apud Batauos, quod aduehitur in vasis lapideis proceris, collo angusto, cibis tamen coquendis satis facit. adest & plurimum resinæ, picis, sacchari purissimi; item tapetes pretiosi ex serico, & acu ingeniosissime picti, Indis sunt in precio, vsus enim eorum est ornandis lectis & mensis vice tegumentorum.

Elaborantur vana genera calamariorum, Delphicarum cistularum, bacillorum,

lorum, manubriorumque, atque similium mire sculptorum, res pulcherrimæ emblemate tessellato pictæ, margaritarumque testis exornatæ, quibus India præcipue Goa & Cochinum repletur. posteaquam Sindæ ostia & paruas aliquot Insulas non procul à continente & littore Sindico sitas præternavigant, accedunt ad sinum non ita magnum Lusitanis *Enfeda* dictum. in eo sunt Insulæ parvæ complures. Nomen sinus huius est *Iaqueta*, atque eo in loco rapacissima adeo maris est reciprocatio, vt nullibi similis visâ vel audita sit, vnde fidem vix meretur, & cum miraculo passim refertur. *Huc Alexandrum Magnum deuenisse fama est, perhibentibus Indis, rapacissimi vero illius inundationis admiratione captum pedem retro tulisse, fatale & prodigium illud ratus, quo ipsum ab infortunio imminente premoneretur, ne ulterius ad Indos procederet.*

Maris reciprocatio rapacissima.

Sinus hic ab Indo fluuio 60. miliaribus abest, inde pergendo secus littus in Austrum occurrit Insula & ciuitas *Dium*, habitata Lusitanis pariter & Indis indigenis promiscue.

CAPVT X.

ARGVMENTVM

Dium Arx pariter & Insula, olim Alambater dicta.

Dium Insula & Ciuitas à Sindo fluuio 70. miliaribus distat, sita sub 21. gradu ferme cum continente continua. fuit olim propria Regis Cambaiæ, vt quæ in regno & in littore illius posita sit. Lusitani in ea ex permissu Regis arcem excitantes paulatim & urbem & Insulam sibi subiecerunt, munientes eam vt inexpugnabilis hodie videatur: eam Rex Cambaiæ arcem bis cum exercitu & regio satellitio obsedit, anno videlicet 1539. & 1546. sed à Lusitanis strenue defensa perstitit: de quo vide Chronica Lusitanica. Est in ea portus celeberrimus & negociatium frequentia magna. Licet nullo suo prouentu sustentetur, sola comoditas loci, & quod media inter Cambaiam & Sindum interiacet, eam omnium rerum abundantia beatam faciunt. vtrunque enim regnum, *Sinda* videlicet & *Cambaia* longe fecundissimum est. Hinc fit vt quouis tempore in *Dio* reperias quascunq; nationes peregrinas, Turcas, Persas, Armenios, Arabes &c. Vestigalia in *Dio* reliqua quæcunque per vniuersam Indiam Lusitanis propria sunt, prouentu excedit. subsistunt ibi quotquot Beniani, Gussurate, Rumossi & Persæ per Cambaiam versus rubrum mare negociantur, merces vel ex nauibus recipiendo, vel easdem illis onerando. nec aliud est locus commodior ad sinus ostia, & Caput Cambaiæ. Merces hinc inde à *Dio* & *Cambaia* conmutantur. *Dium* incolunt Lusitani promiscue cum indigenis quemadmodum fit etiam *Armusij* & in reliquis Indiæ locis Lusitanorum ditionis. arcem tamen soli Lusitani tenent. Insula sua annona abundat, habetque pecora & alia vitæ necessaria, vtpote boues, porcos, oues, gallinas, butyrum, lac, cæpe, allium, pisa, fabas &c. quæ cuncta tum copia, tum bonitate Belgarum prouincias superant.

Habent & caseos sed contumaces admodum & nimium salitos, habent carnes falsas, & alia. Carnes fumo indurant sapore optimas, & in multum tempus duraturas, vnde naues & peregrinantes sibi commode de victu prospicere possunt, quin imo in tantum victualibus abundant, vt & vicina loca & ipsam *Goam* *Cochinum* que alant. vbi enim nec butyrum, cæpe, allium, pisum, oleum, nec legumina, vtpote fabæ, triticum & eiusmodi ex se habent, afferunt eo ex lo-

II. PARS INDIÆ

cis vicinis: vti dicemus dum loca maritima prosequemur. dicemus enim quas merces, quæ bona mercatoribus commodiora, quæ victualia & legumina &c. quæque regio ferat, & ab aliis participet. Pergendo à Dio in ortum circiter miliaria 15. aut 16. incipit regnum Cambaiæ, quæ tota patet in latitudinem 18. miliaribus, in trorsum vero in continentem vergit 40. miliaribus aquilonem spectans, vbi ad fines regni ipsa ciuitas Cambaia confurgit sub 23. gradu, sedes regia videlicet, & à qua regnum denominatum est.

CAPVT XI.

ARGVMENTVM.

Cambaia regnum hoc capite describitur.

Ambaiæ regnum feracissimum est, per totam Indiam. ex eo quæcunque loca vicina habent sufficientem victum, vnde fit vt frequens ibi sit negociatio, tam ab incolis quam à vicinis instituta, vtpote Indis, Lusitanis, Persis, Arabibus, Armeniis &c. frequentata. Rex traditiones Megmedis obseruat, subditi vero tam indigenæ quam aduenæ, *Gussarata* & *Beniana* dicti, Pythagorici sunt, & tam prouide tamque probe negociantur, vt per totam Indiam subtiliores non reperias. sub finem videbit lector eorum icones: mores, ceremonias & consuetudines ipsis receptas suo loco recensebimus. Est autem terra feracissima victualiorum: abundat ex se siligine, oriza piso, butyro, oleo. Conficitur ibidem tela bombicina omnis generis, quarum nomina hæc sunt, *Cannequins*, *Bosfetias*, *Iorins*, *Cantares*, *Cotonius*. Sunt autem ex cannabinæ telæ comparandæ, nauium carbasis admodum accommodæ. Sunt & alia telarum genera quamplurima, & quidem vilissimo precio. Tela tam pulchre textitur, vt fila non dignoscantur, & Belgarum lanificium longe superet. Texunt tapetes *Alcariffas* nomine, non tamen ea dexteritate, neq; bonitate, qua sunt ij, qui ex Persia vltra Armusium petuntur. parant item genus tapetis *Banaquays* dictum, varietate texturæ Scotorum linteaminibus non absimile, delphicis & cistulis splendide integendis accommodum. Tapetes quibus insternuntur lecti *Iodorins Colchias* vocati, sunt longe pulcherrimi, & artificiosissime ex serico, aut gossipio facti, colore & opere omnigeno. qualia sunt & vela quæ prætenduntur lectis stratis. item *persindos*, id est, ligamina seu fasciæ extensæ per lectulorum Indicorum fulcra, quibus sustentis insternuntur lectuli. parant spondas fellasque pro mulieribus Indicis, miro artificio textas, & cera Indica varie infectas: parant alias, schagias, taxillis eburneis. Scuta ex testudinû testis arte mira facta atque opere vermiculato elaborata. parant sigilla & annulos ex ebore pulcherrimos, item ex clesso, quod ibidem abundat. Est apud illos genus cristalli ex montibus erutum. ex eo similiter sigilla, globulos & alia infinita conficiunt. Sunt ibi gemmæ plurimæ, hyacinthi, amethysti, chrysolithi, *olhos de gato*, nostris Carchedonij, *Razeng augen*/ Spinelli, Robasli, Granati. Est Iaspis, non vnus generis, &c. Est & pharmacopolis sua ibi commoditas. adest enim opium, camphora, Sanguis draconis, Sandalum, de quibus suo loco sub aromatibus & plantis Indicis agemus. adest alumen, saccharum arundineum & alia, quorum nunc non meminisse vacat, quæq; hoc loco superuacaneum esset singula enumerare. Est ibi color Indicus quem *Anil* dicunt, isque soli Cambaiæ peculiaris est, vbi præparatur

Anil.

ratur

ratur toti orbi inuehendus, de quo suo loco plura. Atque hæc de Cambaiæ regno sufficiant. deinceps nauigationem prosequendo loca maritima continuabimus.

Ad fines *Cambaiæ* incipit *India* & terra *Decan* atque *Cucan*. incipit & sinus ille qui terram ingreditur à *Cambaiæ* ad littus *Indiæ* porrectus, littus eius versus occasum in Africum ventum excurrit ad insulam, quæ est ad ostia sinus illius, dictam *Das Vasquas*, sub 20. gradu. sub eadem poli eleuatione sita est ciuitas & arx *Daman* in continente. Lusitani incolunt distantem à *Dio* vrbe 40. miliaribus in Eurum.

CAPVT XII.

ARGVMENTVM.

Delittore Indiæ, item qui portus, quaque alia ibi commoditates.

Indiæ littus ad ostia sinus *Cambaiæ* incipit. nomen sortitur ab Insula *Das Vasquas*. atque hoc in loco vera est *India Orientalis*, quod nomen ipsa obtinet in toto oriente, præter illud habet nomina quædam particularia. dicitur enim eadem *Mossambica*, *Melinda*, *Armusium*, *Cambaiæ*, *Choromandel*, *Bengala*, *Pegu*, *Malacca* &c. de quibus nominibus partim iam dictum est, partim dicitur deinceps.

Littus *Indiæ* incipit ad ciuitatem *Daman* siue ad Insulam *Vasquas*, extenditurque in austrum, vsque ad *Capo de Comarin*, vbi desinit, patens per totum 180. miliaribus. Ad littus illud consurgunt sequentes ciuitates, & portus atque arces, Lusitanis subiectæ & habitatæ:

Daman Ciuitas prima est, inde pergendo miliaria. 15. videlicet sub 19½. gradu occurrit

Bassayna ciuitas, ab illa per 10. miliaria. sub 19 gradu, adest

Chaul & ipsa ciuitas & munitio. à *Chaul* per miliaria. 10. sub 18. gradu, visitur

Dabul, à *Dabul* ad vsque

Goam ciuitatem & Insulam 30. miliaria numerantur, sitaque est *Goa* sub 16½. gradu.

Lusitani tenent habitantque enumerata loca omnia, præter *Dabul*, quam tenuerunt quidem, sed iam olim amiserunt. Littus *Goæ* ad *Daman* vsque siue ad sinum *Cambaiæ* dixerunt olim terram borealem siue Septentrionalem. à *Goa* ad vsque *Capo de Comarin* terra australis dicitur, vulgo tamē littus *Malabarum*. Quæ *Goæ* vrbs sit conditio, quæ terræ *Decan* & *Cucan*, qui reges regnorumque primordia, inter particulares descriptiones referemus, vbi alia simul memoratu dignissima, tam Lusitanos, quam ipsos Indos concernentia exponemus. Nunc ea prætermittentes loca solum maritima, & portus eiusdem littoris subsequemur. Sciendum itaque prope singulas prædictarum ciuitatum per oportunos adesse portus nauiumque stationes, qualis est ad *Daman*, ad *Bassayna*, ad *Caul*, &c. quo ex vniuersa *India* negociationes coguntur. ad hæc ipsæ regiones sunt fertilissimæ orizæ, pisi aliorumque leguminum, item butyri, olei, & nucum *Indicarum*. Solum gollipium abest per vniuersam *Indiam*, excepto quod ex *Lusitania* affertur. Sunt & alia illis alimenta in magna abundantia, texuntque & ipsi ex bombace telam, verum minus copiose.

E

Chaul

I.

II.

III.

IV.

V.

Chaul ciuitas negociationes suas exercet frequentissimas *Armusii*, *Cambaiæ* & ad rubrum mare, Item in *Sinda*, *Masquate* & *Bengale* &c. habet enim mercatores ditissimos, nauesq; pene innumeras. Est locus non procul à *Chaul* *Vetus vrbs*, dicta, habitata indigenis, qui telam sericam varij coloris variique licij texunt, in tanta copia, vt tota India omnisque vicinia inde tela ea abundet, vnde ciues in *Chaul* multum serico crudo negociantur: quod à Chinesibus petunt, & deinceps præparari faciunt in loco prædicto, præparatumque per vniuersam Indiam distrahunt. Sunt ibi calamaria & atramentaria arte mira elaborata, sunt spondæ, sunt sellæ mulierum cera Indica varij coloris pulcherrime infecta, &c. vnde illis maximum lucrum est. Terra ex se abundat Zinzibere, quemadmodum totus ille tractus maritimus, vnde vilissimum est. Tractus ille borealis dictus, aerem habet temperatum & saluberrimum, crediturque nobilissima beatissimaque totius Indiæ pars. *Dium* vero & *Malabarum* è diuerso valetudini valde aduersantur.

Indi iam dicti, item qui *Cambaiam* habitant *Benianes* & *Gussarates* vocati, & qui in terra *Decan* sunt habitantes in summitatibus montium, dicti *Decanyns* & *Canaras*, pariter colore sunt gilui, alij tamen aliis coloratiores. at qui mari vicini sunt magis ad nigrorem vergunt: cætera similimi Europæis, idque non phisionomia tantum sed & vita & moribus.

Malabari quorum regio 12. milliaria à *Goa* abest in austrum, porrigiturque vsque ad *Capo de Comarin* colentes loca maritima, colore sunt nigerrimi. Capillos similiter rectos & nigros habentes, cætera Europæis conferendi. Hi præ cæteris omnibus assueti bello & durissimum genus, Lusitanos odio insequuntur igne & ferro, quibuscunque demum modis possunt. Sed vt terræ huius exactiorem notitiam habeamus, sciendum tractum maritimum, quem littus Indicum vocant, ad octo aut decem milliaria secus mare in planitiem perpetuam protensum, esse terram *Concam*, atque eam ipsam de qua hic agitur. post eam assurgunt montes tanta altitudine, vt nubes ferire videantur, ab vna terræ extremitate in alteram porrecti. incipit ea terra à *Daman* siue *Cambaia* & desinit ad *Capo de Comorin*, & inde vltius secundum littus *Coromandel* protenditur. verum tamen ea terra sit altissima, in summo tamen complanata est, cultissimaque. nomen illi *Bellagate*, item *Decan*, diuersisque regibus paret. Incolæ & indigenę nominibus *Decanyns*, item *Canaras* appellari solent. verum ea de re latius, vbi urbem *Goam* cum territorio eius ob oculos ponemus.

CAPVT XIII.

ARGVMENTVM

Describitur tractus maritimus ad Goam, & inde vsque ad Capo de Comorin, & Malabarorum fines proceditur.

Incipit littus Malabarorum ad *Capo de Ramos* 10. milliariibus à *Goa*, vergens in austrum, porrigiturq; ad *caput de Comorin*, olim *Cori* vocitatum: estq; ea distantia 100. & 7. aut 8. milliarium: vbi Lusitani possident loca quedã arcibus suis munita. sunt autem hæc: A *Capo de Ramos* ad arcem *Onor* sunt miliar. decẽ. sita est ea sub 14. gradu. p̄sidio Lusitanorũ defensa. abundat eo in loco piper, adeo vt quotannis naui vni cente.

centenarios septies octiesue mille portanti onerandę sufficiat, atque hoc piper bonitate atq; ponderositate reliquum per totam Indiam Malabarorumque fines vincit. Terra ea Regina de *Batticola* vocatę subiecta est. *Batticola* vero vrbs est introrsum ad continentem vergens, non adeo procul à littore, vbi sedes illi regia. Regina ipsa piper diuendit, à qua curator negociantium illud acceptare necesse habet. Curator in *Onor* habitat. precium pro pipere sex mensibus ante pendendum est. secus si fiat, frustra erit. pecunia numerata piper particulatim traditur, sæpe etiam collectum in arce nauium appulsum ex Lusitania operitur. Fert & orizam hæc terra. Non est ad regiam illam arcem frequens peregrinantium concursus, nisi eo tempore quando piper onerandis nauibus inde petunt. paucos vero ante annos cceptum est inde piper cõquiri, quod negociantes antea eõ non peruenirent. Ab *Onor* ad arcem *Barfaloram* quindecim milliaria numerantur. ea Lusitanis pariet, sita sub 13. gradu, quo in loco piper & oriza vbertim proueniunt.

Onor.
Barfalor.

Distat à *Bassalora Mangalor* 9. milliariibus, sub 12 $\frac{1}{2}$. gradu posita. Lusitanis subiecta, & pipere & oriza abundans plurimum.

Mangalor.

A *Mangalora Cananoram* vsq; sub 11 $\frac{1}{2}$. gradu sitam, sunt milliaria 15. atque hæc munitio præstat reliquis omnibus quotquot Lusitani per fines Malabarorum possident. Extra eam munitionem excitarunt Malabari vicum amplum, ædificiis quam pluribus constantem, vbi quotidie forum victualiorum frequentissimum est ad miraculum vsque, nec forum illud Battauis septimana tim celebrandis. Sunt ibi gallinæ oua, butyrum, mel, oleum ex India, ficus Indicæ à *Cananor* apportatę, eaq; tum maximæ, tum selectissimæ ex tota India, & (vt verbo dicam) adest ibi affluentia omnium victualiorum. Malos tanta taliq; proceritate & formositate habent, vt selectiores per totam *Norvegiam* nõ inuenias, & in tanta copia, vt toti vicinæ sufficiant. Terra amœnissima est perpetuo virens, arboribusque fertilissimis consita, quales sunt ad totum tractum Malabarorum maritimum. Habitant inter Malabaros hosce Mauri plurimi sectę Mahumetanę, vt plurimum versus sinum Arabicum negociantes. tametsi nulli Indorũ absq; Lusitanorũ permissu integrum sit eo negociationem instituere. secus. n. si fiat, & armada Lusitanica quę quotannis loca ea maritima à piratis defendit, vel in hos vel in alios Indos quoscunq; alia sue nationes diplomate salui conductus destitutas incidat, naues captas deprædabitur, nec raro fit, vt eas ad terram secum adducat, quæ vel ex Cambaia, aut Malabarorũ sinibus, siue ex insula Samara, aut aliunde versus rubrũ mare negociationes suas instituerũt. *Æthiopes Cananora* cum Lusitanis cõtæderati sunt, metu munitionis, imminētis. at. n. sub tali prætextu nihilomin⁹ ipsis infensissimi sũt, clamq; reliquis Malabaris contribuunt ad Lusitanos extreme persequendos.

Cananor.

Forũ frequens.

Mali formosissimæ.

A *Cananora* distat *Calecutium* octo milliariibus, situm sub 11. gradu. atque *Calecutium* quidem fuit olim longe celeberrimũ Emporium & Metropolis per vniuersam Indiam finesque Malabarorũ, fuitque sedes Imperatoria *Samorini*, quod imperatorem sonat. Lusitanis vero deinde appulsis & sæpius à Samorino ludificatis, Regem Cochinum Vasallum *Samorini* tum quidem pertenuium virium sibi adiunxerunt, iamq; prospero successu vtentes Lusitani, possessionesque sibi in India acquirentes, marisq; dominiũ paulatim adepti, porro *Calecutiũ* deseruerunt. vnde illud regnum plane cõcidit subtracta negociatione. estque inter Malabaros hodie vilissimum. E contra Rex Cochinus & possessionibus & opibus Samorinum excellit, neque Samorinum superiorem agnoscit fretus Lusitanorum confæderatione.

Calecutium.

Calecuti infertus.

Hinc à *Calecutio* distat *Cranganor* milliariibus 10. sita sub gradu 11. estque ibidem etiam Lusitanis sua munitio.

Cranganor.

Cochinum.

A *Cranganor* vsque *Cochinum* sub 10. gradu situm similiter 10. milliaria numerantur. Vrbs promiscue colitur à Lusitanis & à Malabaris aliisque nationibus, qui religioni Christianæ nomina sua dederunt. Magnitudine prope ad Goam accedit, populosa & ædificiis magnificentissime exulta, DEORVM item delubris, atque Cœnobiis monachorum. adest illi fluuius amœnissimus, & portus commodissimus. Non procul ab vrbe fluuius non ita magnus seu riuus, quem sicco pede sæpius pertranseas, continentem influit. ad eum locus est cui nomen *Cochin Dacyma*, hoc est, *Cochinum* superius. is ad Malabaras pertinet, ethnicis superstitionibus etiamnum deditus, vbi Rex aulam suam habet, ædificiis Indico more splendide extructis frequentissimus, prostantque quotidie in foro ibi quæcunque necessaria, non secus ac *Cananora*, nisi quod merces negociantesque hic in maiori adsint copia. Regnum *Cochin* exigua est Insula, riuulis passim interfusa. Rectâ ex opposito eius est In-

Yappin Insula.

sula *Yappina* nomine, fluuiis circumdata ad modum arcis *Cranganora*. Dicta modo loca cum adiacentibus sunt plana & situ humilia, vt & Hollandia nostra, nisi quod aggeribus eductis careant, contenta naturæ beneficio: ad mare nudum littus prætenditur, & post littus ad ripas fluminis cespes, absque villo propugnaculo arte facta. Terra viret perpetuo, syluis passim obsita, inter quas quædam non nisi cinnamomum, *Canella de mare* dictum siue syluestre cinnamomum ferunt. *Cinnamomi* enim quod ex insula *Seylon* petitur, centum librae centum pardauis siue *Ioachimicis* venduntur, hoc vero 15. saltem: aut 30. quod ne in Lusitaniâ deportetur edicto regio prohibitum est. Interim syluestre quotannis in magna copia auectum pro vero cinnamomo ex *Seyl*o insula habetur in vectigalibus, ne videlicet regi aliquid de vectigali decedat, non secus ac ex *Seylon* aueretur. Piper per *Cochinum* regnum quotannis duabus nauibus onerandis sufficit, reliquæ naues in locis dictis onerantur, & inde *Cochinum* redeunt, posteaquam in Goa merces ex Lusitania aduectas deposuerunt. *Cochini* simul conueniunt mercatorum curatores, oneraturi naues. qua de re exactius in descriptione redditus mei agam. Habitant promiscue etiam inter Malabaras Mauritanis religionis Megmedicæ, habentq; templa sua *Mesquiten* dicta. Habitant ibidem & cateruæ ludæorum locupietes admodum; suisque legibus viuentes, more reliquorum.

Canellade
marc.Cinnamomū
supposititium.

Brachmanes Malabarorum Indorumq; presbyteri sua quoq; idola & templa ibi habent, *Pagodes* vocata. Tres hæ nationes suam quæq; religionem sequendo, promiscue quidem sed pacifice tamen & vnanimiter viuunt: eademq; statuta politica obseruant, assciscunturq; pariter inter Consiliarios regios, præter alios nobiles & vassallos regis, quos *Nayres* vocant: quod si res alicuius momenti in deliberationem veniat, congregantur simul tres hæ nationes, in quibus omnem suam salutem rex collocat.

Mores regis, *Nayrorum*, *Malabarorum*, *Brachmannorum* &c. idola *Pagodes*, ritus & ceremonias, suo loco inter Icones repræsentabimus. Hoc vero loco pergemus in descriptione littoris.

A *Cochino* ad *Caulon* vsque sub 9. gradu sitam 12. milliaria numerantur. ea arx Lusitanorum est, vnde quotannis nauem vnâ pipere onustam auerunt.

Chaulon.

A *Caulon* ad *Capo de Comorin* vsq; 20. milliaria habes, caput hoc sub 7½. gradu est, & terminat *Malabarorum* agros ipsamque *Indiam*.

CAPVT XIV.

ARGVMENTVM.

Hoc capite agitur de Regib. *Malabarorum*, deq; origine eorum:
& proponitur Diuisio terræ, & distributio prouinciarum in ea.

Trectius intelligatur in quas prouincias Malabarorū terra diuisa sit, sciendum est eam terrā olim omnem vni eide- que regi regnatam. Eratq; tum non nisi vnus Rex, in cuius regnum hodie plures simul inuaserūt. Vltimus rex fuit *Sarama Perial*. Sub illo Arabes, qui superstitionib. Megmedicis dediti sunt, ceperūt negociari per Malabarorum fines, apportantes aromata ad mare rubrū, vbi in naues recepta & inde toti orbi inuecta sunt. Eo tempore Arabes astutiā suā & Regem ipsū, & plurimos ex subditis circumuenientes, ad Megmedicam sectam adduxerunt. maximam quoq; Indiæ partem, & reliquos Orientis fines atque Insulas iisdem superstitionibus infecerunt. quæ sane præcipua causa est, cur hodie difficulter adeo Christianā religionem amplectantur. Megmedani. n. quib. pos- sunt modis à Christianismo eos absterrent, Lusitanosq; illis infensos reddunt. qua de re vide Chronicon Lusitanicū super primam nauigationem in Indiam institutam, quando similia exempla complura euenisse reperies.

Diuisio regni,
Malabarorum.

Rex Sarama
perial.

Sed ad propositum reuertamur. Rex *Sarama* sectam quam recens amplexus fuerat, tanta cum deuotione colebat, vt plane secum cōstitueret, regno se abdicare, & deuotionis ergo *Mecam* ad Megmedis sepulchrum proficisci, vbi vitæ suæ reliquum religiose finiret. sperans inde æternam beatitudinem certo sibi partam; simulq; propositum suum in actum deduxit. Sed quod esset sine prole, nec vnquā vxoratus fuisset, regnum in satellites suos diuisit, huic *Cochinum*, illi *Cananoram*, alteri *Chale*, & item alteri *Caulon* attribuens, atq; ita de reliquis ditionibus constituens singulas singula regna esse iussit. *Calecutium* conferebat ministro cuidam sibi amicissimo fidelissimoq; titulum simul *Samorini* ipsi imponens, quod idem est quod Cæsar siue Imperator in reliquos omnes inferiores regulos, iubetque vt reliqui huic pareant tanquam vasalli: vnde in hodiernum vsq; diem Rex *Calecutij* titulum *Samorini* sibi vsurpat, imperiumque in reliquos Malabarorū reges sibi vendicat, vt supra exposuimus. Rex itaque *Sarama* *Mecam* abiens vitam ibi finiit. *Samorinus* vero & reliqui minores reguli suam quisq; prouinciam possedit, duratq; ipsorum successio in hunc vsq; diem, eo modo quo instituta fuit. solus *Cochinus* post Lusitanorum aduentum euectus, at *Calecutinus* e contra depressus in angustum redactus est.

Samorinino-
men.

Malabari præ reliquis bello sunt assueti, integentes pudenda, cætera nudi incedunt, idq; tam feminæ quam mares. Vaticano odio insectantur Lusitanos, nec aliis eque infesti sunt, tametsi Lusitani pacem alioquin cum *Samorino* colant, cuius pacis causa à munitionibus Lusitanorum maritimis dependet; habent tamen Malabari sua diuerticula ad ductus fluminum, vtpote *Chale*, *Calecutij*, *Cunhale*, *Banane*, & alibi, per quæ quotidie scaphis in æquor descendentes mare infestum habet, cum exitio sane multorum negociantium. Quotiescūque *Samorino* visum est, pacem libere violat, idq; instinctu Mahumetanorum Christianis extreme infensorum infestorumq;. Hæ Malabarorum excursiones in causa sunt, cur quotannis in æstate Armada siue classis ex Goa proficiscatur, quæ littus legens nauigantibus saluum cōductum præstet, eosq; contra Malabaros pyratas defendat. potissima enim negociatio in India cōficitur per triremes, in quib. hinc inde nauigāt quotidianum quæstū exercentes: vt deinde latius dicetur. Tametsi vero classis Lusitanica ad littus illud oberret, nihilominus spoliantur quā plures, capiuntur aduenç & bonis omnibus exuuntur. Terra per se feracissima est, perpetua fronde virens, visu amœnissima, solus aer aduenis minus conuenit. interim piper, quod alibi non prouenit nisi in his locis maritimis, hinc necessario petendū est. Crescit quidem ad Malacā pip. sed parcius. At in Malabarorū regno conquistum p vniuersum orbem inuehitur.

Classis regia in
India.

Describitur Insula Malandyua vulgo Maledina dicta.

11000. insulz.

RECTA ex aduerso *Capo de Comoryn*, versus sinum ad milliaria 60. in occasum *Maldyua* insula occurrit, quæ ad latus boreale sub 7. gradu initium sumit, porrigiturque in Euroaustrum vsque in 7. gradum, per milliaria videlicet 140. fama est vndecim ibi millia esse Insularum. verum id pro certo affirmari non potest. sunt innumeræ, & Incolæ non absimiles Malabaribus. Aliæ insularum habitantur, aliæ desertæ sunt. terra enim admodum humilis est, ad modum *Cochini*, *Cranganora* & locorum circumiacentium, vnde mare plerumque eas inundat. Malabari bona fide narrant, fuisse olim eas Insulas cum continente coniunctas, sed maris impetu progressu temporis auulsas inde, quod in imo sublideret. Nullæ ibi merces habentur, solo coco siue *coquen* excepto (sunt ex nuce Indicæ) & *Cayro*, quæ testæ sunt illarum nucum viridium, cannabis loco apud Indos vsurpandæ. ex iis torquentur funes nautici, fila, & eiusmodi fasciæ, parantur eiusdem aliæ quoque res diuersæ.

Abundant illic testæ ex nucum Indicarum in tanta copia, vt toti Indiæ, reliquisq; per orientem locis omnibus sufficiant.

Scaphas Indicas ex ligno arboris istius adificant, similiter quæcunque naualia ad eas requiruntur ex eadem fiunt arbore, carbasa ex foliis eiusdem arboris contexuntur, nauis ipsa funibus contortis ex nucum testis colligatur absque villo clauo ferreo, nauis ita parata onerant eam mercibus ex eadem arbore paratis, quin ipsa cibaria & reliqua in nauibus necessaria vitæ sustentanda desumpta depromptaque sunt ex arbore ista. In summa & nauis ipsa, & naualia, & merces transportanda, tum victualia, quin ipsi remiges pasti ex ea descendunt. atq; vnica hæc arbor omnes insulanos Maldyua, in Indiam negotiationis ergo nauigantes abunde sustentat.

Nauis cum naualibus mercibus & cibariis ex palma.

Nuces contra venenum.

Est ibi nucum genus peculiare, præ aliis in India commendatum. Indi dictitant illud contra venena quæcunque valere, visu pulcherrimum & gustu optimum, colore subnigrum. *Vidi vnã Viceregi in India oblatam tantæ magnitudinis, vt duas mensuras caperet, precio plus quam trecentorum Ioachimicorum siue Padauorum, Hispaniarum regi offerendam.* De qua arbore eiusque fructibus & negotiatione ex ea instituta dicemus suo loco inter arbores & fructus Indiæ, nunc littorali descriptioni accingemur denuo.

A *Capo de Comoryn* vergit littus in Aquilonem introrsum versus *Capo Negapatan* situm sub gradu 12. distat autem à *Capo de Comoryn* milliariibus sexaginta.

Si à *Capo de Comoryn* per quadraginta milliaria in Euroaustrum in altum proueharis, occurrit extremum cornu Insulæ *Seylon*, quod in Boream excurrit recta ex aduerso extremitatis *Negapatan*, quæ extremitas à continente distat milliariibus 10. inter caput illud & Insulam interiacent arenæ cumuli & nonnullæ Insulæ, quo in loco naues in extremum sæpe periculum deueniunt, quando necessario illac pertranseunt petituræ *Bengalam*, aut loca maritima ad *Ghoromandel*. *Seylø* insula in longum habet milliaria 60. in latum 40. inter vtrinq; extremitatem boream versus sunt milliaria 18. sub 7½. gradu est Castrum & munitio Lusitanis *Columbo* dicta, ea non nisi armata manu & magnis impensis defendatur oportet. Lusitani enim per eam insulam nihil quicquam aliud possident.

Breuiã.

Cent. Munitio non admodum magna est, sed munitissima, extra eam ne latū pedem quidem possident. milites præliarij eius arcis pleriq; propter delicta in eam condemnati, capitis alioquin rei sunt. Scorta secum habent eiusdem prædicamenti, quorum famulatu & consuetudine vtuntur. Necessaria vitæ ex India ipsis petēda sunt. infestantur crebris incursionib. hostiū incolarum indigenarumq; neq; tamen vna vice obsidionem perpeffi strenue se defenderunt.

CAPVT XVI.

ARGVMENTVM

De Insula Seylon, in qua Cingalas.

Seylon insula eo nomine celebratur, quod vna sit ex optimis quotquot nostra ætate detectæ fuerunt. adhæc quod feracissima sit omnium insularum quotquot sub sole sunt, habitatur ea à *Cingalis* moribus & vita ferme Malabaris respondentib. aures habent æque demissas & patulas, minus tamen colorati sunt, currunt nudi exceptis pudēdis. Ab antiquo non nisi vnum habuerunt regem, sed obruncantes regem regnum inter se diuiserunt. Non ita multis ab hinc annis Barbitonfor summū ipsorum regem clam perimens regnū summa cum tyrannide inuasit, expulsis reliquis regulis, quos inter vnus christianā religionem profitebatur, qui in Indiam profugiens Goæ habitabat, ibique sumptib. regis Lusitanæ alebatur. Tonfor ergo ille, cuius modo facta est mentio, se ipsum regem cōstituit, totamque Insulam suæ potestati subiecit. *Rain* nomen eius est, & magna cum prouidentia regnum hodie administrat; est enim vir sapiens, bellicosus nec in cuiusdam alterius potentia aut consilio fiduciam collocat. Oderunt eum subditi, parent tamen magis ex formidine, quam ex amore & beneuolentia. Strenuus est & seuerus, in delinquentes tyrannice aduertit, adeo vt sui ne mutire aduersus eum audeant. Lusitanis infensissimus est, iamque annus abierat, ante meum ex India discessum, quando munitionem *Columbo* maximo Elephantorum hominumque militantium exercitu obledit. at enim reliqui per Indiam Lusitani opitulantes Columbensibus coegerunt eum obsidione soluta in sua reuerti. Insula montosa est admodum, est in ea mons quem altissimum totius Indiæ existimant, *Pico de Adam* dictus. *credunt Indi venerari ibi Paradisum fuisse, & Adamum ibidem creatum à mundi opifice, quin affirmant hodie adhuc videri Adami protoplastæ vestigia in summitate montis impressa petris, non aliter ac si arte incisa essent, nec vetustate deleri.*

Insula feracissima est fructuū Indicorū omnis generis: habet feras quascunq; gregatim, vtpote Ceruos, hinnulos, apros, lepores, cuniculos &c. Sunt ibi omnis generis & in maxima copia volatilia, vtpote pauones, gallinæ, colūbæ &c. adsunt mala aurea, lōge optima, adsunt limones, citri, nō Indicis solū, sed & Lusitanicis & Castellanis multo prætātiores. sane quæcunq; p vniuersam Indiam hinc in delocis diuersis proueniūt, ea simul in vnica hac insula vbertim succrescunt. Sūt ibi palmæ Indicæ copiose, *Coquen* vocatæ. ad hæc homines fide digni, qui captiui in ea insula fuerunt, retulerunt mihi, crescere ibi nuces moscatas, Caryophylla & piper, ab incolis culta. verum nescio si fidem mereatur ea relatio, si quidem Christiani hæctenus nihil eorum perceperunt. *Verum & optimum cinnamomum totius Indiæ plenis syluis in ea prouenit, quo orbis vniuersus repletur. Hoc cinnamomum furtim & noctu à Lusitanis Columbensibus raptum in arcem importatur, hinc Capitanei isti præcipuū sibi capiunt salarium, vt quorū stipendia alias*

Cingalas,
Zigeunes ex
Sylon.

Rex obrunca-
tur, terra diui-
ditur.
Barbitonfor
rex in Seylon.

Rex obsidet
Lusitanos Ele-
phantis 300.

Paradisus &
vestigia Ada-
mi in monte
Seylon.

Cinnamomū
optimum in
Seylon, quod
Lusitani fur-
runtur.

tenuio-

Gemma.

Elephantes
nobiles & ve-
nerabiles.Præstigiatores
auri in Seylon.

tenuiora sunt Sunt in hac Insula gemmæ omnis generis excepto adamante, sunt Saphiri, Rubini, Topasij, Spinelli, Granati, Robassi, & quidem totius orientis optimæ. Capiuntur ibidem vniones, sed viliores illis qui *Bareni* ad Armusium capiuntur. Sunt ibi venæ auri & argent aliorumque metallorum, quæ ex regis interdicto non effodiuntur, quod ea thesauri loco abscondita seruet. quantum vero ego coniectura assequor, in ea plane sum sententia, ficti eò, ne videlicet exteri auaritia ducti vi regnum eius inuadant. Habent ferrum, linû, sulphur & eiusmodi alia. Elephantorum ibi greges sunt innumeri, neque nec per totam Indiam inuenias illis nobiliores nec generosiores. *Experientia restatur in hunc diem, quod, si qui ex cæteris Indiæ elephantis ad hosce adueniant, non nisi tum reuerentiâ quadam & delato honore eos accedant.* Insulani *Cingalas* dicti, valent ratione & intellectus subtilitate, exercēt artificia ingeniosa & elaboratiss. in auro, argento, ebore, ferro aliisque mineris, digni admiratione, & ob id per vniuersam Indiã præ aliis quibuscunq; celeberrimi. *Cannas sclopetarias tanta cû dexteritate parant, ut torno atque ex argento elaborata appareant.* Offerebatur hero meo Archiepiscopo idolum crucifixi Christi vlnæ vnus longitudine, ex ebore tam subtiliter & artificiose politum, vt capilli, barba, facies non arte sed natura efficta & viui hominis partes referre viderentur, quale apud Europeos artificiose non inuenias. herus meus ob mirum ingenium illud capsula reconditum Hispaniarum regi misit, dignum quod inter tanti regis thesauros haberetur. Eiusmodi ergo ingeniosis repertis insulani hi maxime præstant. Sunt ad hæc præstigiatores miri & solertissimi, quibus imposturis tam viri quam femine vacantes totam Indiam peragrant, corridentes pecunias. Atque hæc sufficiant de Insula *Seylon*, deinde propositum nostrum vrgentes describemus caput *Nagapatan* ad *Choromandel* littus prominens.

CAPVT XVII.

ARGVMENTVM.

Littus Choromandel, & Narsingæ regnum, siue Bisnagar describitur.

Incipit littus hoc ad caput *Nagapatan*, pergitque in boreã ad locum vsq; quæ *Musulepatan* vocant, per milliaria 90. sub 17. gradu situm. inter fines interiacet prouincia *S. Thomæ* sub 14. gradu porrecta, distans à *Nagapatan* milliariibus 40. in eo loco, vt & in *Nagapatan* Lusitani habitant, per eos fines negocia sua exercentes. Fuit olim ibi Metropolis cui *Meliapor* nomen erat, subiecta Regi *Narsingæ*, hodie Rex *Bisnagar* vocato, à loco videlicet & metropoli, in qua aulam regiam habet. Metropolis ea in continentem recedens à littore bona ex parte abest. Incolæ in omnibus respondent iis, qui habitant *Bellagatte* quos *Decanyns* & *Canaras* vocat. sunt enim omnes eiusdem nationis, solis locis & regnis diuisi. Porro vt liquidum fiat, qua de causa huic loco *S. Thomæ* nomen inditum sit, rationem eius rei aperiam. *Indi perhibent S. Thomam Apostolum olim in regnum Narsingæ venisse, tum videlicet quando Apostoli per totum terrarum orbem diuisi Euangelium prædicabant. Is ergo Apostolus peragratis multis India locis, absque villo tamen fructu tandem & hoc loco subsistens indigenis saluificam Iesu Christi prædicationem annunciauit. quam sane Historiam ita referunt y, qui ex indigenis illis nati fuerunt, & quos Lusitani aduentantes ibidem vi-*

Historia de S.
Thoma.

dem viuentes adhuc repperunt, sunt que in hodiernum diem ex illis, qui ceremoniis suis ecclesie Græcorum respondeant vtentes lingua Chaldaica, quibus piaculum est, si in religione cum Lusitanis cōuentrent. paucis ab hinc annis, & quidem meo tempore, habuerunt Episcopum, qui terrestri itinere Romam adit, seq. sub Romanā Ecclesiam dedit, nihilominus tamē Pontificis pmissu vsitatas suas ceremonias obtinuit & reseruauit. Hero meo deinde generale Concilium in vrbe Goa cōuocante, comparuerūt Suffraganeus Archiepisc. Episcopus Cochinus, Episcopus Malacensis, Episcopus Chinensis, ad quos Episcopus etiā S. Thomæ, tum recens Roma reuersus, & Archiepiscopi titulo à Pontifice auctus vocabatur. is præsens in Cōcilio aderat, verum nullo modo in minimo concessit, vt quicquam de ceremoniis in suo Episcopatu habere vsitatis immutaretur, aut vt suffraganeo suo, & Christi:anis sua fidei cōmissis, (Christianis S. Thomæ dictis) quicquam in eis decederet. Sed ad Historiam: referūt prædicti Thomistæ Apostolum diu in regno Narsingæ annunciaſſe quidem Euangelium, at nihil magnopere profeciſſe: Brachmanes enim qui Sacerdotes sunt Pagodes, id est idolorum, qualia Indi pro numinibus colunt, omnibus modis ipsi resisterunt. tandem (aiunt) petiit S. Thomas à Rege exiguum telluris, super quam sacellum statueret, in eo preces suas dicturus, maxime vt erudiret populum, rex à Brachmanis phibitus preces S. Thomæ respuit: hinc fato quodam factum, vt ingens arboris truncus deuolutus sit ad ostia fluminis illius, quod Meliaporam ciuitatem alluit, vnde & nauibus & scaphis cursus interclusus fuit, & Rex detrimentum inde passus est ex negotiationibus interruptis. Rex vt remedium huic malo afferret, coegit vires suas, adductis tercentum Elephantis, quibus iunctis trabem è flumine extraheret, re vero in cassum tentata, nec tantis viribus quicquam proficientibus, nec Brachmanorum incantationibus consilijsue quicquam valentibus, rex animo conturbatus, edicto iussit, vt quicumque huic incommodo vel ope vel consilio subueniret, haberet dona amplissima. Edicto promulgato Apostolus regem accedit indicans, si regi ita videretur, se nullo adiutum adminiculo solum remoturum trabem, nec se aliter remunerari petere, quam vt Rex trabem eductam concederet dono ipsi, quo ex eo strueret Oratorium priuatis precibus à se fundendis. annuit rex S. Thomæ petitioni, licet vanitas tum ipsi regi, tum Brachmannis videretur.

Episcopus
Thomista Ro-
mam abir.
Concilium
Goæ.

Thomæ Chri-
stiani similes
Græcis & libe-
ri in ceremo-
niis.

300. Elephanti
trabem ducere
non iufficiunt.

Miraculum S.
Thomæ.

S. Thomas ob-
truncatur.

Homines crure
Elephantino.

Sitaque Thomas zonam qualumbos succingeret, ad trabem religans nullo negotio eduxit eam sponte sequentem in continentem cum miraculo omnium qui astant: Rege ante alios stupeſcente, à quo illico impetrauit, vt è trabe educta Sacellum statueret. viso miraculo Indorum plerimi conuersi & baptizati sunt. Brachmanes econtra viluerunt apud vulgus, vnde infensi S. Thomæ, vitæ eius insidiabantur, & quibusdam è vulgo pecunia corruptis, eum in Sacello in genibus deuote procumbentem postico vulnere transjigi fecerunt. recitata historia passim in India ad parietes & templorum fornices depicta memoria consecratur. Addunt præterea eorum posteros, qui Apostolum transfixerunt, à DEO tali maledictione punitos, vt nati ex illis alterum crurum habeant crassitie & forma cruris Elephantini, cætera corporis membra, atque altero crure bene alioquin constituti, & proportione formosa, atque valetudine satis commoda reliquis hominibus conferendi. Vidi ipse & mares & feminas ex ea propagine: & familia illarum habitant totos vicos, suntque Christiani ipsorum more quamplures inter illos descendentes ex prouincia S. Thomæ, in qua in hodiernum diem frequentes visuntur. Sed an hæc sit causa vel alia istius monstrositatis, fides ea sit penes autores. ego quidem multos eorum rogavi causam, qui ignorantiam prætendentes ad prænarratam historiam se receperunt. Crassities pedis non est illis remora, parit solummodo deformitatem quandam.

Ciuitas Meliapor progressu temporis defecit & concidit prorsus, vt sunt mundana caduca.

Posteaquam Lusitani in eam terram venerunt exercentes negocia sua, statim supra sepulchrum S. Thomæ excitauerunt urbem, addideruntq; templum ex lapide formato, in ipso loco, quo Sacellum S. Thomæ prius ex trabe iteterat. Fores templi ex ligno seu trabe è flumine educta fecerunt, in memoriam

F miraculi,

II. PARS INDIÆ

42

Fores templi
ex deuotione
cæli immi-
nutæ.

miraculi, referuantur ibidem ossa & reliquiæ S. Thomæ in maxima veneratio-
ne, fiuntque frequentes peregrinationes deuotionis ergo susceptæ ad dictas S.
Thomæ reliquias. *quin fores ipse pene frustulatim concise à peregrinantibus valde dimi-
nutæ sunt, qui decerpta frustula auro argenteo postea circumdantes a collo ea pro phylacteriis
suspendunt. Thomistæ id animaduertentes, templi fores clauis ferreis impactis munierunt,
ne quid simile deinceps fieret, ne reliquias suas omnino amitterent.* Flander quidam
patria *Sleuisus*, viuens in ea terra ultra annos triginta contracto matrimonio,
amicus meus singularis ex eo ligno globulos coralliorum forma connexos
quâ plures mihi dono mittebat, quos ante annos multos ex ligno eo fieri cu-
rarat, & vt mihi essent in sacrosanctas reliquias volebat, Lusitanus qui eos Goã
ad me deportarat, summa cum veneratione eos tractabat, referens simul mi-
racula quæ præstitissent, vt illorum virtute ex sæuissimis tempestatibus ere-
pti fuissent inter nauigandum. quam primum enim globulos in mare demi-
sissent, tempestatem sedatam; quo nomine eos admodum prædicabat, eo sine
vt haud minoris facerent, quam sanctissimas quasque totius orbis reliquias.

Littus à *Misulapatan* porrectum iterum in Aquilonem inflectitur, vsque ad
regnum *Bengale*, per milliaria videlicet 120. dicitur alias regnum *Oriza*, quod
secus littus protenditur ad vsque flumen *Gangem*, vbi regnum *Bengale* incipit.
Littora *Narsinge*, *Bisnagar* & *Oriza*, item littus *Nagapatan*, siue S. Thomæ, com-
muni appellatione à Lusitanis *Choromandel* dicuntur. Hic præcipua Lusitano-
rum negociatio est. terra enim diues & omnium rerum necessariarum fertilis-
sima est. abundat ibi oriza, sunt volatilia, armenta, pecudes in copia, aer est
temperatus, nec nostris hominibus ingratus, siquidem aduenæ rectius hic ha-
bent quam in India. Habitantes loca maritima quotidie negociantur versus
Bengala, *Pegu*, *Sian*, *Malacam* & *Indiam*. textur in *Negapatan* & S. Thomæ, tela bom-
bycina miro artificio vario colore, & pulcherrime picturata, filo tenuissimo,
deportatur ea vt plurimum in Indiam vbi maioris habetur quam sericum,
quod & arte & subtilitate longe superat, plurisque venditur. Tela ea *Rechatas*
& *Cheylas* vocatur. parant sibi ex ea Lusitani & Christiani qui Indiam incolunt
femoralia, item succinctoria quibus vtuntur mulieres domi, ab umbilico ad
media femora vsque pertinētia, quibus nihil formosius videas. Tela quæ opti-
ma est, dicitur *Pannus de Sarasso*. Telarum alia filis aureis argenteisue sunt inter
textæ artificio miro & elegantissimo. Parant præterea telas omnis generis, lō-
ge pulcherrimas, ex quarum operis vitam complures sustētant. Ad littus hoc
crescunt arundines siue iunci tantæ crassitiei, vt in India iis ad lecticas *Pallan-
kyns* dictas, in quibus mulieres per publicum deferunt, vulgo vtuntur, quarum
delineationem inter Icones apposuimus. Habent eæ arundinis crassitiem,
quam vtrique manui vix iunctim includas, crescunt sua sponte, aspectu gratif-
simæ, præaltæ, nigræ, rotundæ, de quibus suo loco plura.

Arundines mi-
ræ crassitiei.

CAPVT XVIII.

ARGVMENTVM.

De regno Bengala & flumine Gange.

Ganges flu-
uius.Fabula de Gā-
ge.

Vb fines regni Orix, & littoris *Choromandel* ingreditur flu-
men *Ganges*, inter Cardinalia totius orbis flumina nume-
randum, de cuius scaturigine nihil certi habetur. sunt qui
putent eum ex paradiso deductum, inducti fabulosa qua-
dam narratione à Bengalis memorata. Perhibent illi Re-
gema *Bengala* olim desiderasse fontem eius inuestigare,
quam

quam ob causam peculiariter quosdam educarit, quos piscibus non coctis & eiusmodi edulis inemptis nec præparatis aluerit, eo fine vt haberet eos ac-
comodatioris ad propositum suum perficiendum. fecit & nauem singulari ar-
tificio in id ædificari, qua extracta, homines ita, vt dixi, nutritos misit in ea, qui
aduerso flumine alueum subnauigarent. ij mensibus aliquot in nauigationem
insumptis, tandem ad locum appulerunt, vbi odorem suauissimum percepe-
runt, quo in loco constituti visi sunt sibi in paradiso versari. tendentes dein vl-
terius ne vnum quidem pedem latum ultra prouehi potuerunt, vnde frustrati
necessario coacti sunt remetiri alueum: reuersi indicarunt regi quid inter na-
uigandum vidissent, quidue ipsis acciderit. cui narrationi si quis fidem dene-
gauerit, is sane duro ad credendum corde erit. ad me quod attinet, sciat me
eadem qua accepi mensura, aliis ea diuendere.

Sunt in hoc fluuio Crocodili, quales Nilus habet. ostia eius sunt sub 22. Crocodili in
Gange.
gradu. littus in Eurum vergit vsque ad regnum *Aracan*, per 80. videlicet millia-
ria, quod passim inflexum & incuruatum, habet insulas complures, breuia &
loca arenosa, sinus tortuosos & flexus varios. Terra enim *Bengala* introrsum in
continentem vergit à mari remotior, propter littus quod in Euroaustrum re-
currit ab *Araca*, vsque ad extremos Malaccæ fines, & ad extremam cuspidem
Singapura dictam. Sed vt eò vnde digressi redeamus, sane *Ganges* fluuius ab In- Ganges Indis
sacro lauctus.
dis benedictus, expiatorius venerabilisque habetur: certo enim credunt, quod
quicumque semel in eo lauerit, ab omnibus suis peccatis abluatur, tametsi pes-
simus omnium peccator fuerit: tamque purus & immaculatus ab omni scele-
re & labe euadat, ac si recēs ex utero matris prodeat. è diuerso si quis in eo non
lauerit, eum saluum fieri non posse, qua de causa ex tota India, quin ex vniuer-
so Oriente maximus eò concursus est. Confluunt gregatim, vtuntur Cere-
moniis & superstitionibus adeo insolitis, vt tuentibus stupori sint, certo per-
suasi, cælum ipsis propterea deberi.

Ciuitas *Chatiga* à Gange distat milliaribus quinquaginta. ea Metropolis est
in *Bengalen*, cuius incolæ colore similes sunt insulani in *Seylon*, nisi quod pluf-
culum albicent quam *Cingalas*. natura sunt versuti & malitiosi, vnde inter ne-
quissimos totius Indiæ slauos connumerantur; mulieres lasciuia & luxu dif-
flaunt, quo vitio per Indiam nihil est familiarius. Mos est apud eos, vt in ea-
dem olla nullo modo bis coquant, sed quaque vice recentem vsurpent. In ad-
ulterio deprehensis nares cultro detruncantur, fitque diuortium, si ita velint Nares adulte-
ris secantur.
coniuges. quæ constitutio striçte obseruatur. Habent quæcunque vitæ neces-
saria in magna copia, præsertim orizam, quæ præ aliis omnibus Indiæ locis v-
berius in *Bengala*, prouenit. onerantur enim eâ naues complures quotannis per
terrarum orbem inuehendâ, nec tamen vnquam in *Bengala* ea deficit. reliqua
vitæ necessaria abunde haberi possunt precio tam vili, vt scribenti hæc vix fi-
des deberi videatur. Bos integer venit plærunque vno *Laryn*, quod in nostra
moneta quatuor bazios facit: sic & oues, gallinæ &c. suo quæque precio pro-
stant vilissimo. Vnum *Candel* orizæ quod tantundem capit, quantum apud
nos 14. medimni, venditur in *Bengala* dimidio loachimico. Saccharum & reli-
qua aromata suum habent precium admodum tolerabile. hinc facile conici-
tur, quæ sit ibi omnium rerum abundantia. negociantur ibidem Lusitani, pos-
sidentque aliquot vicos, vtpote portus quos *Porto grande* & *Porto piqueno*, id est,
Portum magnum, & Portum paruum vocant. nullam tamen munitionem,
neque constitutiones politicas in hac prouincia, sicut in reliqua India, præ-
scriptas habent: viuunt ferme brutorum more, est sui quisque arbitrij, sui que
iuris, ius & iustitiam nihili faciens, si quando videlicet à Lusitanis Indiam ha-
bitantibus de ea commonefiant. Dicto itaque modo sparsim per *Bengalam*

viunt singuli in locis singulis, qui plerunque sunt homines infames, ob scelera & delicta ex India vel profugi, vel relegati. Est ibi negociatio frequentissima, nauibus vndiquaque appellentibus per totum anni circulum. præter abundantiam orizæ, quam modo dixi, parant quoque telam bombycinam longe pulcherrimam & maximi precij apud Indos, quæ non per Orientem solum, sed & per Lusitaniam atque alias orbis partes distrahitur: sunt varia genera huius telæ, quorum nomina hæc sunt, *Sarampuras, Cassas, Comsas, Beatillas, Satopassas*, atque alia infinita. Habent & aliam telam linream scitissime textam ex herba, quam ad celum nent instar lini nostratis. Fila ex ea herba contorta videre est apud *Doct. Paludanum*, colore subgilio. planta dicitur *herba de Bengala*. eiusmodi filis pulcherrime acu elaborant linreamina, quæ lectulis internuntur, item *Pauellionem*, puluinaria, tum linrea quibus tonsores vtuntur, quorumque vsus est infantibus in baptisate consecrandis, qualibus obstetrices nostrates vtuntur. ea mire acupingunt, nunc historias, nunc flosculos frondesque affingentes colore vario, vsui gratissima, & tam dædaleo opere perfecta, vt in Europa melius facta non inuenias. ex eadem herba totos pannos linteos conficiunt, quos interdum serico intertextunt, licet linrea quæ ex mera hac herba fiunt, pluris habeantur, quin & elegantia & subtilitate sericum antecellant. Hoc linrei genus *Sarryn* vocatur, cuius vsus in India frequens est parandis femoralibus & thoracibus pro viris. tela ea lota non secus aridet, ac si vsui non fuisset. Affertur ex Bengalen *Algallia* copiose, quæ tamen ob fraudulentum indigenarum ingenium deprauatur, vt fit etiam in sale, in oleo & aliis eiusmodi rebus, ob id & *Algallia* ea vilior putatur. Sunt in regno *Bengalen* Rhinocerores, Lusitanis *Abadas* dicti, cuius animalis cornu, dentes, caro, sanguis, vngulæ & cæteræ eius partes toto genere resistunt venenis, qua de causa in maximo precio est apud Indos, quod suo loco plenius dicemus.

Algallia vel zibetam.
Rhinocerores.

Arundines
variz.

Crescunt ibidem arundines versicolores, quarum varia genera apud *Doct. Paludanum* videre licet. Lusitanis dicuntur *Cannas de Bengala*. plenæ sunt medullæ crassitie arundinibus Hispanicis similes, paulo tamen tenuiores, virides adhuc lentæ inflectuntur ad stanni modum, aut ad instar salicis, foris punctis notatæ sunt versicoloribus, haud secus ac si arte ita pictæ forent; Vtuntur iis in Lusitania mulieres vetulæ pro scipionibus, quibus gressus titubantes sustentent. Est & aliud genus eiusdem arundinis in Bengala, *Rota* vocant, quod gracilius & succinctius est, viminis ad modum flexile. ex eo fiunt calathi; & alia multa pulcherrima. Atque hæc de *Bengala* sufficiant. deinceps reliquam jittoris oram legentes descriptionem eius continuabimus.

CAPVT XIX.

ARGVMENTVM.

Araca prouinciæ litus, item litus regnorum Pegu & Sian vsque ad Capo Singapura, & ad arcem urbemque Malacensem pertingens.

Regna *Aracan* atque *Pegu* proxime sita sunt ad fines *Bengala*, vbi initium sumentia, littora sua porrigunt inter Eurum & Euroastrum, vsque ad ciuitatem portumque *Martauan*, qui est in prouincia *Pegu*, distatque milliarib. 70. à *Bengala*, situs sub 16. gradu à quo prouincia *Sian* incipit. Vtrunque regnū tam *Aracanum*, quam *Peguanum* abundant rebus quibuscunq; necessariis

ariis, præsertim auro atque gemmis: inuenias enim illic rubinos, spinellos, Saphiros, hyacinthos, roballos, granatos &c. vti testatur quotidiana experientia. nec enim aliunde plures in totum orbem inuehuntur. Præparatur ibidem *lacca*, quo nomine dicunt ceram Hispanicam in tanta copia, vt toti orbi sufficiat. alunt præterea hæc regna tot Elephantés, quot in oriente alioquin non inuenias. Lusitani ea regna quotidie frequentantes certo affirmant, Regem *Peguanorum* habere Elephantem totum colore candidum, quem tanquam sacrosanctum supplex veneretur.

Mos est apud *Peguanos*, vt aduenas negociaturos interrogent, quandiu illic herere velint. qui si certum tempus definierint, offerunt ipsi puellas nobiles complures, ex quibus vnã sibi seligens aduena cum parentibus illius contrahit certo precio pro retinenda ea secum, donec ibi manserit soluendo in toto contractu. hospes puellam domi suæ retinet, quæ & ancillæ & vxoris partes obit. vnum hoc incumbit contrahenti serio, ne adulterium cum aliis aut fornicationem committat. deprehensus. n. in certum discrimen veniret. elapso mansionis tempore soluit amicis aut parentibus puellæ, quantum ex pacto debet, digrediturq; bona venia. puella æque proba & honesta ac prius redit ad parentes, nec vlla ex parte deterior putatur, nec turpior. Quod si postea puella ea desponsetur marito, isq; vel totius regni princeps fuerit, & aduena cum quo prius consueuerat in eum locum aliquando reuertatur commoraturus ibidem denuo ad tempus, tum iterum petit sibi pactam prius puellam tradi, quæ absq; vlla mariti legitimi tergiuersatione, & omni absq; infamiae nota aduenam sequitur, illiq; adheret, quandiu præsens adest: quo iterum digrediente ipsa maritum repetit. Atq; hic mos apud illos pro inuiolabili statuto inualuit. Præterea si quis sponsus alicuius status gradusue, vel etiã parentibus nobilibus prognatus fuerit, huic deligunt aliquem ex aduenis, sollicitantes eum precibus vt primam noctem cum sponsa cubare, eamq; deflorare dignetur, offeruntq; illi honorarium satis honestum, ducentes id magno honore atq; *beneficium amplum interpretantes*, quod nimirum tanto labore & molestia per ipsum subleuati sint. atq; hunc morem non nobiles tantum sed & ipse rex obseruat religiose. Multi ex *Peguanis* ad caput pudendi appendunt nolam vnã, alij duas, iuglandium magnitudine, traiectas inter cutem carnemq;: quales *Doct. Paludano* mecum ex India allatas obtuli: nolæ eæ suauiter admodum resonant. atque consuetudo earum appendendarum ex eo inualuit, qd *Peguanis* Sodomitico peccato vt plurimum dediti sunt. nolæ itaque appenduntur, vt eo impedimento interposito, illud tutius declinet. Feminae & puellæ nudæ incedunt, duntaxat ad pudenda concisum habentes succinctorium, qd inter eundem in anteriori parte ventilando fathiscat, detectis sepe ex parte, sæpe ex toto ipsis etiam pudendis. quod eo fit, vt viros in libidinem & amoris sui pelliciãt horrendumq; Sodomiae peccatum deuiter. Sunt quidam inter *Peguanos*, qui filiabus recens natis pudenda filo consuant, relinquentes duntaxat foramen admodum angustum per quod vesicam exonerent, adultis deinde & desponsatis sponsus futuram aperit cultro præacuto, eaque ea forma & amplitudine lecat, qua & maxime sibi apta fiat. nec lurida nimis hiet: vulnus incisum curant peculiari unguento. Vidi ipse eiusmodi mulierem in aula, cui Archiepiscopi Chirurgus locos incideret. Res quidem hæc multis conficta videri possit, nihilominus tamen nuda veritas idem loquitur, nec non quotidiana experientia: atque Lusitani inde redeuntes id testantur non solum, sed & *Peguanis* per Indiam habitantes, qui plerique Christiani facti sunt, eius rei fidem asserunt.

Gemmæ.

Lacca siue cera Hispanica. Elephantés.

Puellæ aduenis locantur precio.

Sponsus sponsam deflorari rogat per aduenam.

Tinnabula in pudendis virorum.

Cur feminae nudæ incedant.

Filiabus pudenda filo consuant, quæ sponsus apte incidit.

Aracani, Peguani, & Scani, proportione membrorum & physionomia non multum à Chinensibus differunt, differentia tamen aliqua depræhenditur. magis enim albicant quam *Bengala*, magisque nigricant quam *Chinenses*, quorum Icones cum Thomistis coniunximus suo loco requirendas.

Porro reuertemur ad loca maritima, descripturi ciuitatem portumque *Martauan* ad fines regni *Peguani* situm, & cum regno *Siano* conterminum. In hac ciuitate finguntur in maxima copia vasa illa lutea, quæ Indi *Martauanas* dicunt, & inde in Indiam deportantur: parantur diuersa forma & capacitare, quædam tantæ capacitatis vt sex omas nostræ mensuræ (vulgo plaustrum & Germanis ein fuder) capiant. Causa cur in tanta copia fiant, est, quod in ædibus priuatis per Indiam passim reponantur, & quod in nauibus loco doliorum sint, dolia enim non habent, nisi quæ ex Lusitania aduehuntur. Vasa itaque ea fictilia recipiendo oleo, vino, aquæ, & eiusmodi liquidis sunt, quæ incorrupta in iis cum peregrinatum magno commodo asseruantur, eorum non pauca in Lusitaniam deferunt dum in nauibus suis ministeriis fungentia reponuntur.

Incipit littus terræ *Sian*, ad portum *Martauan*, protenditurque inter Eurum & Euroaustrum per 220. miliaria ad caput *Malacæ* vsque ad dictum caput *Singapura*. Quod si versus eandem plagam iter à *Martauan* instituas ad urbem *Sian*, quæ est ad alterum latus continentis, numerabis miliaria 70. Si vero per mare curras littus ad *Singapuram* vsque recto ductu excurrit, inde in continentem vergit ad prædictam vsque ciuitatem *Sian*. Apex illius terræ instar brachii in mare protenditur, cuius anguli procurrentis littora lateralia vtrinque inuicem distant miliaribus 50. & nonnullis in locis miliaribus 10. videlicet ad urbem *Tanassaryn*, de qua postea dicemus. Hæc terra olim fuit tributaria regis *Siani*, qui tanquam Imperator regna ea simul sub imperio suo continebat, & in hodiernum diem vsque potentissimus est, tamen rex *Peguanus*, potissimam regnorum eius partem ipsi iure belli eripuerit: ambo enim illi reges continuis inter se bellis dimicant, hostesque capitales etiamnum perseverant.

Prælium inter
Pegu & Sian
eruentum.

Anno 1568. aperto Marte prælium inierunt cruentum admodum. erant vtrinque in acie multa centena millia hominum, in quo prælio *Siani* victi succubuerunt. *Peguani* victoria potiti *Sianos* sibi tributarios fecerunt.

Elephas albus.

Causa tanti belli hæc fuit. Erat *Sianis* Elephas albus, quod cum *Peguanis* innotesceret, vt qui albos Elephantes sacrosanctos adorent, legatione ad regem *Sianum* missa cum maximis muneribus *Sianis* precium pro Elephante albo tantum, quantum ipsis *Sianis* vel maximum videretur, offerunt, verum *Siani* petitionem *Peguanorum* detrectantes nec prece, nec precio, nec vllis muneribus adduci potuerunt, vt Elephantem eum *Peguanis* concederent. Id dolens *Peguanus* & furore concitus omnes vires suas cogit contra *Sianos*, & non Elephante modo vi potitur, sed & ipsos *Sianos* sibi tributarios facit. Ex eo *Sianus* diminutus potentia sua, non tantum regni sui detrimentum passus est, sed & alii reguli, qui antea tributa eidem pendebant, obedientia debita eum frustrantur. ij enim in libertatem se asserentes, sui se iuris faciunt. qua de re agetur in subsequente descriptione locorum regnorumque maritimorum. Prouinciæ ex dicuntur generali appellatione *Sian*, tamen sint regna diuisa & suis peculiaribus nominibus distincta. *Sian*, *Benzoi* habet copiosum, quod inde *Malacam* defertur, vnde in terrarum orbem vniuersum vehitur. Exigua est inter *Sianos* & *Peguanos* differentia, quantum ad corporis constitutionem, vt nec à *Malacensibus* nec à reliquis finitimis multum differunt.

Benzoi.

Tanassaryn ciuitas.

Si à *Martauan* perrexeris secus littus in Austrum per miliaria 60. & inde in Eurum deflexeris per triginta miliaria, littus sinuoso flexu inter duas insulas medium extenditur ad urbem *Tanassaryn*, quæ est sub 11. gradu. hoc in loco terra transf-

ra transuerſim ab vno littore ad alterum non patet vltra 10. milliaria in latum. Luſitani eam urbem mercibus ſuis admodum frequentant, & eodem quotidie appellunt naues merces ex Sian & Pegu aduehētes. eſt. n. veluti portus totius prouinciæ. Eſt ibi vinū in copia ex nucib. Indicis, *Coquen* dictis præparatū. *Nype de Tanaffaria* vocāt, quod idem ſonat ac ſi dicas vinum ſublimateum ex Tanaffaria. neq; aliud eſt, quā aqua deſtillata ex nucibus Indicis, ſua virtute & efficacia cum vino noſtro ſublimateo optimo cōferendum. *Nype* vulgo dicitur: ſed & aliis in locis idem deſtillatur, maxime *Goa*, verum *Tanaffaria* præparatum & efficacius & precioſius præſtat. ob id per diuerſa regna in vaſis fictilibus maioribus *Martanan* inuectum diuenditur. Mulieribus Indicis gratiſſimū eſt, quo ſe largiter ſæpe proluunt, ſed verecundia motæ ab eo viris præſentibus abſtinēt, clam libere indulgent huic potioni. Hodie *Tanaffaria* eſt regnum peculiare, ſed olim tributaria, fuit regi Sian, pergendo à *Tanaffaria* per milliaria 20. in Africū ventum, ſinumq; cum atq; per medias inſulas euadēdo, littus in Auſtrum pergit vſq; ad Ciuitatem & regnum *Queda* 60. milliariis numeratis, ea ciuitas eſt ſub gradu 6 $\frac{1}{2}$. eſtq; regnū peculiare non minus atq; *Tanaffaria*. Æque etiam vino ſiue *Nype* ſuo abundat, quin & piperis aliquis ibi proventus erit. A *Queda* regno in Euroauſtrum ſecus litus ad 40. milliaria *Pera* ciuitas cōſurgit, vbi *Calen* metalli genus in copia eſt, ſtanno non abſimile. Idem aſſertur ex *Cunſalan*. is locus porrecto littore in Thracium ventum adest 30. milliariis, à *Queda*, ſub 8 $\frac{1}{2}$ gradu poſitas. Pergendo vterius à *Pera* ſecus per milliaria 30. in Euroauſtrum adest ciuitas & munitio *Malacca*, ſita ſub 2 $\frac{1}{2}$. gradu, ad latus boreale. inde vterius in auſtrum procedendo adert ſinis huius prouinciæ ſub primo gradu deſinens, quem *Capo de Singapura* vocarunt.

Nype ſine vinum ex nucibus Indicis.

Mulieres vino deditz.

CAPVT XX.

ARGVMENTVM

Malaca ciuitas eademq; munitio hoc capite ob oculos ponitur.

Alacam promiſcue habitāt & Luſitani, & indigenæ, quos *Malaios* vocant; habent ibidem Luſitani munionē, quem admodum & in Moſſambica, quæ reſidibus ſuis proxime ad Moſſambicēſem, Armuſienſemq; accedit, longe opulentiſſimas totius Indiæ præfecturas. in ciuitate *Malaca* reſidet Epicoſopus eius loci, quemadmodū & *Cochini* ſuum habent Epicoſpū. ſunt autem tum hi tum cæteri per Indiam Epicoſopi ſub Archiepicoſopo *Goa*, tanquā ſuffraganei. Eſt ibi Emporiū totius Indiæ, quo Chinenſes, & qui inſulas *Moluccas* habitant, quiq; reliquas adiacentes inſulas incolunt, negociaturi cūfluūt. inſtituitur ibi negociatio frequentiſſima per naues quotquot ex *China*, *Molucis*, *Banda*, ex inſulis *Iaua* & *Sumatra* aduehuntur; quotquot item naues ex *Sian*, *Pegu*, *Bengalen*, *Choromandel* &c. ſoluūt, ex quib. ſane locis frequentiſſimæ hinc inde cōmeare ſolent quotannis, quæ tandem *Malacæ* appellentes cōtrahunt cum quibuſcunq; totius orientis nationib. Habitat ibidem Luſitani nōnulli cum vxoribus & familiis, quorum vix ſunt centum numero. conueniunt autem complures eō negociationis ergo, vel ad *Chinas*, *Moluccas*, aliove nauigaturi, aut inde hac appullū respiraturi, ventosque oportunos nautis *Monſoyns* dictos hic operientes. Sunt *Monſoyns* certi quidam venti, ſuo tempore ſpirantes, quibus ſecundis hinc inde nauigare licet. cauſa raritatis Luſitanorum in *Malaca* ab aëris intemperie dependet. aer enim tum aduenis tum indigenis admodum eſt noxius.

Quot-

Quotquot eo deferuntur ad tempus commoraturi, plerunque vel cum aduersa valetudine conficiantur, vel omnino extinguuntur: si qui euaserint, habent quod DEO acceptum ferant, vnde locus ille vitatur quantum potest. at quia peropportunos est negociantibus, & multi rem ibidem cum maximo commodo faciunt, homo animal audacissimum, nihil lucri causa intentatum, nihil inaccessum relinquit, securus & vitæ & periculi. atq; hinc fit vt Malacæ tamque variæ nationes confluant, quot nullibi locorum per totam Indiam. Terra ex se sterilissima est, aliunde tamen afferuntur quæcunque vitæ necessaria vberime.

Naui Lusitana quotannis vna.

Quotannis eò appellit naui vna Lusitana, mense vno integro prius soluens è Lusitania quam cæteræ Indiam meditantes. dicta naui cursum suum in Indiam non tenet, nisi extrema necessitate adacta in Mossambicam compellatur. Ea naui Malacæ oneratur, auehitque inde tantas diuitias in Lusitaniam, quantas vix vlla ex India soluens. Narrant *Malayos* Malacæ incolæ, paucos ante annos *Malacam* ciuitatem primordia sumpsisse, quæ prius campus & locus desertus fuerit, sex septemue casis piscatorum palantibus duntaxat notatus, in quibus piscatores scilicet pauperculi misere vitam ex piscatione sustentarent. locus enim ob aërem minus salubrem inhabitabilis erat. tandem eò conuenerunt piscatores aliquot ex *Pegu, Sian, Bengalen*, atque aliis circumiacentibus regnis, piscationi quotidie intenti, qui priuatim consilium capientes qua ratione & via ciuitatem nouam ibi excitarent, atque suo iure libere perfuentes in ea dominarentur, non urbem tantum & statuta noua condiderunt, sed & linguam sibi peculiarem, ne videlicet cum vicinis aliquid comune haberent, commenti sunt. discrepant enim à vicinis in omnibus, atque vt in lingua idem fieret, selegerunt sibi ex diuersis vicinorum idiomatibus optimas quasque vculas, idioma sibi linguamque propriam concinnantes. Vrbi nomen fecerunt *Malaca*, quæ breui in tantum creuit, & ob loci commoditatem à negociantibus adeo frequentata est, vt in regnum euaderet, quod cum optimo quoque adiacentium certaret. Lingua ea *Malayo* vocata præ aliis omnibus in oriente celebratur. Sunt autem ipsi *Malayos* vtriusque sexus luxui & amoribus deditissimi, videnturq; sibi præstantissimi omnium hominum quotquot sub sole viuunt. Sunt ingeniosi admodum, studiosi poeticarum inuentionum, comædiarum, cantilenarum venerearum, meditantem poemata elegantissima, è quibus sibi famam nominisque celebrationem magnifice promittunt. Si quis in India linguæ *Malayos* ignarus fuerit, is rudis habetur ac stupidus, non secus ac qui Gallicam linguam apud nostrates ignoraret.

Malacæ primordia.

Malacca linguam peculiarem habet.

Malayos ingeniosi poetæ.

CAPVT XXI.

ARGVMENTVM

Sumatra Insula, olim Taprobana dicta, in hoc describitur capitulo.

Sumatra, Chersonesus aurea.

RECTA ex opposito Malacæ in Euroaphricum ad 10. milliaria à continente, in eo videlicet loco, vbi fretum est angustius, exerit sese Insula, quæ olim *Taprobana* nomine insignis fuit, hodie *Sumatra* dicta, à quibusdam vero historicis, *Chersonesus aurea* appellatur: sunt qui dicant *Ophir* esse, vnde *Rex Salomon* aurum templo ædificando acceperit, qua de re in sacris literis agitur: rursus alij affirmant eandem olim fuisse cum continente Malacæ.

Insula

Insula ea ex aduerso *sinus Bengale* posita, incipit sub primo eius puncto, sita sub quinto gradu boreali, porrigiturque à *Malacca* in Euroaustum vsque ad Insulam *Iaua maior*, vbi sub 6 gradu. australi desinit, longitudine ad 170. milliaria, latitudine vero ad 60. pertinet.

In hac insula Lusitanorum nihil proprium est, negociatur duntaxat in quibusdam locis, parcius tamen, siquidem indigenæ ipsi omnis generis merces *Malacam* deuehunt. Habet insula regulos complures, qui vero reliquis imperet, est Rex *de Dache*. *Dache* ciuitas est, ad primum punctum insulæ, sub 4 $\frac{1}{2}$. gradu boreali. Rex iste *Dache* inter reliquos potentissimus est, & Lusitanorum hostis implacabilis. *Malacam* sæpius obsidione cingens misere affixit, & quidem eo ipso tempore, quo in illis terris viuebam. obsidebat tum itinera ne commeatus illis adueheretur, nauibus etiam cursum inter *Malacam* & *Sumatram* præcludebat: vnde naues quæ ex *China*, *Iaponia*, & *Moluccis* soluissent in ambitum nauigare cogebantur, quando in loca periculosissima delatæ sæpe maximum mercatoribus ad quos pertinebant, detrimentum attulerunt.

Rex *Dache*
hostis Lusitanorum.

Malacenses & *Indi* complures triemes in eo freto tum habebant, quas Christiani quidem apostatæ, (quales multos ibi reperias) eos fabricare docuerunt, hisce triemibus plurimum damni per mare negociantibus inferentes, mare admodum infestum habuerunt, ope tamen DEI opt. max. & reliquorum per *Indiam* Lusitanorum auxiliis cursus nauibus, saluo commeatu iterum expeditus fuit, & mare pristinæ securitati restitutum. quæ singula suo loco plenius enarrabimus. Rex *Portugalliæ*, & qui locum eius per *Indiam* tenet *Vicerex*, iam ante annos complures disposuerunt stipendiarios, qui armata manu insulam *Sumatram* expugnatam occuparent, suntque in hunc diem Capitanei ibidem, quia ea de causa regis stipendiis fruuntur, at nihil hactenus præstiterunt. minantur continuo ferociter, nullo tamen effectu. Capitaneos de quibus hic sermo est, vocant *Adelantado* siue præfectos eius dispositionis.

Dispositio Lusitanica.

Insula mineris ditissima aurum, argentum & metallum tormentis longe optimis fundendis commodum generat, item ligna fragrantissima, radices medicas, aliaque eius generis complura. Visitur ibidem mons globos igneos euomens, sulphuris minera nobilitatus. affirmant fontem in eadem esse insula, qui *Balsami* preciosissimi oleo scaturiat: Sericum illis in copia adest.

Montes ardentis.

Balsamum.

In postrema *Malacæ* obsidione rex *Acheyn*, tantæ molis & longitudinis tormentum ad eam misit, vt simile vix apud Christianos visum fuerit, adeo vt dubites an artem in eo an molem prius mireris. Tormentum id in dotem dabat filia suæ desponsatæ regi prouinciæ *Ior*, non procul à *Malaca* ad littus *Sian* sitæ, de qua prouincia suo loco fusius agemus. at Lusitani intercipientes & tormentum & sponsam regiam, adducebant eam in *Malacam*. tormentum in nauim datum Lusitanæ regi mittebatur, cuius moles tanta erat vt id in carinam inter saburram necessario reponeretur. idque adeo in hunc diem in insula *Medora* manet, quod se nauis qua vehebatur, cum nostra classe coniungeret, tum cum ex *India* domum reuerteret. Ad hæc *Ior* ciuitas haud multo tempore post à Lusitanis vi capta & direpta fuit, in qua plus quam 2500. tormenta bellica non vnus magnitudinis & ex ære fusa reperta sunt. eorum quædam scilopeta communia referebant, quædam erant maiora, & arte pulcherrime efformata, in sculptis historiis atque animalium plantarumque Iconibus, quæ ideo hoc loco recenseo, vt inde liquidum fiat, eos omnis generis metallis abundare, atque iisdem artificiosissime vti.

Ior ciuitas expugnata & direpta, in qua 2500. tormenta bellica.

Sunt quædam in insula loca, vbi Lusitani negociantur cum *Malacensibus*: videlicet *Pedir* 20. milliariibus distans ab *Acheyn*, ad littus quod ex aduerso est *Malacæ* situm. ex eo auehitur aurum piperque in copia. est & *Campar* locus

Pedir.
Campar.

G

proximus

II. PARS INDIÆ

50

proximus æquatori in eadem insula ad latus australe confurgens. Est & alius locus in ea insula & ad idem latus in occasum vergens, *Manancabo* nomine, vbi pugiones Indis *Chryses* dicti parantur, nec aliud telum est in India quod vel pluris fiat, vel maioris æstimetur, quibus confisi & *Malayos* & *Iauani* præ aliis sese ostentant.

CAPVT XXII.

ARGVMENTVM.

Descriptio insulae qua Iaua Maior dicitur, item qua sit mercium & negotiationis ratio, qua pondera, qua moneta, quis valor earum & alia quadam particularia.

Iaua maior est precise ex aduerso vltimi puncti insulae *Sumatrae* ad littus australe S.S.O. in Euroaustro. Inter *Iauam* & *Sumatram* fretum est angustum, *fretum Sunda* vocant, quoniam *Sunda* in *Iaua* sita non ita procul inde abest. Incipit insula sub 7. gradu boreali porrigiturque O.Z.S. in ventum qui inter Eurum & Subsolanum medius est, ad 150. milliaria, latitudo eius hæcenus incognita à nullo prodita est, neque incolæ eius rei vllam notitiam habent. Sunt qui continentem putent, eamque ad terram incognitam vltra *Caput bonæ Spei* ad antarcticum vsque pertinentem existimant, at enim quod de eo dubium sit, pro insula habetur interim.

Lignum in lapidem mutatur.

Affirmant eius loci incolæ, flumen per eam terram labi, in quod si ligna quæcunque immergantur, mutari ea in lapides.

Neque ita diu est quando Capitaneus Anglicus *Thomas Candissh*, per fretum illud nauigarit, soluens ex noua Hispania, cursumque per australe mare tenens. Abundat insula oriza & reliquis vitæ necessariis, vtpote porcis, ouibus, gallinis, cæpis, allio, *coquen*, nucibus myristicis, macere, quæ omnia *Malacam* auerunt. portus insulae primarius est *Sunda calapa*, vnde fretum denominatur. abundat in *Sunda* piper, quod & *Indico* & *Malacensi* præstat, crescitque in tanta ibi copia, vt quotannis quater quinquiesue mille centenarios auerant. abundat ibidem thus, *benzoi de Boninon*, quod *salie* dicunt, abundat & *Camphora*. inuenias ibidem & *adamantes*, liberumque est illic negociari nullo prohibente, nec enim ibi sunt *Lusitani*, & *Iauæ* incolæ: per se veniunt negotiationis ergo *Malacam*, vbi merces suas distrahant.

Hoc loco operæ precium duxi à proposita materia aliquantisper digredi, & breuiter exponere, quæ ibi sit negotiationis, quæ mercium moneta, ponderumque ratio; siquidem de *Iaua* agentes per commodum erit ob negotiationem ibi liberam, mercatoribus in eo gratum oportunumque facere.

Moneta cuprea.

In *Sunda* non habent aliam pecuniam nisi vnicum monetae genus ex cupro, quod *Caixa* vocant, magnitudine grossum Saxonicum referens in ambitu, crassitie eius grossi vix media. cuius in medio foramen est filo inducendo aptum. siquidem communiter ducenta, aut mille vno filo traiciunt, quibus ita connexis, rationes suas instituunt sequenti modo; 200. *Caixas* faciunt *Satta* vnum. quinque *Satta* faciunt mille *Caixas*, idem facientes quod cruciatus *Lusitanicus aureus*, siue tres *Carolini argentei* apud *Belgas*. Piper *Sundicum* facis dimensum venditur, saccus vnus 45. *Cattos* *Chinenses* pendet, pendet *Cattus* vnus, 20

Handwritten word, possibly "Liber" or "Libri", written in a cursive script.

Faint, illegible text or markings in the center of the page.

vnus, 20. vncias Lusitanicas. Saccus quilibet piperis Sundici si vilissime venit, soluitur quinquies mille *Caixis*, sin precio maximo ematur constabit sexies septiesue mille *Caixis*. Macis (illi *Massa* & *faelien* vocant) item Caryophylla, nuces myristicæ, Benzoi album nigrumque, Camphora &c. venduntur per *Bahr*, pendet autem quodlibet *Bahr* Sundicum *Cattos* Chineses 330. Macis selectum facit in moneta centum & viginti *Caixas*. Caryophyllorum optimorum non idem est precium. Viliora Caryophylla, quæ *Bastion* vocant, valet *Bahr* septuagies aut octuagies mille *Caixas*. *Bahr* nucum myristicarum nonnunquam vicies, nonnunquam vicies quinquies mille *Caixis* venditur. *Benzoi* albi & nigri venditur *Bahr* vnum 150000. siue 180000 quin 200000. *Caixis*. solet permutatio cum iam dictis mercibus atque aromatis ita institui. Permutant pro illis telam bombacynam omnis generis omnisque coloris ex *Cambata*, *Choromandel* & *Bengala* aduectam, qualis est, *Sarasses de Gabares*: permutant & tapetes pictos ex S. Thomæ prouincia, quinque vlnarum. atque telæ eadem vocantur, panni. Ex *Bengala* affertur alba tela bombycina, qualis est *Saramburas*, *Cassas*, *Sateposas*, item *Satapasen*, & lintea quædam cruda adhuc, necdum sole dealbata. ex *Cambata* affertur *Cannequyns nigrum*, *Turias rubrum*, quæ sunt genera pannorum bombycinorum; affertur & *Beyramen rubrum*, diuerso filo, non absimile telæ peplorum Cameracensi. sane quantum ego assequor, in ea sum sententia, telam nostram lineam pluris apud ipsos fore, quam bombycinam ex India ipsis allatam, modo & hæc ad ipsos importetur. Natio *Iaua* à natura malitiosum, inuidum, pertinax & inuisum genus est. colorem eundem habet cum *Malayos*, ex rubro & nigro, haud multum absimiles sunt Brasiliensibus, firma & compacta corporis compositione, non proceri, non humiles nimis, musculosi, facies plana, genæ pendulæ turgentes, torua & magna supercilia, oculi angusti, barbaratissima trium quatuorue capillorum, partim in superiori partim in inferiori labio, enatorum, eorumque nigerrimorum, in capite capilli rari perbreues & æque nigerrimi. ipsorum effigiationem Lector habebit appositam ad *Malayos*. conuersantur enim frequenter habitantque promiscue.

Si idem littus O. Z. S. in ventum qui est inter Eurum & Subsolanum medius, sequaris per miliaria 25. aderit tibi *Iaua* minor, quæ est ex opposito Maioris *Iauæ*: quod si vltterius pergas *Timor*, insula occurrit, crescit ibi Sandalum in maxima copia. adiacent in ea vicinia innumeræ aliæ insulæ, à nullo hætenus visitatæ, populosæ tamen & mercium preciosarum fertilissimæ non minus atque *Iaua vtraque*. Qui *Malaca* soluunt, cursum suum tenent ad insulas *Molucas*, *Banda*, & *Amboyna*, in quibus Lusitani suas habent munitiones & Capitaneos, negocianturque hinc inde. Qui *Malaca* soluunt, S. O. Z. S. in Euroaustum atque Phœnicen vela faciunt vltra miliaria centum, tenentes cursum medium inter insulas plurimas. locis passim arenosis interpositis, vnde sæpius in extremo discrimine versantes sub quauis nocte in anchoris stare coguntur donec *Moluccas* in conspectu habeant. profecti ad miliaria centum, O, & O, Z. N. in Subsolanum & illi collateralem nauigant per miliaria 250. ad *Bandam* insulam. Negociantur Lusitani in insula *Banda*, siquidem in ea & plurimæ & optimæ nuces myristicæ, macisque proueniunt. præparantur ibidem Conseruæ & Confectiones ex nucibus myristicis, fit & oleum ibi tam ex nucibus, quam ex foliis myristicis, quod Malaccam & inde per quæcunque alia loca deportatur. præcipua negociatio hoc in loco fit permutuatione, vt & *Sunda* & *Iaua*. Insulanis nulla omnino fides habenda est, & diligenter cauendum ne naues propius appellent. negociantes continebunt se

Banda Insula.

in nauibus, ad quas Insulani scaphis appropinquantes merces aduehant, eo-
que modo contrahant permutandis in vicem mercibus. Nec enim recens est
quod Lusitani ab insulanis decepti credulitatis suæ pœnas dederint. & euenit
ita meorum cuidam amicorum Capitaneo tū nauis suæ, qui propius accedens
nauem amittebat. & ipse cum sociis captiuus in biennium affligebatur ibi
miserrime, nec nisi soluto redemptionis precio tandē libertati restituebatur.
Notandum autem eas nauigationes, quæ *Bandam, Moluccas & Iauas* versus in-
stituuntur, non nisi regis permissu atque ex singulari gratia cuiquam patere,
& ea quidem gradia nisi in India stipendia facientibus, aut officiatibus emeriti-
tisque in recompensam contingit, de quo suo loco agetur.

Ex *Banda* soluente cursumque N. VV. in Thraciam ventum ad 20. milliaria
tenentes ad insulam *Amboynam* deueniunt, in qua Lusitani similiter habent
munitionem, sed satis exiguam. aromata parcius ibi proueniunt, naues tamen
à *Malaca* ad *Moluccas* uelificantes appellunt ad eam ut respirent & reficiantur
necessariis, progressis ex *Amboyna* ulterius in boreā, ad milliaria 70. insula *Tydor*
apparet ferme sub primo gradu boreali. atque hæc prima ex *Moluccis* occurrit.
In boream ulterius procedēdo per milliaria sex, *Molucco* adest, nec procul inde
Tornate atque reliquæ insularum, in quibus *Caryophylla* tanta cum uertate
proueniunt.

Amboyna.

CAPVT XXIII.

ARGUMENTVM.

Molucca Insula hoc describuntur capite.

Molucc.
Tornate.
Tydor.
Geloulo.

Vinque numerantur insulæ generali nomine *Molucca di-
ctæ, Molucco, Tornate, Tydor, Geloulo, & alia*, cuius nomen nunc
non succurrit. Lusitani has insulas ante annos complu-
res detectas occuparunt, in quibus ex India atque Mala-
ca negociantur. Idem etiam tentarunt Hispani non sine
ostentatione, & cursum quidem ex Hispania noua eō te-
nentes appulerunt ad *Tornate*, ubi nauis uentorum turbine
dilecta & amissa necessario illis remanendum fuit; quos cum Lusitani habe-
rent in manibus, pluresque occiderunt, paucos quosdam captiuos in Lusita-
niam miserunt. quod accidit eo tempore quando reges illi potentissimi, Hi-
spaniarum scilicet & Lusitanæ, inter se propter maris & detectarum prouin-
ciarum iurisdictionem diuisionemque graui duello inter se dissiderent. illud
Pontifex deinde diremit, ita ut Lusitanus per Orientis insulas detectas per-
quemare quod ab illo meridiano in orientem patet, solus dominaretur.

Caryophylla
in maxima ab-
undantia.
Montes arden-
tes.

Insulæ *Moluccæ* præter *Caryophylla* nihil ex se habent, at *Caryophylla*
in tanta copia, ut uniuerso orbi implendo sufficiant. Sunt in his insulis montes
ardentes, terra sicca & calidissima est, nec alia habent victualia præter pisces
& carnes, Orizam, siliginem, cepas, allium & eiusmodi alia vitæ necessaria par-
tim à Lusitanis, partim à vicinis petunt quæ ex permutatione suppetunt, panis
quo victitant ex radicibus pinisur, qualis est *Brasilienisium*. habent vestimen-
ta ex stramine seu herbis miro artificio atque pulcherrime contortis.

Passeres folis
sive *Paradisus*
vogel.

Aues Lusitanis *Passaros de Soldi* dictæ, non nisi in his insulis habentur, germanis
corrupto vocabulo vocantur *Paradisusvogel*. habent tam speciosas plumas
ut quas-

vt quascunque alias pulchritudine superent. Viuas eas nemo vidit vnquam, mortuæ in has insulas delapsæ ab insulanis conquiruntur. volant vt fama est, non nisi in Solem, & viuunt ex aere, nunquam in terram subsidentes. nec enim pedes, nec alas habent, ex solo capite & ventre constant. corporis pars maxima in cauda consistit, vt apparet in iis, quæ in Lusitaniam afferuntur ex India, pauca quædam ad nos veniunt, idque raro admodum, sunt enim & rarissimæ & maximi precij; duas ipse mecum inde auexi, marem & femellam. circa oras hæc sparguntur insulæ complures, de quibus nihil magnopere constat, siquidem à nostris non visitentur. Eas itaque & hic prætermittentes, ad Malacæ littus reuertemur, à quo *ad Capo Singapura* ante digressi sumus, descriptionem nostram ex instituto continuantes.

CAPVT XXIV.

ARGVMENTVM.

Capo Singapura ad terram Sian vergens, littusque Camboia, atque Cauchinchina: Insula item Borneo, Lyssons, Mamillios siue Philippina sequenti describuntur capite.

Capo Singapura ad vsque cuspidem in ortum prominentem, *Sinosura* dictam, numerantur 18. milliaria, inde ad sex septemue milliaria in mari sunt scopuli. quos *Pedra-bianque* vocitarunt, siue petras albas, eo in loco naues ex China soluentes non raro in extremum discrimen adducuntur, multis pereuntibus.

Nauculis itaque accurate ibi attendendum, ne naufragium patiantur. necessario enim illis isthac transeundum est, nec deflectendo cursum, in ambitum nauigare datur.

A *Capo Singapura* O. Z. S. in Subsolanum perges milliaria 40. & deuenies ad cuspidem Insulæ *Borneo*, quæ est sub primo gradu boreali, porrigiturque ad 120. milliaria sub 7 gradu. latitudo eius adhuc latet, nec enim à quoquam hætenus inquisita fuit.

Insula arboribus Camphoriferis refertissima est, neque in Orientali ora Arbores Camphorifera. preciosior habetur Camphora. Littus à *Sinosura* per triginta milliaria ad *PAN* urbem sub 3. gradu sitam pergit. inde recta per 10. milliaria procedendo littus N. VV. in Thraciam ventum deflectit, per 50. milliaria: ibi vrbs *Patane* confurgit sub 7. gradu. Sunt autem *Pan* & *Patane* vrbes, singula regna regi *Sian* tributaria.

Lignum quod *Pala Dagula* vocant, hinc petitur: item fragrantissimū, preciosissimumque illud lignum *Calamba* quod si non adulterinum fuerit pari precio cum auro appensum venditur. Est & *Camphora* ibidem, verum non eius Calamba, æquiuale auro. Camphora. præstantiæ, qua in *Borneo* insula, habetur ibi & auri aliquid & Lapis *Bezar* vel *Bazar*, contra omne venenum valens. sunt ibi Adamantes, sunt Bezoar. nuces myristicæ, & macis, atque lignum *Sapon*, quod in copia ex *Sian*, affertur haud absimile ligno Brasílico, tingendis lanis percommodum.

A *Patane* per milliaria centum in boream velificando littus reflectitur ad *Sian* prouinciam, sub gradu $14\frac{1}{2}$. à *Sian*. hinc si ex arcu illo egrediaris per milliaria quindecim S. VV. in Euroaphricum, littus pergit S. O. in Phœnicen ventum per milliaria 70. vsque ad urbem *Camboia*, quæ est sub 10. gradu. hinc iterum littus per milliaria 60. N. O. in Aquilonem, & iterum per 60. milliaria N. VV. in Euroaphricum pergit, inde VV. N. VV. in Corum ventum siue Iapygem vsque in medietatem arcus marini, qui est ad *Cauchin Chinam* recta procedit. dicitur hoc littus *Camboia* & *Chamapa*. atque in hac terra prouenit flagrantissimum lignum *Calamba*, copiosissimū. *Flumen Mecon* hanc prouinciam intersecans in mare influit, atque Indi illud flumen caput & regem reliquorum fluuiorum omnium vocarunt, siquidem vndæ tam prodigum est, vt totam eam prouinciam per æstatem inundet fœcundetque non secus atque Nilus Ægyptum suam.

Calamba copiosum.
Mecon flumen
Nilopar inundatione.

Incolæ prouinciæ *Camboiæ* in ea sunt opinione, omnes pariter creaturas rationales atq; irracionales, cuiuscunq; speciei demum fuerint, tandem factorū præmia recipere, prout bona malaue in vita operati fuerint. qui continentem post *Camboiam*, postque *Sian* peragrarare voluerint, varias nationes videbunt, inter quas sunt *Laos* dicti, gens populosa & potentissima. item *Anas* & *Bramas* ad montium radices habitantes, sunt & *Queos* in ipsis montibus degentes beluino more, vescentes carne humana, & corpus ignito ferro inurentes signantesque, ornatus scilicet gratia. Atque hæcenus enumeratæ nationes & gentes nauigantibus scriptoribusque huc vsque innotuerunt, reliquæ vero sunt & aliæ complures, quarum notitia ad nos non peruenit.

Philippinæ
pertinent ad
Hispanos.

Qui à *Camboia* vel *Cambaa* in mare procurrunt in Subsolanum per milliaria 100. vel circiter, obuias habent insulas *Lusson* vel *Lussones*, ad quas Hispani ex noua Hispania vela facientes primi eas detexerunt, anno 1564. eadem dicuntur *las Mamillias* atque *Philippina*, à principali eius loci portu atque ciuitate *Mamillia* denominatæ, ab aliis *Lusson*, ab aliis *Lussones* vulgo dictæ. Hispani regis sui Philippi nomen illis indiderunt, *Philippinas* dicentes. Ciuitas *Lusson* siue *Mamillia* est sub 14. gradu. Circa eam urbem visuntur aliæ insulæ innumeræ, quæ omnes generali appellatione *Mamillias Lusson*, siue *Philippinæ* veniunt. Hispaniarum Regi simul subiectæ, cuius Gubernator in vrbe *Mamillia* residens regis vices obit, adest ibidem Episcopus peculiaris, qui & caput & princeps per eas insulas ad clauum sedet.

Non ita ante multos annos dictæ Insulæ simul ad regnum & coronam Chinæ spectarunt, sed certis quibusdam de causis postea ab ea recesserunt, vnde disciplina & regimine politico collapsa, potentioribusque in inferiores tyrannidem pro libitu exercentibus in maxima ataxia & statu perturbatissimo viuebant, vnde Hispanis expeditum & facile fuit illis potiri, quotidie enim cateruatim confluebant, qui baptizati se Christianos profiterentur. Terra ex se est fertilissima, suaque annona & siligine copiose abundat, alit feras gregatim, ceruos, capreolos, hinnulos. & sunt ibi armentorum greges, vri, bubali, vaccæ, porci, capræ. Sunt feles ex quibus *Zibettum* fit: fructus varij, & optimi æque atque apud Chineses, abundat ibi mel, abundant pisces, & sunt qui affirmant omnis generis aromata ibi prouenire. neque id tamen certo constat, soli Hispani iactabundi in eo videri volunt, quantum quidem mea fert opinio, vt cæteris præferantur. Chineses in his insulis frequenter negociantur, aduehuntque ex China merces quascunque, vtpote sericum omnis generis, gossipium, vasa porcellina, genus videlicet vasculi ex materia fictili purissima. aduehunt item puluerem tormentariū, nitrum, sulphur, ferrum, cuprum, chalybem argentum viuum, atque alia eiusmodi metalla.

Item

Item farinam, nuces castaneas, dactylos, telam linream, scriptoria elaborata & similia tam artificiose elaborata, vt melius fieri posse impossibe sit. Quotannis appellunt eo ex China vel 20. naues, oneratæ mercibus, quas Hispani inde auerunt in nouam Hispaniam, atque in regnum *Mexico*, neque minus frequens est hodie nauigatio ex noua Hispania atque ea, quæ ex Lusitania in Indiam instituitur. Sed reuertamur ad littus nostrum videlicet in medium littoris siue arcus *Cauchinchina*, à quo si pergis per 60. milliaria in Subsolanum ad promontorium quod *Terra alta* dictum sub 19. gradu est, regnum *Chinarum* tibi aderit, de quo in specie paulo postagemus.

Sinus iste cuius modo est facta mentio siue maris flexuosi curuatura, terminat prouinciam *Camboiam*, littusque *Champaa*, incipit ibidem terra *Cauchinchina*, quæ pertingit ad regnum vsque *Chinarum*.

Cauchinchina diuiditur in duo vel tria peculiaria regna, Chinesibus tributaria. habet homines forma, moribus & constitutionibus non absimiles vsque adeo Chinesibus. terra ex se rerum omnium fertilissima est. abundat ibi lignum *Palo Daguilla*, at fragrans illud *Calamba*, item sericum atque aliæ merces non minus atque in China. Hinc nauigantes per 10. milliaria in altum, versus ventum Subsolano collateralem O. Z. S. tenebunt insulam *Aynao*, est autem ea insula siue prouincia ditionis Chinesium. Inter continentem atque hanc eandem insulam vnionum piscatio est, vbi vniones omnis generis capiuntur. Si vltterius nauigatur secus idem littus per 90. milliaria, N. O. Z. O. in ventum qui inter Cæciam atque Aquilonem medius est, occurrit ciuitas *Macau*, quæ est sub gradu 22 $\frac{1}{2}$. habitant in ea Lusitani cum indigenis promiscue. A *Macau* N. VV. in Thraciam ventum sinus maris est plenus insularum, est que in eodem sinu ciuitas *Canton* sub 24 $\frac{1}{2}$. gradu sita, distans milliariibus 30. à *Mecau*, quæ est Metropolis prouinciæ *Cauchinchina*, atque emporium frequentissimum, vbi Lusitani merces à Chinesibus petunt. nec nisi in hoc loco omnis negociatio Lusitanorum cum Chinesibus conficitur.

CAPVT XXV.

ARGVMENTVM.

Fertilitas, Opulentia atque potentia regni Chinarum, atque alia memoratu dignissima ordine hic recensentur.

Chinarum regnum est sub Tropico cantri, littus eius S. VV. & N. O. id est in Euroaphricum & Aquilonem per 400. milliaria porrigitur ad latus Euroaphrici pertingit China ad regnum *Cauchinchinam*, ad latus N. VV. vero quod Thracium ventum spectat, Tartariam siue Scythiam habet, affirmatur in ea terra quæ à China in occasum vergit, homines colore albos esse, is tractus *Cathai* vocatur. *Cathai* putant aliqui in ea regione plurimos esse Christianos, atq; terrā ad *Perfarū* regnum vsq; pertingere. Inter *Chinæ* regnum atque Tartariam murus est perpetuus,

II. PARS INDIÆ

Murus 500. milliarum longus.

petuus, qui vtrunque regnum ab inuicem separat, porrigiturque per 500. milliarum in arcum, quod vt dextre intelligatur, sciendum vtrunque regnum naturæ beneficio à se inuicem separari montibus præaltis, passim vallibus vt fert natura interiacentibus. Valles itaque lacunasque hiantes cæmentis lapidibusque explerunt, donec cum montibus complanarentur, atque murus existeret continuus, arte naturaque eductus. muri portio arte facta vltra 80. milliarum non capit. dicto muro Chinarum regnum non secus atque vallo atque propugnaculis à Tartarorum incursionibus defenditur. Sunt enim Tartari hostes Chinesium capitales, qui antequam staret murus, ferme totum Chinarum regnum impressione facta incautis ipsis eripuerunt, & ad multos annos sane possederunt, vt Historiæ testantur, donec à Chinesibus iterum expellerentur, regnumque muro circumdatum, securas illis sedes præberet.

Aula regia.

Nauium copia in Canton.

Regnum Chinarum habet prouincias quindecim, si regnum *Ayano* adnumeraueris, cuique prouinciæ sua est Metropolis, à qua denominatur. Lacus ingens siue mare vastum est in regni medio, ex quo deriuantur fluij complures per totum regnum diffusi, alueis tam vastis, vt quibuscunq; nauigijs portandis sufficiant. Omnis regni fertilitas est ex huius lacus inundatione. Ciuitates præcipuæ, vici, pagique potiores ad fluminum ripas consurgunt. vnde incolis rerum omnium affluentia commoditasque maxima est, dum videlicet vltro citroque nauigationis commoditate perfrui atque inuicem opportunus negociari possunt. Tractus ille littoralis longe omnium hodie celebratorum est maximus. ad eum porriguntur prouinciæ quinque. *Canton* videlicet siue *Cantao Chincheo*, quæ aquilonem spectat, *Liamboo*, *Nanquin*, siue *Nanquyn*, & *Paquia* Thraciam vêtum respiciens, in qua postrema est aula regia, vbi Rex potissimum militum suorum stipendiariorum numerum secum habet, propter viciniorese huic prouinciæ Tartaros. Est autem ea vna ex optimis prouincijs regni illius, & ob id regis aulae opportunissima. Tot in China sunt naues, scaphæ, Bergantinæ, atque alia nauigia ipsis vñitata, per portus, perque fluminum alueos disposita, vt fidem vix mereatur. fama est in solo Cantonensi portu, atque sinu illo plura stare nauigia omnis generis, quam per omnem Hispaniarum oram inuenias. Tellus ob aeris temperatissimam saluberrimamque constitutionem, alimentorum frugumque feracissima est, siligo, oriza atque alia eiusmodi legumina ibi abundant, quin per totum anni circulum & seritur, atque metitur. in medio regni sunt Elephantes, leones, Tygres, & feræ aliæ. est genus ibi animantis, *Mosselac* vocant, ex quo Muscus colligitur, animal magnitudine catello comparandum, illius interempti cadauer defodiunt ad dies aliquot subter terram donec putrescat, putridum iam effossumque plagis tandiu contundunt, donec fiat tractabile, & sanguis cum carne in vnã massam redigatur, ex qua deinde pillulas vnus vniciæ formant, Lusitanis *Papo* dictas, variis peregrinis nationibus inuehendis. Habent Chineses *Algalliam*, habent Ambram abunde item anseres, gallinas, anates, & altilia similia, quæ gregatim alunt. Equos, sed Europæis minores, pisces fluuiatiles marinosque optimos. latent ibi in terræ venis auri argentique ingentes thesauri, qui regum interdicto non effodiuntur, eos in abscondito sibi asseruantium. si qua ex auro argentoue utensilia sibi comparant, ea aliunde petunt, possident autem domi auream argenteamque amplissimam supellectilem. Argentum pluris quam aurum faciunt, quod aurum aliud alio vilius sit, nec in certo valore permaneat, argentum vero sibi semper simile pretium suum equaliter perpetuat. habent Chineses margaritas in copia, habent & *alioffar* ex prouincia *Ayano*, argentum item viuum, ferrum, chalybem, stannum, plumbum, sulphur, Lithargyrium & eiusmodi metalla varia. Affirmatur Chinarum regem præter tantas diuitias atque reditus pene

tus pene inæstimabiles habere in cuiusque prouinciæ Metropoli peculiarem thesaurū ingentis pretij. Chinenlib. tam familiare est serico indui, quā apud nos vilissimo linteo obseri. induuntur vestibus sericis talaribus, vestibus item ex *Brocado*, id est tela ex filis aureis argenteisue intertexta atque arte phrygia scitissime picturata, sericum enim adeo ibi abūdat, vt omnibus sit parabile. Creditur quotannis ex prouincia *Canton* in Indiam deuehi ter mille quintalia siue Centenarios serici per libram distrahendi, præter illud quod in Iaponiam, in insulam *Luffon*, atque *Philippinas*, & in terram *Sian* reliquasque vicinæ partes aueritur, adeo vt totæ classes eo onerentur, *Cantonensi* prouincia interim serico abundante, neque vlla ex parte ab eo exhausta. Linum Cotonque ibi vñnum exponitur & in copia maxima & precio vilissimo. Si spectes copiam vasorum fictilium, *Porcellinen* dictorum, quæ inde in Indiam, *Lusitaniam*, *Hispaniam nouam*, aliouè mittuntur, dices rem esse stupendam. ea vascula quæ ex puriore materia fiunt, nullo modo auerere licet, sub pœna capitis, afferuantur pro regni proceribus, tam splendida tamque speciosa sunt, vt vitra crystallina purissima cum iis conferri possint. Finguntur hæc vasa ex materia latis dura, minutim contusa & trita, quæ dein infunditur in aquam maceranda, inde vbi macerata satis fuerit, agitatur eo modo quo lac agitari solet butyro præparando. quo factō cremor eius supernatans preciosioribus vasis seruatur, quod post cremorem remanet, vasis minus puris suppetit, & quo fundo erit propior residentia, eò materia erit crassior. vbi ficta fuerint vasa, coloribus variis depinguntur in illis vel historiarum, vel aliarum icones, tandem indurata exiccataque in furno coquantur.

Classes integre
onerantur se-
rico.

Porcellina va-
sa.

ANNOTATIO DOCT. PALVDANI.

V Asculi genus, cuius supra mētio facta, *Porcellina* nomine, describitur à *Scaligero* in libro quē de *Subtilitate* edidit, *exercitatione 94.* hoc modo: *recipe, inquit, putamina ouorum & marinas glareas, quas porcellinas vocant, unde & ipsum vasculigenus denominatur: qua contrita minutissime atque aqua macerata redigantur in massam, ex qua formentur lances & vascula vsui accommoda. ea defodiunt sub terram nec nisi post annos centum effodiuntur, quando suam iustam essentiam demum assecuta fuerint, & diuendi possint. alij aiunt non ipsa vasa, sed materiam informatam defodi. verum lo. Hugonis modus, veritati magis consentire videtur, affirmantis ea ex luto fieri, non secus ac alia fictilia in nostris regionibus.*

A Bundat in China saccharum, mel, cera precio vilissimo. Sūt ibi herbæ, radices & plantæ, floresque varij non minus atque apud nostrates. sunt fructus vberiores atque in *Hispania*. habent & ipsi fructus peregrinos, nobis incognitos, poma aurea ibi nata vincunt dulcedine saccharum, est & fructus illis *Lechyas* nomine prunis similis, sed sapore diuerso, is longe optimus est & commendatur à comedentibus

H

maximo-

Regis reditus
infiniti.

Vestigal ex sa-
le 1500000.
Florent.

Arma Chinen-
sium.

Dæmonium
Chineuses ve-
nerantur.

Sol & Luna
coniuges.

Vniuersitates
in China.

Docti venera-
biles.

In patria ne-
mo regnat.

maximopere, atque vt summam dicam, est ibi affluētia rerum omnium que-
cunque in hominis cogitata venire possint. Reditus regis tanti sunt, vt eos in-
dicanti fides vix adhibeatur, siquidem ex vnico illo vestigali, quod ipsi ex sale
cocto prouenit in prouincia Cantonensi, quotannis capit auri millionē vnum
cum dimidio, id est. 1500000. Florentinos, ex quo de reliquis iudicari potest.
Vrbes in China omnes munitissimæ sunt tum vallis, murisque ex solidis for-
matisque lapidibus extructis, tum munitionibus & propugnaculis circum-
quaque dispositis atque fossis aquæ repletis. arces non habent, sed supra sin-
gulas ciuitatis portas, stant turres robustæ tormētis bellicis instructæ. Vtuntur
armis quibuscunq; vtpote sclopetis, arcubus, sagittis, hastilibus variis, gladiis
prælongis, & curtis latisque item scutis. milites in prælium accincti vestibus
vtuntur ad genua vsque demissis gossipio circumquaque subducto ea desita-
te vt hastile vel acutus gladius nusquam penetret. Stipendiarij regij in signum
gestant pileum flauum vel rubrum, numerus illorum infinitus est. Sunt illis
Decuriones, Centuriones, præfecti mille stipendiariis, præfecti decem mille,
præfecti viginti mille, atque ita consequenter. Distinguuntur Capitanei signis
militaribus peculiaribus, cuique ordini propriis, ex quibus indicium sumi po-
test de numero militum cui quisque præficatur. Singulis nouiluniis milites re-
censentur: Solutio stipendiariorum fit in argento in minuta frustula conciso,
alia enim moneta illis in vsu non est. monetam dictam per libram accipiunt,
qui mos per totum regnum inualuit, atque inde est vt secum passim & libram
& instrumentum argento incidendo aptum circumferant. militis stipendium
in mensem vnum, facit numum argenteum regalem Lusitanicum vnum cum
dimidio, quod sane stipendium ob mercium vilitatem pluris est, atque si apud
nos accipiant Ducatos quatuor, aut Carolinos duodecim. Vtuntur cere-
moniis & religione ethnica, pura ab omni Mahometicæ sectæ aliarumque super-
stitutionum contagio. quibusdam in locis dæmones malos venerantur ob id
saltem, ne malum operentur. agonizantibus dæmonium depictum, vna manu
Solem, & altera pugionem strictum tenentem ante oculos ponunt. est autem
dæmonium ita pictum, vt comminanti simile sit, quam obrem decumbenti in-
iungunt, vt fixis oculis id intueatur, quo in altero mundo magis propitium
atque amicum illud habeat, nec tum ab eo affligatur. Solem & Lunam tan-
quam coniuges adorant. si quando Solis Lunæue defectus accidit, id magnis
sacrificiis expiant, quod de vita periclitari videantur, metuentes ne DEVS
ipsum vita priuet. Credunt omnes immortalitatem animæ, atque post hanc vi-
tam retributionem bonorum malorumque prout quisque bona malaue gesse-
rit, & ob id monumenta sepulchralia magnifice excisa defunctis statuunt. Cre-
dunt in altero mundo vitam immortalem esse. Habent passim per regnum
Vniuersitates, vbi philosophia & constitutiones regni traduntur. nec enim
apud Chineses respectus est vel profapiæ, vel diuitiarum, soli sapientes & ar-
tibus liberalibus atque philosophia imbuti reliquis præferuntur. hi sunt qui
sedent ad gubernacula rerum publicarum, quique officia regia obeunt, hi sunt
quibus defertur honos, & quos cum reuerētia atque solennitate excipiunt, hi
sunt qui vitam cum voluptate degunt in delitiis, & quos pro Diis habent, tri-
buentes illis nomen *Lottias* atque *Mandoryns*, quos sedētes in sedilibus suis ob-
uelatis tela serica atque aurea per publicum deferunt. Natura procliuēs illi
sunt in voluptates atque crapulam, non minus atque reliqui Chineses. Le-
ge cautum est apud illos ne quis in patria sua officium procuret, neue eam re-
gis nomine gubernet, aut magistratum ibi obeat, quod Rex hanc ob causam
fieri voluit, ne scilicet amicorum affectibus indulgentes vel à Iustitia defle-
ctant, vel regi rebelles fiant. Si quis ex proceribus vita fungitur, eiusdem vxo-
res atque

res atque famulos simul vita priuant defodiuntque vna cum hero, appositis Sepulturæ.
 eduliis variis clenodiisque, vt hoc modo comitator, & instructior eo abeat,
 vnde negant redire quenquam. Aër ibi temperatissimus est, terra enim sub-
 iacet 19. gradui, quibusdam etiam locis ad 50. vsque conscendit. quæ omnia
 fertilitatem arguunt, huic accedit incolarum sedulitas in agricultura, neque
 enim latum pedem incultum relinquunt, radices montium atque ipsi colles,
 aratris sulcati atque consiti sunt, quod fit ob hominum frequentissimam mul-
 tudinem. Pestilentia aliudue contagium Epidemium nullum ibi grassatum
 fuit tanto temporis spacio, vt ab hominis nullius superstitis memoria illud re-
 petere possis. Legem eam seuerè obseruant, vt absque superiorum venia ne-
 mo quisquam ex Chinesi solo egredi audeat, neque quisquam peregrinus in
 eam terram introire absque eorundem permisso, secus qui fecerit luet capi-
 te. Nemini conceditur aut labores subterfugere, aut in ocio vitam degere:
 mendicare apud Chineses inauditum, quod ne fiat, diligenter cauetur. In-
 colæ habent iustam membrorum omnium proportionem, robusti sunt & obe-
 siores, facies lata est & rotunda, oculi parui, supercilia magna, palpebræ ere-
 ctæ, nasus paruus & planus, barba rarissima capillorum vix septem vel octo in
 vtroque labio. In mento crines nigerrimi pauci, quos religiose curantes pe-
 ctunt mundantque assidue, quosq; non viri tantum, sed & feminae nutriunt
 ea prolixitate qua fert natura excretos pexos in nodum supra verticem ne-
 ctunt, integentes eos reti serico. Qui maritima loca Lusitanis frequentata
 habitant, vt pote Macuani atque Cantonenses, colore sunt remissione non ab-
 similes Mauritanis in Aphrica, aut Hispanorum aliquibus. Qui in meditullio
 sunt Belgis nostris, & superioribus Germanis colore respondent. Sunt & in-
 ter illos nigerrimi, oculis magnis, & barba densa: verum ij pauciores & secun-
 dum Chinesium opinionem ex Tartarorum atque vicinorum aliorumque
 peregrinorum promiscua consuetudine procreati, quod sane fieri potuit, tū
 cum vicinorum consuetudine adhuc vtebantur, atque libere hinc inde nego-
 ciarentur, ea conuersatio ipsis præcluditur hodie. Ungues sinistrae manus non
 præcidunt, in dextra præcisos habent, quod sane singulari legis obseruatione
 faciunt. ditiores & medijs status homines sericis vtuntur vestibus iisque colore
 diuerso: pauperes gossipio induuntur. Nemo est in toto regno qui ex lana Vestes sericæ.
 pannos texere didicerit, tametsi & lana abundant & oues gregatim alant, vnde
 admiratione tenebantur ob pannos laneos à Lusitanis aduectos: simili mo-
 do nec holosericum habent, nec texere norunt. Mulieres laxis vestibus & ad
 talos demissis splendide induuntur, capillos redimitos vnionibus atque gem-
 mis preciosis habent, quibus & reliqua corporis membra pari modo exornat;
 manus tectas gestant, per publicum raro obambulant, domi occlusæ sedent,
 plantas pedum habere strictissimas ornamento ducunt, vnde à teneris eas vin-
 culis constringunt, ne in iustam prodigalitatē excrecant, ægre ambulant
 pedibus, quod si fiat, credas ipsas semiclaudas esse. atque hoc virorum est in-
 uentum, vt eas scilicet à cursitationibus prohiberent, viri enim zelosi admo-
 dum & valde lasciuui sunt, at vero habere plantas tam strictas nihilominus or-
 natus est in mulieribus. Si quæ in re lautiore sunt, aut in aliqua dignitate con-
 stitutæ ob maritos suos, eæ sellis in id paratis per publicum deferuntur obue-
 latis serico, satyno tela vndulata, in textis filis aureis argenteisue, ante
 facies crates sunt paræ, per quas prætereuntes conspiciant,
 ipsæ vero à prætereuntibus conspici ne-
 queant.

Mendici non
sunt in China.

Vestes sericæ.

Mulieres per
publicum de-
feruntur.

De Prouinciis, Urbibus, aliisque memoratu dignis, in China-
rum regno occurrentibus.

75. prouinciz
in China.

591. & 1593. ci-
uitates.

Forma ciuita-
tum.

Viz regia.

Platez.

Aula regia.

Hinarum regnum constat prouinciis quindecim, atque si scriptoribus fides habenda est, quæuis earum magnitudine sua æquat vel Europæ regnum præcipuum. Sunt in prouinciis Gubernatores siue Vicereges, quos Chineses vocant *Cochinos*. Duas ex prouinciis Rex ipse cum Consiliariis suis moderatur, videlicet *Tolanchiam* & *Paguiam*, in qua est aula regia. Nomina reliquarum prouinciarum hæc sunt: *Fequiem, Olam, Sincat, Sufuan, Xansay, Oquiam, Ancheo, Hona, Canton, Quicheo, Chequeam, Saxi, Ayuaon* Singula prouinciæ singula flumina habent interlabentia, nationes conuersantur inuicem commodissime, terra & aqua commercia sua congressuque familiares exercentes. proditum est in Chinesium Historiis contineri in quindecim illis prouinciis ciuitates primarias 591. secundarias vero 1593. præter vicus & pagos & ipsos magnitudine oppidis comparandos, præcipue ciuitatum ad ripas fluminum confurgunt, circumdatæ fossis vastis, latis atque muris crassis ex lapide solido factis firmissime. ad muros vtrinque sunt pomeria tanto spacio, vt sex equites iunctim circumquaque obequitare possint, vt videlicet muri rectius curentur, quos perpetuis sumptibus diligenter restaurât. viæ regie per totum regnum lapidibus sunt stratae planitiæ passim ad montes vsque porrecta. Urbium ingressus sunt admodum magnifice & opere vario artificiose exornati, portæ ternæ quaterne iunctæ atque ferratæ obstratæque. viæ & plateæ passim eleganter stratae, tum in vicis tum in urbibus, eaque latae, rectæ, ita vt prospectus ab vna extremitate in alteram pateat, quantumuis longissima sint. per plateas passim sunt fornices atque tabernæ, vbi & merces venales exponantur, & opifices operas suas exercent. Fornices per plateas passim ex lapide arte mira inciso, & vario emblemate depicti conflungunt, quibus vsus est, cum aut festa, aut ludi aliæue solennitates ritusque ecclesiastici fiunt, quæ non nisi publice, noctu apud ipsos celebrantur, tum enim fornices collucet facibus & candelis, quod spectantibus & venerationem & admirationem mouet.

Ianua ædificiorum omnes collaterales sunt ornatus gratia, quæ media est reliquis sublimior, collaterales pro ratione commoditatis latiores. Aedes humiles carent contignationibus superstructis, capaces areasque patentes habentes & viridaria arte & natura pulcherrima. Urbis nomen, vbi est sedes regia *Xuntien* seu *Taybyn*, ab aliis etiã *Quin Ray* celebratur. *Xuntien* idem sonat nostris, quod *caelestis ciuitas*. ea est in prouincia *Pagua*, de qua proditum est in historiis, quod magnitudinis sit stupendæ, affirmatur portam alteram ab altera in directum per mediam ciuitatem abesse tãto spacio, vt equo insidens illud integro die vix conficiat. narrantur & alia mira, quæ breuitatis gratia hic prætereo.

Potentiores in regno non vtuntur specialibus dignitatum titulis, quales apud nos Comites, Duces, Barones &c. tamen si territoria sua, vasallos aliaue dominia possideant: titulis. n. vt proprium eorum est, qui à Rege eos acceptos ferunt ad dies duntaxat vitæ, vita functis, tituli in liberos non descendunt, sed ad Regem redeunt: si tamen aliqui ex liberis idonei sint, qui iis fruuntur, à rege poterunt eos sibi denuo impetrare, tanquam feudum. Regis effigies appensa est passim

passim in vrbibus, in quibus Governatores seu Vicereges resident. ad eam obvelatam tela aurea veniunt quotidie officii, præfecti, *Loitias, Mandoryns &c.* deferentes debitam illi reuerentiam, non secus ac si Rex ipse præsens esset.

Titulus regis talis est. *NN. Rex & Dominus totius mundi, & Sol totius firmamenti.* Regis Titulus & effigies.

Nemini per totum regnum armato incedere licet, nec arma domi sue habere, propter eos, quibus id a rege datum est tanquam stipendiariis regiis, quod eiusdem hereditarium est.

Chinenses ratione & intellectu valde sunt præditi, artifices miri, artificiosi, ut ex operibus ad nos deportatis patet currus extruunt ad formam scapharum, eos non nunquam tanta arte & subtilitate parant, ut per planitiem a ventis impellantur, non secus ac si æquor sulcarent. in negociando sunt prudentes & industrii. Mercatores ad tabernas suas appendunt tabulam in qua depingunt merces venales additis inscriptionibus. Quæque opificum tribus vicum seu plateam peculiarem habitat, nullis aliis conciuibus admixtis.

NOTA.
Currus volantes.

Nati ex opificibus non nisi parentum opificia tractare possunt, excepto si a magistratu licentiam impetrant. Si quis opibus præpolleret, illi indulget ut in ocio viuat, neque operas ipse exerceat, tabernam tamen siue officinam, ubi familiam exerceat, apertam habeat oportet.

Moneta alia non est in China, nisi aurum atque argentum non cufum sed minutim incisum, ut vel obulum pendeat, pro ea parabis merces quascunque & esculenta, velut gallinas anseres, pisces, fiuntque in ea contractus emptionis venditionisque.

Vnam habent uxorem legitimam, concubinas vero quotquot alere possunt, liberum est habere. Filius vnus ex legitima natus præcipuam bonorum partem hereditariam capit, reliquum reliqui æqualiter inter se diuidunt. Contrahunt matrimonia libere ratione consanguinitatis, exceptis fratribus atque sororibus. & eorum liberis, antequam sponsus sponfam suam domum ducat, oportet ut certam illi dotem numeret, quam parentibus pro educatione cedit, qua soluta, ea sponsum sequitur, parentibus integrum est, dotem eam insumere, vel alio modo impendere aliis. si quid de dote post parentum obitum fuerit residuum, id ad filiam redit, a cuius marito prius numeratum fuit: unde fit ut qui habeat filias plures, & idem reliquis ditior habeatur.

Dos nubentium.

Variæ & multæ linguarum idiomatumque sunt inter Chineses differentie: in scriptis tamen mutuo animi sensa omnes eodem modo percipiunt. utuntur. n. characteribus hieroglyphicis. unde alphabetum quo utuntur, in infinitum præcedit. periti scripturæ necessario felici memoria & longa exercitatione opus habent. atque hæc ipsa causa est, cur docti apud ipsos sint in tanto precio. papyrus in China similis est Papyrus, pæne. Europæ, colore tamen minus candido sed subtilitate & puritate superior. pennæ scriptoriæ ex arundinibus fiunt, in quas penicilla more pictorum nostratum indunt.

Typographia, bombardæ, tormenta bellica, puluis tormentarius, & si qua alia ad hæc pertinent, fuerunt illis in usu ante aliquot sæcula, & hodie nihil illis visitatus est, nec viuit inter illos qui a memoria sua repetere possit, quod eiusmodi quicquam de nouo & recens inuentum sit inter ipsos. prædunt Chronica primum Chinesium regem fuisse insignem Magum, qui ab hinc ante aliquot annos millenos regnum illud administrarit, primus tormentorum usum &munitionis inuenerit.

Typographia res est apud illos antiqua. habent libros excusos annis quingentis sexcentisue prius, quam in Europa id inuentum sit. Sunt ibi Bibliothecæ refertissimæ, nihil non enim chartis mandant, describentes tum res priuatas, Historici & scriptores in China. tum exterorum, item artes liberales, leges, iura, statuta &c. adhuc administrationem politicam, & res sui æui gestas, qua in re neque Græcis neque Romanis inferiores sunt, quin imo multis eos parasangis sæpe post se relinquunt.

Conuiuia.

Mores in men-
sa.

Porus.

Mores obui-
tium inuicem.Ciuitas Chi-
nensium no-
bitiam.Historia de
China.

Conuiuia solenniter celebrantes, sternunt tot mensas, quot conuiuæ ad-
erunt, tametsi vel centum inuidentur, mensæ depictæ perbellæ, deauratæ, va-
rioque emblemate ornata, visu amœnissimæ, quam ob causam mensalia nul-
la insternunt, sed ad oras tabulæ appendunt telam sericam vndulatam, auræ,
argenteamue pro cuiusque statu, ad terram vsque demissam. ad angulos men-
sæ siue tabulæ pendent calathi arte barbarica facti floribusque repleti bene-
olentibus, & aliis varie formatis bellariis ex saccharo deaurato, depicto, variis
formis efformato. in medio tabulæ apponitur cibus arte paratus percoctusq;
is delicate conditus apponitur in lancibus *Porcellinis* siue argenteis. Pisces car-
nesque pure exossatæ atque minutim concisæ in patinas dantur, comedentes
ne minimum digitis contrectant, cibus fumendis adhibent duo parua ligna
rotunda nigra, quibus loco furcularum vtuntur tam perite, vt ne mica inde
decidat, nec extergendis manibus vllis stropholis opus habeant, manus enim
& os nullo modo polluunt collinuntue. potum ex oriza habent nostro hordea-
cco similem. saepe & parum bibunt, poculum aliquod paruum porcellinum
vel vicies degustant, donec exhauriant. conuiujs solennibus vt & nuptiali-
bus adhibent instrumenta musicalia omnis generis. Cibos multa arte, multa-
que diligentia variis modis præparant. Mores aulici quibus vtuntur, sunt: si
qui ex vulgo sibi inuicem obuiam fiant, sinistram in pugnum contrahunt,
eamque dextræ includunt, iunctim deinde ambas pectori admotas tenent, do-
nec multa solennitate se inflectant, nunc genua incuruantes, nunc capitibus
nutantes, innuentes ita se quoque mutua animorum coniunctione deuin-
ctos, quemadmodum manum manui implicant, neque id ex ficto aliquo, sed
sincero & intimo animi affectu. vtuntur simul verbis vtrinque honorificis &
magna cum reuerentia prolatis. Quod si nobiles, quos *Mandoryns* vocant sibi
fiant in publico obuiam, aut alias se mutuo conueniant, manum manui digi-
tosq; digitis implicat, quib. implicatis brachia velut in arcum attollunt supra ca-
put consistuntque simul ex aduerso incuruantes se, & genua flectentes inuicē,
nutantesque capitibus singulari quadam cum ciuilitate, donec alteruter per-
gat. magnates inter se aliis moribus vtuntur. sed eos hoc loco ob oculos pone-
re, æquo prolixius foret. Finem itaque hisce ritibus imponentes, ne videlicet
liber in volumen excrescat, Lectorem earum rerum cupidum remitemus
ad historiam de regno Chinæ Hispanico idiomate factam, atque editam à mo-
nacho quodam *Fratre, Ioan. Gonsales, de Mendoca*, postea quoque ex Hispanico
idiomate in latinam linguam translata, & tandem denuo ex Hispanico idi-
omate in Germanicam etiam linguam translata per amplissimum atque
elegantem eruditum Virum Dominum IOANNEM REILERVVM patri-
tium Franckfordiensis reipub. ad Mœnum, & prætorem eius vrbs Cæsareum
&c. in qualicet autor alicubi falsus fuerit, vt qui minus exactam earum re-
rum notitiam habuerit, leget tamen in ea pleraque memoratu dignissima.

CAPVT XXVII.

ARGVMENTVM

*Descriptio Insule atque Vrbs Macau, ditionis Chinesum,
vbi Lusitani negociaturi cum Chinesibus pedem figunt. Mer-
cium item negociationisque enumeratio, earumq; precium:
pondera, mensura, moneta tum Chinesibus,
tum Malacensibus vsitata.*

Tam

Am Insula quam ipsa Ciuitas Macau habitatur Lusitanis pariter atq; Chinēsis promiscue, qui negociantur cum Cantonensibus, à quibus merces Chinenſiam quascunq; in commercio habere possunt, vt qui tam emendi quam vendendi gratia eo veniunt, Lusitani autem inde accentur; simulac nauis Indica venerit in Macau, metiuntur eā tam secundum latum quam longum, ad quam mensuram vectigal exigunt, quo soluto nauem eam mercibus quibuscunq; absque vlllo alio onere pendendo impleueris. Liberum etiam est Lusitanis generalem aliquem negociorum suorū curatorem nomine reliquorum omnium in *Canton* mittere, qui merces pro libitu ibi conquirat. incumbit autem illi sub pœna grauissima, ne in vrbe pernoctet, sed in suburbiis diuersorium habeat. in vrbe *Macau* residet Episcopus Lusitanus qui Archiepiscopi ex Goa est Suffraganeus. Quotannis eo appellit nauis ex India specialibus priuilegiis à rege Lusitanie gaudens, eius præfectura contingit plarisque primatibus, quales sunt munitio- num præfecti. Eadem nauis inde in Iaponiam pergit, vbi onerata *Macau* repetit, post Malacam & tandem Goam appellit. atque vt dictum est, hæc nauigatio non nisi ex singulari regis gratiâ à quoquam perficitur, eo modo vt alia nauis alterius reditum expectet, quotannis non nisi vna soluit. In Iaponiam sane sine regis consensu nauigatio nulli conceditur, Chinam vero Malacam- que nauigare cuius mercatorum liberum est. adhæc nulla alia nauis vel in China vel Malaca negociabitur, nisi prædicta regia nauis ante expedita fuerit, qua expedita nec reliquis impedimentum vllum erit quocunq; versus cursum dirigant. Capitanei nauigationis Iaponensis bene lucrantur, datur illis certa pecuniæ summa in numerato, & nauis simul instructa, septies octiesue mille dolia vehens: lucrum inde proueniens excurrit ad 150. vel 200. millia Ducatorum. Nauigatio hæc quauis vice non nisi triennio perficitur. in Aprili Goa soluunt Malacam petentes, vbi sæpe ad tempus moram ducere & *Monsonios* ventos expectare coguntur, à Malaca petunt *Macuam*, vbi ob eosdem ventos integrum mensem hærent, tandem Iaponiam deferuntur, non minus ibidem ad menses aliquot commoraturi, donec ventos fauentes ad reditum habeant, reditus iisdem spatiis quo abitus conficitur, atque ita triennium abit, donec domum reuertantur. Quandiu hic Capitaneus Macuæ, aut in Iaponia fuerit, tandiu partes Viceregis & summum magistratum obit, haud secus ac qui in India sunt vicereges aut munitio- nibus præfecti.

Vbi tempus adierit, vt Capitanei nauis à Macua soluat in Iaponiam, tum alia à Goa appellit ad Macuam eundem cursum tenens, nec tamen nisi prior cursum suum expediuerit, quæ simul ac Macuam reuersa fuerit, altera nauis inde in Iaponiam soluit. prior vero Gubernatoris vices obit, donec Malaccam Indiamue abeat, qua ratione fit, vt perpetuo Gubernator aliquis in Macua præsto sit, merces quas ex Macua in Iaponiam vehunt, aliæ nullæ sunt præter sericum cuius loco argentum accipiunt, magno ipsis emolumento futurum.

Posteaquã itaq; de negotiatione Macuana hoc in loco agim⁹, visum est merces à Lusitanis emendo & vendendo vsurpatas exactius describere, addito precio vulgari, additis ponderibus monetis tam Chinensibus, quam Macuanis familiaribus, siquidem ambæ hæ nationes magis inuicem contrahunt conuersanturque quam vllæ aliæ in India. Sericum in China est trium generum, vnū genus *Lankyn* dicitur, idque optimum est; secundum *Fiscan* & ipsum non malum; tertium *Lankan* inter reliqua vilissimum. Sunt & alia genera præter iam dicta, est enim sericum non tortum, crudum, vocant: est tortum Lusitanis

Dimensiona-
uium.

Serici genera.

retres

retres dictum, Sericū album non tortum primi generis *Lankyn* valet per quodque *Pico* (id ponderis nomen est postea declarandum) 145. vel 150. numis regalibus octonariis, siue Ioachimicis nostræ monetæ. Sericum album non tortum secūdi generis *friscan*, valet per *Pico* 140. & 145. Ioachimicis. Sericum crudum *Lankan* valet *Pico* 75. & 80. Ioachimicis. *Retres* siue tortum sericum *Fuscan* vel *Susuan*. vt & *Lankyn* & *Lankan* per *Pico* vānit 130. & 135. Ioachimicis. *Retres* album ex Canton *Pico* erit 50. & 55. Ioachim. *Retres* omnis generis colorum pari precio venditur. Sericum crudum coloratum ex Canton *Pico* valet 55. & 60. Ioachim. Sericum album *Lambarten* 14 vlnarum, valet plerunque 150. & 155. Ioachim. Muschus per *Cattos* venduntur, valet autē *Cattus* id est, vnciæ viginti 6. aut 7. Ioach. Cæterę merces preciosiores Chinesium, venduntur diuerso precio pro ratione temporis, nec ita vulgares sunt atque Sericum atque Muschus, ex quibus præcipua negociatio Lusitanorum constat.

Pondera, monetæ.

Sequitur ponderum & monetæ ratio apud Chineses & Malacenses in vsu. *Bahr* ponderis genus in Malaca facit tria *Pico*, *Pico* vero facit 66½. *Cattos*: quæ ratione tria *Pico*, quæ *Bahr* vnum faciunt, 200. *Cattos* pendent tam in magna, quam in parua libra. *Bahr* vnum in China continet 300. *Cattos*, idem quod 200. *Catti* in Malaca pendentes in minore libra, faciunt enim tres *Catti* in China duos *Cattos* apud Malacenses in minore libra. *Cattus* vnus apud Chineses pendet sedecim *Taes* Chineses, facientes apud Malacenses quatuordecim *Taes*, vel idem quod 20¼. vnciæ apud Lusitanos. Est illis genus ponderis *HAND* dictum, continet quodque *Hand* (siue manus) *Cattos* 12. in minore libra, *Cattus* vero vnus continet 22. *Taes*. Sedecim *Hand* & octo *Catti* faciunt præcise 200. *Cattos*, pendentes idem quod *Bahr* in parua libra. Est & ponderis genus, quod *Tael* vocant, in Malaca. *Tael* vnum in Malaca pendet 15. *Masas*. decem *Masa* & ½. vnciam vnā faciunt apud Lusitanos. vncia vnā cum dimidia præcise facit sedecim *masas* cum octaua parte. Lapis *Bezar* siue *Bazar* per *Masas* venditur. quæque *masa* *Bezaris* vānit duobus tribusue ducatis, prout magnitudine & bonitate excellit. *Bahr* vnum maioris libræ habet ducentos *Cattos*. *Cattus* vnus habet viginti sex *Taes*. *Taes* vnum habet vnciam vnā cum dimidia præcisi ponderis, ad Lusitanicam libram. in minore pondere similiter *Bahr* vnum habet *Cattos* 200. *Cattus* vnus habet 22 *Taes*. *Taes* vnum habet vnciam vnā cum dimidia boni ponderis, ad Lusitanicam libram.

Bezoar.

Merces per magnam libram venales hæ sunt. Piper, Caryophyllum, nuces myristicæ, macis, Sandalum album, sandalum rubeum, color Indicus (anil dictus) alumen, Sanguis draconis, Palo Daguilla, Zibettum, & Sapon.

Quæ per paruam librā venduntur hæ sunt: argentum viuum, cuprū, Lithargyrium, Ebur, Sericum, Muschus, Ambra, Calamba, lignum aloes, Stannum, plumbum, Lancua, oleum nucis myristicæ, oleum macis, Verdetræ, Rosamallia, Benzoi, Camphora. &c. Merces quas Lusitani in Chinam deuehunt, hæ numerantur. præcipuum est argentum siue numi regales Lusitanici octonarii, vnde maius lucrum est. valent enim plus quam quinque *Testonibus* nostris dicti *Pfenning* dictis. neque id tamen eo fit, quod eam monetam aliis præferant, siquidem argentum quodcunque acceperint, simulac minutim in frustra concidunt, vt suo more eo vtantur, aduehunt etiam vinum tam ex Portugallia, quam ex India, item gossipium valde à Chinesibus desideratum, & holosericum, q̄ nec habent, nec texere norunt, tamen si & oues & lana in copia illis adsit. Si specula, ebur, laboratū Crystallum, vitrū, horilogia vitrea ad illos deferrentur, haud dubitē, quin ipsis forent gratissima. atq; hæc sufficiant de regno China. Deinceps dicemus de Iaponia, vbi est extremus totius Oriētis terminus, quē quidē hætenus nauibus requisuerūt nautæ à Lusitanis detectus

CAPVT XXVIII.

ARGVMENTVM.

Descriptio Insulae Iaponia.

Insula seu prouincia Iaponia multas simul insulas sparsim positas complectitur, interfusa passim fluuiis stagnisque non ita magnis, quibus in insulas complures scinditur. Terra per se vasta est, cuius amplitudo hactenus nulli certo explorata habetur, nec enim tota detecta, nec à Lusitanis passim peruestigata est hactenus Incipit sub tricesimo gradu, porrigiturque vltra 38. distat à Chinæ continente in Eurum milliarius 80. à Malaca vero in Aquilonem, qua Lusitani nauigant, sunt milliaria circiter 300. Portus ad quem Lusitani appellant negociaturque *Nangasache* dicitur Sunt autem & alia loca in Iaponia, Lusitanis frequentata. Terra pluuiis, niue & glacie riget, fert siliginem, sed vulgo victitant ex oriza. quibusdam in locis montosa est & plane sterilis & aspera. Carnem non comedunt nisi ferarum, & quam ex venatu habent, venari autem ipsis tam est familiare, vt in eo industriam eorum iure mireris. Habent boues, vaccas, oues & eiusmodi animalia gregatim, sed quod cicurata sint, carnes eorum fastidiunt, abstinentq; ab iis nõ secus ac nostri ab equina carne. interim ad alias operas iis vtuntur. Lac similiter respuunt, quod præter colorem à sanguine nihil differre putent. Vescuntur variis piscibus, variisque fructibus, non secus atque Chinenses. Piscibus maxime delectantur. Ædificia lignea habent, stramine vel asseribus intecta, arte multa extracta, amœnissima, præcipue diuitum. Conclauia tapetibus preciosis, qui ipsis præ aliis ornamentis suppetunt, splendide exornant. Iaponenses non tam diligenter, neque tanta cum munditia rem suam familiarem curant atque Chineses, pauco contenti viuunt, interim nullius rei penuria laborantes, quin omnes pariter induuntur serico. Sunt ibi argentifodinæ, argentum effosum deuehunt quotannis Lusitani ad Chineses, permutantes id cum serico, aliisque mercibus Chinicis in Iaponia desideratis. Sunt autem Iaponenses peritissimi in argento effodiendo, distrahendoque. Habent opifices optimos. Artifices eorum sunt industrii admodum & ingeniosi, apprehendentes nullo negotio ea de quibus semel informati fuerint: cuius rei quotidiana experientia abunde testis est. Differunt nationes in Iaponia inuicem, interim tamen tam ciuilitate tãque aulice & familiariter conuersantur, ac si in regis alicuius aula educati foret. quod si necessitas postulet, strenui sunt ad arma tractanda, raro tamen inter ipsos rixæ contentionesue mouentur.

Si quis alteri minatur, aut stricto ense infestus erit, id capite luit. Carceres non habent, qui delinquit illico pœnas pendit. Si quem capere voluerint, astu id fiat, atque vt circumueniatur arte oportet, sin minus, reus ad arma confugiens multum damni dabit. Si nobilis fuerit, vel vnus ex potentioribus, eum obsideri faciunt numerosa hominum multitudine domi suæ, iniungentes ipsi, vt vita se ipsum exuat, quod si renuit, domum expugnant, trucidantque quoscunque obuios inibi, quod vt reus præuertat, à famulo se confici facit, sæpe etiam sibi ipsi ventrem transuerso vulnere dissecat. idem & famuli aliquando faciunt ex amore quo heros suos prosequantur, mortem ita concilians sibi voluntariam. Quin paruuli pueri iritati in parentum præsentia ex leuissimis causis atque præ mera obstinatione idem genus mortis sæpe sibi conciant.

Iaponi nec carnes nec lac comedunt.

Homicidæ in Iaponia.

Famulorum fidelitas.

liant. Cæteroquin in omnibus patientissimi sunt, à teneris enim assuescunt fa-
mem frigusque domare, & labores quoscunque perferre, incedunt aperto ca-
pite, vtuntur vestibus raris tam per hyemis, quam per æstatis tempus, idq; nõ
vulgus solū, sed & potentiores atq; proceres totius regni. Caluitiẽ ornatui du-
cunt, vnde studio capillos euellūt, retinentes in summo vertice villū in nodū
colligendum. aduersantur cæteris nationibus per omnia & in omnib. siue mo-
res, siue linguę idioma, reliquosue vitæ actus, atq; ceremonias spectes, Chinen-
ses in eo imitantes, & morẽ eum in hunc vsq; diem obseruantes, nõ secus ac na-
turæ legem, vti ex sequenti narratione patebit. *Fuit ante annos plurimos in Chi-
na familia potētissima, quæ cum omnib. consanguineis atq; agnatis in regẽ rebellis facta con-
spirauerat. quo videlicet pulso atq; vita exuto rege regni possessionẽ ipsam inuaderet, res ea tã-
dem detecta Regem ad atrocissimã vindictã commouit, q̄ complures eorū capitaliter puniens se-
cũ decernebat fontes ad vnũ oēs delere. At consiliarij ceteriq; in regno potētes id egre ferentes
(siqdem inter fontes erāt complures, quos sanguine p̄xime attingerent) regẽ supplices adẽũt
interpellantq; vt vitã reis donare, p̄namq; mitiorem aliquam illis irrogare velit, tametsi
& ea p̄na, q̄ sibi eligebant, vel ipsa morte non videretur tolerabilior. rogabāt. n. vt Rex fon-
tes eorumq; posteros p̄petuo exilio multaret, ita vt in insulã Iaponiã tum temporis desertã ad-
hac deportarẽtur. quod cũ obtinuissent, deportati qdem insulã eã occuparũt, sed succreuit hinc
inter Chinẽses atq; Iaponenses odiũ illud capitale in hunc vsq; diem durans, adeo vt inuicẽ se
ad aras vsq; p̄sequantur. Iaponenses sãpe grauissime læserũt China incolas, sãpe igne ferroq;
oras Chinensũ infestaruũt. Discordiã discrepantiãq; hodiẽ quoq; inter se in omnib. neq; in mini-
mo conueniũt exceptis nauigationib. Lusitanicis. atq; vt se p̄ omnia cõtrarios Chinensib. p̄æ-
stet, immutarũt & ceremonias & cõsuetudines, & mores atq; ciuilitatis ritus in contrariũ. q̄
si singula ordine p̄currere velimus, nimis p̄lixũ foret, q̄dam saltẽ ex præcipuis annotabimus.*

Origo Iaponẽ-
sium.

Mores cæteris
contrarij.

Principio ceremoniæ quas salutantes Chinẽses obseruant manuũ cõplica-
tu atq; capitis nutib. ita ab Iaponiis immutatae sunt, vt sibi obuiã facti in terram
cõsidant calceosq; exuant, q̄ honoris mutui indicium est. Chinenses & reliq;
nationes desurgũt excepturæ aliquẽ honorifice, at Iaponij subsidunt, ducẽtes
inciuiile si stantes excipiant eũ cui honorem deferre cupiũt. Nos non nisi toga-
ti domũ egredimur, at illi in publicũ p̄cedentes pallia deponũt domi, atq; laxis
caligis induũtur: reuersi domũ exũt caligas resumentes pallia. Oēs ceterę na-
tiones ornamẽto ducunt alere capillos albos aut flauos, & dentes habere cãdi-
dos, sed id Iaponiis turpissimũ est, & mediis q̄buscunq; vtuntur capillis denti-
busq; denigrandis Color. n. albus ipsis luctus signum est, sed ater lætitiæ.

Conuiuia Ia-
ponensium.

Mulieres hũc morẽ obseruant: in publicum p̄gressas p̄cedũt filia & an-
cilla, famuli vero eas sequũtur, q̄ mos in Hispania inuersus est. Mulieres gra-
uidæ succingũtur zona tam stricte, vt vel strangulenti: anteq̄ imprægnant, zo-
na tam laxa vtuntur vt ea sponte excidat: idq; se experientia edoctas facere au-
tumãt, nisi. n. grauidæ zonã arctius stringant, piculum ipsis in partu esse metuẽ
dum aiunt. Vt primũ infans editus fuerit, loco refectionis q̄ matri debet, infan-
tẽ lauunt frigida, marri vero cibũ ptenuem parcissime porrigũt. Inter come-
dendũ hisce morib. vtunt. Singulæ p̄sonæ singulas mensulas habent, mensalia
nulla, ligna parua duo ipsis sunt in vium cibi capiendi. bibunt vinũ ex oriza, ita vt
nonnunq̄ inebrietur, sumpto cibo alio vtunt potu. bibunt. n. poculũ aq̄ tam
calidæ quam ferre possunt, idque tam æstiuo quam hyemali tempore.

ANNOTATIO DOCT. PALVDANI.

D Ari ritu Turcæ fere bibunt suum Chaona, ex fructu
quodam simili baccis lauri, ab Ægyptis Bon, siue Ban di
cto confectum. recipiunt de fructu hoc libram vnã &
semis.

semis, torrentque modice, decoquunt deinde in aqua libris XX. ad medietatem. bibunt decoctum singulis auroris ieiuni in conclauibus suis, tam calidum quam possunt, in quo cum nostris fere conueniunt bibentibus vinum sublimatum ieiuno stomacho. aiunt illi potionem suam stomachum & roborare & calefacere, ventositates digerere, & quasunque obstructions aperire.

Ibos longe aliter præparant atq; reliquæ nationes. prædicta aqua calida præparatur ex puluere herbæ *Chaa* dictæ. ea herba in tanto precio habetur, vt ditiores atque potentiores decoctum ex ea reponant locis custoditis, nec nisi ipsi domini illud custodiant famulis remotis. Si digniorem aliquem hospitem honorificentius excipiunt, propinant illi de hoc decocto. Olla in qua decoctio herbæ eius facta est, aseruatur, vna cum vrceolo fictili ex quo hauritur, in tanto precio, vt apud nos adamantes, carbunculi seu quæuis gemmæ preciosissimæ non habeantur magis charæ. Quod si contingat vt vasa illa à celebri aliquo & veteri artifice fabrefacta sint, vnicū aliq; ex illis quatuor vel quinq; millibus Ducatorum diuenditur. *Rex de Simgo sibi comparabat eiusmodi ollam tripodem (habent enim tria fulcra seu pedicillos) quatuordecim millibus ducatorum. Erat in ciuitate Sacay Iaponius Christianus qui mille quadringentis ducatis talem redimebat, licet ea tribus in locis contusa atque reparata foret.* Sunt illis chartæ, siue tabulæ quædam maximi precij, in illis depingitur auicula vel arbusculum nigrum, quod si constat lignum peculiare eius esse tabulæ, atq; picturam ab artifice celebrato factā, soluunt pro ea precium quantumcunq; postulaueris: *Sæpe enim nuda eiusmodi tabula tribus quatuorue millibus ducatis venalis comparata fuit.*

Decoctum preciosum.

Vasa preciosissima.

Gladium eximium ab opifice aliquo celebri & antiquo fabricatum, æstimant vel tribus quatuorue millibus coronatis, neq; minoris eum vendunt. Hæc enim sunt gemmæ illis & clenodia, non secus ac nobis adamantes, vniones &c. quæsi cur istarū rerum vilium alioquin, tātum precium statuunt, respondent per instantiam, cur nos lapillos quorum nullus vsus est præter aspectum, tanti faciamus, quæ ipsi in precio habent vsui esse & homini commoda.

Politicū regimen apud ipsos hoc modo se habet. Regis nomē est *Iacatay*, qui per totum regnū dominatur, nullo impediēte, ex reditibus ipsi plus non remanet, quā quod regis dignitati sustentandæ vix sufficiat, quod reliquum est distribuitur in *Cunixus*, nostris Ducibus & Comitibus comparādos, quos Rex constituit & deponit pro libitu, tenentur regi suis sumptibus parere tam belli quam pacis tempore, pro constitutionum Iaponensium tenore, atque pro dignitatis gradu in qua constituti sunt.

Regimen in Iaponia.

Cunixus habent etiam alios sub se, quos *Tonos* vocant, Baronibus nostris reliquisue vasallis conferendos, in quos & ipsi terram à rege acceptam partiuntur seruata proportione. Idē *Tonos* suam quisq; portionem inter amicos atq; stipendiarios suos subdividit, quorū singuli tenentur superiori inseruire, atq; eū vt caput suum agnoscere, idq; propriis sumptibus ad hæc quisq; ex suo viuere tenetur, contentus eo q; ex diuisione accessit ipsi. cedit autē tantundem, vt cuius pro statu suo honeste sustentando sufficiat. Quisque dominus tantum iuris in suos possidet, tantumq; autoritatis habet, vt iustitiam in eos exercere vel excommunicādo vel votis priuando, eosq; pro libitu tractare, quo iure, quæue iniuria, absq; appellatione aut vllius interpellatione libere possit. & hanc sanc potestatem non tantū Decuriones habent, & centuriones, sed & ipsi patresfamilias

Principes & vasalli in Iaponia.

in liberos suos & seruos totamque familiam, liberum enim est eos vita exuere, plagis multare, ferire, confodere, nec est qui eos interpellat.

Reditus regij.

Regis reditus sunt pertenuēs, cōstant ex sola oriza, quam pro thesauris habent. habet rex quotannis quinquies centena millia plaustrorum orizæ, nec amplius quicquid ex vlllo alio vectigali aliove tributo. dictam summam orizæ in 10. vel 12. *Cunixus* ex parte distribuatur necesse habet, quorū singuli triginta aut quadraginta millia plaustrorum sibi auferunt, residuum regi proprium cedit, ex quo se suosq; aulicos sustentet. *Cunixus* quisque de sua quota *Tonos* suos alit, ita vt cuiq; dimensum suum pendat. *Tonos* similiter de suo dimēso stipendiariis certam mensuram præbent, vnde honeste alantur, pro cuiusque statu & conditione viuant.

Linguz diuersitas.

Non habent eandem linguam cum Chinensibus, adeo vt se mutuo non assequantur loquentes, in scriptis nulla est differentia, iisdem enim characterib. & figuris vtuntur. vsurpant varia vocabula, scribuntque variis characterib. admodū scite, & decore pictis: norunt enim qui tituli, quæue honoris verba cuius personæ, habita gradus dignitatisque ratione apte & proprie conueniant, hinc est, quod peregrinis ipsorum lingua perceptu sit difficilis admodum. In religione non vsque adeo à Chinensibus dissident, habent sua idola atque sacerdotes *Bonfes* dictos, quos religiose venerantur. Multi ex ipsis post aduētum

Iesuitæ in Iaponia.

Iesuitarum baptizati ad Christianorum religionem animos applicuerunt, & indies plures ad eam accedūt. quin tres etiā Reges ex ipsis baptizati sunt, videlicet Rex de *Bungo*, qui inter reliquos summus est per totam Iaponiam, sunt enim complures adhuc in Iaponia, quorum Iesuite nullam habent notitiā. baptizatus est & Rex de *Arrima*, atque rex de *Omura*. Tres modo dicti reges filios suos & consanguineos cum Iesuitis in Indiam mittebant, vt in Portugalliā nauigarent, & tandem Romam vsque deuenirent, vbi se sub Pontificis potestate traderent obedientiamq; sponderent. ij anno 1582. ex Iaponia soluerunt, in Indiam delati ad urbem vsq; Goam anno 1583. quo tempore cum hero meo *Fonseca* & ipse appuleram eodem, adeo vt Goæ eos videremus. anno sequēte nauigarunt in Lusitaniam, mox Mantuam Carpetanorum in Hispaniam aduentantes à rege Hispaniarum, cæterisq; nobilibus Hispanis summa cum solennitate accepti, multisq; donariis excepti sunt. Inde perrexerunt Romam vsq;, ad Pontificem, qui non minore pompa, neq; muneribus vilioribus aduentantes gratulatus, omnia ipsis præstabat, quæ tanta solennitate digna videbantur. idem Cardinales & reliqui per Italiam principes faciebant. totam enim Italiam illi peragrabant, perlustrantes Florentiam, Venetias, Ferrariam, reliquasq; Italiæ vrbes nobiliores, & tandem in Hispaniam reuersi sunt instructi bullis Pontificiis, & reliquiis sanctorum atq; S. Crucis Hierosolymitanæ, regibus Christianis per Iaponiam perferendis. Hinc digressi in Indiā appulerūt anno 1587. me ibidem tum degente, vbi excepti cum iubilo & omnium admiratione ad suos perrexerunt in Iaponiam. Quæ quidē omnia facta sunt à Iesuitis, vt eo plures ad Christianam fidem conuerterent, vti dictitabant illi, vtq; apud Iaponenses autoritatem haberent atq; fidem in prædicanda Europæ magnificentia, aliter. n. egre psuadendi erant Iaponij. Vera tamē atq; præcipua causa & intentio Iesuitarum hæc erat, vt eo plus commodi videlicet ex ipsis caperent, nomenque aliq; memorabile inde reportarent: siquidem potiora & preciosiora dona Principib. illis Orientalib. collata, Iesuite sibi ipsis retinebāt, impetrabant etiā à Pōtifice & Hispaniarū Rege, vt præter Iesuitas, nemo alius vel Lusitanus vel Christianus quicunq; demū is foret, per Iaponiā habitaret. Hinc fit, quod hodie nec monachi, nec pontificij regulares quicunq; nec laici, præter solos Iesuitas atq; opifices quosdam Lusitanos Iesuitis necessarios Iaponiam incolāt.

Nemo Iaponiā incolit absq; Iesuitarum permissu.

reliqui

reliqui, utpote mercatores, peregrinari quidem, sed nullo modo residere ibi possunt, nisi ex permisso Iesuitarum. Terram fere vniuersam occuparunt, videlicet quantum eius ad Christianam fidem accessit, obtinentes magistratum non in Ecclesiasticos tantum, sed & in politicos, persuadent enim Iaponensibus. que Iesuitæ pro sanctis. volunt, unde pro Diis ferme coluntur, eamque apud Iaponios habent auctoritatem, ut parum absit quin adorentur pro Sanctis. quin obtinuerunt à Pontifice Romano, ut ex suo ordine seu collegio Episcopum haberent, repugnantibus Episcopi ex Iesuitis. ipsorum statutis. Is Episcopus Iesuita ex Lusitania in Indiam nauigaturus in ipso cursu moriebatur, quo defuncto alium à Pontifice obtinuerunt eiusdem sui ordinis.

Ex quibus constat manifeste Iesuitas nisi sibi meliorem partem præeligere, & captam prædam mordicus retinere, possident fertilissima atque principaliora loca totius Indiæ, in quibus ædificia præ aliis splendida atque magnifica statuunt, quorum magnificentiam imitari aliis non conceditur, nec si alius velit ea imitari possit: quin nec ipsis religiosorum Ordinibus ea potestas est. Sciunt enim foro uti commodissime, nec est quicquam per totam eam terram, ex quo lucri odor sperandus sit, quod non protinus arripiant, modo per somnum de eo commonefiant, quibus enim modis vel à Rege Hispaniæ, vel ab aliis potentioribus istud obtineant, semper ipsis in promptu est. Credunt quod magistratus rerumque potentes blanditiis & sycophantiis suis fascinare possint.

Quin in negociando tam versuti atque periti sunt, ut in usurando cæterisque lucrandi artibus ipsos sæculares longe post se relinquant. Atque ut summatim dicam, nihil omnino per Indiam prouenit, ex quo non Iesuitis etiam sua portio cedat. Unde non laici solum, sed & reliqui Ecclesiastici id ægerrime ferunt, sordes atque auaritiam eorum inculcantes abominantesque.

Haud procul ab Iaponia sub 34. vel 35. gradu visitur alia insula vasta ad lictus Chinæ, cui Insulæ de Core nomen, de cuius amplitudine, incolis atque mercibus. Insula de Core, nihil dum certo constat. Si à Macua Cæciam ventum vela facias plusquam per 90. milliaria occurrent insulæ nonnullæ, utpote Lequeo, Boqueno, siue parua Lequeo, Lequeo minor, distans circiter 20. milliariibus à continente, Chinæ: in eodem cursu iterum ad milliaria 90. alia occurrit Lequeo maior vocata, eas Chineses frequentant. Lequeo maior.

Atque hæc sufficiant de littorali illa Chinensium ora, de accolis illius, atque mercibus ibidem parabilibus, quæ partim ex propria experientia, partim ex aliorum fide digna relatione deprompsi. Deinceps ad vrbes Goæ descriptionem reuersuri, loca illi vicina, item territorium & iurisdictionem eius proponemus.

CAPVT XXIX.

ARGUMENTVM.

Descriptio breuis terra, quæ post Goam est, in cuius solo vrbs Goa posita est. Item de Origine regum illorum deque eorundem nominibus, omnia ex fida incolarum relatione, atque historiarum euolutione diligenter eruta.

Terra Deli.

Reisbuti.

Mogores sunt
Tartari, occu-
pantes Deli.Heros ex Ben-
gala Deli re-
gnum occupa-
rat.Diuisi terra
Deli.

Ntequam descriptionem Insulæ atque Urbis Goæ ordiar, priusquam etiam de statutis, idololatria, atq; aliis cōmoditatib. regnorum partim post Goam, partim à latere illi sitorum, Lusitanisq; atq; indigenis promiscue habitatorū agā, operę precium duxi eam tractationem ex alto atq; ab antiquo deducere, vt inde primordia regnorum, diuisioque prouinciarum & gentium planius & plenius pateat: vnde etiam de Regum nominibus rectius iudicare poterimus. Fuit itaq; ante annos trecentos Rex quidam potentissimus in terra DELI, quæ post Goam est in Boream, contermina terræ *Corascione*, quæ est sub rege Persarum, vbi tapetes preciosi Lusitanis *Alcariffas* dicti parantur. Terra Deli frigore, niue & glacie cum Belgio respondet. Rex DELI subiugabat sibi regna quæcunque vicina, vt pote *Decan*, *Cuncan*, *Ballagate*, *Goam* &c. accidit vero vt eodē tempore Æthiopes & Mahumetani prouinciam Cambaiā vi occuparent (ea in boream à Goa distat miliaribus centum) cogētes multa tyrānide sub ditionem suam eos populos ethnicis ritibus deditos, quorum nomen *Reisbutos* fuit. Terra *Ballagate* atque *Decan* antea regnata fuit ab Ethnicis, tum sane potentissimis, à quibus *Venesares* descendunt, quorum prosapia in hunc vsque diem durat, possidetq; terram, quæ post Goam est, diciturque ea natio *Colles*: Qui sane *Colles* & *Venesares*, item *Reisbutos* ex Cambaia etiam nunc ex rapto viuunt, & Cambaienses tributum Reisbutis pendunt, solum ob eam causam, ne spolientur ab illis, sed vt in pace & quiete viuant. Sic & *Venesares* atque *Colles* suum tributum habent ex terra *Decan* & *Ballagate*. Reges vicini hætenus debellare eos non potuerunt, Enimvero nec ipsi reges id serio agunt, vt qui & ipsi ex præda participant. Postquam itaque Rex *Deli* potentissimus vicina regna simul sub sua potestate haberet, Tartari, quos Indi *Mogores* vocant, in regnum eius irruentes, potiorē regni partem vi occuparunt.

Erat eodem tempore in Bengalæ regno Heros fortissimus, cuius fratrem Rex Bengalæ iniuste obruncari iusserat, quod vt vlceretur Heros iste, tentabat omnes aditus, quibus propositum suum in actum deduceret, neq; frustra id fuit, siquidem & Regem Bengalæ ipsum vita exiit, & omnibus simul regnis eundem exutum sub suam potestatem redegit.

Solus itaque totius Bengalæ regni sceptris potitus, minime eo contentus fuit, sed ad maiorem potentiam aspirans, Deli quoque regnum sibi conterminum cum maxima manu inuadebat, illudque expulsis Tartaris siue *Mogoribus* occupabat, vna cum cæteris regnis adiacentibus omnibus, *Decan* videlicet, *Ballagate* & *Cuncan*, vsque ad regnum *Cambaia*, vnde omnium potentissimus erat imperator totius Orientis, cuius regna in ambitum descripta fuerant 800. miliaribus, si Indis fides habenda est ista referentibus. Regebat is ad annos complures vniuersam eam terram, tandem quietis desiderio captus, & quod tot prouinciis regendis ætas eius senilis minus sufficeret, in Bengaliam reuerri cogitabat, tradens regnum *Decan*, *Ballagate* & *Cuncan* consanguineo cuidam suo, velut legitimo hæredi, addens simul Goam & loca finitima.

Hoc animo reuersus in Bengaliam, reliquit in cæteris regnis consanguineum suum potentem rerum regnorumque reliquorum omnium. Novus vero Rex ille utebatur amicitia & fauore plurimorū principum exterorum, præsertim *Arabum*, *Turcarum*, *Ruynorum* & *Corasonum*, vnde regna & prouincias in Gubernatores & Capitaneos distribuens ipse amicis operam dabat, prouinciā *Angedinam* cōmittebat cuidam *Idalham* nomine, quem Lusitani *Hidalcam* vocant. distat autem ea à Goa in austrum miliaribus 12. porrigiturque in boream

ream per milliaria 60. vsque ad locum *Siffardane* dictum, in quo comprehenditur ciuitas & insula *Goa*; alteri cuidam *Nisa Maluco* nomine committit tractum maritimum in boream per 20. milliaria porrectum vsque ad *Negotana*, introrsum: in continentem vero ad *Cambaiam* vsque vergens ita vt dictorum, præfectorum regimen in continentis partibus vt plurimum contineatur, extensum ad mare vsque & à regno *Decan* præaltis montibus *Guate* dictis separatum. Montes *Guate* excelsi & prærupti passim, à *Cambaia* ad caput *Comorinum* vsque porriguntur, vnde deflectunt vsque ad littus *Choromandel*. Montes *Guate* ea sunt altitudine, vt in vrbe *Goa* conspiciantur vna cum toto tractu illo littorali, vt plurimum enim nubibus obuelantur, quodque magis mirum est, cum ceteri montes in summo asperi sint & scopulosi, hi tamen in summitate planitiem habent atque campos patètes amœnissimos. dicuntur ab Indis *Ballagate*, quod idem sonat ac si dicas in summis montibus. *balla* enim summitas est lingua Indica, *Guate* vero mons, vnde Lusitani totam eam prouinciam *Ballagate* dixerunt, quæ alias vero nomine *Decan* & *Canara* vocitatur. vnde incolæ *Decanyns* & *Canaras* hodie vocantur, & Rex ipse titulum Regis *Decan* olim habuit. Sed ad propositum Rex ille nouus cuius supra facta est mentio, terram *Ballagate* similiter in suas prouincias diuisit, ex quibus aliam tradidit præfecto *Imademaluco* Lusitanis *Madromaluco* dicto: aliam *Cotalmaluco*: aliam *Melique Verido*. erant iam dicti præfecti plerique omnes exteri utpote *Turca*, *Ruynes* & *Corosones* præter *Nisamalucode*. is natus patre ex aulico nobili fuit. at enim quod Rex cum matre eius concubuerat, gloriabatur se ex sanguine regis *Decan* procreatum esse. reliqui præfecti fuerant mancipia & ministri à Rege empti, atque in hoc dignitatis culmen à rege euecti. Rex confidens in suis Gubernatoribus sperabat fore, vt animo grato accepta beneficia agnoscerent, nihil minus tamen experitur, vt & hodie sunt mores hominum, beneficia malefactis recompensantium. progressu itaque temporis præfecti potentia & autoritate apud suos præualescentes, non iam regis vices sed regem ipsum re præsentabant.

Rex enim nullum omnino onus ipsis imposuerat, vt qui fiduciam suam infallibiliter in ipsorum bona fide collocaret: at illi ferocientes, sese proprietarios prouinciarum, prouinciasq; hæreditarias sibi suisq; faciebant. iamq; indigne ferentes si superiorem agnoscerent, habitis comitiis decreuerunt iunctis viribus herum suum & caput prouinciarum summum in vincula conicere, ac prouincias eas possidere proprias, quarum antea non nisi præfecti à superiore constituti fuerant, quod sane nullo fere negotio ita perfecerunt, vt qui omnia in manibus haberent. adhæc quod subditorum obedientia non minus atque Rex ipse vterentur, regem in ciuitate *Beder* quæ metropolis est regni *Decan* atque sedes regia, iunctim ceperunt, qui vt arctiore custodia teneretur, tradiderunt cum *Melique Verido* atq; vt ad facinus hoc maioribus viribus essent. instructi, adiunxerunt sibi vicinos quosdam Ethnicos potentes, videlicet *Mohadum Coia* & *Verithe*, qui & ipsi ex diuisione accipiebant prouincias quasdam diuites admodum, vrbes & vicos. *Mohodum Coia* ex sorte accipiebat vrbes *Vilapor*, *Solapor*, & *Paranda*, proximas *Goæ*: quibus cum *Goa* præcipuum est commercium. Est hodie aula *Hidalcami*, siue *Idalham* in *Solapor* ciuitate. *Paranda* ciuitas ipsi deinceps à *Nisa Moluco* erepta est, cum quibusdam aliis locis, atque dicto modo vastum illud regimen in tot reges diuisum fuit, quorum posterum in hunc vsque diem prouinciis suis præsentant.

Auus *Idalhami* siue *Hidalcami*, eius qui anno 1535. fato functus est, vnus fuit ex primis Capitaneis quorum auspicio regna ea constituta sunt. dictus *Hidalcami* potentissimus maximæ erat autoritatis apud vicinos. ab eo Lusitani

urbem

urbem Goam bis armata manu recuperarunt. atque hæc quidem de terræ diuisione sufficiant. Diuiso regno facti sunt discordes Rex *Idalham*, & Rex *Narsinga*, vt quorum regna contermina sint. Regi *Narsinga* nomen est *Rau*, alij eum *Ham* vocant. est autem *Ham* lingua Persica siue *Mogorum* idem quod Rex sui iuris. Lusitani *Cam* eundem dicunt. at vero vt rex *Narsinga* vlcisceretur *Idalcam* regem, rem armis eo redegit, vt & *Idalcam* & cæteros potentes in *Decam* sibi subiectos atque tributarios faceret, suntque in hunc diem vsque sub eius tributo.

Nomina regū
Indorum.

Porro explicabimus nomina horum regum. Rex enim qui solus rerum potiebatur, & regnum suum in Capitaneos siue Gubernatores distribuebat, simul etiam cuique peculiarem titulum attribuit, qui mos apud ipsos est, si quæ in locum sublimiorem atque dignitatis eminentionem gradum euehunt, ex quo palam est, ea non esse nomina propria, sed dignitatum titulos, attributos ex singulari superiorū gratiā, posteris hæreditarios. *Idelham* seu *Adalham* idem sonat quod rex iustitiæ. *Adel* enim Persica lingua iustitiam, *Ham* vero regem denotat. *Maluco* idem est quod regnū. *Cota* Arabica lingua robur significat, vnde *Cota Maluco* robur regni est. *Imad* columnam exprimit, *Ima de maluco* columnam regni. *Verido* est custodia, *Melice* siue *Maluco Verido* custodia regni. Sunt qui *Malucos* existiment debere dici *Meliques*, quod regio sonat. Sunt & alii tituli desinentes in *Xa* syllabam, veluti *Nisamoxa*, *Adelxa* &c. ex Persarum lingua ad Indos propagati. causam eius hic breuiter exponemus. Nota est Historia, quomodo in prouincia Persiæ *Corasone*, exortus sit quidam è loco humili & familia obscura, nomine *Xa Ismael* (qui à quibusdam dicitur *Suffy*) quod nomen ex Alcorano atque lege Mahumerana depromserat, quo maiorem autoritatem ex eo sibi pararet per Persiæ atque Arabiæ regnū, (habet enim nomen illud suam peculiarem interpretationem) is in tantam potentiam euasit, vt & Persiæ, & Arabiæ & quæcunque vicina regna cum formidarent. Turcis vero antiquam suam legem Mahumetanam per vitam & facultates defendentibus, exorta est inter Persas & Turcas tanta discordia, vt res ad arma deueniret, plurimis vtrinque ferro cæsis, dum vtraque natio suam legis glossam furiose propugnaret, nec quieuit deinceps illud dissidium vsq; in hunc diem. *Xa Ismael*, cuius modo mentionem fecimus, breui tempore potentissimus per totam Asiæ prouincias, Legatos suos passim mittens, petensq; suam legis interpretationem agnosci veram, & simul eidem subscribi postulās, qui recusarent, iis aqua & igni interdicebat: vnde multi ex metu eam suscipiebant. defuncto *Xa Ismaele*, successit illi *Xa Thomas* is secutus parentis religionem, eiusque vestigiis insistens denunciabat per Legatos suos, Regibus *Ballagate*, *Decan* & *Cuncan*, vt & isti suam Legis interpretationem acceptarent, qui præsentibus Legatis facile morem gesserunt, iisdem digressis sententiam mutarunt. Imposuit *Xa Thomas* eadem legatione dictis Principibus titulum *Xa*, qui summus est dignitatus titulus, atque Regem sonat, vnde illis nomina *Adalxa*, *Nisamoxa*, *Cutunixa* &c. qui postea inhæserunt illis, factis Regibus prouinciarum suarum sub titulo *Xa Ismael* vero est nomen proprium. atque hinc componitur *Xa Ismael*, *Xa Thomas*, ac si dicas rex Ismael, rex Thomas, Turcæ atque Ruyni vtuntur nomine *Suffy* vel *Soffy* quod Præfectum seu Capitaneum generalem significat. Reges in *Decan* obseruant eam consuetudinem, vt eos quos in eminentiorem gradum exaltare volunt, titulo *Nayque* cohonestent, quod sonat idem quod Capitaneus, dicunt enim *Satua Nayque*, *Acen Nayque*: at si quem in summum dignitatis culmen euehunt, illi imponunt titulum *Rau*, id est, Regis: exempli gratia, *Chitarau*, id est, Rex fortis. atque ita de reliquis eiusmodi enim titulis cohonestari, summus ipsorum

Explicatio
titulorum.

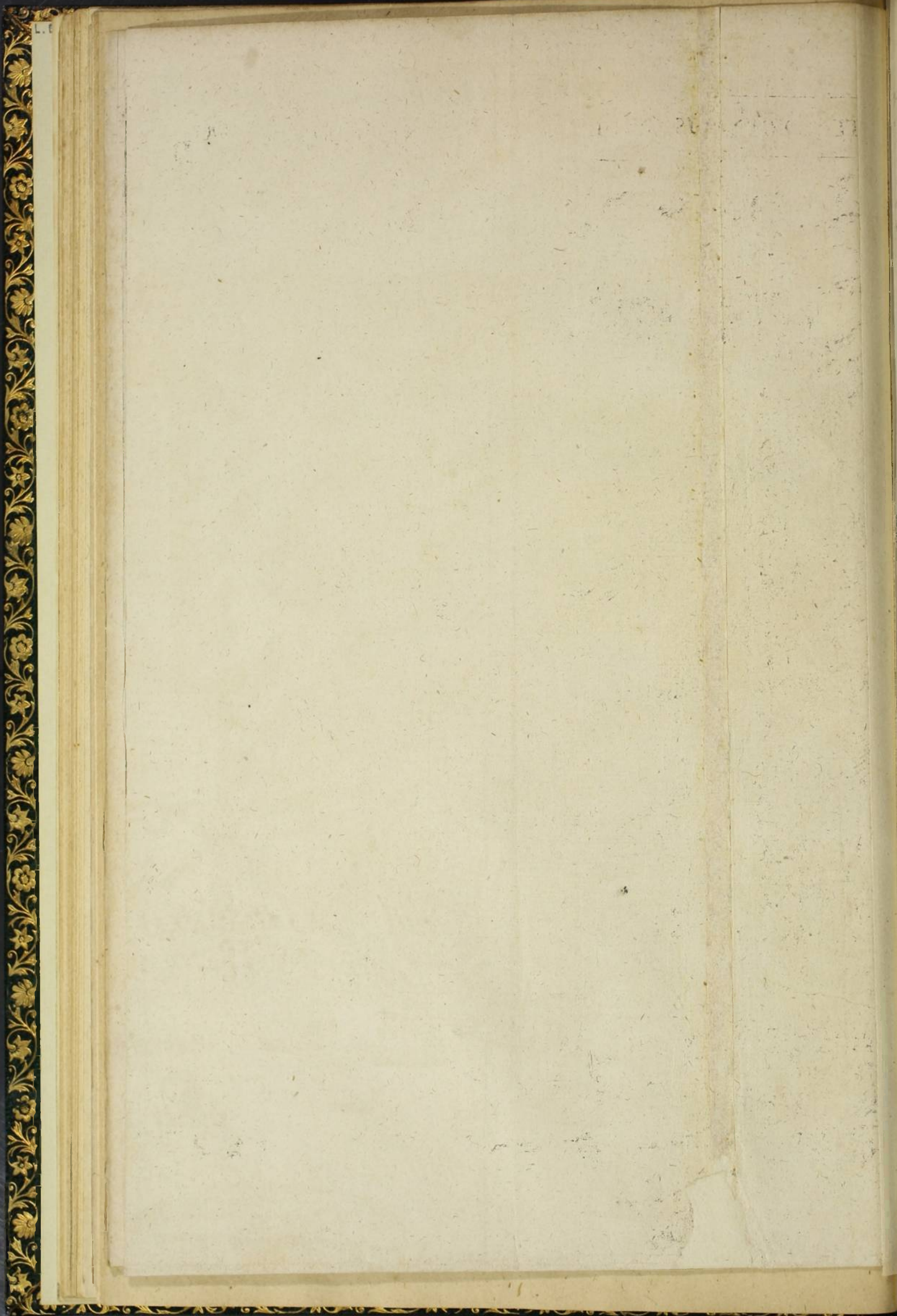
72

7. 0. 1843

0

0

0. 1.

ipsorum honor, summaque dignitas est. *Adalham* siue *Idalcam* aliter dicitur *Sabayo*, id est, *Signor*, siue *Dominus*. Erat enim in Insula Goa Præfectus, qui & ipse Dominus erat ciuitatis, quando Lusitani eam primum occupabant, cui nomen *Sabayo*, vt proditum est in Lusitanorum Chronicis, de expeditione vrbis Goæ, à cuius nomine hodie reliqui denominati sunt. Ædes eiusdem Capitanei visuntur adhuc Goæ, habeturque in iis Inquisitio. Est & area latissima inter ædes dictas atque summum templum, quæ & ipsa *Sabayo* nomen retinet.

Inquisitio in
Goa.

CAPVT XXX.

ARGVMENTVM.

De Insula & ciuitate Goa, totius India metropoli.

Goa metropolis est vniuersæ India, totiusque oræ maritimæ orientalis, Lusitanis nauigando negociandoque frequentatæ. in ea residet Vicerex & Archiepiscopus, cum reliquis Consiliariis regiis, habetque hæc ciuitas imperium in reliquas Orientis prouincias: est & ibidem scala omnis negotiationis in Orientem institutæ, per quam merces mercatoresque in emendo & vendendo susque deque scandunt, vt pote Arabes, Armenij, Persæ, Cambaij, Bengalæ, Peguani, Sianes, Malacenses, Iauani, Moluci, Chineses &c. sita est Goa sub 15. gradu boreali, distatque ab æquinoctiali per 400. milliaria, in austrum, si videlicet à Mossambiqua ad eam nauiges, qua Lusitanis cursus esse solet: ambit hanc insulam fluuius: ipsa vero patet ad milliaria tria in orbem. ita in continentem extenditur, vt rectam cum continente ad oram maritimam lineam faciat, sepatatur autem à continente fluuiio, qui ad latus boreale ingreditur, & circuit insulam donec ad australe latus in pelagus exoneretur, ita vt insula positu suo Lunam semiplenam referat. ostia fluminis ad vrbis portas satis late patent, in alueo eius complures sunt insulæ paruæ, oēs habitatæ ab indigenis, vbi præter urbem vectus fueris, quibusdã in locis alueus adeo contrahitur vt alicubi, præstatè sicco ferme pede pertranseas, aqua vix ad genua pertingente. Paucos ante annos Lusitani ad latus illud insulæ murum & propugnacula extruxerunt, vt à vicinorum incursionibus defenderentur, eorum videlicet qui continentem habitant, sæpius enim euenit vt motis inter vicinos bellis militantes simul in hanc Goæ insulam incurrerent, & *Hidalcam* rex aliquoties *Goam* ad ostia illa fluminis obsedit. Ad latus boreale terra *Bardes* est situ præalta, quo naues Lusitanicæ tuto se recipiunt iactis anchoris satis tuto, donec ad placitum naues mercibus impleant. *Bardes* sub Lusitanorum ditione est, habet passim suos Vicos, habitatos ab agricolis *Canaryns*, plarisque Christianis quidem, simili tamen cum reliquis Indis habitu vestiti, nudi enim exceptis solis pudendis obambulant.

Christiani nudi
obambulant.

Terra palmis Indicis *Coquen* fructum ferentibus referta est, vt & reliquæ insulæ in alueo fluminis sitæ. Terra *Bardes* separatur & ipsa à continente per fluuiolum tam exiguum, vt vix discriminantem deprehendas. Ad latus australe Insulæ, insulæ Goæ, vbi flumen in mare exoneratur, statim terra *Salfette* adest, & ipsa ditionis Lusitanorum, habitata atque pari modo quo terra *Bardes* suis palmis culta, similiter quoq; à cõtinente fluuiolo discreta. Sunt inter *Salfette* & *Goam* insulæ aliquot paruæ palmiferæ, vbi fluuiolus ille in mare exit, est deserta, nec admodum momētosa quædam insula parua, *Goa Velha*, siue vetus Goa dicta.

Palmæ Indicæ
Coquen.

Vetus Goa,

Decimas.

Bardes & Salfette vtraque decimas suas regi Lusitano pendunt, cedunt ex Archiepiscopo, cœnobiisque & clero vniuerso, quin ipse vicerex reliquique officiiati ex ius sua quoque stipendia participant, nec tamen nisi speciali regis priuilegio & gratia facta. Insula omnis montibus asperrima est. ad quorum radices tam lutosa est, vt pedibus ægerrime per eam iter conficiatur, versus litus videlicet, & vbi ostia sunt fluminis, Habet insula pagos passim habitatos à rusticis *Canaryns* indigenis, ex agricultura & plantatione palmarum Indicarum vitam sustentantibus.

Loca palmifera.

Tuguria rusticorum plærunque ad oram insulæ secus flumen & ad riuulos quosdam interfusos sunt ædita, palmæ enim locis humidis & depressis & arenosis secus flumina feliciter proueniunt: hinc fit, vt si introrsum ad montium radices abeas, nullas ibi palmas videas: secus ad oras fluminum.

Viridaria amœnissima, arboribus contra omnigenis.

Fluuius supra Goam est in ea parte, vbi Eurum spectat, distans tribus miliaribus à Bardes, stationem nauibus Lusitanicis opportunam præbens, is passim in sinus flectitur. Si qua naus mille doliorum est, ea secure ad urbem appellere potest onerata: oneraria vero Lusitanorū, in Bardes primum releuari necesse habent, aliter salutem ad urbem non deuenient. Goa ciuitas ædificiorum magnificentia conspicua est, plateæ Lusitanico apparatu instratæ, ædes ob solis æstium feruentem humiliores. Sunt post ædificia vt plurimum amœnissima viridaria qualia per totam Insulam frequentissima videas, æstiuariis saluberrimis animi gratia extractis, siquidem feminis Indicis nihil gratius accidere potest quam vt per prata, perque viridaria expatientur. Sunt in vrbe Cœnobia & templa diuersa non minus splendida, atque Olyssipone, exceptis monasterium claustris, quorum ne vnum quidem per totam Indiam videas. *nec enim quisquam muliebri sexui persuadeat, vt vitam in claustris solitariam viuere sustineat, repudiata alma humani generis reparatrice Diua Venere: sane vitam prius paciscerentur, quàm in eo consentirent, vt moniales fiant, quin neque pacisci vitam pro VENERE vlla ex parte grauantur, dummodo libidinem ad satietatem impleant.*

Insula non minus hyeme, quam æstate virescit, arbores perpetuo per vices florent, fructusque suos terunt, adeo vt tuentibus longe gratissimum, iucundissimumque spectaculum præbeant. Vrbs ipsa per montes & valles instar Olyssiponis disposita conspicitur, habuit primum satis tenuia primordia, nullis plane cincta mœnibus, fossa vna simplice & sicca, quæ præter pluuias, aquam non haberet: antiqui illi muri etiam hodie integri visuntur, portæ duntaxat demptæ: ædificia circum circa excitata, ita vt modo ipsa vrbs duplo sit maior & amplior extra muros antiquos, quam intra eosdem. Ciuitas patet noctes dieque, nullis omnino incincta mœnibus, nec propugnaculis defensa. Insula ipsa quidem murum continuum habet ad orientale latus, à *Salfette* ad *Bardes* usque pertinentem, nec præter eum Lusitani in Goa alium receptum habent, quo se contra incolas vicinos tutentur in continente enim nihil quicquam proprium possident, nec sunt in insula Goa arces munitioesue aliæ præter eas quæ in montium terræ Bardes summitatibus visuntur. Est ad ostia fluminis arx ruinosa, sunt in ea duo vel tria tormenta maiora æruginosa, vigil vnus & solus quidem, qui noctu excubet. Insula *Goa* ad maris littus in aditu admodum in altum attollitur, nec caret scopulis. Terra enim *Bardes* ad oram maritimam arenam habet albam & puram, vltra miliarium dimidium diffusam. ad latus orientale tres quatuorue portis munitur, sunt autem ex recta ex opposito continentis *Salfette* & *Bardes*. habitat supra portam quamlibet Capitaneus cum Scriba, excubantes, ne quis absque consensu traiciat alueum fluminis. *Indi, Decaqueni, Aethiopes*, & reliqui gentiles ex Goa continentem petaturi vt edulia & alia necessaria cõquirant, necessario hæc portas pertranseunt. transitus autem

autem ipsis non patet nisi accepta tessera impressa in nudo brachio, qua tessera si consignati fuerint, libere traiciunt, secus si symbolum nullum eiusmodi exhibere poterint: demum negociis expeditis ad ripam reuersi iterum exhibebunt Symbolum in brachio, absque illo non admittuntur gratis. solunt pro imprimendo symbolo *Bassarcuncos* duos, qui nostris faciunt unum *dutgen*, siue cruciferos sex, Capitaneo & Scribæ istius portæ *Passos* pro salario cedentes. ij noctu secum habent puerum, in id ut campanulam supra portam appensam pulset; puer sæpius somnolentus humi prostratus cubansue in lecto, campanam funiculo ad pedem religatam trahit è longinquo, in signum excubiarum, nec .n. aliæ sunt excubiæ in eo insulæ loco. Eiusmodi *Passo* seu portæ numerantur quinque ad oras insulæ. prima est ad latus australe, qua in continentem, & ad prouinciam *Salsete* traicitur, ante hac *Benesteryn*, nunc vero *Passo de S. Iago*, dicta, quod vicinū parochiale tēplum S. Iacobi nomen habeat: Secūda *Thebe de Passo*, est ad orientale latus insulæ, qua transitus est continentem petentibus, hodie *Passo Seco*, id est, via sicca, hoc .n. in loco flumē est minus altum, & alueus magis strictus est; tertia ad australe item Insulæ latus ciuitati vicinior est, *O passo de Daugyn*, siue *Matre de Deus*, dicta. atq; hucusq; pertinet continuatio muri, incipiens à *Passo de Benesteryn* siue *S. Iago*. quod reliquū est insulæ, sine muro, & sine vlla munitione patet, & ex ea parte recta traicitur in insulam eam, quæ in frontispicio continentis sita eadem cum ipsa facit lineam, vbi quarta porta seu *Passo* est, cui nomen *O passo de Norvva*. Quinta & vltima est in medio inter urbem & mare sita, reliquis munitior, forma tamē non dissimilis, estq; illi nomen *O passo de Pangyn*: hac cursus est nauibus ad terram *Bardes*, quæcunq; item naues vel scaphæ fluminis ostia subire, aut per ea descendere volūt, ad hanc portam necessario appellant, vbi officii explorant quid rerum apportent, quoue apparatu adueniant. Haftenus dicta concernunt excubias munitionesque pariter omnes, quotquot sunt in Goa.

Quantum ad constitutiones, leges, statuta, Iurisdictionē, regimen tam Ecclesiasticum, quam politicum, in eo per omnia conueniunt cum Lusitanis. Viuūt in ciuitate promiscue cum Lusitanis quæcunq; nationes aliæ, utpote *Indi*, *Aethiopes*, *Iudei*, *Armenij*, *Gussarates*, *Benianes* &c. pari libertate religionis, & negociatione, nec enim quisquam contra conscientiam cogitur, exceptis ceremoniis gentilibus in funere cremando cum viuorum inferiis, item in matrimonio contrahendo, cæterisque abusibus & ineptiis. Pontifex enim in eo interdictum suum interposuit, adeo ut nec palam in vrbe, nec in insula exercere eas cōcedatur. ast in continente, & priuatim in domibus nihil non licet, nimirum ne ij qui recens ad Christianorum fidem accesserunt, offendantur. In politicis vero statutis, negociationibus secularibus & ipsa morum ciuilitate conueniunt cum Lusitanis, sub quorum ditione viuunt. Si quis semel baptizatus fuerit, & deinceps ad gentiles superstitiones relabatur, is in *Inquisitionem* incidit, quicumque is demum fuerit, siue quocunq; in errore deprehendatur. Insula ex sua annona & prouentu sustentari non potest, nihil enim præter quædam animalia habet, utpote Gallinas, Capras, Columbas &c. eaque paucissima, terra siquidem aspera & plane sterilis est, ut plurimum montibus atq; syluis inhospita. Cibaria & reliqua vitæ necessaria, gallinæ, porci, oua, lac &c. ex terra *Salsete* atq; *Bardes* aduehuntur, quorum tamen præcipua pars ex cōtinente petitur, præcipue siligo, oriza & legumina eiusmodi, oleum cætereq; merces transmissio flumine ex Cambaia, atq; à boreali littore, ut & ex Malabarorum agro, reliquisq; prouinciis adiacentibus conquiruntur, uti passim suis locis in descriptione littoris insertum est. Habent vinum ex fructu palmarum, *Coquen*, præparatum in tanta copia, ut vicinis locis de eo communicare possint sufficienter.

Non nisi symbolo impresso datur commectus per Passo.

Campanula Excubiarum.

Nomina portarum.

Libera est religio in Goa.

Inquisitio in nouos Christianos.

Vinum ex coquen.

Aque dulcis
fons vnicus.

Aqua dulcis ibi non abundat, nec nisi vnicus fons est illis *Banganyn* dictus, ad quadratam vnus miliaris ab vrbe, is in potum vniuersæ ciuitati facit. Aquam quam diximus fontanam afferunt mancipia in vrceis, venalemq; per urbem circumferunt, potui gratissimam. At ea quam pro culina, proque lixis habent, ex pluuia in cisternis collecta domi afferuatur. Solum saxosum & siccum, rubicundum est, vnde quidam Itali chymicæ artis periti conati sunt cuprum & aurum inde elicere, à Rege tamen atque vicerege prohibiti sunt, ne videlicet à vicinis plus molestiarum haberent, creantes sibi ipsis malum ineuitabile, dum spe auri tantorumque thesaurorum potiendorum hostes eorum cupidos ad se pellicerent: atque ex hac causa hætenus nihil eiusmodi tentatum est.

Alchimiste au-
tumo in Goa
quæsiuerunt.

CAPVT XXXI.
ARGVMENTVM.

De Lusitanis atq; Mesticis, qui ex Lusitanis in India procreati sunt, habitantibus partim in Goa, partim in locis vicinis.

Lusitani du-
cunt vxores in-
das.

Congregatio
Goæ.

Lusitani matrimonia contrahunt cum mulierib. ex Indo- rum origine. inde nati liberi *Mesticos* dicuntur, quod idem sonat ac si dicas, genus medium. sunt autè *Mestici* vt plurimū subgilui, licet matres & formâ & corporis proportio- ne sint speciosissimæ Liberi vero nati in India vtroq; parè- te Lusitano, *Castisos* vocantur, in omnib. Lusitanis ferme si- miles, colore tamè modicū differunt, vt qui ad giluum nō nihil deflectat. Ex *Castisis* deinde nati magis magisq; gilui fiūt, à parentib. & me- sticis magis deflectentes. porro ex *Mesticis* nati per omnia indigenis respondēt, ita vt in tertia generatione Lusitanis reliquis Indis sint similimi. negociantur quotidie in *Bengalen*, *Pegu*, *Malacā*, *Cambaiam*, atq; in reliqua borealia australiaq; loca. Goæ quotidie frequentissima est congregatio tum ciuiū & incolarū, tum quarumcunq; aliarum nationū vicinarū: atq; ea ferme respondet ANTVER- PIANÆ conuersationi loco consueto quotidie frequentatq; in eo tamè dif- fert, q; Goæ nō mercatores tantū, sed & nobiles & cuiuscunq; status homines conueniāt, simulq; ibidem p̄stent merces omnis generis, ita vt nundinis p̄pe- modum æquiparāda sit, secus vero Antuerpiæ. Fit cōgregatio dicta tēpore ma- rutino, nisi cum dies Dominica, vel festū fuerit, tum plane intermittitur. Die- bus p̄festis incipit ea mane hora 7. desinit hora 9. nec tempore pomeridiano durat, ob Solis æstum intolerabilem. Celebratur in præcipua ciuitatis regione quæ *longa* dicitur, at area in qua cōueniunt vocatur *Leilon*. in ea fit p̄clamatio mercium, per proclamatores à magistratu deputatos, ij & merces ipsi procla- mant, & venales easdem exponunt.

Forum clenodiorum &c.

Auctio.

Quandiu *Leilon* huc proclamatio durat, tandiu & proclamatores incedūt amicti torquib. aureis, gemis, clenodiis, margaritis, annulis &c. circū circa stipa- ti variarum nationum mancipiis & captiuis vtriusq; sexus & ætatis hominib. qui non secus atq; apud nos pecora, venales sunt, & datur ementibus delectus, differente tamen precio.

Sunt ibi equi Arabici, aromata omnis generis, atq; alia sicca medicinalia, sunt gūmata odorata, & materialia alia, tapetes itē pulcherrimi, & multa multo artificio elaboratissima ex *Cambaia*, *Sinda*, *Bergala*, *China* &c. bona pars hominū vitā sustentat ex eo, quod merces bono precio coemptas suo tēpore deinde di- strahunt cum lucro, quando preciū augetur. Quod si accidit, vt familia aliqua omnis morte pereat, eius supellex in hunc locum deuecta auctione facta di- uenditur, ita vt ne minimū restet. neq; in eo differt persona à persona, tamen si vel ipse Vicerege inter eas comprehendatur.

Institutum hoc est, ne viduæ & orphani defraudentur, venduntur n. omnia

plurimi, atq; forū hoc cuiuis patet, vnde vnus anni spacio incredibilis summa ex distractione bonorū corrāditur. Congregationes similes etiā in reliquis Indię locis à Lusitanis habitatis celebrātur. Lusitani mariti ex vtriusq; sexus mācipiis q̄stum faciunt, alunt aut nonnuq̄ vel 10. vel 12. imo 20. vel 30. illorū sumptu vilissimo. puellæ seruæ p̄parant omnis generis Cōseruas & cōfectiones ex fructib. Indicis, parant & res pulcherrimas arte phrygia atq; barbarca, q̄ ex iis magis iuuēculę & forma sunt speciosiores mittūtur ab heris p̄ ciuitatē passim, vt eiusmodi dulciaria atq; operas phrygias diuendāt, allicientes formositate sua emētes, magis libidinis quā merciū emendarum studio flagrantēs, nec. n. seruæ tergiuersantur sollicitatē, vt q̄ ex eo quæstu vitam sustentent, lucrū paratum, & reliq̄ summā ad heros deinde afferūt, ex qua illi & se & familiā alant.

Lusitani viuūt
ex famulatio.
Conseruas.
Confectiones.

Alij quæstum faciunt ex vsuraria, monetā suo tempore valore minimo con-
grunt cuius preciū cum augetur, eā rursum diuendunt. Aduentantib. n. nauibus Lusitanis coemūt numos regales octonarios, quos accipiūt p̄ 12. p̄ centū, reseruantes eos in Aprilē vsq; quando naues ex China appellūt, & numi illi regales studiose req̄runtur, in Chinā deportandi, lucrantur tum p̄ centū 25. & 30. facta p̄mutatione p̄ alia moneta ab Armusio aduecta, cui *Laryns* nomē est, in qua similiter 8. vel 10. p̄ centū lucrantur, reseruant. n. & hanc, donec classis Lusitanorum in Septembri appellat, & permutando cum numis regalibus lucratur 20. & 30 p̄ centū, vt dictum est *Laryns* moneta necessario ipsis habenda est, si Cochinum petūt piper aliaque empturi, vbi ea moneta p̄ aliis q̄stiosa est.

Vsuraria.

Sunt & aliæ monetæ, *Pagodes*, *Venetiantes* & *Santhones* dictæ, ex auro in vsu, vnde multi huic vni studio vsurario ita se dedunt, vt rem suam ex eo admodū au-
geant, maxime si summa notabilis fuerit. Fit ea permutatæ monetæ negotia-
tio vt plurimū per personas ecclesiasticas, qui subornatis aliis, & ex parte lu-
crum communicantibus id clam agunt.

Sunt nōnulli in India, q̄ ex redivibus de palmis Indicis viuūt, ij sane ipsis lau-
te sustentādis sufficiūt, nec. n. alia p̄ Indiā frugalior vita est. Sunt q̄ ex quaq; ar-
bore quotidie recipiāt dimidium loachimicū siue *Pardauū*, atq; eo amplius, si-
ne vlla impensa. Sūt ibi q̄ trecētas quadringentasue eiusmodi arbores in vno a-
gro simul cultas habeāt, eas p̄ certis redivibus annuis locant rusticis *Canaryns*,
non secus ac nostrates syluas, pascua, prata, aut agros locare solent suis villicis.

Reditus ex
palmis.

Nec Lusitani nec *Messici* q̄ in India sunt, opificiis exercentur, q̄ si fiat, rarum
admodum est, aluntur. n. modis supra cōmemoratis, habēt tamē opifices non-
nullos inter suos, vtpote pilearios, sutores, ephippiarios, vietores, sed & isti suos
habēt amanuenses mācipia, q̄ officinas curent. Opifices ipsi p̄ plateas spacia o-
ciosi faciūt, officiis plerunq; aliis p̄fecti, satis p̄pōse incedentes, nō secus ac si
inter magnates annumerandi forēt, ibi. n. infimus & summus sunt in honore
pares, nec inter diuitem aut nobilem, aut plebeiū in conuersationibus, & quo-
tidianis congressibus vlla est differentia.

Mācipia opi-
fices.

Quotquot reliqua officia exercēt aut Ethnici sunt aut Indi indigenæ bap-
tizi, neq; q̄sq̄ immunitatib. priuilegijsq; ciuilib. in *Goa* gaudet, nisi maritus sit
& rē familiarē instituerit. Nō sunt inter illos nisi duo status, videlicet vnus *Vxo-*
ratorū, & alter *Soldatorū*, q̄ nomen lōge omniū honorificētissimum est, nō q̄ sti-
pendiarij sint, aut Capitaneū agnoscat cōscripto exercitu, de quo nihil cōstat
omnino p̄ totā Indiā, q̄ primum. n. Lusitani in Indiā appulerint, simulac cui-
uis liberū est quaq; versus excurrere, nec obstat q̄ in India in albū peculiarem
cōscripti sint, q̄ simul cum classe in Indiā deportatur. Conscribuntur sane, hoc
quo dicem⁹ modo. Simulac nauis aliqua ex Lusitania in Indiā soluit, quotquot
in ea vehuntur, & nomina sua propria, & cognomina & stipendium quod
à Rege accipiunt, indicare tenentur, quæ simul in Indicem referuntur:
sunt inter illos qui gaudeant titulo *Fidalgo da caça de Roy nossa senhor*, quod

Non nisi mari-
tus in Goa erit
ciuis.
Duo status in
India.

Consignatio
stipendiario-
rum.

idem sonat, ac si dicas, Nobilis aulicus regius, atq; hic titulus excellit præ aliis. Sunt alij titulo *Mosos Fidalgos*, non minus honorifico, qui parentibus nobilib. procreati sunt, vel à rege nobilitati. Sunt & *Caualiero Fidalgo*, qui titulus priorib. inferior est. nihilominus tamē satis eminens, pertinet. n. ad equites, qui ppria virtute & fortiter actis rebus eū sibi pmeruerunt; at facilimus est ad eū aditus, si quis. n. militatum iuerit, hoste eminus saltem cōspecto, impetrat à Præfecto, siue alio Nobili, vt equitis eiusmodi immunitatib. donetur: in quem gradum cum euecti fuerint, dici nō potest, q̄ inflati turgeāt & glorientur; estq; tam vulgaris hic dignitatis gradus, vt cuius propemodum *lixa* & *strincero* contingat.

Sunt alij *Mosos de camara*, du *Numero è do Seruiso*, id est, qui sunt à cubiculo regis, siue cubicularij regij. horum aliqui nudo nomine gaudent, alij officiis præfunt, estq; hic primus gradus siue inauguratio ad honores, ex quo deinde per officia paulatim ad maiores honorum gradus conscendunt, spirantes temporis pgressu ad reliquos superiores oēs. Lusitani in his honorū gradibus multo gloriantur arrogantius, q̄ in totius mundi thesauris & diuitiis preciosissimis.

Tandem sunt & *Escuderos Fidalgos*, id est, armati milites quorū gradus honestus est. reliqui in nauib. habentur conscribunturq; sub titulo *Homes Ouerades*, id est viri honesti. Omniū infimi nullis omnino titulis gaudentes p stipendiariis vulgarib. habentur. sunt .n. nil nisi manipulus furū, quib. nomen, *Rapiamus* non male conuenit. Status hætenus commemorati p cuiusq; gradu proq; titulo indito stipendia accipiunt, & integrum est cuilibet eorū vt rebus fortiter à se gestis, aut officio fideliter obito vel potius p gratiam ad altiores gradatim aspiet titulum, vnde stipendium illi magis opimū contingat. Conscripitis eo, quo dixi, modo singulis, traditur cōsignatio officiato regio, summa fide & cura custodienda, cuius officiatum munus singulis triēniis cōmutatur quemadmodū & reliquorū, is *Scriba generalis matricula* dicitur, habetque sub se tres quatuorue alios Scribas, quorum operas ipse regit.

Incipiente æstate in India, atq; necessitate postulante, vt expeditio mari suscipiatur, vel vt cum hoste aperto Marte configatur, vel vt oræ maritimæ securitas sua constet, vel vt hinc inde negociantiū naues saluæ deducantur, defendanturq; à pyratis Malabaris, ne mercatorib. infesti sint, vt sæpe fit, tū in mense Septēbri, cū videlicet æstas ingruit, publice dato signo p tympani pulsum proclamatur, si qui in regia classe militare velint, ij ad locū *Matricula* se recipiant, vbi nominib. professis arram accipiant. quo factō cōstituuntur à Viceroge Præfecti, Capitanei & officiatum p singulas triremes, est autē numerus centū virorū in naues singulas maiores, in minores triginta vel circiter. cōscriptis soluuntur stipendia, pput quisq; titulum habet, aut pput in Lusitania albo adscriptus fuerit. Solutio stipendiariorū singulis quartalibus, siue ternis mensib. perficitur. stipendiarius vulgaris habet 7. *Pardauos*, illis *Xetassins* dictos, quorū vnus tribus *Tessonibus*, nostris dicit *Nfenning* valet. Qui honesti viri titulū gerit, habet in quartale *pardauos* nouē *Moso de camara* habet *pardauos* vndecim, atq; ita de reliquis, seruata pportione. Adhęc ipsi Capitanei stipendios precib. vltro sollicitant, atque ex ppriis sumptibus stipendia illis aucta præter regis ordinariā stipem offerūt, siquidē præfecti inter se certant militū præstantia, alimenta priuato sumptu parantes ad militū fauorem demerēdum. Dum in nauibus & triremib. viuunt, accumbunt oēs pariter ad eandē tabulā, & Capitanei stipendios suos satis aulice & honorifice excipiunt, nec. n. aliter eos obedientes habebūt. Clafsis ad littus passim oberrat, atq; in Aprili demum vix tandem in portum aliquē appellit, vnde Goam reuertitur, per hyemem quietura. Goam tenentes ab expeditione soluuntur, nec datur porro stipendium regium, sed cuius liberum est ex sentētia viuere, & abire quocunq; locorū libitum fuerit. Postea Vicerex

testimo-

Tituli dignitatum.

Lusitani plus in honoribus quam in diuitiis gloriantur.

Consignatio stipendiariorum in Indiam instituitur.

Dispositio in expeditione mari suscepta.

Salaria stipendiariorum &c.

testimonium publicum per diploma decernit, Classis summo Præfecto, Regi Lusitaniæ offerendum, in eo testatur, dictum præfectum ex Viceregis mandato tot menses militasse Regiæ maiestati, defendendo oram maritimam à Malabaribus infestantibus: adhuc si quid laude dignum & fortiter ab ipso actum est, illud minime tacitus præterit, sed suis coloribus magnifice depingit, exaggerans impensas priuatim factas in regis stipendiarios &c. Capitaneus siue Præfectus tali diplomate instructus in Lusitaniam nauigat, & diplomate prola topromotiones præ cæteris ad maiores dignitates à Rege ex merito obtinet.

Testimonia militantium.

Forma testimoniorum.

Aliqui Nobilium liberam mensem per hyemem habent, ad quam *Soldatis* liber accessus patet; Super qua liberalitate sua dicti iam Nobiles sibi publicum testimonium in scripto confici curant, inserentes simul quæcunque exaggerandæ rei gratia in mentem venerint. Eiusmodi testimoniorum conquirunt 10. 12. vel 20. quibus instructi à Vicerege veniam petunt, Lusitaniam repetentes, regi que ea offerentes petunt ab eo præstita seruitia sibi recompensari.

Opus præterea habent testimonio à Scriba Matriculæ, in fidem definitæ mansionis in India, quandiu ibi stipendia fecerint, & quod se per omnia dignos titulis suis gesserint. Si enim eueniat, vt eorum quispiam apud dispensatorem victualiorum æs alienum conflarit (nec enim rarum est victualiorum debitum, aut rationes minus liquidas conciliaffe) id simul in Diploma inseritur. Neesse ergo est, vt Capitanei ab officiatis omnibus simul sua habeant testimonia, quibus probent se irreprehensibiles & fideles in regiis negociis per omnia fuisse. Instructi itaque literis eiusmodi salui conductus Lusitaniam repetunt, suntque illis iam meditata ea, quæ à Rege in recompensam impetrare sperent. quod si præterea patronos in aula habeant, & si honorariis elargiendis instructi fuerint, facile promouentur ad officia, quæ nisi triennalia sunt, nec nisi in propria persona à quouis promotio administranda veniunt. sunt autem ea præfecturæ, Curaturæ, Iudicisue aut Scribæ partes. nec raro accidit, vt officia quædam impetrent ex gratia, quæ vel aliis committere, vel precio vendere, vel filiabus in dotem attribuere possunt. quod si fit, neesse est, vt diploma illud in aula regia protocollatum, & deinde ad Viceregem Indiæ missum confirmetur.

Testimonia à Scriba matriculæ.

Officia ex gratia collata.

Officia de quibus hic agitur, aliter non conferuntur, nisi vt tum demum adæantur, quando vacarint, & ordo expectantium quenque postulet; quando vacauerit locus, recurritur ad Regesta, inquiritur quot præcedant quenque. quod si ordo immediate aliquem requirit, aut ex præcedentibus aliqui vita interim functi fuerint, siue peregre abfuerint, tum succedit quisque proximus qui præsens adest. Atque hæc sunt quæ de apparatu bellico Lusitanorum in India breuiter afferre volui. Cætera quæ iudicia & negocia forensia concernunt, ea sunt eodem processu, quo in Lusitania.

CAPVT XXXII.

ARGVMENTVM.

Dere familiari Lusitanorum & Mesticorum, de moribus, de ciuilitate, de coniugio, cæterisque eorum consuetudinibus.

Lusita-

Lusitani ha-
bent numero-
sa mancipia.

Mundities.

Pileus propu-
ria.

Puluinar Lusit-
anos pone se-
quuntur

Ambitio Lusit-
anorum.

Vitio Lusita-
nis vitata.

NOTA.
Bambus.

Stantoben.

Ambitio Lusit-
anorum.

Vsitanorum, Mestlicorum, reliquorumque in India Christiano-
rum œconomica administratio equidem honestissima est
atque splendidissima. habent vt plurimum, quinque, sex,
septem, decem, viginti pluresue seruos ancillasque seu mā-
cipia, quorum singuli sua procurant heris suis vxoratis. in
re familiari ipsorum est multa mundities, præsertim si lin-
tea spectes, induuntur quotidie recentibus linteis, idque
non heri atque heræ rātum. sed & ancillæ, siquidem terra nimio solis æstu fer-
uet. Lusitani in genere magnifice & fastuose viuunt, seq; à suis magni pendi
postulant, ad quorum nutum serui se accurate componant necesse est, neque
est vlla inter nobiles, ciues, aut Soldatos differentia, si incessum, mores & vitā
spectes. incedunt per publicum gradu lento & elato, ipsi fastu turgentes pone
famulum habent latum pileum supra verticem ipsis sublatum in sublimi fe-
rentem, quo à solis æstu & pluuiarum iniuria defendantur. Si pluuiæ fuerint
pone plarique puerum habent, qui vestem talarem sericam aut aliud pallium
portet, quo heri aduersus eas se tutentur. horis matutinis similiter puerum
pone sequentem secum habent, qui puluinar ex holoserico portet, quod in
templo adorantes sub missa substernant. idem fit de gladio, quem puer, ince-
dentes pone sequens fert, vt & heri maiore cum grauitate incedant & minus
molestentur. Obuiam sibi in publico facti, vtuntur solenni *Besolas Manos*, infle-
ctunt se pedibusque incessunt, capita nudantes, nutantesque iisdem, depressi
ferme ad terram vsque. Templum ingressis scellæ stratae sunt, quas dum occu-
pant à circumstantibus omni honore afficiuntur flexis genibus eos salutanti-
bus. Si cui honos more consueto deferretur, nec salutatus rite resalutaret, sano
ob hanc vnicam inciuilitatem multum mali illi paratum erit, quin corpus e-
ius totum tuber atque liuor futurum sit ex plagis. ducunt enim id maxime in
famiae, nec vlllo modo ferendæ, quin nullum aliud dedecus maius homini ac-
cidere posse putant, quam si inultum id abire sinerent. Si quando ab aliis læsi
iniuriam vlcisci statuunt, conuocant amicorum 10. vel 12. congregatique ope-
riuntur aduersarium, qui vbi in casses incidit, pessime illum mulctant verberi-
bus, donec semianimis iaceat, idque adeo per famulos fieri ex dominorum
iussu, non rarum est.

Vti hoc modo aduersarium & honori & fortitudini summæ id sibi ducunt,
quin palam sæpe de tam strenue facto gloriantur. Vbi animus non est aduersa-
rium vita omnino exuere, verberibus duntaxat tergus illi tam probe contun-
dunt, vt salpam nemo friabiliorem ictibus reddiderit. fit contusio ea arundine
femoris crassitiem habente, illi *Bambus* vocant, ex qua contusione patiens vl-
tra octiduum sæpe lecto affixus decumbit, quin contusum seminecem relin-
quunt, vti quotidie vsu venire solet, nec est qui id curet, aut contusum respi-
ciat.

Habent præterea sacculos oblongos arena oppletos, quibus lumbos sæpe
inuicem sibi pertundunt, donec incuruentur elumbes. Si quis alterum in ædi-
bus priuatis conueniat, conuentus autem alicuius autoritatis vir siue domi-
nus sit, at conueniens nisi Soldatus, moris est, vt ædium dominus ad fores de-
scendat, obuiam pileum in manibus gestans magna cum discretionem & reue-
rentia hospitem excepturus, deducensque eum vsque in conclaue suam collo-
quio destinatum, sedile in medium apponit, super quod assideat hospes ante-
quam & ipse accumbat. Hinc causam aduentus sciscitatur, & colloquio habi-
to iterum ad fores eum deducit, pari reuerentia *Besolas Manos*, in comitatu do-
minus ædium subsequitur: quod si ædium dominus dicto more minus vtretur,
aut hospiti sedile aliquod minus apponeret, siue quod non haberet retro
fulcrum

fulcrum cui recumbens inniteretur, sane id ab hospite minus dextre acciperetur, quin omnem lapidem mouebitis, donec iniuriam eam vliscatur.

Matrimonia contrahentes atque nuptias solenniter celebrantes, cuiuscun-
 que demum vel loci vel ordinis fuerint, plane nemine excepto, conueniunt
 proximi consanguinei, & vicini in equis, si qui equos non habuerint proprios,
 ab aliis conducunt eos, suntque pariter omnes splendide amicti, numero 50.
 vel 100. pro qualitate personæ, in cuius gratiam ea pompa instituitur, ordine
 deinde per membra obequitant ad templum vsque, vna cum famulis, qui pi-
 leos latos ipsis contra Solis radios pone obtendant. Consanguinei cum inuita-
 tis priores equitant, pone sponsus medius inter duos paranympnos (*illi compa-
 tres* vocant) inuehitur equo. Sponsus sequitur Sponsa, gestata in medio dua-
 rum pronubarum (vocant eadem *Commatrices* siue *Commeres*) tres eæ in vno
 membro singulæ singulis *Palankyns* gestantur splendidissimo quas famulæ pone
 per pedes more canum venaticorum insequuntur, in templum delatæ, iamq;
 more Romano per sacerdotem consecratæ, eodem quo prius processu domũ
 reducuntur. inter reducendum, vbi nimirum ædes festiuas contigerint, pro-
 spiciunt consanguineæ atque vicinæ mulieres ex fenestris, inclinatę in tapetes
 preciosissimos, præter uctosque novos maritos aqua rosacea aut aliis fragran-
 tissimis destillationibus, item folijs rosarum, confectiõne coriandri, &c. in-
 spargentes. Honoratiores in equis mancipia sua secum habent, suauissime tu-
 bis atque tympanis cantantes. Deduci iam in domum noui sponsi, vteruque
 multa cũ reuerentia, atq; solennitate inuitatis & in equis ante ædes circũue-
 ctis gratias agit, se simul intro recipiens. & magna cum grauitate in superius cõ-
 clauē conscendens in fenestras vna cum mulieribus pronubis confidit, quo fa-
 cto hospites inuitati in equis, singuli & ordine in gyrum equos flectunt, in gra-
 tiam & spectaculum Sponsorum, *Comperos* siue paranympni feruntur primi,
 eos reliqui sequuntur ordine, obequitantque ita in gyrum viceplerunque
 tertia, tubis simul continuo personantibus; quotquot enim paulosunt in re-
 lautiore, illi alunt sibi peculiare tubicines. Hoc equorũ cursu finito, singuli ad
 fenestrã ex qua sponsi p̄spectant, honorẽ illis deferẽtes obequitãt, exceptis pa-
 ranymphis, qui ad sponsos cõscendentes vota faciunt connubiiq; fœdera pre-
 cantur fausta. Hinc offerunt sponsis confectiõnes, panesq; martios, quib. libatis
 aquæ haustum addunt; tandem peractis quibusdam ceremoniis solennibus,
 discedunt & ipsi paranympni. nec remanent nisi tres quatuorue proximiores,
 quibus prandium modicum sed valde opiparum, licet vili admodum sumptu
 paratum apponitur, *neg. diu ducunt cõuiuium, sed sp̄sum sponsamq. correptos in thorum
 genialem protrudunt ocys sine vltiore vel sumptu vel prafatione*, qui finis est Nuptia-
 rum, teste Hymineo. Quin accidit sæpius, vt horis duabus ante solis occasum,
 prius grabatum genialem repetant, nec enim moram tam patienter ferre pos-
 sunt, atque in nostris regionibus desponsati. Puerperia pari cum solennitate
 in equis ad templa deducunt. Susceptor postremus inuehitur equo solus, nul-
 lo à latere comitante, sequuntur eum famuli duo pedites, alter porrat patinam
 argenteam deauratam, plenam panibus albis friabilibus, non absimilibus Lu-
 fitanicis, quos *Rosquillos* vocant, in medio patinæ stat candela cerea deaurata &
 ipsa, & monetis quibusdam aureis argenteisque appensis ornata circumqua-
 que, Sacerdoti puerum baptizanti offerenda: alter Salinum argenteum
 deauratum iustæ altitudinis vna manu fert, manuque altera gutturnium ex
 eodem metallo sustinet, pendent vtrique ex collo mantilia, multa arte elabo-
 rata. Pueros sequuntur lecticæ duæ, illis *Palankyns* dictæ, in vna vehitur Susce-
 patrix, siue *Commeres*, in altera obstetrix cum infante circumdata veste precio-
 sissima illi ministerio peculiariter destinata. finito baptisate infans eodem

Nuptiaz.

Pompa nuptia-
lis.

Rosa sparsa.

Conuiuium
nuptialeConcubitus
festinus.

Puerperia.

quo prius processu domum reducitur; reuersi domum in equis similiter in orbem certatim feruntur ante fenestras puerperij, in quibus *Comeres* spectatum assidet, insistantur tubæ & reliqua musicalia instrumenta, pari modo quo in nuptiarum celebratione fiebat. Atque ex nuptiarum ceremoniâ, quas supra explicauimus, obseruantur à patribus familiâs. Iuuenes siue *Soldati* sponsi per ætatem in nauibus cum æqualibus pompam instituunt, vehunturque per fluminis alueum donec ad locum destinatum appellant, ubi urbem ingressi, omnes pompose per publicum incedunt, vtentes grauitate sua, stipati seruis partim mancipiis suis, partim conductitiis præferentibus pileos aduersus pluias: etenim *Indorum* aliqui ministeria eiusmodi conducti precio obire solent, accipiunt in diem 25. *Bassarucos*, qui nostris 12. nummos aut batzionem faciunt, conducuntur ab iis qui vel famulis carent, vel iis ad eiusmodi seruitia vti nolunt. Moris est vt 10. siue 12. *Soldati* communibus sumptibus simul rem familiarem instituunt, conducto vno atque altero slauo, qui seruilia officia curret, industria lauet, vestes purget. singuli singulos lectulos habent, vescuntur oriza, simplice aqua & modico sale decocta, item paucis salitis piscibus & ole-
 ribus facile parabilibus, panem non habent, bibunt puram aquam.

Nuptiæ Soldatorum.

victus.

vestes.

In Indis sedent.

Beneficia nobiliam.

Lascinia mulierum.

Mercatores ex Soldatis.

Vestium hæc ratio est: quotquot simul viuunt in vna domo non nisi vnam aut duas vestes sericas habent, si ex conuictoribus vnus in publicum procedit, tum reliqui domi se continent: domi autem vestibus non vtuntur, vt pote in nudis indutiis & femoralibus linteis tantum domi sedentes promiscue, heri cum seruis, quod ob solis æstum fit, adhæc si vel vicies in die domum egressi fuerint, opus est vt eaque vice vestes resumant, iterumque reuersi deponant. Habent interdum secum aliquem Capitaneum aut nobilem aliquem, qui pecuniam ipsis largiatur, qua vestes in ætatem ad expeditionem parent, atque vt eos sibi ita deuinciat, paratosque reddat, siue quando vel noctu vel interdum ope ipsorum in aduersariis vlciscendis vti velit. Quicumque enim plures *soldatos* aut amicos in India habuerit, is præ reliquis in existimatione est. atque hic est modus atque compendium, quo pariter omnes honeste viuere possunt, ita vt nec inter summum, nec infimum vlla differentia animaduertatur. plurimi *Soldatorum* victitant sumptibus, quos à reliquorum Lusitanorum vxoratorum, Mesticorum item, & *Indorum* Christianorum vxoribus accipiunt, eæ enim amplas largitiones in eos profundunt, eo fine vt libidinibus exaturata pfruantur, qua in arte mille modos callêt. Habent alij patronos qui illorum opera vtuntur in negociando, mercibusq; hinc inde inuehendis distrahendisque, dicuntur tales *Catyris*, nec in expeditionem abeunt, aut alia officia regia tractant, ad quæ nullus cogitur, tamen si nomen eius in Lusitania cum reliquis consignatum sit: fruuntur & illi ipsi nomine *Soldati* communi cum reliquis, donec extra coniugium fuerint. Hodie plures ex *Soldatis* animum ad mercaturam, quam ad regia officia applicant, siquidem Præfecti & Nobiles paulatim remiserunt à beneficiis antehac in *Soldatos* more collatis. adhæc præcipue *Soldatorum* intentio hodie eo spectat, vt rem sibi comparêt, vnde in ocio & voluptatibus vitam deinceps quiete degere possint; proinde si ea commoditate vti possunt, præferunt negociationem, & vitam vxoritam, nec enim stipendia militibus debite soluuntur, & si quando decem aut viginti, ob præstita seruitia literas commendatitias consecuti sunt, illis non concessum fuit in Lusitaniam redire cum donariis necessariis, sine quibus minus accepti futuri sunt. adhæc si qui propter præstitorum officiorum recompensationem meruerunt esse inter *Expectantes*, ij tam sero in ordine successerunt, vt sæpe complures interea prius vita quam officio fungerentur; alij vero ob itineris nimiam longinquitatem & pericula mari suscipienda malunt in India primam
 quam-

quamque conditionem acceptare, quam denuo de vita periclitari. Atque eadem hæ causæ sunt quod nec bellicus apparatus ea qua debet expeditione conficitur, nec navigationes porro nouis terris inueniendis suscipiuntur, uti factum fuit à principio, tum enim gloriam & nomen posteris celebrandum prius habebant ipsis mundi opibus. at hodie non nisi prædæ & rapto inhiant, tam reliqui officciati atque ipse vicerex, quam milites gregarij, quo in numero Ecclesiastici vel præcipui sunt, qui salutem subditorum, prouinciarum, aut regis officia curret nemo est: suum quisque lucrum quærit, subducta ratione se ultra triennium in officio non fore, vnde ingenue profitentur, se non in animo habere, ut ea in statum meliorem velint redigere, quæ ab antecessoribus suis neglecta sint: posteris ea relinquenda: traditam sibi à rege administrationem eam in recompensam præstitorum, non præstandorum officiorum, neque ut commodum prouinciæ quærant: atque hæc est causa, cur aliæ nouæ terræ hodie non inuestigentur, quin inuentæ etiam amittantur paulatim. sane vix sufficiunt defendendis terris, ante annos cõplures inuentis & vi occupatis, tum oræ maritimæ securandæ, vnde multi negociantium bona sua intra annum temporis spacium propter infestum mare atque præfectorum oscitantiam amiserunt, quin ea rerum facies est, ut indies peiora metuantur, quod quilibet paulo attentius obseruans facile deprehendit. Atque hæc sufficiant de moribus & ceremoniis Lusitanorum in India: item de expeditione maris suscepta. neque enim terra patet, propter diuersas nationes & reges interpositos, mutuisque dissidiis continuo digladiantes; quorum alij sunt à partibus Lusitanorum, alij illis aduersantur. Nec enim Lusitani in India quicquam possident, præter loca quædam maritima, item ciuitates, munitiones & portus secus littoris ductum excitatos, in ipsa continente plane nihil habent proprium, uti in descriptione littoris ordine singulatim indicatum fuit. Mores & habitus nunc enumerati patebunt postea in tabulis; ut & nauium structuræ, quibus in expeditionibus vtantur tam Lusitani quam Malabari. nec enim alias nauium aut celocium formas habent: sunt ea nauigia leuissima, damno dando apprime accommoda, velis remisque apta, & mercatoribus valde idonea atque expedita.

Causæ cur porro alia terre non inueniuntur.

Priuatū commodum.

Terræ amittuntur.

NOTA.
Lusitani in continente India nihil possident.

CAPVT XXXIII.

ARGVMENTVM.

De moribus Vxorū Lusitanorum, Mesticorumque in India.

Xores Lusitanorum & Mesticorum in India ut & Christianorum recens baptizatorum, raro in publico comparent, domi sedent ut plurimum inclusæ, raro egrediuntur, nec nisi sacrum audituræ, vel se inuicem salutaturæ, quod & ipsum rarissimum est, & tum quidem obuclatæ in lecticis *palankyns* feruntur, ut à nemine conspiciantur. ad sacrum aut mutuos congressus accinctæ induuntur margaritis & vestibus preciosissimis, armillis aureis *Manillas* ipsorum lingua vocatis. pendentes ex auribus series integræ clenodiorum; vestes sunt ex serico vndulato, ex serico villosa, & *Brocaeto*. nec enim vilior tela est quam sericum simplex. Domi communiter nudo capite sunt, nec nisi inducio ex tela lintea, illis *Bain* vocata,

Vestitus mu-
liebris.

desuperque ad umbilicum protensa amicti, ea tam subtilis est & pura ut cutis subterluceat: ab umbilico ad genua aliam telam pictam ter quaterue complicatam lumbisque circumdatam habent: quæ sane tegmina elaboratissima sunt ab omni genere colorum atque emblematum, reliquæ corporis partes plane nudæ relinquuntur, tibiæ nudæ, pedes nudi soleis tamen induti, quales & viri domi incedunt. atque hic habitus communis est domi tam pueris quam senibus, diuitibus & pauperibus, nemine excepto, siquidem raro egrediuntur, nec nisi obuclatæ & in lecticis, negocia foris curanda exequentur mancipia.

Poculum Indi-
cum.

Mulieres pane non vescuntur, aut admodum raro, ut nec serui nec ancillæ, nõ propter annonæ caritatem, abundat enim siligo, sed quod ad orizam adeo assuefacti sint ut alium cibum non expectant, decoquunt orizam ex aqua & comedendo eam addunt piscis saliti genus, aut fructum salsum, *Mangas* illis dictum, siue etiam alium cibum ex piscibus aut carnibus præparatum, quibus appositis iusculum infundunt, cibumque tandem digitis capiunt, nec enim ibi ullus est usus cochleariorum, quin si viderent cochleari utentem, haberent

Novitij Lusitani delati.

eum ludibrio. bibentes utuntur poculo ex nigra terra factò perpulchre, simili eo vasculi genere quo nostri utuntur floribus ornatus gratia reponendis. in collo eius interstitium multis foraminibus peruium est, nomen huic vrceolo est, *Gorgoleta*, bibitori subleuant illud ita ut ori non admotum desuper aquam in os apertum defluentem gargarizantemque sine ullius guttæ profusione infundant, nolunt enim ut cuiusvis ori admotum sit, in eo munditiam spectantes. Novitij qui ex Lusitania primum adveniunt, si hoc bibendi ritu insueti adhuc utuntur, perfundunt plærunque vicinas ori partes, ob id delusi vocantur *Reynol*, qua appellatione novitiis rudioribus ex Lusitania recens aduectis illudunt, ut qui fastui & Lusitanorum inflatis moribus uti nõdum didicerint, iidem etiam primitus incedentes per vrbes à vulgo subannantur, donec paulatim assuescant uti grauitate; at nec opus habent longa disciplina ad id, vix enim dici potest quam dociles sint.

Zelotypia.

Viri adeo suspiciosi sunt in vxores suas, ut virum omnino nullum in ædes eas admittant. quæ cum vxoribus inhabitant, tametsi fuerint inuicem coniunctissimi, nulli enim copiam faciunt vxores aut filias contemplandi. Quod si compater quispiam, aut maritus cum vxore visitandi gratiã adesset, simulque ad spectacula publica aut aliam solennitatem adire velint delectationis gratia, tum totis seruatorum atque ancillarum gregibus protectæ stipantur, quorum ministerio utuntur. Si quis fores pulsans herum quærit, tum mulierculæ atque filiæ domesticæ statim se proripiunt, dominus adium solus remanens fores pulsanti responsum edit. ad hæc neminem virilis sexus qui annum decimum quintum attigerit, secum in ædibus, vbi fœminæ simul fuerint habitare patiuntur, tametsi ipsi filij heriles fuerint: illis non procul inde peculiare ædes traduntur, in quibus separati à mulierculis habitent, nec villo modo ad mulieres accedere illis conceditur, cibaria per famulos parentes illis mittunt. Contigit ut fratrum liberi rem cum vxore patruï habuerint, & frater cū fratris vxore concubuerit, quin imo frater cum sorore, quales ipse noui aliquot, qui in factò deprehensi ambo à marito perempti sunt. Incredibile dictu

Masculus 15.
annorum non
erit in ædibus
matris.

Incredibilis la-
sciuia.

est quam lasciuæ & luxuriôsæ sint mulieres, raro inuenias, quæ præter maritum nõ alios duos alit adolefcentulos cõcubinos: norunt mille artes, quibus noctu diuque clam per famulas & lenas eos admittant, per tecta domorum, per muros, per inuia, licet à maritis omni cura custodiantur: *Habent præterea herbam*

Dutroa infatuat.

quandam Dutroa vocatam, cuius seminis succum expressum viris propinat in cibo aut potu, quo sumpto vir insano similis, sopitur, nec intelligit quicquam, ridet perpetuo interdumque obdormit prostratus velut exanimis, qui cum hoc modo infatuatus est, vxor libere cum a-

masio

masio Veneri indulget, viro presente, & rerum omnium ignaro. Delirium hoc durat horis 24 at enim si pedes eius frigida laueris, redit ad sanam mentem, nihil mali suspicans, credit enim se somno oppressum iacuisse.

ANNOTATIO DOCT. PALVDANI.

H Erba Dutroa à quibusdam dicitur Tatula & Datula, Hispani vocant Burlatoram, Arabes Maranam, Persæ & Turcæ Datulam. habetur eius descriptio in tractatibus de re herbaria, si quis receperit seminis eius 3. s. is ad tempus infatuatur, ridens perpetuo.

Requens est illis maritos veneno tollere, nulla alia de causa, quam quod vxores eos fastidiant, norunt venenum quod sumentem prius non enecat, quam hora destinata adsit. præparant illud ut sex annis integris intra corpus absque vlla noxa delitescat, at enim ubi hora destinata aderit, facit illud officium suum antequam abeat semihora. præparât id in annum vnû, in biennium, in triennium, menses, dies, prout ipsis commodum erit, quod & ipse vidi, & ipsis vltatissimum est. Similiter complures etiam vxores à maritis suis tolluntur, deprehensæ videlicet in adulterio, aut sola suspitione maritis insimulata. mariti gulam illis præcidunt, producant deinde tres aut quatuor testes, qui dicant noctu seu die viros peregrinos ad eam itasse, aut quid aliud afferant, quibus auditis absoluitur reus in continente, idque secundum Lusitanorum & Hispaniorum constitutiones. & integrum est illi quam primum aliam ducere, nec tamen hæc legis seueritas vel minimum terrorem mulierculis incutit vt luxuriæ suæ moderentur, licet quotannis infinitus earum numerus pereat: quod adeo vulgare est, atque vsu ita inualuit, vt porro nemini id mirum videatur. Ipsæ mulieres ingenue profitentur mortem ipsis nec honestior, nec optabiliorem contingere posse, quam si tali fato pereant, eo enim modo se VENERI Deæ in sacrificium dari, ob illi strenue militiam functam, aiunt, quo nihil sanctius, nihil matrone præstabilius sit.

Mulieres viros veneno perdunt.

Viri mulieres perimunt.

Mulieres & à natura sunt mūdiciæ studiofissimæ, tam in re familiari, quam in toto corpore: præter enim quod quotidie recentibus linteis induantur, lauantur quoque quotidie per totum corpus, quæ lotio ab aliquibus bis in die fit, vtpote mane, & meridie. Quin quoties aut aluum, aut vesicam, aut renes purgant, toties abluuntur, tametsi per diem & noctem centies id vsu veniat, quæ sane mundities & deliciares eas reddit, & viris suauiores, vt qui se quavis vice in gremium recens lotum infundant. Mulieres laboribus aut raro aut nunquam exercentur. delectantur herbis & flosculis bene spirantibus, suffumigiis cerebro gratis, thure, inunctionibus per totum corpus, & per frontem, adhibitis sandalis & aliis lignis odoratis minutissime tritis, atque in aqua dilutis. totis diebus nihil fere aliud agunt, quam vt folia quædam mastitent illis Betelle vocata, addito calce & fructu arrequa, de quibus suo loco inter fructus & aromata agemus. Arrequa hæc interdum tantæ virtutis est, vt masticantes propemodum inebriet & cespitare faciat, licet aspectu & sapore ligno radiciue non sit absimilis: tres hæc species totos dies ruminant, non secus atque boues pasti, succum deglutunt, reliquum ex ore reiciunt, hinc oris labia ipsis tam rubea tamque nigra redduntur, vt rei ignaris nauseam creent. Lotiones eiusmodi, lauacra, suffumigia,

NOTA.
Sacrificium venereum.

Remedium
pro dentibus
& anima olen-
te.

inunctiones cum Sandalis, habent ab Indis ethnicis, quibus ea ab antiquo in hunc usque diem in usu sunt, affirmant dentes ita roborari, ori mederi, animasque olentes curari. Ea manducandi consuetudo adeo in naturam abiit, ut necessario ea folia secum habeant ubicunque agant. Ancillæ per plateas masti- cantes cursitant, nec enim viuere se posse putant absque ruminatione ista. Fœ- minæ totos dies in fenestris sedent post prætensas telas, viris videlicet foras prægressis, ubi nil nisi *Betelle* suum mandunt, prætereuntes obseruantes, ipsæ vero à prætereuntibus nullo modo videri possunt.

Confortantia
veneream.

Si quis præterit cuius amore inflammantur, aut à quo videri velint, in signū bonæ voluntatis velum remouent, quod sane prætereunti bonum omen futu- ræ amicitia fuerit: sunt enim hæc rudimenta *VENERIS* amicæ, quam si- bi deinceps opera ancillarum magis magisque conciliant, & qua in arte miræ sunt artifices, ut quæ aliud nihil meditentur, nihil aliud somnient, nihil aliud agant. atque ut fortiores sint in *VENEREM*, magisque inflammentur, utun- tur præcipue *Betelle* dicto *Arecca*, & calce, quin noctu ad lectulos id in prom- ptu pro confortatiuo habent. Præter dicta deuorant totos manipulos *Caryo- phyllorum*, *piperis*, *zinziberis*, & quoddam pistum aroma, quod *Cachunde* vo- cant, compositum ex variis aromatibus calidis, nostri vocant *Wassensfuder* / vi- delicet in puluerem grossum redactum: utitur & aliis, in eum duntaxat finem ut plus luxurient, plusque pruriant.

ANNOTATIO DOCT. PALVDANI.

 Achunde illud, quantum ego conicio, componitur ex *Galla moscata* & *liquiritia*. sunt enim pastilli nigri, signati characteribus quibusdam impressis, in princi- pio gustu amara valde, in fine suaves & dulces, corroborant cor & ventriculum, animamque beneolentem faciunt.

Mulieres na-
tant.

Votum no-
cturna pere-
grinationes.

Equè eo contentæ mulierculæ ut pro se talibus remediis utantur, quin viris ipsis insciis tamen mille alia propināt, quo fortiores in nocturna prælia, atque minus in *VENE- REM* segnes sint, mulieribusque plus sufficiant. Delectā- tur balneis aquæ dulcis, innatantque cisternis recreatio- nis gratia, pariter enim omnes promptissime natare pos- sunt. raro inuenias mulierem, quæ flumen dimidij millia- ris latitudine tranando superare non valeat. atque hisce finis esto de mulierū moribus. quæ singula in Iconibus sub finem additis luculenter ob oculos sunt posita; utpote quo habitu maritæ & filia nobiles foras egrediantur, quo viduæ induantur vestitu, quomodo mastigent *Betelle*, quomodo in lecticis deporten- tur, stipatæ ancillis. item quomodo nocturno tempore comitatæ maritis & seruis deuotionis ergo templa adeāt, quod ipsis pro peregrinationibus deu- otionis gratia susceptis in usu est, tunc enim per pedes ambulant, sperantes plus indulgentiarum ex eo merito: at nec per diem obambulare conceditur illis siquidem suspectæ fierent.

Nocturnas hæc peregrinationes summæ libertati & recreationi ducunt, speque illas iam ante præcipiunt vigiles ea vespera, haud secus ac nostri pueri. cum nundinas aut templorum dedicationes inuisuri exultant. Similiter & an- cillas adpictas videbis, quas præ cæteris diligunt, nec alias domum egredi pati- untur,

tiuntur, nisi in hisce nocturnis processionibus, aut cum in summis festiuitatibus heras pone *palankynas* ad templum comitantur, quos dies festos amatoribus solícite denunciant, qui non seruas solum, sed & ipsas heras sæpius è templis abducunt, seu in via intercipiunt, proripientes se in lupanar aliquod, qualia ad placitum in copia habent passim. Vt primum amatori signum datum, vno curriculo aduolat, reque expedita in momento, euanescit. Quod si ancillæ Lusitanum aut virum aliquem album amatorem habeant, in tantum efferruntur, vt omnes alios præ se contempnant, glorianturque de eo apud æquales, defraudantes heros suos quibus possunt modis, vt amatoribus satisfaciant, qui sane reditus Soldatis quibusdam multo commodiores sunt, atque ipsa stipendia regia. Si ancillæ ex hoc concubitu grauidæ liberos gignant, ij heris proprij cedunt, admodum bene ob id contentis, manent enim mancipia donec vixerint.

Astutia amantium.

Si vero pater pueri Lusitanus aut persona libera foret, cum octiduo post natum infantem, puerum coram agnoscere oportet suum, quod si fecerit & exiguam quandam pecuniolæ summam legibus definitam hero ancillæ soluerit, puer libertatem à patre cõgenitam retinet: secus de matre, quæ in seruitute manet. vbi octauus aut decimus dies, legibus definitus transierit, nec cõparet, qui puerum suum agnoscat, puer in heri, cui ancilla seruit, potestate manet, quin herus ex suo arbitrato puerum deinde æstimat, nec à quoquam cogitur ad vendendum.

Liberi seruati ex Lusitanis.

Si non inauditum, at saltem perrarum est patricidium, quo matres infantes recens natos extinguunt, licet eę pauperrimæ vel liberæ vel seruæ fuerint, plurisque faciunt infantem, præsertim si ex viro albo susceptus fuerit, quam thesauros totius mundi, nec patri puerum cedunt, si vel maximum aliquid soluat, excepto si furtim abripiatur.

Seruæ amant prolem.

Educatio liberorum Lusitanorum, Messicorum, cæterorumque Christianorum hæc est: posteaquam nudi in hunc mundum nati fuerint, paulo post per breui indufio aliquo ex humeris vestiuntur, qualiter mulieres *Bain* suum gestant, cæteroquin nudi sunt, donec succreuerint, vt femorale & succinctorium sumant. Liberorum alij à matribus seruis, alij à nutricibus Indianis nutriti educantur.

Educatio liberorum.

CAPVT XXXIV.

ARGVMENTVM.

De Vicerege India, deque regimine eiusdem.

Quous triennio mutantur Vicereges in India, succeditq; alius alij. accidit nonnunquam, vt aliqui diutius in ea dignitate perseuerent, si videlicet ita Lusitanæ regi visum fuerit, sed raro admodum. Vicerex Goæ residet, in metropoli, vbi summum est iudicium per totam eam oram, & vbi classis quotannis ad expeditionem armatur: ibi tribunal, ibi consiliarij, ibi iudices & cancellaria, haud aliter quam in Lusitania dispositi. Vicerex nomine regis Lusitanæ iudicia plenaria potestate exercet: si tamen causam mortose fuerint & actio quædam civilis discernenda sit, ea per modum appellationis in Lusitaniam remitti potest, in criminalibus nulli cõceditur appellatio, nisi titulo Nobilitatis gaudeat, in personas enim

Appellatio.

nas enim Nobiles Vicerex nullam sententiam definitiuam pronunciare audeat, absque speciali regis mandato, captos tamen in Lusitaniam eos mittere potest. Vicerex magnifice viuit, autoritatemque suam splendide defendit, raro in publico conspicitur, nec nisi die Dominica, atque festis sollemnibus, quando tibicines & tympanistas secum habet, qui in tabulatis palatij & ad eius ostia concinunt. Si per viam publicam equitat, non aulicos tantum nobiles omnes, sed vrbs etiam ciues in comitatu habet equitantes, stipant eum satellites circumquaque pedibus incedentes. In Templo sellam habet in summo choro, instratam holoserico clauisque aureis bracteata, sub pedibus tapetes sunt, & duo puluinaria ex serico villoso, præpositum est illi scabellum altius, seu pulpitum cum simili puluinari, cui brachiis innitatur. à latere Nobiles aulici assident, sed extra chorum. Sacellanum suum perpetuo assistentem & pro eo orantem habet. Ad sinistram Viceregis sedet Archiepiscopus in peculiari sella, si videlicet ambo simul in templo præsentés fuerint, astant ministri tanta cū reuerentia, ac si rex ipse coram foret, reuersus inde in palatium suum simili quo prius modo tympanorum, tubarumque concentu excipitur. in palatio astant satellites hastati. in loco vbi iudicia exerceri solent, sunt omnes Vicereges ordine ad parietes depicti, quotquot hætenus in India fuerunt, quibus adduntur successores singulis trienniis. in procesterio exteriori seu pergula, depictæ sunt omnes naues eæ, quæ iam inde ab initio à Lusitanis in Indiam missæ sunt, addita sunt passim nomina & cognomina Capitaneorum.

Annotatæ sunt præterea ibidem naues, quæ in nauigatione perierunt, aut ventorum turbine disiectæ sunt, quibus adduntur cæteræ quæ quotannis deinceps appellunt, memoriæ scilicet, posterorumque gratia. Vicerex hoc pro more habet, vt quisque vltimo anno triennij sui arces & castella passim visiter, quotquot secus litus ad 50. 60. aut 80. milliaria sunt, tam in boream quam in austrum à Goæ latere porrecta, quod fit vt inspiciat administrationem earum, & deinceps de iis rectius disponat, quæ tamen visitatio plærunque per substitutos conficitur. si eam Vicereges in propria persona exequentur, potissima causatum est, vt honorariis ditati inde reuertantur, non vt prouinciæ commodum querant.

Reditus Viceregis sunt amplissimi, omnia enim in ipsorum potestate sunt, liberumque est illis in omnibus dispensare, distribuere, dare & accipere quæ & quanta velint, in iis videlicet prouinciis, quæ regem Portugalliæ agnoscunt suum Dominum, & quarum numerus non est exiguus, siquidem rex omnia in ipsorum potestatem pleno iure tradidit. Hinc tantum sibi thesaurum in pecuniis & gemmis conquirunt, vt dictu vix sit credibile. præter reditus annuos, certum habent salarium, donaria & munera ex omnibus passim locis pene infinita. Fit enim more gentis, vt quotiescunque nouus Vicerex succedit, vicini reges confœderati Legatos suos cum muneribus preciosissimis in gratulationem & fœderis confirmationem ad eum mittant.

Iesuitæ impetrauerant à Lusitaniæ rege, vt munera ea, quæ Viceregi singulis vicibus offerebant, sibi suoque ordini cederent, magna in id cura attentis, ne quid eorum intercideret, quod in ipsorum commodum non verteretur, obtinueruntque ea, donec *Don Luis de Tayde*, siue *Ludouicus de Tayde Comes de Atungia*, qui haud ita pridem vita functus est, Viceregem in India ageret; is negocium retractans, nullo modo ea Iesuitis porro concessit, prætendens regem Lusitaniæ minus dextre informatum fuisse super ea re, munera enim ea ipsi Viceregi non Regiæ maiestati in Portugallia offerri, vnde nec regis fuisse, ea Iesuitis dono tradere, seque porro nullo modo in eo consentire.

Hoc responso Iesuitæ male contenti, Viceregem pro hæretico calumniantur,

Tomba Viceregis in templo.

Effigies Viceregis.

Visitatio castro-
rum lit cum
commodo.

Iesuitæ dona-
ria Viceregis
intercipiant.

antur, atque ab eo tempore Vicerex & eius posterum sibi ea reseruant.

Terminus elapsus regiminis Viceregis tum adest, quando alius in *Bardes*, aut alium portum appellit. Ut primum nouus in portu adest, mittit Procuratorem suum cum plenaria potestate, qui nomine heri sui possessionem in India regimine accipiat: quo facto Palatium adeo vacuum redditur, ut nec scabellum aut sella in eo remaneat, neque obolus vnicus in thesauro supersit, vnde non iam palatij regij, sed ædium desertarum spoliatarumque formam refert: successor sibi de noua supellectile, deque alio thesauro corradendo prospicit. Vicerex decedens nauem in qua successor eius aduectus fuit, Lusitaniam repetit.

Vicerex à se suis caluniam Heretici incurrit.

Vicereges in successione mutuo sibi nihil commodi præstant.

Cum itaque regiminis duratio tam breui temporis spacio includatur, quæ non nisi in recompensam præstitorum seruitiorum cuiquam contingit, non ut meritum aliquod deinceps habeat, hinc fit ut nemo publicam prouinciarum salutem respiciat, neque regis commodum spectet, sed suum quisque commodum priuatum, quod rationis est, potius quæritet, vnde in prouerbiū abiit, *nullam ex viceregis esse meliorem frugem sperandam, quæ in commodum prouinciarum cedat, donec administratio non sit diuturnior triennali*: palam enim enunciant, quin ipsa experientia testis est, primi anni reditus vix inuestiendo Viceregi, item ad mores gentis perdiscendos aliosque sumptus faciendos sufficere: leucundi anni reditus pro nouo thesauro reponendo esse ad priuatum commodum, cuius gratia Vicerex in Indiam præcipue venit promouendum. Reditus tertij anni conferri in apparatus defensionis, ne à successore improviso adortus obruatur, atque ut bona conquisita paulatim ad discessum suum disponat, in Lusitaniam deportanda. Eadem ratio est reliquorum Capitaneorum in munitionibus, cæterorumque officiorum per Indiam. Vnde cuius notum esse potest, officia regia, atque subditorum salutem non magni pendere, quo nomine non iniuste grauitateque conqueruntur subditi, & Lusitani vxorati atque reliqui per Indiam Christiani. Verum quid attinet multum de iis conqueri? abest rex ipse haud æquo interuallo, qui nec suorum gemitus exaudire potest, nec aliter edocetur, quam quod omnia optima fide fiant, tam quæ ipsius officia, quam quæ salutem subditorum concernant. quæ sane faciunt, ut ægre sperandum sit, statum Indiae in melius mutatum iri.

Alternatio viceregerum officit prouinciis.

Dispensatio trium annorum viceregis.

Querela de vicerege & officiatis.

C A P V T XXXV.

A R G V M E N T V M.

De Ethnicis Indis cæterisque peregrinis, in vrbe Goa habitantibus.

Habitant tum in vrbe tum in Insula Goa Æthiopes pariter & Ethnici complures, superstitioni Mahumetanæ dediti, item Iudæi atque aliæ nationes exteræ ex India, atque vicinia distinctæ tum moribus, tum religionibus. Nigritæ Alcoranum sequuntur, Iudæi Moysen. Habitant simul multi Persæ, Arabes, Abyssini, Christiani, Nigritæ, Goam urbem incolunt Armenij complures Christi fidem amplexantes, eandemque frequentant nationes quotidie variæ mercibus hinc inde distrahendis disticti; præsertim *Persæ, Arabes, Benianes ex Cabaia, Gussarates, Decanyns &c.*

Goa & nationibus & religionibus libera est.

M

Nigritæ

Funera in cinerem rediguntur.

Vacca & boves sacrosancti.

Pagodes Idolum.

Sponsa per Pagoden deservitur, in sponsi honorem.

Mane visum per diem adoratur, si vel porcus sit.

Iagos religiosi.

Magi & gesticulatores.

Venefici.

Nigritæ cibus quibuscunque (præter carnē suillā,) vescuntur, mortui iisdem ritibus in sepultura, quibus Iudæi vtuntur, Ethnici vero quales sunt *Decamys, Gussarates & Canaras*, reliquique Indi mortui in cinerem rediguntur, defodientes cinerem simul aliquot ex vxoribus & seruis defunctorum nobilium seu Brachmanorum, viuos defodiunt. quod idem ditiorum quorundam mercatorum vxores imitantur. Sunt qui cibus omnis generis vescantur excepta carne bubula & vaccina, eam sacrosanctam habent. Sunt alij qui ab omnibus abstinent, quæcunque vita & sanguine fuerunt prædita, tales sunt *Gussarates, Benianesque ex Cambaia*, viuentes legibus Pythagoræ.

Maxima pars Solem & Lunam adorant, credunt tamen pariter omnes in vnum DEVM creatorem & moderatorem vniuersi, credunt & post hanc vitam, æternam, in qua vnus quisque prout bona vel mala operatus est, mercedem accepturus sit. Colunt nihilominus idola *Pagodes* forma tam detestabili, vt fœdior nulla per somnum apparere possit, sacrificantes illis quotidie, perhibent enim fuisse homines sanctos in vita, dum inter ipsos viuerent, commemorant varia simul prodigia, dictu & auditu mirabilia. quin habent ea pro aduocatis suis & mediatoribus inter DEVM & homines. Et non raro eadem consulunt, tanquam oracula, quando responsa expressa ab iis accipiunt, dæmone id agente: nouerunt enim Dæmonia & ipsi familiariter, veneranturque eadem quotidie quibus possent sacrificiis, in eum finem vt ipsis amicis vtantur, neue ipsa damnum dent.

Moris est apud eosdem, si filias sponfas habuerint, atque in honorem Sponsi *Pagodem* aliquo singulari cultu placare demerique voluerint, vt sponsam magnam cum porcupa & cum instrumentis musicalibus omnis generis personantibus ritu ipsis usitato ad idolum *Pagodem* cui penis est ex ebore, deducant, tum qui proximi sunt sponsam imponunt eburneo illi priapo, vique hymen illi percurrunt adeo, vt *Pagodes* idolum conspersum inde sanguine virginitatem illam hactenus testetur, & perfectis quibusdam aliis ceremoniis sponsam domum reducant, tradentes eam sponso, exultanti ob id & maximo sibi honori ducenti, quod eo beneficio à *Pagode* sit affectus, vnde porro ipse laborioso hoc onere & graui molestia subleuatus sit.

Est & hic mos ab ipsis receptus, vt quod mane domum egressi primum obuium habuerint, adorent, toto eo die venerentur, sit sane quaecunque demum sit, vel porcus &c. Si accidat vt mane domum egressi corniculam primum conspiciant, sane ea tota die domi se continebunt, nec in publicum prodibunt, si vel rem preciosissimam ferrent acceptam. volant autem corniculæ gregatim per Indiam, quarum volatum ipsi inauspicatum putant, & ob id diem quoque infustum. Nouam Lunam adorant, quam si recens conspexerint procidunt in terram, deueneranturque eam summa cum deuotione & reuerentia. Sunt apud ipsos religiosi *Iagos* dicti, Carthusianis atque Eremitis nostris non absimiles, eos ob sanctitatem plurimum colunt, viuunt enim illi vitam austeram, astricti regulis sui ordinis ieiunant, abstinent, vulgoque persuadent ad libitum, nescio quæ somnia fingentes, quæue deliria somniantes.

Habent artis magicæ peritos, qui præstigiis suis homines fascinant, illi passim totam Indiam peruagantur, adducentes secum serpentes viuos omnis generis, quos imprecationibus ita fascinant, vt se in paruis capsulis quieti contineant quod si spectaculum aliquod edere volunt, depromptos serpentes atque in medio saltantes salientesque apponunt, possunt illi serpentes ad harmonicos numeros quoscunque editos se saltando componere, præstigiatoribus hortantibus eosque nunc per collum, nunc per brachia nudosque pedes mittentes, quin oscula illis figunt, & nescio quas alias ineptias exercent, dummodo homines argento emungant. Venena sciunt artificiose miscere, alterque alterum

alterum leuissima de causa iis tollit. Casas humiles stramine testas incolunt, foribus angustis, fenestris nullis, ita ut in genibus subnixos adrepere necesse sit ingredientibus. Supellex est stragulum stramineum in pavementum extensum, super quod cubant loco lectuli seu puluinaris. Mensæ, mensalia, mantilia, strophioaque ex foliis ficuum Indicarum constant, neque folia ea dictæ solum supellectili inseruiunt, sed & lancibus seu patinis parandis, in quibus edulia apponi solent, apta sunt, quin & eorum usus est in tabernis pharmacopolarum & mercatorum pro thecis piperi & scombris aliisque aromatibus & mercibus inuoluendis. sciunt ea tam solide compingere, ut butyro, oleo, cæterisque liquidis infundendis valeant.

Folia ficus Indica in variam supellectilem.

Vtuntur fictilibus, in quibus cibos præparant, aut orizam decoquunt: in area ædium fouea est, in qua orizam pistillo ligneo contundunt: siquidem orizam in siliquis sibi comparant, uti in campis prouenit, ex mera simplicitate. Sunt qui post ædes suas orizam serant, in tanta copia, ut rei familiari sufficiat. Bibentes habent lagenam ex cupro cum rostrato canali ex quo aqua desuper in os defluat vase illibato. Ædes ut plurimum fimo bubulo inungunt, id enim pulices necare dicuntur, per cutem mundissimi sunt, siquidem quotidie toto corpore lauantur, quin quoties naturæ opus reddunt ex aluo aut vesica, abluuntur protinus, tam viri quam fœminæ, si lauantur humi incubant ritu Nigritarum atque Turcorum. Læua se abluunt, dextram illibatam seruantes, ut qui ea in cibo sumendo vtantur, cochlearia enim illis in usu non sunt, secus scilicet quam Iudæi Verpi. Legem suam obseruant rigidissime, domum enim nunquam egrediuntur, nisi prius fuis de more precibus. Rure ambulantes passim in speluncis, montibus & scopulis obuia habent idola sua Pagodes forma detestabili ex lapide inciso posita, additæ sunt fornaces & receptacula aquæ, in quibus prætereuntes pedes abluunt, quo facto, ad idolum accedentes supplices illi fiunt, nec desunt qui illi fructus, orizam, gallinas, oua &c. deuotionis ergo offerant. prout magis deuoti fuerint: oblata deinde Bra-chmanes clam cum familia deuorant, persuadentes plebecule stupidæ, Pagodes ea famelicos deglutuisse.

Fimus vaccinus pulices necat.

Superstitio Ethnica.

Sacrifici sacrificia deuorant.

Si quæ per mare nauigatione instituunt, quin dena integrâ ante tubas & tympana tanto fremitu per publicum insonant, ut alter alterum exaudire non queat, duratque hic furor dies pariter noctesque. nauis cursui parata circumquaque vexillis inditis volat, quo se Pagodem suum demereri atque iter auspiciatum ab eo expetere aiunt, similiter fit cum nauis reuersa fuerit per quindenam integram, idque in gratiarum actionem. Pari solennitate vtuntur in aliis festiuitatibus, utpote cum nuptias, puerperia, siue alia anniuersaria, puta sementem & messem celebrant.

Indi Pythagorici, qui urbem Goam incolunt prædiuites & spectabiles sunt negociatores, negociationes amplissimas exercentes. Habent Indi mercatores peculiarem vicum in Goa, vbi tabernis apertis commercia sua exercent, in eo præter Indos nemini negociari conceditur, exponitur ibi sericum, Sattynum, Damascenum, pocula porcellina ex China, & eiusmodi alia ex Lusitania aduecta, siquidem per propolas seu maculatores suos merces quasunque inde allatas studiose conquirunt ex asse, quas vnciatim distrahunt, in id velut à natura facti, ut negociari ipsis sit congenitum. In eodem vico alij quoque telâ linteam vendunt, item indusia vestesque confectas ad placitum ementiû tam flauorum, quam liberorum: sunt ibidem dulciaria & quæcunque gulæ inseruiunt abunde.

Tabernæ Indorum instructissimæ.

Est alius vicus habitatus & ipse ab Ethnicis vendentibus succinctoria muliebria & eiusdem generis alia, item innumera pannorum genera, *Cotonias* vocant,

non multum differentia à *Canifas*, carbasis & saccis conficiendis commoda. Est item vicus, vbi *Benianes* ex *Cambaia* suæ terræ merces exponunt, item gemmas, siquidem omnium optimas margaritas habent, gemmasque dexterrime poliunt. Sunt alij vici solis ethnicis habitati opera lignea vendentibus, vtpote spondas, fellas &c. cera Indica pulchre perfusas, ceram enim eam omnis generis coloribus tingere norunt. Auri argentique fabri peculiarem & ipsi habent vicum, ij meri sunt Ethnici præparantes opera & pulchritudine & diuersitate spectatissima. Reliqui opifices vtpote fabri lignarij, fabri æris rubri seu cupri &c. quisque suos vicos habitat, suntque Ethnici omnes.

Aurifabri.

Affatim negociantes.

Ad sunt ibidem negociantes ex asse, in frumento, oriza, reliquisque mercibus Indicis, lignis item preciosis &c. Sunt qui regis prouincias & redditus pro certa summa annuatim pendenda conducant. adeo vt nihil sit vnde quæritus speretur, cuius ipsi non habeant summam peritiam.

Maculatoros.

Propolarum siue Maculatorum, qui cōducti ab aliis mediatores sunt inter ementes & vendentes, numerus infinitus adest, sunt ad vnum omnes ethnici foro vti apprime edocti.

Præter tabernas dictas ethnicorū, sunt illis & aliæ in quibus aromata & condita vendūt vnciatim, quales apud nos sunt herbularij & pharmacopolæ, prostant in illis quæ homini in mentem venire possint de eo genere minus tamen selecta, quod negligentius ea curent. Istiusmodi mercatores plerique sunt Brachmanes, id est, idolorum sacerdotes, tabernas passim per totam urbem angulares habent, incisas in domorum muros, prætereuntibus oportunissimas.

Tonfores & chirurgi ethnici.

Ad sunt ibi chirurgi & barbitionfores frequentes passim in publicis plateis obuij, ministeria sua offerentes, ij tabernas vel officinas non habent, requisiti in ædes ciuium veniunt, vbi vili mercede, capillos, manuum item & pedum vngues præcidunt, purgantque aures & dentes, & fricant crura corpusque studiosissime, offerentes obsequia sua tanta cum instantia, vt ægre repelli possint. In summa, pro exigua pecuniola præstant quæcunque voles, quin à Lusitanis verbera non raro insuper reportare coguntur, taciti & patientissimi.

Medici Indi.

Sunt in Goa Medici complures Ethnici, qui plærunque autoritatis gratia se pileis suis cōtra solis æstum defendunt per publicum incedentes more Lusitanorum, quod ceteris ethnicis non in vñu est, præterquam cum Legatione funguntur. Medici dicti ethnici non reliquos tantum ethnicos curant, sed & Lusitanos, quin viceregem & ipsum Archiepiscopum. Monachi reliquique pontificij plus in hisce fidunt, quam in suis Lusitanis, vnde lucrū amplissimum faciunt, & in maxima autoritate sunt.

Baptizati Christiani viuentes more ethnico.

Rustici quique in insula Goa extra urbem, & reliquis locis vicinis degunt, vt plurimam sunt ethnici baptizati, siue noui Christiani, nec tamen multum à reliquis ethnicis differunt, siquidem à superstitionibus suis ægre reuelluntur, indulgetur ipsis in eo partim propter vicinos, vt & isti alliciantur, partim quod ægre aliter persuadendi sunt.

Mensulariorum vius.

In omnibus fere vicorum angulis mensularij sedent, quos *Xaraffos* vocant, & ipsi Indi baptizati, quibus vix expeditiores in rationibus & cognoscendis monetis reperias, nec illis absentibus vlla pecuniæ summa alteri numerari potest, siquidem multa adulterina miscetur, quam minus exercitato impossibile est à proba discernere, ita vt non in aliqua fallaris, ob id necesse est adhibere *Xaraffos*, qui vel oculis semiclausis eam deprehendunt.

Singule tribus, singule familiarie.

Lege cautum est apud Indos gentiles, ne quis eam artem mechanicam quam didicit, vitæ genus immutando, deserat, & aliam tractet, sed necesse habent, vt quisque eam exerceat, quam à parentibus hæreditario accepit: matrimonia item non nisi inter eiusdem tribus homines contrahuntur, vnde velut peculiare

liares familias & generationes deducunt, eius autem legis tam stricta est obseruatio, vt tribus inter se expresse differant, velutque diuersæ nationes discrepent, quin mutuo requisiti ita se interrogant, dic age cuius es generationis: esne ex familia aurifabrorum, barbitonorum, chirurgorum, negociantium, mercatorum, piscatorum &c? Filia dotem nullam accipiunt præter gemmas quasdam & sumptus in Nuptias faciendos. Filij heredes sunt ex asse. atq; hæc sufficiant de Indis gentilibus Goam & vicinas illi partes habitantibus.

CAPVT XXXVI.

ARGVMENTVM.

De Anni ratione, & quatuor temporibus Cardinalibus, item de morbis & affectionibus corporum in India.

Hæc est anni ratio in India: incipit hyems sub finē Aprilis, in ea parte, videlicet qua littus Indiæ in Cābaia porrigitur vsq; ad *Capo de Comeryn*: cum ingruit spirant fauonij ex mari versus littus flantes, initiū eius sunt tonitrua, fulgura, quæ pluuiæ continuæ insequuntur durantes indefinenter vsq; in Septembrem, atque ex eo denominata ex hyems, quod videlicet pluuiæ sint perpetuæ, nec per id tempus mare sit nauigationibus amicū: interim ratione caloris & sementis ipsa æstas est. siquidem ea anni pars quæ æstas propter siccitatem & cœli serenitatē dicitur, multo salubrior & frigidior est, tum enim plærunq; spirant subsolanus vulturnusq; siue Eurus, & noctes sunt satis gelidæ, neque tum sementis magnopere fit, præter ea legumina quæ toto anno seri solent. ingruente hyeme quisque penu instruit necessariis, & reliqua pro hyeme comparat, non secus ac in nauibus fieri solet, si qua nauigatio in menses quinque vel septem instituitur.

Tum quoque naues ex alto mari in alueum ad urbem descendunt, colliguntur carbasa, deponuntur mali funibus velisq; ademptis, ne putrescant ex pluuiarum continuatione, quæ tanta est per totam hyemem, vt non raro ædificia ex ea resoluta corruant. Quam primum incipit hyems deuoluuntur ad ostia aluei ingentes arenæ cumuli, obstruentes ea, ne vllibi pateant vel nauibus vel scaphis, vnde tantus maris fremitus existit ad totum littoris eius tractū, vt mutuo ibi colloquentes se non exaudiant. Ipse præterea alueus in sulam circūquaque ambiens ob torrentes de montibus descēdentes ex imbribus dulcescit rubescitq; plane. in æstate omnia contrario se modo habent, vt qua pura sit aqua marina salsa, non secus ac in ipso mari. Finita hyeme in septembri diffluunt arenæ cumuli ad eo vt non nauigiis solum & scaphis, sed & nauibus onerariis Lusitanorum, vehentibus septies octiesue centena sæpe millia doliorum, totus pateat aditus, nec bolidis iactu opus sit, mare enim profundum satis nec vlla ex parte periculosum est. Per hyemem sane omnia sunt tristissima, nec enim alia exercitia habent, præterquam quod domi in indusiis & femoralibus lintheis sedeant, raro vicinorum familiaritate vtentes, quod si fiat terunt tempus ludicris & aliis ineptiis, nec enim tum per urbem negociationes exercentur.

Hyems.

Pluuiæ faciunt hyemem.

Arenæ alueum per hyemem obstruit.

Aqua hyeme dulcis, æstate salta.

Domi per hyemem sedent propter ætatem.

Recreatio mulierum in villis.

Lusitanorum Mesticorumq; vxores maxime per hyemem delectantur in

pluuiâ cum maritis & ancillis ad villas expaciari assumpto cibo & potu, quo genio indulgere valeant. Habent in villis passim cisternas siue piscinas lapide pulchre formato incisas. vbi ergo mulieres in villis aderint, certatim eas innant, ludumque in vndis more piscium; atque hoc ipso tempore fructus plures & meliores haberi possunt, quam alias, qua de re supra meminimus.

Æstas.

Nauæ in mare descendunt.

Incipit æstas in Septembri, duratque ad finem vsque Aprilis, per eam cœlum est serenum totum sine omni nubecula, aut saltem rarissima, tũ armantur naues, mittuntur in diuersas oras, armatur & regia classis in protectionem oræ maritimæ, & saluum deductum negociantium nauibus præstandum, tum redeunt venti orientales, ex continente in mare flantes vnde *terrenos* dicuntur. Sunt autem suaues & refrigerantes admodum, in principio tamen propter aëris mutationem minus salubres, & causæ sæpe grauissimorum morborum, simul cum aëris mutatione illic incidentium.

Spirant ij venti per æstatem continenter, incipientes circa mediam noctem flantesq; vsq; ad meridiem, nunquam tamen ultra decem milliaria in mare feruntur tempore deinde pomeridiano, ad mediam vsq; noctem spirant venti occidentales, ex mari in continentem flantes, eos dicunt *Virafon*. obseruant hi venti tempus ordinarium tam præcise, ac si eos in manibus inclusos habeas, & inde aër temperatissimus fit, absque quo solis æstus foret plane intolerabilis.

Æstas & hyems eodem tempore.

Quis vero non miretur, quod cum hyems fuerit ad littus porrectum à *Dio* ad caput *Comerinum*, tum ad oppositũ latus à *Capite Comerino* ad littus *Choromandel* vsque æstas sit; nec obstat quod vtrunque latus sub eadem poli eleuatione positum sit: neque distantia inter vtrunque littus dimensione per terram facta, excedat milliaria septuaginta, quin in quibusdam locis saltem 20. sit milliarium.

Æstas & hyems in iisdem montibus missaculose.

Est autem magis mirandum, quod si pedestri interdum itinere à *Cochino* ad *S. Thomam* ad littus *Choromandel* videlicet vsque suscepto ad montes *Ballagate* deueniatur ab vna môtis parte ab imo ad summum vsque cœlum sudum & sol formosissimus splendebit, ab altera vero à montis vertice ad radices vsque erunt meræ tempestates, pluuiæ, venti, tonitrua, fulgura tanto cum fragore vt mundum ruiturum credas, atque hæc cœli mutatio dependet ab anni partibus. vnde perpetuo & æstas & hyems eodem anni tempore, eodemque in monte, sed in diuersis eius partibus per vices comparebit. Eadem mutatio est in tractu *Armusu*, atque ad littus Arabiæ *Rosalgette*, vbi statio nauium est, siquidem ad latus vbi culpis seu caput in mare procurrit, aqua placidissima, atq; cœlum formosissimum est. at si præteruectus eam cuspidem ad oppositũ latus appuleris, habebis pluuias ventosque procellosos & tempestates sæuissimas, quæ & ipsa mutatio ab anni temporibus dependet, alternatim à latere ad latus diuertens, estque similis cœli mutatio etiam in quibusdã aliis Indiæ locis. Morbi & ægri tudines corporum per Indiam populares plerunque incidunt in mutationes temporum, causantur ex aëris temperie vt dictum est. Grassatur vulgo morbus in India, cui nomen *Morderyn* fecerunt, corripit enim homines improuiso, lætoque affligit, inter initia morbi adest nauzea, cruditas stomachi, vnde vomitus vehemens, quin sæpe tam vrgens, vt animam simul euomant. Morbus hic familiarissimus in India multos necat aut saltem lethaliter corripit, qui ex eo euadunt, habent quod DEO acceptum ferant.

Morderin morbus inirus.

Dysenteria & alij morbi cum euratione.

Dysenteria illis & frequentissima & periculosissima est, non secus ac apud nos Pestis cõtagium. regnant ibi febres ardentes continuæ tam acutæ vt intra quatruduũ homines extinguant, quæ aliud remedium præter venæ sectionem non habent, ab initio adhibendam: quæ cura Lusitanis, ppria est Indi vero gentes

tales vtuntur herbis, ligno sandalorum & vnguentis curatione feliciter cedente. pereunt quotannis ex dictis affectibus quamplures Lusitani, partim quod diæta vtantur vilissima ob ciborum malitiam, & potus tenuitatem, vnde vires restaurare nequeunt, partim quod desidiosii sint & luxuriei deditissimi, cui incommodo accedit occasio & gentis natura atque consuetudo eos pelliciens. accedit & quod maxima Soldatorum pars talibus mediis vitam sustentare cogatur, quibus sane non raro & famæ & vitæ iacturam faciunt, *quin imo si viri essent adamantini nunquam suffecerint in insatiabilem mulierum explendam libidinofam concupiscentiam*: multis sane exitiosam, vt apparet in Xenodochiis, in quibus versantur ex liberalitate regia, vix annus abit, quin quadringenti quingentive ibi recipiantur ægroti, qui exanimés mox inde efferuntur, iique solum Lusitani, illis albi dicti, nec enim præter eos alii in iis locus est, si qui ex Indis infirmantur, illis sua quoque peculiaria sunt Xenodochia. Lusitani in suis hospitiiis Xenodochiorum lautissime excipiuntur, ægroti vero curantur omni cû sollicitudine & fide, quam curâ tam Iesuite quam nobiles in se susceptâ totos dies in propria persona obeunt, præbent decumbenti quæcunque necessaria, & sæpe 400. aut 500. ducatorum impensam propriis sumptibus in ægrotos faciunt, non tam misericordia quam arrogantia ducti, quisque enim meritis præstare cupit. vt eo plus gloriæ inde referat. Nulli dedecori est in publico Xenodochio decumbere, sunt qui motu proprio in ea se dedant, tametsi domi abunde habent, vnde cum vxoribus & liberis suis viuere possint.

Luxuria petunt vici.

Sane ea Xenodochia Lusitanis sunt oportunissima, & vnicum ferme refugium, absque illis fame & inedia sæpe necarentur, atque in iis confisi multo sunt magis temerarij, siquidem correpti quocunque morbo, siue morbo gallico, siue arthritide, siue vulnerati fuerint, adest illis præsens & gratuita in Xenodochio curatio, quin ab ipso Vicerege non raro visitantur diligenter attendente, vt omnia dextre administrantur. Si quis aut vulnere aut affectu aliquo clandestino laborauerit, nec Xenodochia ingredi vult, illi liberum est vt quocunque die bis ad obliganda vulnera eo veniat, quo factò domum repetit, nec quicquam ob id chirurgò persolvens, aut de salario suo cedens. Mortui cadauer deportatur in cœmeterium à duobus mancipijs, sine nãniis campanarumue pulsibus; subsequitur saltem vnus, qui aquam lustralem sepulchro inspergat, at si defunctus bona reliquerit, & eorum partem sacerdoti per testamentum legauerit, in eum finem vt pompa ipsi funebris institueretur celebrata missa exequiali, eius funus de more frequentatur, adhibitis pulsibus campanarum & nãniis vsitatis.

Patientes in Xenodochiis bene habent.

Sed reuertentes ad patientes nostros, præcipue qui **VENEREA** lue corripiuntur, sciendum eum morbum longe frequentissimum esse, nec clam haberi à quoquam aut infamem, *siquidem eo corripis non minus humanum est, atque alio affectu teneri*. Curatio eius fit per radicem chinam. Sunt qui ter quaterue eo correpti fuerint nulla famæ existimationisue iactura, quin gloriæ sibi ducunt, tam strenuæ militiæ argumento conuinci. patientes illi de vita non admodum periclitantur, vnde si optio detur, malunt hac ipsa quam quauis alia ægritudine teneri.

Morbus gallicus non citus.

Pestis contagium Indiam nunquam inuasit, Indis plane incognita. Veneficia, incantationes & eiusmodi maleficia, quæ cum multorum vitæ sanitatisq; exitio fiunt, ipsis quotidiana.

Pestis Indiam non inuasit.

Calculus renum & vesicæ, arena, herniæq; frequentissimæ sunt, præsertim inter coniugatos propter aquæ potum quotidianum, adhæc quod delitiis luxuriæque sint deditissimi. viuunt enim in affluentia rerum omnium, totos dies ociosi in pergulis solis indusis ventre aperto assidentes, astat seruus qui

Calculus, hernia.

Delitiis Lusitanorum.

ventum

ventum faciant, astat alius qui crura & pedum digitos fricet, alius item qui caput fricet, & item tertius qui flabello muscas abigat. quod cum ad horam vnam atq; alteram dicto modo peregerint, somnus meridianus sequitur. Quoties sitim restinguere volunt, affertur sitienti patella cum conseruis aut confectiōibus, ne aqua bibenti noceat, atque vt gustu sit grator. Hisce moribus dies totos ipsasque noctes terunt, vnde plerique pingues ventricosque turgent, qualis Bacchus pingi solet, ex quo à Soldatis, reliquisq; Indis, Barriogis siue aqualiculi, infami appellatione notantur.

Dierum ratio
in India.

Dies tam hyemales quam æstiales per integrum anni circulum ferme æquales sunt: paruo admodum inter se discrimine discrepant, nec vltra horæ vnius spaciū se excedunt, vel circiter. Sol hora sexta oritur mane, & idem sexta occidit vesperi. in ipso meridie Sol verticalis est, nulla fere proiecta vmbra, modicum est quo à gnomone deflectat. in Goa vrbe apparet vterque mundi polus, vterq; enim & arcticus & antarcticus supra horizontem eleuatus non nihil conspicitur. atq; hæc quidem de anni ratione deque eius quatuor temporibus sufficiant, neque plura de morbis & corporum ægritudinibus addenda cenfeo.

CAPVT XXXVII.

ARGVMENTVM.

*De Moneta, Mensura & ponderum ratione per Indiam
& in vrbe Goa.*

Rincipalis moneta quæ apud Indos in vsu est, dicitur Pardaus, siue Xeraffins. ea ex argento est, sed minera minus pura: cuditur Goæ, in vno latere S Sebastiani effigies, in altera iacula aliquot in fascem colligata, valore Ioachimici, siue tres Testones, nostris dicti Pfenning / siue trecentas Risas in moneta Lusitanica, in versura minimo aliquo interdum crescit decrescitue pro occasione. Fit etiam numeratio in moneta Tangas; quæ quidem inter numerandum præsens in specie non adest, sed per eius taxam tamen summæ computantur, hoc modo: quinq; Tangas faciunt vnum Pardau, siue Xeraphins, in moneta cassa: rationes enim bifariam instituuntur, vno modo in moneta proba, altera in moneta cassa siue mala. quatuor enim Tangas in moneta proba, faciunt quinque Tangas in cassa, inde fit vt in contractibus moneta in specie sit nominanda.

Est præterea alia numeratio Vintyns dicta, quæ nec ipsa in præsentī moneta fit. vsus eius est dumtaxat inter numerandum. faciunt autem quatuor probæ Vintyns & quinque cassæ vnum Tangas. Vilissima moneta illorum Bassaruco dicitur, atque horum quindecim in proba moneta, faciunt octodecim in cassa moneta. Vintyn vnum & Bassarucos tres faciunt duas risas in moneta Lusitanica. constat ea moneta ex puro stanno, quod in eam formam tunditur. Trecenti septuaginta quinque Bassarucos faciunt Pardauum siue Xeraphyn.

Est & illis moneta Persica, Laryns dicta forma oblonga, ex argento puro, absque omni additamento, quarum singulæ valent 105. & 108. Bassarucis, pro ut versura variat. habent monetam auream Pagodes dictam, duorum triumque generum, plus paulo, quam octo Tangas valentem, cusam ab ethnicis Indis, & ex vno latere effigiem Pagodes idoli habentem.

Est item moneta aurea Venetiana, partim à Venetis, partim à Turcis cusa, valens

Padanus Sarasin

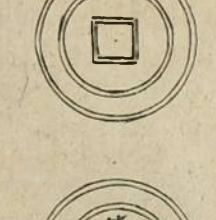
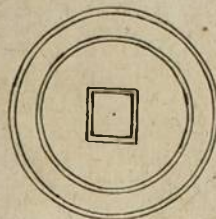
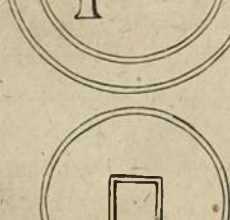
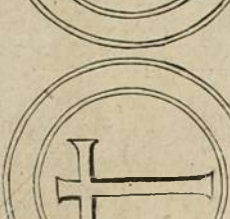
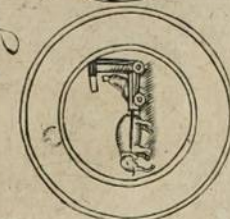
Basiliensis

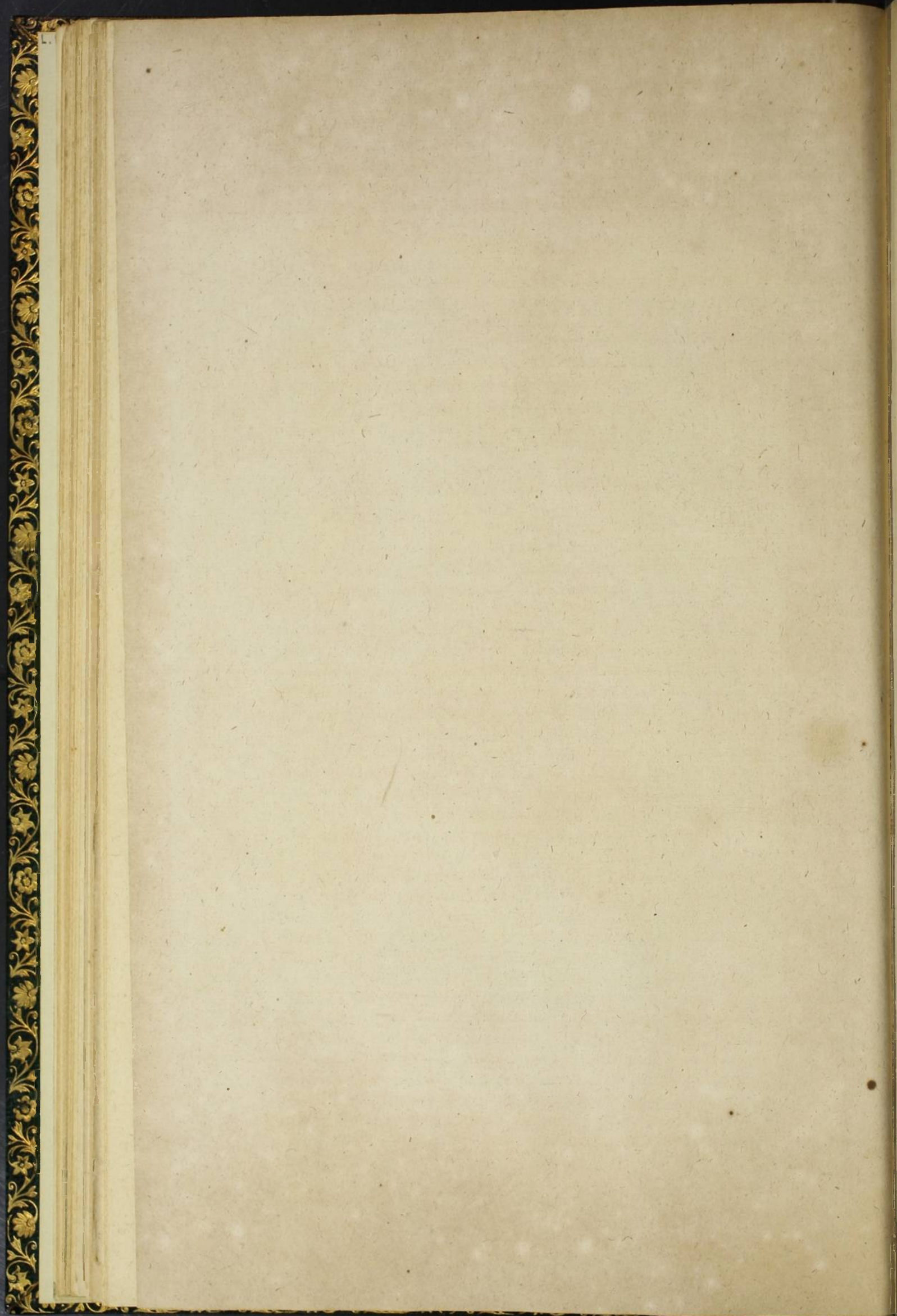
Lariis

Pagodes

Münzen so in den Orientalischen Justen als in CAMBAYA ORMUS MALAWA COROMANDEL BENGALA SUMATRA MALACA IAVA MOLUCCO und in den omlygenden
Sich die getraucht zu werden

valens duos pardauos siue Xeraphyns. est & alia aurea S. Thomas dicta, quod S. Thomæ effigiem referat, valore septem vel octo Tangas.

Habent numos regales octonarios, ex Portugallia aduectos, pardauos de Reales dictos, præter quã alia moneta Lusitanica illis nõ est in vsu: horum valor est 436. Rifarum, tum videlicet cum primum aduehuntur ex Lusitania, valor deinde in versura crescit, quando ad Chinesem nauigationem conqui-
runtur nunquam decrefcit.

Est peculiaris numerandi ratio in Goa, quãdo emptio fit. Habent pardauos Xeraphyns qui in numerato sunt: inter numerandum vtuntur etiam Parda-
uis in auro nominetenus, quod in numerato ij non ad sint. quando enim in cõ-
tractum veniunt gemmæ, vniones, aurum, argentum equi, pardauo nomi-
nantur, quorum singuli sex Tangas faciãt, sin aliæ res mercesue in contractum
veniunt, nec expresse fit monetę nominatio, subintelliguntur vulgares Parda-
ui Xeraphin, quorum singuli quinque Tangas faciant. nominant etiam Parda-
uos de Laryns, quorum singuli quinque Laryns faciant.

Atque hæc est ratio monetæ in Goa, per quam multi rē egregie faciūt, dum
versuram exercent. Pardaui Xeraphyns valde adulterantur, vnde Xaraffes id
est mensularij, passim obuij sunt, qui monetam recognoscunt, tam periti vt v-
no intuitu fallaciam deprehendant, si non nisi vnica inter mille minus proba
fuerit, nos vero si adulterinam eam & manibus teramus & millies versemus,
nunquam à proba discernemus. deprehenditur tamen fallacia ex tinnitu: ad-
ulteratur vero ea moneta ab ethnicis Indis, qui in continente sunt, vt impo-
nant Lusitanis, vnde nemo pecuniæ vel minimũ acceperit, nisi prius per Xa-
raffes recognita fuerit. numerant monetam auream agilime, simulque inter
numerandum tam probe examinãt, vt audeant profiteri deposito pignore, si
vel error vel defectus in numerata ab ipsis summa reliquus sit, quod illum præ-
stare velint, est vero defectus errorue rarissimus. Cæterum officiosi sunt & stu-
diosissimi tum pecuniæ versandæ tum rebus aliis præstandis, operientes in an-
gulis vicorum, habentesque tabulam propositam, in qua summæ pecuniæ nu-
meratæ disponuntur, quarum singulæ Tangas vnum faciunt 75. Bassarucorũ;
qui pardauum vnum permutabit cum alia pecunia, accipit pro lucro Bassaru-
cos duos tresue, sæpius octo vel decem. Sunt illorũ plurimi qui ex arte hac vsu-
raria tantum faciunt lucrum, vt commode inde vitã sustentare possint, tractã-
tes non dictas solum monetas, sed quascunque alias peregrinas.

Pondera quorum in Goa vsus est, in plarisque respondent Lusitanicis, quã-
tum ad quintalia, arrobas, & libras. est autem peculiare etiam illis pondus
Mao, id est Manus pendens libras duodecim. eius vsus est in appendendo bu-
tyro, melle, saccharo, & reliquis mercibus ponderandis. tum aliud ponderis
genus Bahr dictum piperi & aromatibus inseruit, facit idem quod quintalia
tria cum dimidio, in pondere Lusitanico.

Mensuram habent, quam medidan vocant, quod idem sonat quod iustum,
spithamæ altitudinem habet & digiti latitudine. 24. tales mēsuræ faciunt Ma-
num. Viginti manus faciunt Candil vnum, Candil vero vnum facit 14. Me-
dimnos vel circiter. Per eam mensuram mensurãtur Oriza, siligo & reliqua le-
gumina, atq; merces nauibus auhendæ. Vtuntur enim tali loquēdi forma. Na-
uis est siue linter capiens tot Candylos, vel tot Barrhos. Habēt orizam quã per
Farden vendunt, ea in forma massæ orbicularis venditur, funibus & stramine
ita colligata, quælibet Fardo capit tres manus & dimidiam. Oriza ita vendita
bonitate superat reliquam non conuasatam, dicitur Oriza Girafal. Oriza vi-
lior dicitur Chambafal. Oriza nondum excorticata viliore constat pre-
cio, ea est in quotidianum cibum rusticorum Canaryns, & pauperum reliquo-

rum, à quibus cōtusa comeditur. supplet eadem hordeū in pascendis columbis & gallinis.

Sunt in continente Indiae aliae quoque monetae in usu, inter ethnicos solū & suis locis communes. in Bengala loco Bassaruco valet moneta parua Amandalen, in aliis alia. caeterum monetae, pondera, mensurae, quarum nunc facta est mentio praeter caeteris magis usitatae sunt, sicut iisdem contractus ferme omnis, praesertim in Goa tanquam Metropoli totius Indiae.

CAPVT XXXVIII.

ARGVMENTVM.

*De Brachmannis in India, qui partim Sacerdotes sunt
idoli Pagodes, partim praefecti, de moribus &
vita eorundem.*

Brachmannes inter omnes Indos nobilissimi sunt, praeficiunturque à rege summis & primis officiis, quales sunt Quaestor, magistri aulae, Legati, &c. iidem Sacerdotes sunt idoli Pagodes in India, summae sane auctoritatis apud vulgus.

Nec enim sententia vlla definitiua per Regē datur, nisi praemissa consultatione Brachmannorum; atque ut à reliquis discernantur, gestant in nudo corpore tres quatuorue chordas, ab humeris ad lumbos demissas, neque deponunt eas si vel de vita periclitandum sit, in quo se legem suam custodire putant, succinctorium circa corpus religant integentes eo pudenda, caeteroquin nudi sunt. Utuntur interdum in publicum progressi veste talari ex gossipio, quam Cabaia vocant, tam stricte corpus ambiens ut ne ruga appareat, estque ea vestis quibusdam aliis Indis, utpote Baianensibus, Gufaratibus & Decanyns similiter in usu. Habent in vertice telam albam aliquoties circumuolutam qua capillos integunt. Capillos nunquam praecidunt, sed promissos & intortos alunt, more mulierularum. ex auribus ut plurimum annuli aurei, more reliquorum Indorum. Nullum ex viuentibus animalibus comedunt, vitant solum ex herbis & oriza, quam abstinentiam strictissime obseruant, tamen si lethaliter decumbant. Venam nunquam secant, curatio medica est ex herbis, vnguentis inunguntur ligno Sandali & caeteris lignis odoriferis. Degunt ad oram maritimam quam plures Brachmanni ex herbarum, aromatum, medicinaliumque materialium quaestum vitam sustentantes vendentes eas vnciatim, parum tamen diligenter selectas, parumque recentes. vix dici potest quam periti & expediti sint in rationibus atque exarandis literis. Sunt praeterea ingeniosissimi, vnde fit ut plebeiis Indis quiduis persuadeant: & vulgus in religione totum ex ipsorum nutu dependeat, haud secus ac si diuino aliquo spiritu agitentur, id moris obseruantes ut quoduis primum mane obuium conspectum toto deinde die adorent. Mulieres foras progressae corporis partes superiores vsque ad genua obuclant simplici tela, caetera nude, ex naribus annulos habent, similiter & circum pedes pedumque digitos, item circum collum, brachia manusque circumueunt annuli vel septemplices, plerumque ex argento inaurato: vulgus eos ex vitro sibi parat, uti videre est in mulieribus passim per Indiam plebeis. Masculi annorum nouem, se nellae vero septem annorum inter se desponsantur, mutuo tamen prius

prius non colloquuntur, quam puella fiat nubilis & vtero ferendo matura, Mortuo Brachmano conueniunt proximi foueamque in terram defodiunt, in quam ligna variamque supellectilem preciosam iniiciunt, & si potentes fuerint, proiciunt sandala fragrantissima, aliasque herbas, item orizam, siliginē, edulia, oleum copiosum inflammando rogo, hinc mortui cadauer imponunt, ingreditur mox demortui coniunx comitata instrumentis Musicis personantibus, præcipuisque consanguineis, concinentes vna hymnum in laudes defuncti, consanguinei consolantur viduam animumque addunt vt eo præsentius & alacrius in viri rogam insiliat, virumque comitetur in futuram vitam. quo factò vidua deponēs Clenodia, ea amicis distribuit, insilitq; in rogam ardentem lætitiæ plena & ridenti ore se vmbri consecrans: vt primum insilit, circumstantes oleum super eam infundunt; addentes insuper ligna vtrunque simul comburant. Sin vero eueniat, quod rarissimum est, vt cum viro exuri nolit, capilli ipsi toto vertice deraduntur, nec deinceps per omnem vitam vllum ornatū siue gemmam in corpore ferre permittitur, quia negligitur ab omnibus præsertim viris haud secus ac si infamia notata esset.

Nobilium & procerum hic mos est in rogis constituendis, & idem obseruatur à quibusdam mercatoribus prædiuitibus: Vulgus vero & ipsum cadauera cremat, sed minore cum pompa.

Mulieribus virum sequi renuentibus deraduntur prædicto modo capilli, nec licet illis ornatis incedere, qui viduarum habitus est. Hic mos cremandi cadauera, testibus ipsis Indis, inde sumptus est, quod olim vxores maritos suos vt plurimum veneno sustulerunt (sunt enim à natura libidinofissimæ) vbi tedium eorum cæperant, vt videlicet plus turpitudini indulgere possent. Rex itaque videns præcipuos suos Consiliarios atque regni proceres, in quorum humeris regni salus incumberebat, mulierum malitia absumi, huic malo remedium pro virili afferre statuit, publicato edicto, vt simul cum defunctis viris et iam mulieres cremarentur viuæ, quo à tanto facinore absterrentur. Ea lex primum seuerè obseruata fuit, nec obscurum fuit quod propter Nobiles, Brachmanos, reliquosque regios lata esset, nec enim vlli ex vulgo liberū est arma ferre, qui haud multum à mancipiis differunt. inualuit deinde ea lex atque in consuetudinem abiit, atque in hunc diem pro religionis suę articulo id obseruant, vt plurimum nullo cogente & ex solo amicorum hortatu adducti. Brachmani dies ieiunij certos habent per annum, & sunt qui per integrum triduum siue quadriduum ieiunent.

Colunt Idola Pagodes. horum sacerdotes sunt Brachmanes, varia miracula de idolis referentes, astruunt tuisse ea homines sanctimonia claros in vita, sed ob bona opera in hac vita præstita relatos eos in sanctos in altera vita, quod ipsum miraculis editis contestati sint, eorumque effigies ex reuelatione & iussu defunctorum efformatas delineatione quam fieri potuit maxime terribili. Hæc sane idola adorant, illisque sacrificant variis superstitionis ceremoniis adhibitis, firmiter credentes suos esse apud DEVM mediatores. Credunt omnes in vnum DEVM omnipotentem, cuius imperio regantur omnia, & quod anima immortalis sit, sed ita tamen vt ex vno corpore in aliud transmigret, nec esse differentiam siue in brutum, siue in humanum corpus inuolet, prout quisque bene vel male egerit, ex doctrina videlicet Pythagoræ, cuius se discipulos profitentur.

II. PARS INDIAE
CAPVT XXXIX.

ARGVMENTVM.

De Gusaratibus, & Benianensibus in Cambaia.

Usarates & Benianes ex prouincia Cambaia oriundi sunt, eorum complures habitant in Goa, Dio, Chaul, Cochino & reliquis Indiae locis, negociantur enim passim frequentissime, distrahentes gossipium, telam bombycinam, orizam aliasque merces, praecipue gemmas: in rationibus & pingendis literis sunt doctissimi, adeo ut non reliquos solum Indos, sed & ipsos Lusitanos antecellant, in negociando vix solertiores astutioresue videas.

Nihil comedunt cuius vita in sanguine fuit, nec vllum animal quantumuis vilissimum vita priuant, siquidem firmissime credunt in omnibus viuentibus esse animam, quae humanae respondeat per omnia, quod Pythagorae dogma fuit, quin piaculare ducunt, si auiculam a Lusitanis emerent, quam necare velint, siquam emerint, eam liberam in aerem dimittunt. Moris est in Cambaia ut per compita, perque deserta canales, impletos disponant, siliginemque atque alia legumina per vias dispergant in cibos auibuscum caeterisque animalibus.

Per Cambaiam passim sunt hospitalia publicis sumptibus constituta quae aegrotantibus auiculis animalibusque brutis sollicite & fideliter curandis inseruiant: curant eas haud secus ac si homines forent, sanitati restitutas liberas in aerem aut quoquo versus abire sinunt, opus sane summae charitatis atque misericordiae ex ipsorum opinione ita exercentes aequae ac si proximo fieret: quin si pediculum aut pulicem ceperint, minime eum necant, sed super paniculum positum in angulum aliquem sistunt liberum: nihil magis dolent, quam si praesentes aspexerint viuum aliquod animalculum necari, quin tristissimi ultro pro eis deprecabuntur, orantes ne tantum peccatum committere quis audeat, neue illi vita adimatur, cui deus & animam & corpus concesserit, offerent in super precium redemptionis.

Cepas rubras, allium, aliamue herbam rubentem, neque oua comedunt, sanguinem siquidem inesse credunt. Vinum non bibunt, nec vtuntur aceto, potus est aqua pura. fame prius sitique necarentur, quam aliorum hominum cibos gustarent, & si quando cum Lusitanis a Goa in Cochinum negociandi gratia nauigant instituunt rationes prouisionis pro tempore in nauigationem insumendo, aquam herbasque sufficientes secum assumentes; quod si eueniat nauigatio opinione diuturnior, absumptis herbis & aqua, qualiter euenit me ipso praesente, fame prius sitique peribunt, quam Christianorum aliarumue gentium cibos potumue attigerint.

Non nisi loti cibum sumunt more Brachmanorum, adhuc aluum vesicamque exonerantes lauantur similiter. Colore flauescunt quemadmodum Brachmanes, aliqui paulo magis albicant: sunt quaedam ex mulieribus, quae pariter formositate & candore Lusitanas vincant, respondent in omnibus Europaeis solo colore excepto.

Vestiuntur simpliciter alba stola, super nudam cutem induta, & in nodum interdum sub axillis collecta. Calceos habent ex rubro corio, acuminatos & inflexos in anteriore parte ad pedum digitos. Mentum radunt more Turcarum, mystacem

myftacem alentes. caput autem tela alba redimiunt quemadmodum Bra-
chmanni.

Singulis auroris sandali lignum in aqua tritum cum quatuor vel quinque
granis orizæ ad frontem illinunt, quod & Brachmani faciunt, ex legis obserua-
tione. cutem plærunque per totum corpus Sandalo aliisque herbis odoratis,
quibus maxime delectantur, perlinunt, quod ipsis cum reliquis Indis com-
mune est. Mulieres eodem habitu cum Brachmanorum vxoribus vtuntur.
cibum sumentes confidunt super terram, quod & Mahumetani & reli-
qui Indi faciunt. Domi conuenientes super stragulum expansum confidunt
calceos ante limen deponentes, nudi pedes domi obambulant, atque vt cal-
ceis expeditius vtantur posticam eorū partem calcibus deprimunt. Alias insu-
per ceremonias particulares quam plurimas obseruant, quæ cum nō tanti mo-
menti sint, studio eas prætermitto. ex dictis enim abūde constabit de moribus
deque vita ipsorum.

CAPVT XL.

ARGVMENTVM.

De Canaras deque Decanyns.

Anaras atque Decanyns terram Decan habitant. ea vulgò
Ballagate dicitur, post Goam sita, vbi & habitant & negoci-
antur holoserico, serico Damasceno & à Lusitanis integris
telis conquirendo, vendunt ibidē telas bombycinas omnis
generis, vasa porcellina, aliasq; merces ex Cambaia, China,
Ballagate & c. accipiunt autē easdē merces à Lusitanis à qui-
bus eas velut propolē studiose comparāt, vnciatim eas aliis
vendentibus, vtuntur in contractibus Maculatorib. quos ita vocant, qui inter
ementes & vendentes medij sunt & merces aduectas coemunt, iidem quo-
que victualia ex continente aduectant in Insulam urbemq; Goam, vtentes na-
uibus Indicis, Cambaiam, Sundam & mare rubrum petentes.

Habent artifices in auro & argento, item fabros æris rubri, atque alios opi-
fices præstantissimos habitantes in Goa pari propemodum cum Lusitanis, Me-
sticis & Christianis numero, sunt autem tonsores, Chirurghi, fabri lignarij & c.
Habitus idem est cum Gusaratibus, Benianensibus, exceptis calceamentis,
quibus vtuntur more veterum, digitos nudos exerentes & in nudo pede loro
connectentes. dicitur id calceamēti genus Alpatcas. Barbas & capillos in ver-
tice nutriunt intonsos, in nodum collectos atque in telam inuolutos similes
Baianensibus & Brachmanis. Vescuntur cibus quibuscunque excepta carne
bubula & suilla, & piscibus; boues enim & vaccas sacrosanctos habent, sinunt
p areas domorū oberrare, demulcentes & amice eas tractantes quantum pos-
sunt pascētes eas pabulo, q; sibi ipsis ppararunt. si bos aut vacca quid egerit,
accurrūt manibusq; egestū excipientes retro abiiciunt. Pernoctant domi be-
stie ex simul cū hominib. humanissime exceptæ ac si homines essent & ratione
pollerēt, credunt. n. Decanyns id DEO esse gratissimū. quantū attinet ad mo-
res inter edendū vsitatos, item ad lauacra domestica & reliquas superstitiones
Brachmanis sunt similimi. Despōsantur inuicē septēnes octēnesue, vbi annum
duodecimū attigerint matrimoniū cōsumant. Nuptias celebrātes integrā qn-
denā ante in apparatū insumūt, pulsantes quotidie tympana, tubasq; psonantes.

idemq; obseruatur pari tēporis spacio finitis iam nuptiis dies pariter noctesq; musicalia instrumenta personantes simulque concinentes, vt aures obtundātur. instante iam die nuptiarum conueniunt vtrinque amici, confidunt in arēæ adium, cum ignē in medio instruunt, quem septies inuertunt, additis quibusdam verbis magicis, atque hæc demum est matrimonij confirmatio. Filiabus præter gemmas quasdam nullam aliam dotem attribuunt, addunt clenodia preciosa, vtpote armillas, inaures &c. nec precij nec momenti alicuius, quibus sane mariti bene contenti sunt, nec enim filia parentum hæredes sunt, sed filij. Parentes tamen tam filias quam sorores eo vsq; alunt, donec matrimoniū contraxerint. Mortui in cinerem rediguntur, quos interdum vxores viuæ comitantur & ipsæ simul cremandæ, non ita tamen frequenter atque apud Brachmanos fieri solet. singuli opificium à parentibus acceptum exercent, familiam vocant. ieiunia & ceremonias pares cum Brachmanis obseruāt, nec aliam habent in ceremoniis differentiam, quam quod hi pro laicis, Brachmani vero pro Sacerdotibus proq; prophetis habeantur, conducunt vectigalia & redditus Lusitanorū per terram *Bardes*, *Salfette* & insulam *Goam*, pariter sub vrbe *Goæ* iurisdictionem pertinentes, vnde sæpe accidit, vt in iudicio vna cōparere cogantur, si quando rixæ, cotentiones siue aliæ actiones iuridicæ in foro transigendæ sint. Solent aut in propria persona comparere sine aduocato, sine caudico, quando cōmodissime & in optima forma causas suas agunt, citantes leges Lusitanicas, quin ipsos etiā canones tam dextre vt eos ad vnguē memoriter recitare, quin ipsam paginam citare videas. Supplicationes & replicas sine vllius adminiculo ipsi cōscribunt, & quidem tātō cum iudicio, vt ipsis Lusitanis admirationi sint, cuius rei & ipse testis oculatus non vna sane vice fui.

raramentum.

Quod si casus ita fert, vt productis testibus fides rei astruenda sit, orbem siue circulum super terræ superficiem cum cinere sparsa depingunt iudices, testes in eum considerare iubentur, cumque testimonia dicēda sunt, consurgunt, & pugillum cineris furnarij supra caput ponūt, alterā manum supra caput, alterā supra pectus ponētes, iurantq; lingua vernacula in nomine *Pagodes*, veritatem absque dolo fideliter asserentes super omnibus de quibus quæstio datur, credunt enim firmiter se in æternum perditos iri, si iurati fidem vel in minimo fallant.

Atque hæc de præcipuis ceremoniis *Canaras* sufficiant. particularia minus momentosa studio præterimus, ne æquo curiosiores neue iusto prolixiores videamur.

CAPVT XLII.

ARGUMENTVM.

De moribus Canaryns & Corumbyns per India prouincias.

Maynottes lauant vestes.

Anaryns & *Corumbyns* sunt rustici, qui vitam ex agricultura, atque piscatione, quique ex plantatione palmarum Indicarum fructum *Coquen* ferentium sustentant. exercent item alia seruilia ministeria, vestes lauantes & corpora mundantes, quod ipsis peculiare est opificium. Lotores vestium dicuntur *Maynottes*, alij qui tabellionum vices obeunt, dicuntur *Patamares*. illorum vtus est per hyemem, quando nauibus cursus præclusus est. Dicti *Canaryns* atque *Corumbyns*

Corubyns inter omnes Indos sunt abiectissimi & calamitosissimi, vitam misere admodum sustentant comedentes facile parabilia, nec cibum vllum detrectant præter carnem vaccinam, bubulam, suillam & gallinaceam. eandem cū *Decaryns* atq; *Canaras* religionē tenēt, sunt enim eiusdem nationis & disciplinę. discrimen inter illos vix deprehendas, nudi incedūt exceptis pudendis velo simplici intectis. fœminæ & ipsæ telā bombycinā simplicem circa corpus religant. pertinentem à medio vmbilico ad media vsque femora, partē eius residuam super humerum reiciunt ita vt medium pectus obueletur. Colore sunt fusco, rubro nō nihil mixto. Ex his plurimi baptizati sunt, siquidem loca maritima & Goæ vicina incolunt, propter palmarum cultum ripas fluminum amārium tum propter orizæ sationem, quę & ipsa fundum amat humilem, qui per hyemem inundetur, ad hæc quod ex orizæ prouentu sustententur *Canaryns* illi venales in urbem Goam apportant gallinas, oua, fructus, lac &c. ex continētis partibus allata. habitant casas stramineas humillimas, foribus admodū angustis & depressis, ita vt geniculando adpendum sūt intrātibus. aliam supellectilem non habent præter stragulum stramineum cui noctu indormiunt. In area ædium foueam habent, vbi orizam contundant, habent præterea ollas ad summum duas orizæ coquendæ vsuales. liberos tot numero educunt, vt ad formicarum modum circumferueant, cursitantes nudi, donec annum septimum vel octauum attigerint, quando femorale assumunt. Mulieres enitentes sæpe solę sunt in quibus, si mariti forte in rure erint. vidi ipse parturientē quando cum amicis rusticabat incidens in tuguria *Canaryns*, & litis restinguendæ gratia appropinquaremus ad ea petituri aquam. bibunt autem plærunque ex lagenâ rostrata cuprea, ne videlicet ori applicetur, sed aqua de supernis infundatur, atque modo enumerata supellex sufficit illis in rem familiarē, neque æris quicquam præter lagenam illam possident. Siti itaque vehementer correptus pressior in tugurium inspicio inserens per fores caput, rogo mihi aquam dari, conspicio simul mulierem solam, quæ velum seu succinctorium consuetum ad lumbos religaret, habens propositum canalem aqua plenum, Lusitani vocant *Camello*, & lauante infantē vix enixum sine vllō obstetricante. lotum in terram ponebat super folium patulum ficus Indicæ, orans me vt moram patienter ferrem, se iam iam expeditam mihi aquam porrecturam, ipse vero recens puerperam intelligens fastidium aquæ sumendæ cepi, & simul ad aliud tugurium perrexi, nec multo post video eandem ante casam oberrantem alacriter, ac si puerperium nullum experta fuisset. vbi infantes in mundum editi fuerint potro nudi educantur, nec aliam eis curam matres adhibent, quam vt mundatos in aqua frigida lauent, ita adolefcunt felicissime, optima membrorum compagine & magis erecti, quam nostrates, tametsi omni cura, omni cultu atque in delitiis educantur. Nec ratum est, vt saluberrima corporis constitutione ad annum centesimum pertingant, ita vt nec capitis, nec dentium dolorem, labefactionemuc aut casum vllum sentiant. In summo vertice villum ex crinibus innodatum habent, quem perpetuo crescere sinūt, reliquum capillorum detondent.

Pariunt sine
obstetricant

Natare expedite sciunt, nulloq; negotio se sub vndam demergunt. Solent flumina paruis scaphis *Amadias* dictis obnauigare. aliquæ illarum constant ex solido ligno excauato, tam parvæ, vt vix vnum virum capiant. Contingit sæpius vt scapha bis, ter, quaterue inuertatur antequam alueum traiciant. quod si fit, insipientes in flumen, scapham erigunt, haustamque aquam educunt, repetentes sedem suam. sunt adeo ærumnosi vt pro vnico obulo se flagellari sustineant, parcissimi cibi, vt ex aëre velut chamæleon, viuere eos putes. Macilenti admodum sunt & membris nimium gracilibus atque infirmis,

exucci,

Scaphæ Cana-
ryns ex ligno
excavato.

exucci, vecordes, timidi, vnde à Lusitanis multum vexantur, nec mitius atque canes aut bruta tractantur. in matrimoniis contrahendis, atque defunctis sepeliendis pari cum *Decanyis* atque *Canaras* vtuntur ritu, nec in religione differunt. Defuncti cremantur, quorum viduæ capillos præcidunt, & clenodia sua confringunt, licet & pauca & vilissima, vtpote ex vitro habeant.

CAPVT XLII.

ARGVMENTVM.

De Arabibus, de Abyssinis qui Indiam incolunt.

Signa inusta
loco baptifina-
ris.

Omnes per Indiam Arabes atque Abyssini habitant. Arabes alcoranum obseruant, Abyssinorum aliqui Christiani sunt, sed suo more, originem enim ex regno *Pratonis Iani*, quod post Mossambicam ad Nigrittarum confinia, & ad Nilum flumen pertinet, trahunt. hinc fit vt Mahumeticas superstitiones ex Nigrittarum Ægyptiorumque consuetudine imbibant. Sunt eorum vtriusque sexus in India, qui ab Æthiopibus capti pro mancipiis venduntur, quemadmodum & reliquæ nationes Indicæ. Abyssini Christianorum religionem sequentes notati sunt quatuor signis transuersim crucis forma, per faciem videlicet supra nasum inter vtrunque oculum versus frontem, vtrinque ad tempora, & in mento. hæc signa baptismum ipsorum referunt loco aquæ nostris vsitata. Arabes & Abyssini tanquam homines liberi nautarum & remigum officia obeunt in mercatorum nauibus, à Goa versus Chinam Iaponiam, Malaccam Armusumque tendentibus. nec enim aliis vtuntur remigibus, nec si velint alios habere possunt. Lusitani siquidem erubescunt eiusmodi porro obire seruitia, tamen & ipsi remiges in Indiam appulerint, & dum in Lusitania viuerent, nisi vilissimi piscatores fuerint, quod si fieret, putarent sane se eo honore & existimatione qua in India fruuntur, indigne priuari. nauium enim gubernatores, nauarchi, Capitanei; haberi volunt, & si quis villo gradu inferior esset, id ad dies vitæ sibi dedecori & infamæ duceret. sane res Lusitano minime ferenda. Abyssini & Arabes vilissima mercede operas suas locant, locatas officiosissime præstant, adeo vt si interdum non vt mancipia, sed vt canes tractentur vapulentque, id patientissime sufferant, sine vlla tergiuersatione. in nauibus vxores & liberos secum habent, quocumque locorum abeunt. Vitum sibi ipsis parant. est autem oriza in aqua decocta, quam cum pisce salito comedunt. causa cur familiam secum habeant est, quod per æstatem moris sit in mari plærunque nauigare propter ventos fauētes, & maris tranquillitatem.

Habent in nauibus vnum atque alterum vt plurimum ex Lusitanis, qui Capitanei & naucleri officia obeat, habent præterea patronum nauticum, natione plærunque Arabem, cui nomē *Macodon* fecerunt, is in Abyssinos & in reliquos Arabes remiges imperium habet, quos haud secus ac mancipia tractat, atque hic *Macodon* idem est, qui cum magistrum de numero remigum conscribendo agit, salarium per menses accipit quando rationes cum reliquis nautis subducit, nec enim nauium magistratus in eo occupatur. Naues dictæ non vtuntur dolis aqua refertis, nec enim dolia per Indiam habent, nec fabricare norunt. si qua sunt, ea ex Lusitania aduecta ex Lusitanorum nauibus reliqua sunt. Loco doliorum vtuntur canali vasto quadrato, in sentina ad malum summum

summum posito, bene picato, ut aquæ in cursum institutum sufficiat. Capitaneus, nauarchus, nauclerus, mercatores, comites singuli sua quadra victitant, & singuli suam aquam dulcem in vasis fictilibus *Martauanas* dictis, secum habent. qua de re suo loco actum fuit. Conductitij hi remiges tam prompte seruitia sua offerunt, ut si quis pileos ipsorum ex capitibus direptos in patens mare proiciat, vel si quiduis aliud è naui decidat, ipsi protinus saltu se in mare immittant, remque proiectam repetant. ludunt enim in aqua more piscium.

Si naues in portu siue alueo fuerint, ipsi in scapha littus petunt, mox vnus ex ipsis scapham ad nauē reducens de naui eam religat, & renatando terrā repetit. Hinc si cursum vltius instituunt naues, & in hisce remigibus mora vlla sit in insiliendo mari, aut alio quouis officio præstando, *Macodon* protinus pessime flagris exceptos vi eos impulerit, quod tamen raro accidit: quod sponte sua promptissimi sint, quin inter se certant, adeo ut quisque suum ministerium potior deferre velit. quicquid agant, siue rusticentur, siue aliud tractent, melodias simul concinunt tanquam per choros, ita tamen ut vnus præcinat, reliqui in eodem tono sequantur, velut harmonicis quibusdā numeris modulantes. Dum in continente viuunt, totos dies computationibus, & in tabernis, sæpe cum vxoribus & liberis terunt, domum reuertentes se manu mutuo per plateas poti trahunt, vacillantes & mire insanientes. Vxores induuntur caligis, quod tam Arabibus, quam Abyssinis commune est.

Abyssini in omnibus actionibus concinunt.

CAPVT XLIII.

ARGVMENTVM.

De Nigrittis ex Mossambica, quos Caffres vocant, deque moribus & vita ipsorum.

Nigrittæ siue *Caffres* ex Mossambica, tum quicumque ad littus *Æthiopiæ* habitant, quique in cōtinente *Aphricæ* sunt vsque ad Caput bonæ spei omnino nudi currunt: mulieres tamen in Mossambica modice integuntur, quod ex Lusitanorum consuetudine habēt. Lusitani enim telam bombycinam ex India ad *Caffres* aduectantes permutant aurū, ebur & reliqua, quorum indigent accolæ ad caput bonæ spei: hinc vestiuntur pari habitu cum primis nostris parentibus Adamo & Eua, quali videlicet in paradiso vsos fuisse perhibent. Colore sunt nigerrimi. capillis tortis, nigris in vertice & in mento, rarissimis tamen: naribus simis, labiis tumetibus, aliqui perforata vtraque habent labia & malas, in foramina ossa inserunt ornatus gratia. alij corpus punctim incidunt ferro candente, pingunt que ad formam serici tessellati: hoc habitu ita superbiūt, ut sub sole pulchriores non credant se ipsis, hinc nostræ nationis hominibus vestitis illudunt tanquam monstris. quando dæmonium exprimere volūt, pingunt hominem vestitu album: suum enim colorem verum & natiuum credunt, nostrum vero adulterinum & deformem. Sunt inter illos qui dentes lima acuunt tam acute quam clauos, non minus id ipsum ornatum ducentes. qui littus Abyssinum siue *Melinde*, quique Mossambicam habitant Alcoranum obseruant, quod finitimi sint mari rubro, & Arabibus Mahumetanis, cum quibus quotidie commercia instituunt. Tales sunt etiam ij qui in locis maritimis Orientis, antequam videlicet à Lusitanis occuparentur, degunt. Mahumetani enim loca illa frequen-

Habitus Adami & Euz.

Dentes lima acuuntur.

tantes

Jesuitæ auari
& impij.

tantes venenum sectæ suæ passim effuderunt, quæ & ipsa causa est, cur Christi doctrina nullas propemodum inter ipsos radices egerit. Sunt tamen pauci à Lusitanis conuersi, nec enim magnopere laboratur in prædicando illis Evangelium, quod fere desperati sint, & quod aer minus salubris sit: *id Jesuitæ probe callentes, adhæc quod ea terra fertilitate & redditibus minime respondeat India, Iaponia reliquisque locis vnde præcipui thesauri petuntur, callide se subducunt.* Maxima pars Castorum viuunt more plane beluino in casis amplissimis, in quibus totæ familiæ simul habitant. in quauis casa seu pago Regulus est, cui reliqui parent. Dissident inter se pagi perpetuo inuicem belligerantes. Iura quidem & statuta habent politica, non tamen magni vsque adeo momenti nullam religionem habent, neque vllam DEI notitiam, vllamue similitudinem eius. Viuunt ex venatu, cui sunt deditissimi: comedunt carnes Elephantorum & reliquarum ferarum.

Pudenda uir-
tutis exsecta.

Ordinis Equi-
tatis insignia.

Mulieres tor-
quata.

Arma sibi parant ex ebore loco ferri aut chalybis. aliqui carnibus etiam humanis vescuntur, rursum alij non quidem his vescuntur, sed bello captos vendunt, videlicet quibus cum Lusitanis intercedit familiaritas. captos enim cum tela bombycina aliisque mercibus Indicis permutant. Moris est inter ipsos, vt in expeditionem proficiscentes victoriaque potiti, eos aliis præferant, qui vel plures ceperint vel plures occiderint. atque vt de numero castorum captorumue hostium testari possint coram Rege suo, *pudenda hostibus captis præcidunt iterumque eos dimittunt, faciunt id ne porro generent liberos hostes futuros, pudenda exsecta probe desiccant ne putredinem olida contrahant sed vt durare queant. vbi exsiccata fuerint, assumptis illis in conspectum regis veniunt, deferentes illi honorem debitum præsentibus reliquis primoribus eiusdem pagi. hinc pudenda singula in os sumunt, iterumque ea ad regis pedes in terram expuunt, quæ Rex cum gratiarum actione humo attollit, atque vt fortitudinis ipsorum aliquam remunerationem eis præstet, ea honorarij loco victori restituit, attribuens simul titulum illi equestrem. Victor pudenda à rege accepta filo transmissio connectit atque pro monili seu torque aureo habet. hinc si nuptias aut aliam solemnitatem instituunt, sponsæ, & ceteræ equitis huius uxores conueniunt, atque de collo eiusmodi torques suspendunt. non minus ipsis decoras & suspiciendas, quam nostris vellus aureum siue garterium Anglicanum. at illæ hoc habitu incedentes vel totius orbis se reginas videri credunt.*

Castes ex Mossambica frequentes in Indiam aucti sæpe duobus tribusue ducatis venduntur iam adulti & perfectæ ætatis, atque vtriusque sexus. at vbi Lusitanorum naues in Mossambicam recreationis gratia appellant, tum paulo plaris vendi solent, propter mercatorum frequentiam.

Causa cur tot mancipia in Indiam venalia deportentur, hæc est, quod videlicet vix decem aut duodecim milliaribus emensis, alij reges, alia regna occurrant, quin singuli pagi, singulas nationes habeant inter se & legibus & linguis, & moribus diuersissimas, vnde continua bella inter se gerunt. si qui in bello capti fuerint, venduntur more pecorum. quin capti fortunam patienter ferunt, nec de ea multum solliciti sunt. Quæriti quo animo seruitutem ferant, respondent, vtcunque, præsentem fortunam sibi accomodandam, accidere id ex influenza cæli, se non dubitare, consanguineos atque amicos suos, talionem hostibus relatuos.

Parentes liberos
vendunt.

Vbi annonæ caritas, aut alia necessitas postulauerit, integrum est parentibus liberos vendere. vidi ipse parentes ad Lusitanorum vrbes cum liberis venientes, eosque precio venales exponere, quando puer octennis decennisue quinq; aut sex *Masis* orizæ, siue tribus quatuorue ducatis venderetur. aderant qui se ipsos uxoresque atque liberos pariter in seruitutem offerebant, dummodo victum haberent. quoniam vero Lusitani passim negotiantur per Indiam, in-

de fa-

de factum est, vt & passim *Cafres* venales illis in tanta copia offerantur: instituiturque Lusitanis peculiaris negociatio in emendis vendendisque mancipiis hisce, non secus atque in aliis mercibus. Cætera quæ *Cafres*, quæque *Mossambicam* concernunt, suo loco exposuimus.

CAPVT XLIV.

ARGVMENTVM.

Da Malabaribus & Nayris in India, deque moribus & constitutionibus eorundem.

Alabari habitant in continentis partibus inter Goam & Caput Comerinum in austrum vergentibus, quibus in locis piper crescit. loquuntur sua peculiari lingua. Terra ea in multa regna diuisa est, qua de re supra in descriptione littoris actum est. Lusitani nullos infestiores habent. persequuntur enim Lusitanos aperto Marte terra mariq; sunt audacissimi & natura superbi, incedunt nudi non nisi pudenda tecti. Mulieres sub vmbilico succinguntur supparis ad media femora pertinentibus, reliqua nudæ. robustissimi sunt & musculosi, temerarij, inflati, subnigri, cute tamen valde glabra & pura, inungentes se vt plurimum oleo, vnde nitescunt. Capillos nutriunt, atque in summo vertice in nodum colligunt, qui mos vtrique sexui pariter familiaris est. Auriculas tam patulas, tamque demissas habent, vt super humeros fluitent, quæ quo magis sunt patulæ, eo virum reddunt spectatiorem honorabilioremque, quod singularis ornatus sit. De facie & reliqua corporis constitutione Europæis sunt similes, nec in vlllo præter colorem differunt. Viri vt plurimum villis ad pectus & per totum corpus rigent, suntque inter omnes Orientis nationes luxuriosissimi, vnde raro puellam septem vel octo annis maiorem reperias virginem. prostituunt se vilissimo precio cuius facillime. nec enim infamiam ducunt. De re familiari parum sollicitæ sunt, quæ non à *Canaryns* & *Corumbyns* differre videtur. in religione & superstitionibus cum cæteris Indis conueniunt.

Duo genera Malabarorum sunt, vnum est nobilium *Nayros* dictorum, artibus militaribus imbutum, tractans arma, paratum quouis tempore in regis obsequia.

Nonnulli ex illis nõ nisi stricto ense curto lato in dextra sublato incedunt, in sinistra scutum præferentes. Scuta latissima sunt ex ligno leuissimo confecta, patent in tantum, vt toto corpore post ea latere possint. Hisce armis exercitatissimi sunt, incedentes per plateam enses supra scutum concutiunt tanto cum fragore, vt exaudiantur prius quàm in conspectum veniant. Nonnulli arcum & sagittas in tergo ferunt, peritissimi in iaculando: alij sarissas gerunt, alij bombardas stupa fumante per brachia religata, instructas cannas bombardarum tam præstantes habent, vt meliores per Europam non inuenias: quibus tam dextre vtuntur, vt Lusitanis nulla ex parte sint inferiores: non nisi armati noctu diuque incedunt. Vxores non habent, neque matrimonia contrahere illis licitum est. sed liberum est illis vt cum filiabus *Nayrorum* concumbant, siue cum aliis quibuscunque libuerit, tametsi maritatis. ubi inceperit eos libido ingrediuntur ades pro libitu, arma ante fores deponunt in signum presentie, fores apertæ manent, ipsi rem suam cum adium heri, siue filia herili perficiunt, nec vlli eos interurbare licet. Si quis peregrinus vel ipse adium

Puellæ octo annorum defloratæ.

Nayros arma incedunt.

Nayri libere cum alienis vxoribus concumbant.

herus præteriens arma Nayri ante fores conspexerit, tacitus transit, donec Nayros se expediat. Nayros expeditus egreditur arma tollens atque institutum iter pergit. Hinc aditum herus intro reuertitur, nec de adulterio commisso verbum vllum facit, neque nouum aut mirum vlli id videtur. Eodem modo patent illis omnium fores, nemine resistente aut tergiversante.

Dum incedunt Nayros per plateas exclamant *Po, Po*, id est, attendite, iam venio faceßite de via. reliqui enim Malabari qui non ex numero Nayrorum sunt, vulgo *Polyas* dicti, ne digito quidem Nayros tanquam sacrosanctos audent contrectare, qua de causa exclamantes obuios præmonent, vt inde secedant. si *Polyas* in via substitit aduentante Nayro, Nayros obuium ense transfodere saluo iure potest.

Nayro licet transfodere *Polyas*.

Vbi Nayros à *Polya* vel alterius nationis homine contrectatus fuerit, necesse habet, vt per totum corpus tanquam pollutus abluatur expieturque, aliter enim cum reliquis Nayris nec cibum sumere nec conuersari possunt, quæ expiatio certis quibusdam ritibus peragitur.

Eadem ratio est, si à Christiano homine contrectati fuerint. Cum Lusitani primum in Indiam appulsi cum rege Cochino fœdus inirent, petierunt Nayros, vt Lusitani sibi de via concederent, quemadmodum & reliqui Indi si quando obuiam sibi fierent. at Lusitani nullo modo consentientes neutiquam de iure suo cedebant, nec se inter vulgus computari permittentes se minime inferiores virtute rerumque bellicarum peritia Nayris ducebant, vnde iniquum existimabant de via excedere, neque inter illos super hac quæstione conuentum fuit, atque vt paci consuleretur, conuenerunt, vt res duello decerneretur, selecto vtrinque vno qui singulari certamine de vita dimicarent, ea conditione, vt victæ partes, alteris de via excederent. progressis ita in medium viris duobus fortissimis certamen inierunt publice, in quo Nayros succubuit, vnde Nayri deinceps Lusitanis concedunt de via donec præterierint.

Lusitani victores certamine singulari.

Vngues in digitis nutrire Nobilitatis.

Nayros vngues in manuum digitis prælongos & acuminatos alunt: id signum esse nobilitatis volunt, siquidem vngues irrefectos habere arguit eos à manuum opificio immunos esse. aiunt præterea robur manuum inde firmiter esse ad corripiendos tenaciusque seruandos enses, vnde Lusitani & Mestici hodie idem in vnguibus, simiarum more imitantur. Nayrorum primores qui in reliquos velut Capitanei præfecturam habent, supra cubitum brachiali aureo vel argenteo ornantur, quemadmodum & reliqui per Indiam proceres, item Legati & Reges ipsi, cæteroque nudi sunt, quales reliqui omnes solent incedere. Si quando reges, proceres vel legati foras progrediantur, stipantur circumquaque Nayris, fortibus alioquin & strenuis militibus, quique cum grauitate singulari arma tractare norunt: vindictæ adeo cupidi sunt, vt si quando in expeditione nauali aliquis eorum hasta transfigatur, nullo modo concidat, sed vel infixam hastam è vulnere euellat, vel si euellere nequit eam vsque adeo transadigendo per propria viscera adducat donec hostem manibus corripere & vltionem de eodẽ sumere possit. Regi non licet Nayrorum cuiquam publico iudicio vel accusare vel damnare, quod si eueniat vt capitis rei sint, res à reliquis Nayris in iudicio decernitur.

Filix Nayrorum non nisi cum Nayris licite concumbunt.

Nayri quotidie lauantur.

Filix Nayrorum cum nullo alio ex lege consuescunt præterquam cum ipsis Nayris, tametsi clam Lusitanos & Christianos æque admittere soleant: si tamen in facto deprehensa fuerint à Nayris, nullo interpellante, de iure possunt, à Nayris confodi licite. prope singulos vicos fossa est, aqua plena ex qua se prætereuntes singulis auroris lauent nullius prætereuntis verecundia moti, inferiora posterioraque primum purgant, mox caput & faciem, idque tam viris quam fœminis in vsu est absque omni pudore quicumque sane prætereant,

tereant, aut contemplantes consistant, quin rex ipse eundem morem seruat. aqua, cuius mentionem feci, fuerit vsque adeo vt pretereuntes nares ad eam obturare cogantur; credunt firmiter si non quotidie in eo lacu lauerint, quod eo toto die polluti & peccatorum sordibus inquinati sordeant. Hæc per aquã purgatio nullo modo per flumen viuum, sed per aquam in hunc vsum peculiariter effossam, & stagnantem, quin per Brachmanes suis ceremoniis consecratam fieri oportet, secus sine fructu erit. In superstitione & cultu idolorum cum reliquis Nayris conueniunt: mortui cremantur.

Filij non sunt parentum hæredes, siquidem mulieres omnibus communes sunt, nec de filiorum patribus certo constare potest. Quin Regis quoque vxores Brachmanis communes sunt, quod sane Regi vel maxime honorificum est, ducitque beneficij loco rex, si Brachmani cum eius vxoribus concubant. Filij sororum hæreditatem adeunt. dictitant enim tametsi de patribus dubitent, certo tamen constare de eo quod genuini sint sororis filij. atque hætenus de *Nayris*, de nobilibus & Soldatis tractationem instituimus. Reliqui Malabarorum sunt laici, dicti *Polyas*, rustici videlicet, opifices, piscatores &c. quorum conditio abiecta est & miserrima, illis arma nec tractare nec ferre licet, nec vllum Nayrorum tactu contrectare, eorumue conuersatione vlllo modo vti. Quod si Nayri per viam incedentes & more suo exclamantes de longinquo exaudiantur à *Polyas*, statim *Polyas* in latus concedunt astantes demisso capite, manibusque & brachiis complicatis, oculos in terram figunt nec eos attollere audent, donec Nayros prætereant.

Filij non sunt hæredes parentum.

Polyas arma non tractant.

Postea dicemus de reliquis Indorum statutis.

CAPVT XLV.

ARGVMENTVM.

De Æthiopicis & Iudæis qui per Indiam degunt.

Vnt passim per Indiam Iudæi & Æthiopes in copia, quales in Goa & Cochino complures inuenies. Iudæorum aliqui ex puro Hebræorum sanguine descendunt, alij ex promiscua Hebræorum & Æthiopum olim hebraizantium cõsuetudine procreati sunt, in re familiari & habitu similes sunt iis quibus cohabitant. Tẽpla, Synagogas *Mescitas* promiscue inter Indorum ædificia positas habent, vtentes ceremoniis quilibet pro legis suæ obseruatione.

Multi Iudæi in India.

Vetitum est in Lusitanorũ oppidis publice diuersa religionis exercitia instituere, neque ipsis Indis in eo indulgetur, tametsi habitent cum familiis, negocianturque promiscue inter Lusitanos. at priuatim in domibus liberum est suo cuique more viuere, dummodo aliis non sint scandalo. extra urbem & in locis quæ non sunt sub Lusitanorum imperio, superstitiones liberæ sunt. quod si in Lusitanorum oppidis deprehendantur publice superstitiones ethnicas, vel cũ Christianis rem Veneram exercere, cuiuscũque demum sexus fuerint luent id in corpore, excepto si conuersi Christianam religionem accedant, vti sæpe fit extra urbem Cochinum, in aula regia vbi Iudæi atque Æthiopes libere agunt. Sane in Cochino Iudæi habent ædificia admodum splendida ex lapide constructa, exercentes negotiationes amplissimas, & præcipuum locum inter cõsiliarios regios obtinentes. Habent ibidem Synagogam, Biblia Hebraica,

Indis capitale cum Christianis concubere.

Iudæi consiliarij regis Cochini.

atque tabulas legis Moyſis, quas ipſe manibus meis contrectaui.

De facie ſunt colore vt plurimum candido ſimiles Europæis, vxores habent formoſiſſimas, inter quas aliqua ex Palæſtina & ex Hieruſalem adductæ ſunt. Vtuntur pariter omnes lingua Hispanica, obſeruantes ferias Sabbati, ſperantesque in venturum Meſſiam. Æthiopes ſimiliter ſuas quoque *Mefitas* ſiue O-ratoria habent, ea contignationibus diuerſis & proceſteriis ſuis de ſupernis diſtincta ſunt. in ſummis illis contignationibus pueri in Catechiſmo inſtituuntur, canalis aqua plenus perpetuo ante templum eſt. templum ingre-dientes calceos exuunt, ingreſſi templum in faciem procidunt, & exertis bra-
Æthiopes nu-
dipedes tem-
plum ingredi-
untur.

 chiis mire geſticulantur. Circumciduntur pari cum Iudæis modo; carnem ſuillam non comedunt; mortui in terram defodiuntur. In templis nullum ſculptile, neque ſimilitudinem pictam vllam habent, viſuntur ibi monumen-
Æthiopes li-
gna non ado-
rant.

 ta ſepulchralia inſcripta characteribus Chaldaicis ex Alcorano ipſorum peti- tis. Comitatus aliquando Luſitano præteribam templum Mahumetanum, cu- piens introire & orandi ipſorum modum obſeruare. at ianitor acceſſum pro- hibebat, iubens vt prius calceos deponeremus. nec enim aliter introire lice- ret. vt tamen forinſecus inſpiceremus, permittebat nos ad fores vſque acce- dere, aperiens fenestras vt omnia manifeſte apparerent. Luſitano quærente vbi DEI, & vbi Sanctorum haberent idola, reſpondit Æthiops ſe nullum cultum lignis & lapidibus deferre, ſed ipſi DEO viuenti factori cœli & terræ. tum cõ- pellans nos hiſce verbis aiebat, *vos ſane homines cæci eſtis pariter qui ethnicos, quique Chriſtianos vos profitemini. adorantes idola inſenſata, cultumque ſoli DEO omnipotenti debitum creatis deferentes.* quod Luſitanus audiens ira incandefcebat, verbis ſi- mul iniurioſis eum redarguens, vnde concursus Indorum atque Æthiopum fiebat ſubitus, & niſi ipſe altercantes diremiſſem, comitemque ſeduxiſſem, res ad manus procul dubio deueniſſet, quare pergentes viam noſtram tumul- tum euasiſimus. Æthiopes valde negociantur aromatibus verſus mare rubrum atque cetera adiacentia loca, tam mari quam terra. tamen ſi vero nonnulli cum Luſitanis commercia habeant, atque promiſcue inter illos habitent, nihilomi- nus tamen hoſtiliter erga eos affecti ſunt, & quibuſcunque modis poſſunt clam eos infeſtant.

Atque hæ præcipuæ ſunt cauſæ motiuæ cur porro nulli Indorum ad Chri- ſtianos accedant, ſed potius ſi qui nomina ſua in baptiſmate antea profeſſi fue- rint, illi ipſi relabantur ad ethnicos. quæ ſane ſufficiant de Indorum moribus & vita. Ad calcem ſequuntur Icones in quibus ſtatus regis Cochini, quomo- do in Elephantis obequitare ſtipatus Nayris & Soldatis conſueuerit, luculen- ter ob oculos ponitur. depinguntur ibidem reliqui Malabari vtriuſque ſexus *Polyas*, vna cum Æthiopibus & Mahumetanis per prouinciam *Canonor* & in- ter Malabaros habitantes. depinguntur & Chriſtiani Thomiſtæ nati altero pede deformiter intumeſcente. qua de re in deſcriptione actum eſt.

CAPVT XLVI.

ARGVMENTVM.

*De Idolis Indorum, Pagodes dictis, de Indulgentiis, votiuis pe-
regrinationibus, ceremoniis, ſuperſtitionibus que eorum-
dem breuiter & in genere hic agitur.*

Paſſim

Assim per Indiam *Pagodes*, idola conspiciuntur, quorum alia aliis venerabiliora habentur; visitantur eadem ab Indis votiuus peregrinationibus, vnde indulgentias impetrant. Ea sane reliquis ornatiora sunt, circumquaque appensis clenodiis & gemmis preciosis, de quibus hoc loco pro necessitate agam, vnde de reliquis deinceps iudicari poterit.

Haud procul à Goa versus boream ad oram maritimam vrbs *Bassaya* Lusitanis habitata conspicitur, prope quam insula parua littori *Salfette* contermina iacet. in ea sunt duo templa magnifica, in qua coluntur idola præ aliis magnifica, *Pagodes* dicta. Duo templa in Salfette.

Alterum templum, seu spelunca potius, in præalta rupe ex solido saxo excisum est, illud intrinsecus tam late patet, quam vicus aliquis satis spaciosus, habens quadringenta ædificia. in introitu montis adest domuncula idolis *Pagodibus* consecrata, & ipsis in rupe incisis forma admodum terribili, quo in loco hodie Franciscani templum fundarunt *S. Michaelis* nomine insignitum. Franciscanorū temp u n. Si quis intrarit ab inferiore parte in montem, videbit in circuitu complura idola *Pagodes*. quod si altius conscendatur, alius aderit circuitus & ipse idolis & cellulis refertus, quod si magis in summum ascendatur, tertius adest circuitus similiter plenus idolis & cellulis in solidum saxum incisis. prope cellulas positus est canalus amplissimus ex lapidibus aqua plenus, in quem suis ductibus pluuiæ descendunt. tandem conscenditur ad quartum vsque circuitum, in cuius ambitu plus quam quadraginta *Pagodes* atque cellulae conspiciuntur forma plane diabolica & contuentibus formidabili prorsus. 400. cellulae pagodes.

Alterum templum siue spelunca alio in loco ex solido saxo excisum pariterque turpissimis idolis plenum est. Præterea habent *Pagoden*, quem reliquis omnibus præferunt. is in parua quadam insula *Pory* nomine, conspicitur, dicitur autem à Lusitanis *Pagodes Elephatorum*. Pagodes Elephatorum.

Est in insula mons præaltus, in cuius summitate introitus in solidum saxum incisus tam patet, quam cœnobium aliquod spaciosum, in eius penetralibus aquæ canalus arte laboratus, & idola in ambitu ex lapide formato complura, item effigies Elephatorum, leonum, aliarumque ferarum innumerae conspiciuntur: videre est ibidem amatores incisos & eiusmodi bene formatas species varias, quæ sane tanto artificio elaboratae sunt, vt admirationem mereantur. Putant aliqui, quod Chineses industrii artifices olim ædificium hoc construxerint, quando videlicet in hisce Indiæ partibus negociabantur. ædificiū illud collapsum & omnino deletum est post Lusitanorum appulsam. atque hinc conicere licet quam splendida habeant per continentem ædificia, iis videlicet in locis vbi regis aulæ & regimen prouinciarum inconcussam seruat.

In insula *Seilon*, de qua suo loco actum est, mons altissimus est, mons *Adami* siue *Picodadam* vulgo dictus, in eius vertice ædificium est amplitudine cœnobij, in eo colitur *Pagodes* quidam summa cum veneratione. erat in eodē loco olim *Dens simix* auro & gemis ornatus, qui ab omnibus per vniuersam Indiā pro sacratissimis reliquiis habebatur. ad eum .n. omnes Indiæ nationes, votiuas peregrinationes suscipiebant haud minori cum frequentia, quam ex quæ fiūt ad *S. Iacobum* in Galitia prope *Compostellam*, siue ad montem *S. Michaelis* in Galia dabantur autem indulgentiæ amplissimæ, quæ deuotionē peregrinantibus augebant, adeo vt per quadringenta quingentae miliaria cateruatim accurrerent. Dens simix in monte Pagodes. Vora ad dentē simix.

Accidit

Anno 1554. expeditione in Seiora.

Accidit deinde anno 1545. vt Lusitani expeditionem in hanc insulam susciperent, quando totam eam peruagantes in summum vsque montis conscendebant, sperantes prædam opimã. locus enim ob peregrinationes erat famosissimus. Vnde templum protinus diripientes, nihilque præter dentem simiæ in cistula, & preciosissimis gemmis ornatum reperiens, eum in prædam abreptam Goam mittebant.

Indi offerunt 700000. fl. pro dente simiæ.

Vicini reges vbi de parum hoc læto nuncio certiores fiebant (vtpote rex Pegianus, Sianus, Bengalæ, Bisnagar) dolebant admodum de tam preciosis reliquiis abreptis, & vnanimi consensu *Legatos ad viceregem in Goam miserunt, qui de reperendo eo dente officiose agerent, offerentes illi præter alia donaria preciosissima septem auri tonnas pro redemptione dentis.* Vicerex tanta pecuniæ vi permotus cogitabat de dente restituendo; at Archiepiscopus *Don. Caspar*, heri mei in archiepiscopatu antecessor, resistebat inquiens, se Christianos esse, quibus nullo modo liceret idololatriam & diabolicas superstitiones confirmare indulgendo, quin religionem Christianam flagitare, vt impio illi cultui omnibus modis resistatur. His Archiepiscopi sermonibus Vicerex permotus petita Legatorum recusabat, atque ipsum dentem in conspectu Legationis flammis in cineres redigens, cineres per aerem in mare dispergebat, quæ res Legatos confusos fecit, adeo vt mœstissimi domum reuerterentur, stupefacti tantum auri pondus nihil valuisse, cum tamen petitam rem non modo nulli vsui reseruassent, sed pro nihilo in maris fluctus abiectam dispersissent. Haud multo tempore post quidam ex Benianis (sunt autem illi admodum subdoli) comparuit. is suppositum dentem proferebat persuadens Indis ethnicis, miraculosè & singulari prouidentia DEI sibi dentem restitutum, *Pagoden. n. visione nocturna aperuisse sibi modum recuperandi eum, atque eum ipsum esse dentem, quem se Lusitani credidissent igne absumpsisse. inuisibile enim eum Lusitanis fuisse, eos vero alium quendam supposititium cremasse. crediderunt simplices homunculi hisce impostoris ineptiis, & accitum magna pecuniæ vi donabant, recepto dente cum summa exultatione. Atque hoc modo Dens recuperatus in locum pristinum rediit, manentibus & ceremoniis & superstitione veneratone, vt prius.*

Dens simiæ combustus.

Impostura Beniani.

Maximus Pagodes.

Carrus ingens quo Pagodes vehitur per elephantes.

Ex deuotione sponte concidit & contriti.

In regno *Narsinga* ad littus *Choromandel Pagodes* longe preciosissimus diuitiisque auctissimus est, quem populi deuotissime venerantur susceptis peregrinationibus pene infinitis, fiunt ibi annuatim processiones, dedicationes & festi innumera. Habent currum tantæ molis, vt à quatuor Elephantis vix trahatur. is non nisi in summis festiuitatibus ducitur, funes ad eum circumquaque annexi sunt, quibus eum vtriusque sexus homines ex mera deuotione promouent. est in summo curru receptaculum siue thronus in quo residet *Pagodes* idolum cum vxoribus regiis, varia instrumenta musica suauissime insonantibus; quando currus tanta cum solennitate, deuotioneque procedit, adsunt sepe vtriusque sexus homines, *qui ex religioso affectu propria viscera in frustra concidant, eaque Pagodi obuiant: alij se ipsos sub rotas currus subseruentes sustinent se ita conteri comminutque: quique hoc modo vitam finiunt, pro Sanctis Martyribus deinde adorantur, ossa eorum pro reliquiis sancte asseruantur. habent & alios actus plane contra naturam, quos mihi quidam comitum meorum spectator omnium enumerauit, de quibus etiam passim per Indiam manifeste constat.*

Ipsè cum amico quodam meo Lusitano aliquando peregrinabar animi gratia, per sex septemue milliaria, impetrata à Vicerege venia. habebamus comites quosdam notos *Decanyns*, & Indos. erat autem nostrum institutum videre ceremonias in funere Brachmanorum cum vxoribus viuus cremandorum, siquidem de tali funere futuro inaudiueramus. Dum varia mirabilia memorabilia.

rabiliaque passim videremus, deuenimus ad loca Lusitanis habitata, procedimus per campos, videmus passim in rupibus & scopulis montium *Pagodes* incisos atque tanto spacio inter se absentes, quantum orationi dominicæ dicendæ sufficiat, erant autē idola tam monstrose deformia vt dæmonia referre potius, quam Sanctorum effigiationem putes. Tandem ingressi pagum videmus templum amplissimum ex lapidibus extructum: in eo præter pictam tabulam nihil erat, tabella ea in medio templi appensa referebat tam formidandam terribilemque figuram appictam, vt nunquam per somnum magis tristem videre possis. Forma appicta complura habebat cornua, dentes longe prominentes & deorsum supra mentum deflexos: infra vmbilicum supra ventrem similis erat facies efficta, pari deformitate cornibus & intestinis ipsam circumfusis, in vertice pileum habebat haud absimilem pileo pontificali triplici corona conspicuum, atque vt summatim dicam, simillimum erat monstro in apocalypsi descripto: tabella ea ad murum pendebat peculiari fornice à reliqua templi structura separatum, & in conclauis forma inclusum, opacum & sine omni fenestra aut vlllo foramine luci peruius; erat in medio parua ianua, vtrinque ad ianuam fornacula in ipsum murum immissa: erant crates in muro ferreæ, per quas fumus transiret in sacellum illud, si quando holocaustum imponeretur, vidimus ipsi impositam siliginem, orizam, gallinas, fructusque &c. ab Indis quotidie oblata, quæ combusta fœtorem edebant, qui hominem præfocare posset, erantque omnia fumo & situ fœdissima; non procul à ianua. In medio templi stabat vitulus lapideus, in quem vnus ex comitibus nostris insiliebat exclamans illudensque, quod cum Brachmanus, cui templi custodia erat concredita conspexisset alta voce conuocabat vicinos, vnde concursus tumultuarius ortus, nos interim rem cum Brachmano transigentes quam poteramus commodissime eam excusabamus, vnde placati animi & motus sedatus quieuit. inde rogabamus Brachmanum vt ianuam Sacelli recluderet, quo videremus quid intus lateret, nec nisi multis precibus ab eo impetrauimus. ianuam itaque aperiens frontem nobis cinere prius inspergendam esse aiebat, quod cum sufferre recusarem, præmonebat nos ne limen vltius transgredi sed forinsecus illud contueri saltem vellemus. Aperto itaque Sancto sanctorum, apparuit spelunca tristissima. summum lacunar per omnia clausum erat, nec. n. præter ianuam vllum foramen luci infundendæ aderat, vt nec per vniuersum templum alius erat aeri transitus, quam per fores. pendebant in summo tholo vel cœtum lampades ardentes, in medio paruum erat tabernaculum, totum gossipio instratum, atque puro auro obductum, suberat *Pagodes* aureus totus parua pupæ magnitudine. ante fores templi erat amplissimum aquæ receptaculum lapideum, in terram demissum, circumcurrentibus scalis vt in id descendi posset, erat in eo aqua impurissima viridis, putida, fœtida, in quo abluantur templum adeuntes. Pergentes inde certo spacio emenso 20. vel 30. passuum occurrebant petrae in quibus & speluncae & pagodes incisi stabant plurimi.

Ea idola quæ in triuiis sine templis nuda astant, habent penes se aquæ receptacula excisa in saxis ex quibus prætereuntes pedes saltem abluant, adnexa est testa dimidia nucis Indicæ, qua in haurienda aqua vtuntur, quæ omnia in gratiam peregrinantium ita disposita sunt, quo passim habeant procidendi adorandique commoditatem adsunt plærunque simul fornaculæ duæ, & vitulus siue vacca è lapide, cui oblationes proponunt comedendas prout quisque magis in cultum vituli propensus deuotusque fuerit. Credunt *Pagoden* noctu oblationes absumere, verum res aliter se habet, si quidem Brachmani testibus remotis ea sibi auferunt. nos quidem passim offendebamus eiusmodi

Tabella deformi imagine.

Lusitanus insilit in vitulum.

Descriptio sacelli.

Pagodes ex puro auro.

Padoges spaci-
atum per cam-
pos circumfer-
tur.

oblationes factas, verum quod sordidissimæ essent fastidium nobis creabant, adeo ut ne tactu quidem eas contrectaremus. ad satietatem itaque istas superstitiones contemplantes reuersi sumus in pagum, vbi templum modo dictum stabat. Brachmanus enim significarat nobis horam, quando sub vesperam *Pagoden* rusticatum ducere vellent pompa & processione publica, quæ cum aderat pulsabant campanulam forte à Christianis acceptam, illa audita, conuenerunt passim vicini, & assumpto *Pagode* illo aureo deprompto ex incunabulis multa cum deuotione reponunt eum in lecticâ, quam primores pagi istius ferebant, comitantibus reliquis magna cum veneratione insonantibus instrumenta, tympana peluesque pulsantibus, hoc processu ibant per campos, donec ad aqualiculû deuenirent, in quo eum mundissime, hercle ut merebatur, abluebant, quo factò reuertebantur domum ad sacellum, vbi repositum eum relinquebant, ut ex suffumigio hostiarum reficeretur, peractis deinde precibus & oblationibus factis domum repetebant, committentes cætera Brachmano, qui vna cum familia sua lautissime in oblatiis victitabat.

Exhortatio ad
Christianos.

Atque hæ sunt ceremoniæ, superstitionesque quibus occæcati gentiles immerguntur, firmiter persuasi quod ita vitam æternam habituri sint. Commemorant sane multa mirabilia & miraculosa de idolis suis Pagodes, quæ & miseriam & cæcitatem ipsorum coarguunt, nos vero, ea incitare debent ad gratias deo agendas pro luce Euangelii sui nobis reuelati, quodque nos sibi adscitos redemerit, nec inter tam miseras gentes nasci voluerit, precemur ut pater misericordiarum hosce quoque sui agnitione illuminet, vnde omnis salus & beatitudo vnice dependet: sunt enim & hi proximi nostri, atque creaturæ DEI, qui pro paterna sua bonitate eosdem respiciat largiaturque pariter omnibus, ut animo & corpore perpetuo sani saluique gaudeamus. Amen.

Ut rectius & manifestius pateat quam deformia & detestanda idola gentes colant, fecimus ea suo loco effigiari, ea forma qua passim in rupibus, taxis & speluncis visuntur, adiuncta simul vacca seu vitulo illo lapideo. Depinximus & Mahumetanos atque Æthiopes, eo habitu, quo inter Malabaros degunt, versanturque, addidimus & templa *Mescitas* illis dicta, item aqualiculos ante templorum fores in vsum ablutionis repositos, quæ & Historiæ lucem, & Lectori recreationem afferre possunt.

Finis II. Partis Indiae Orientalis complectentis Io. Hugonis Lintscotani Nauigationem in Orientem.

I N D E X.

RERVM ET VERBORVM IN
HOC SECVNDO TOMO HISTORIÆ
Orientalis compræhenforum.

A.		B.	
A Bexis.	9	Bizoar.	53
Abyssini quicquid agunt simul cantant.	105	Bezoar lapidus precium.	64
Achombane castellum.	9	Breuia ad Negapatam.	38
Adami & Eua habitus.	105	Breuia ad Rio de Gaban.	10
Aegyptus.	9	C.	
Æstas & hyems in eodem monte, & eodem tempore.	44	C Alambalignum appenditur cum auro. 53. est in Copia.	54
Æstate naues in mare deducuntur.	94	Calculus, hernia, in India.	95
Æstiuale tempus.	94	Calecutium regnum.	35
Æthiopes non adorant ligna.	110	Calecutij interitus.	35
Æthiopes nudipedes templa ingrediuntur.	110	Campanula excubiarum in passo Goa.	75
Africa diuisio.	9	Campar locus in Sumatra.	49
Albanus Dux Olyssipone moritur.	4	Camphora.	53
Albertus Austriacus Gubernator Lusitaniae.	4	Camphorifera arbores.	53
Alchimista aurum in Goa quaesuerunt.	76	Canella de mari, cinnamomum supposititium.	36
Alepi negotiantur Veneti, Angli & Galli: arcentur inde Hispani & Lusitani.	28	Canonorum ciuitas.	35
Algallia vel Zibettum.	44	Capitanei reditus in Mossambica 300000. ducats.	21
Aloe in Socotora insula.	22	Capo de Lopez Gonçalim.	110
Azum in terra planitiem exonerare piaculum apud Guineos.	12	Caryophylla in maxima abundantia.	52
Amantium astutia.	87	Catacombo insula.	14
Ambitio Lusitanorum.	80	Cathai.	55
Amboyna insula.	52	Cause cur porro non inuenciantur noua terra.	83
Antonius Lusitanus occumbit victus.	4	Chaa herba decoctum preciosissimum.	67
Appellatio quando concedatur in India.	87	Chaulon arx Lusitanorum.	36
Aqua dulcis fons vnicus Goa.	76	Chinarum regis reditus infiniti.	58
Aqua dulcis subtus mari.	29	Chinenses naues habent innumeras in Cancon.	56
Aqua hyems dulcis, æstate salsa.	93	nullus Chinesium in patria sua regit.	58
Arabum latrocinia.	27	Chinenses venerantur daemona.	58
Arbores 16. & 17. passuum in ambitu.	9	Chinens. sepultura.	59
Arma Chinesium.	58	vestitus sericus.	59
Armusi descriptio.	26	China regnum habet xv. prouincias, Ciuitates primarias, 591. secundarias. 1593.	60
Arundines crassiss. ex Assæ negociantes.	42	Chinens. ciuitatum forma, via regia, platea, aula regia, vrbis nomen vbi regia est Xuntien.	60.
Auditio Goa.	92	conuiuia, mores in mensa. potus, mores obuiantium, ciuitas nobilium.	62
Aula regia in China.	76	China Historia peculiaris edita.	62
Aurifabri.	56	Chirurgi Ethnici.	92
Aurifodina in Monotopa.	20	Christiani baptizati viuentes more ethnico.	92.
B.		nudi obambulantes.	73
B Alsamum verum.	49	Cingulas Zingeuner in Seylon insula.	39
Bambus genus flagri.	80	Cinnamomum optimum in Seylon, quod Lusitani furantur.	39
Bananas fructus.	12	Circumciduntur infantes vtriusq; sexus in Seylon insula.	14
Banda insula.	51	Classes totæ onerantur serico.	57
Barbitonsor Rex in Seylon.	39	Classis regia in India dispositio.	37
Barsalor ciuitas.	35	Cochinum regnum.	36
Bataui in Guineam veniunt.	9	Columba tabelliones.	28
Bataui in Rio de Caban appellant.	13	Commeatus saluus non nisi impresso symbolo datur	46
Benzoï.	46	4 2 per	

Index Rerum & Verborum memorabilium.

<i>per passo in Goa.</i>	75		
<i>Concilium generale Goa habitum.</i>	41		
<i>Concubitus Christianorum cum Indis capitalis.</i>	109		
<i>Congregatio frequens Goa in foro.</i>	76		
<i>Congregatio mercatorum Cassi'a dicta, quae quot- annis bis in Orientem profectionem instituit, continet 5. vel 6. hominum millia.</i>	27		
<i>Conserua & confectioes Goa venales.</i>	77		
<i>Coquen palma Indica.</i>	73		
<i>Core insula.</i>	69		
<i>Cranganor munitio.</i>	35		
<i>Crocodili in Gange.</i>	43		
<i>Currus volantes veli instar nauium.</i>	61		
<i>Currus ingens pro Idolo Pagode, qui Elephantis tra- bitur.</i>	112		
		D.	
<i>Decima in Goa.</i>	74		
<i>Dehi terra diuisio.</i>	70		
<i>Dentium & animae olenti remedium.</i>	86		
<i>Dentes Lima acuntur.</i>	105		
<i>Derfira mons sine pluuiis.</i>	25		
<i>Deuotionis ergo sponte contriti & concisi.</i>	112		
<i>Diego regis Philippi filius moritur.</i>	4		
<i>Dierum ratio in India.</i>	96		
<i>Dispositio Lusitanica contra Sumatram.</i>	49		
<i>Docti venerabiles in China.</i>	58		
<i>Dormitur sub aqua ob aestum Solis.</i>	28		
<i>Dos nubentium apud Ch nens.</i>	61		
<i>Dutroa herba insatuat.</i>	84		
		E.	
<i>Educatio liberorum.</i>	87		
<i>Elephanti in Africa.</i>	45		
<i>Elephanti nobiliores & qui à reliquis cum venera- tione saluantur in Seylon.</i>	40		
<i>Elephas albus adoratur, est causa belli.</i>	46		
<i>Elephanti 300. non sufficiunt vni trahi trahēda.</i>	41		
<i>Equestris ord. nis insignia constant ex pudendis.</i>	106		
<i>Equi mille Ioachimicorum valore.</i>	30		
<i>Expeditio in India mari suscepta disponitur.</i>	78		
<i>Expeditio memorabilis in Seylon.</i>	112		
		F.	
<i>Fabula de Gange.</i>	42		
<i>Famulorum fidelitas.</i>	65		
<i>Fœminæ cur nuda.</i>	45		
<i>Ficus Indica folia in variam supellectilem.</i>	91		
<i>Filiabus filio consuuntur muliebria, quæ sponsus a- pte incidit.</i>	45		
<i>Filia Nayrorum, non nisi cum Nayris licite con- cumbunt.</i>	108		
<i>Fili non sunt heredes patrum.</i>	109		
<i>Fonsæca Archiepiscopus excipitur Goa.</i>	23		
<i>Forum Clenodisrum Gæ.</i>	76		
<i>Forum frequens extra Cananor.</i>	35		
<i>Franciscanorum templum.</i>	111		
<i>Funera cremantur.</i>	90		
		G.	
<i>Gallicus morbus honestus.</i>	98		
<i>Gallina nigra intus & extra.</i>	19		
<i>Gange fabula.</i>	42		
<i>Ganges Indis sacrosanctus.</i>	43		
<i>Geloulo Insula.</i>	52		
<i>Goa & nationibus & religionibus libera est.</i>	89		
<i>Guinea religio, vestimenta.</i>	11		
		H.	
<i>Henricus Lusitaniæ rex moritur.</i>	12		
<i>Heros ex Bengala Deli regnum recuperat.</i>	70		
<i>Hispania regina moritur.</i>	3		
<i>Historia de China.</i>	62		
<i>Historici & Scriptores in China.</i>	61		
<i>Homicida in Iaponia.</i>	65		
<i>Homines crure Elephantino in Bisnagar.</i>	41		
<i>Hyemale tempus.</i>	93		
<i>Hysme alueus obstruitur ex arena.</i>	93		
<i>Hyeme domi sedetur propter aestum.</i>	93		
<i>Hyemem faciunt pluuiæ.</i>	93		
		I.	
<i>Iagos religiosi.</i>	90		
<i>Ianua templi S. Thomæ ex deuotione casim immi- nuta.</i>	42		
<i>Iaponia regimen.</i>	67		
<i>Iaponia principes & vassalli.</i>	67		
<i>Iaponensium origo. 66. conuiuia. 66. mores cateris contrarij.</i>	ibid.		
<i>Iaponij nec carnes nec lac comedunt.</i>	65		
<i>Iaponiam sine Iesuitarum permissu nemini licet in- colere.</i>	68		
<i>Iesuita auari & impij. 106. in Iaponia habentur pro sanctis. 69. habent ex suo ordine Episcopum. ib. calumniantur viceregum. 89. Viceregi donaria intercipiunt.</i>	88		
<i>Impostura Beruini cuiusdam.</i>	112		
<i>Indorum regum nomina.</i>	72		
<i>Iniamos fructus</i>	12		
<i>Inquisito Goa in nouos Christianos.</i>	73. 75		
<i>Insula 1100. circa Malaynam.</i>	38		
<i>Ior ciuitas expugnata habuit tormenta bellica 2500.</i>	49		
<i>Iudei consiliarij regis Cochini.</i>	109		
<i>Iudei multi in India</i>	109		
<i>Iuramentum Indorum.</i>	102		
		L.	
<i>Lacca, cera Hispanica.</i>	45		
<i>Laqueo minor, laqueo maior insule.</i>	69		
<i>Larina moneta Persica questuosiss.</i>	27		
<i>Lasciuia mulierum inexhausta, & obscenitas. 82. 84</i>			
<i>S. Laurentij insula.</i>	ibid.		
<i>Lignum in lapidem mutatur.</i>	50		
<i>Lingua Iaponie & China differt.</i>	68		
<i>Lusitanorum ambitio.</i>	80		
<i>Lusitani in continente India nihil possident.</i>	83		
<i>Lusitanorum delicia.</i>	95		

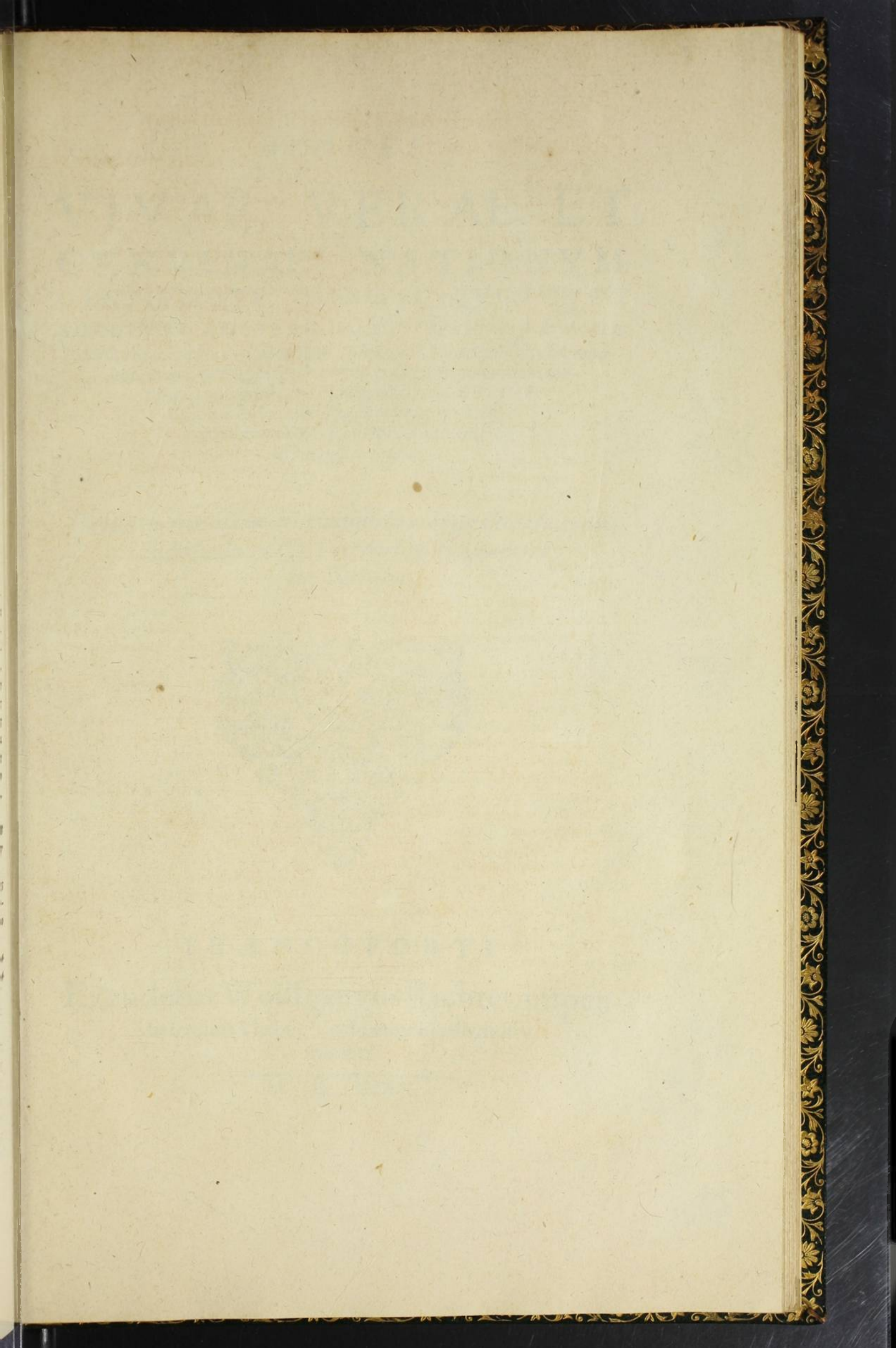
Index Rerum & Verborum memorabilium.

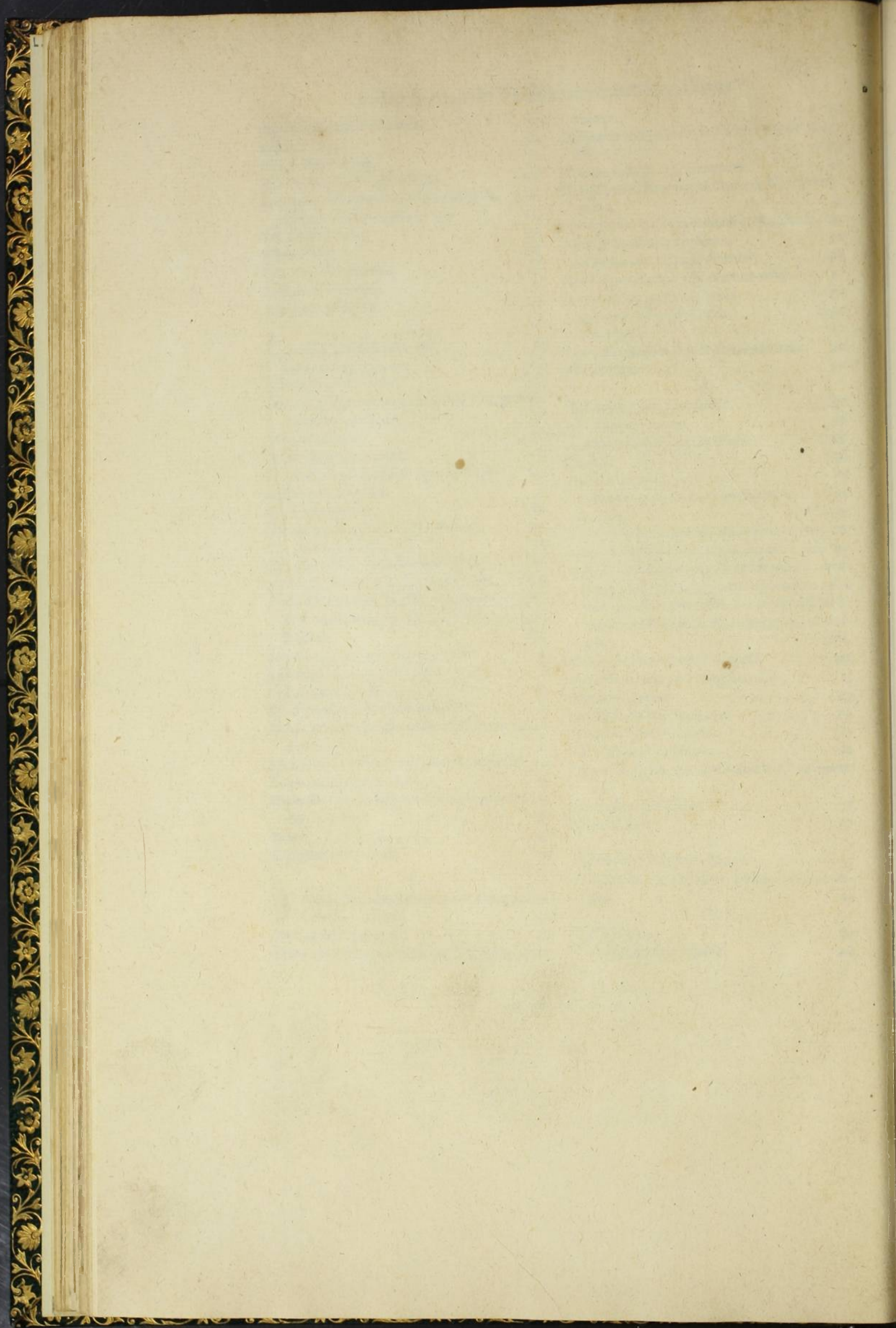
Lusitanica dispositio contra Sumatram.	49	Nidi centeni ex vno ramo in Guinea dependen-		
Lusitani famulorum quæstum viuunt.	77	tes.	15	
Lusitani in honoribus plus quam in diuitiis gloriantur.	78	Nobilium beneficia in Soldatos.	82	
Lusitani Nayros certamine singulari vincunt.	108	Nocturnæ peregrinationes votiua.	86	
Lusitani vxores ducunt Indas.	76	Nomina portarum Goæ.	75	
Luxuria perdit Lusitanos.	95	Nomina regum Indorum.	72	
M.		Nouitij Lusitani deridentur.	84	
M agi & gesticulatores.	90	Nuces contra venenum.	38	
Malabarorum regni diuisio.	37	Nuptia Lusitanorum famil.	81	
Malace primordia.	48	Nuptia soldatorum	82	
Malaca peculiarem linguam sibi vsurpat.	48	Nype vinum ex nucibus Indicis Coquen.	47	
Malacenses ingeniosi poeta.	48	O.		
Mali formosiss. & proceræ in Cananor.	85	O fficia conferuntur ex gratia regia.	80	
Mane primum quodq; visum, adoratur per totum eum diem, si vel porcus sit.	90	Onor ciuitas.	35	
Mangalor ciuitas.	35	Oues quinq; quadrantibus constantes.	19	
Mare rubrum.	23	P.		
Margaritarum piscatio.	55	P agodes idoli cellula 400.	111	
Margarita Orientales optime Armusii.	26	Pala Dagula.	53	
Maritati soli sunt ciues in Goa.	77	Palmiarum reditus.	77	
Martauanas vasa lutea.	46	Palmifera loca ad Goam.	74	
Masculus 15. annorum non erit in adibus matris.	84	Papyrus & penna in China.	61	
Maynotes lauant vestimenta.	102	Paradisus prope Bassoram.	26	
Mecon fluuius inundatur vt Nilus.	54	Paradisus & vestigia Adami in monte Seylon.	39	
Medici indi.	92	Parentes vendunt liberos tempore famis.	106	
Megmedis sepulchrum.	22	Parijs sine obstetricante.	103	
Mendici nulli in China.	59	Passeres de Sol, Paradeisvögel.	52	
Mensulariarum vsus.	92	Pedir locus in Sumatra.	49	
Mestici qui.	19	Pestis Indiam non inuasit.	95	
Miraculum S. Thome.	41	Petra salis Armusii.	26	
Mogores sunt Tartari occupantes Deli.	70	Philippina parent Hispanis.	54	
Molucco insula quinq;.	50	Philippus Rex Portugalliam occupat.	3	
Moneta cuprea.	50	Philippus Strozius Dux exercitus.	4	
Moneta regulis acceptiss. in India.	6	Pilei contra tempestates.	80	
Monjoyn venti oportuni.	21	Pisces in Guinea.	10	
Montes ardentis.	49.52	Poculi Indici forma.	84	
Morborum aliquot curatio.	94	Polyas arma non tractant.	109	
Mordeyn morbus mirus.	94	Pondera in Macau.	64	
Mulieres lecticis per publicum deferuntur.	59	Porcellina vasa.	57	
Mulieres natandi perita.	86	Porcina caro saluberrima.	19	
Mulierum recreatio in villis.	93	Præstigiatores miri in Seylon.	40	
Mulieres vino dedita.	47	Pristus piscis rostrum.	14	
Mulieres viros veneno tollunt.	83	Præuatum commodum causa malorum.	83	
Mundities Lusitanorum in re familiari.	80	Pudenda victis hostibus excæta.	106	
Murus ad Chinam 500. miliaria longus.	56	Puella aduenis locantur precio.	45	
N.		Puelle octo annorum defiorate.	107	
N ares adulteris præsecantur.	43	Puerperia Lusitan.	81	
Nauis cum naualibus mercibus, & cibariis ex palma.	38	Pugna cruenta inter Pegu & Sian.	46	
Nauigatio expeditissima mensum quinq;.	23	Pulices recantur fimo vaccino.	91	
Nautam dimensio in Macau.	63	Putredines in Guinea.	10	
Nayros a mari vbiq; incedunt.	107	R.		
Nayros lauantur quotidie.	108	R eciprocatio maris rapaciss.	31	
Nayro licet Polyam confodere.	108	Reditus regis in Iaponia.	68	
Nayri cum vxoribus alienis libere concumbunt.	107	Reges tres ex Iaponia Romam profecti.	68	
		Regis Armusiani fratres excæcantur.	26	
		Regis Chinesis titulus.	61	
		a 3	Reg	

Index Rerum & Verborum memorabilium.

<i>Regulorum ornatus in Guinea.</i>	13	<i>tuntur.</i>	33
<i>Resbuti populi.</i>	70	<i>Testimoniorum forma que soldatis dantur in India.</i>	79
<i>Religio libera in Goa.</i>	75	<i>S. Thomae historia. 40. miraculum.</i>	41
<i>Rex Dacheu hostiu Lusitanorum.</i>	49	<i>Thomista Christiani similes Gracis & liberi in ceteris.</i>	4
<i>Rex Syelon obruncatur, regnum diuiditur.</i>	39.	<i>Thomistarum Episcopus Romam proficiscitur.</i>	41
<i>obsidet Lusitanos elephantis 300.</i>	39	<i>Tigris & Euphrates confluunt.</i>	36
<i>Rex Sarama Perial.</i>	37	<i>Tintinnabula in pudendis virorum.</i>	43
<i>Rhinocerotes,</i>	44	<i>Tituli dignitatum & officiorum in nauib.</i>	78
<i>Rija monet a Lusitanica.</i>	6	<i>Titulorum regionum explicatio.</i>	72
<i>Rose sparsa in nuptiis.</i>	81	<i>Tonsores & Chirurghi ethnici.</i>	92
<i>Rostrum pristis piscis.</i>	14	<i>Tornate Insula.</i>	52
		<i>Tribus singulae sunt singula familia in India.</i>	92
S.		<i>Tydor Insula.</i>	52
<i>Sacrifici sacrificia deuorant.</i>	91		
<i>Sacrificium Venereum.</i>	815	V.	
<i>Salaria stipendiariorum.</i>	78	<i>Vacca & oues sacrosancta.</i>	90
<i>Salis Vedigal annuum in vno China loco, quindecim tonnas auri facit.</i>	58	<i>Vappina insula.</i>	36
<i>Samorini nomen.</i>	37	<i>Vasa pro Chaa potu preciosissima.</i>	67
<i>Salfette habet duo templa.</i>	111	<i>Venefici.</i>	90
<i>Scapha Canaryns ex solido ligno excauato.</i>	103	<i>Venerem iuuantia.</i>	86
<i>Seditio in Portugallia.</i>	2	<i>Vermiculi in cruribus quatuor vlnarum.</i>	29
<i>Serici certa genera.</i>	63	<i>Vetus Goa.</i>	73
<i>Serpentes in mari instar anguillarum.</i>	24	<i>Vicereges in India non nisi triennium regunt.</i>	80.
<i>Seruae prolem suam amant.</i>	87	<i>nihil vrensilium relinquunt successori. ibid. visitant castella cum priuato commodo. 88. incusantur cum reliquis officiatis. 89. eorum crebra mutatio officit prouinciis. 89. eorum effigies omnes in India depicta. 88. eorum pompa in templo. ibid.</i>	80.
<i>Seruarum soboles ex Lusitania suscepta.</i>	87	<i>Vilitas omnium rerum in Bengala.</i>	43
<i>Signa Christianis inusta loco baptismatis.</i>	104	<i>Vincentius Fonsseca Archiepisc. India.</i>	5
<i>Simia dens in monte Pagodes. 111. denti vota sunt. ibid. redimendus septem auri tonnis. 112. comburitur. ibid.</i>	104	<i>Vinum ex Coquen.</i>	75
<i>Socorora insula habet Aloe optimum.</i>	22	<i>Viridaria amoeniss. ad Goam.</i>	74
<i>Soldati quare mercatores fiant in India.</i>	82	<i>Viri uxores suas perimunt.</i>	83
<i>Soldatorum in India victus & vestitus.</i>	82	<i>Vltio Lusitanis familiaris.</i>	80
<i>Sol & Luna habentur pro coniugibus.</i>	58	<i>Vngues in digitis manuum nutrire est nobilium.</i>	108
<i>Sponsa per Pagoden eburneum destorantur in honorem sponsi.</i>	90	<i>Vniuersitates in China.</i>	58
<i>Sponsus rogat aduenam vt defloret suam sponsam.</i>	45	<i>Vsuraria Goa.</i>	77
<i>Status omnino duo in India.</i>	77		
<i>Stipendiariorum conuicatio in nauibus. 77. mittitur in Indiam.</i>	78	X.	
<i>Sumatra Chersonesus aurea.</i>	48	<i>Xenodochia bene constituta</i>	95
<i>Superstitiones in India.</i>	91	<i>Xuntien metropolis in China, vbi sedes Regia.</i>	60
T.			
<i>Taberna Indorum instructissima a mercibus.</i>	91	Z.	
<i>Tanassarua ciuitas.</i>	46	<i>Zelotypia.</i>	34
<i>Tartari sunt Mogores.</i>	70	<i>Zibettum vel Algalkia.</i>	44
<i>Terra olim inuenta hodie per Lusitanos amittuntur.</i>			

F I N I S.

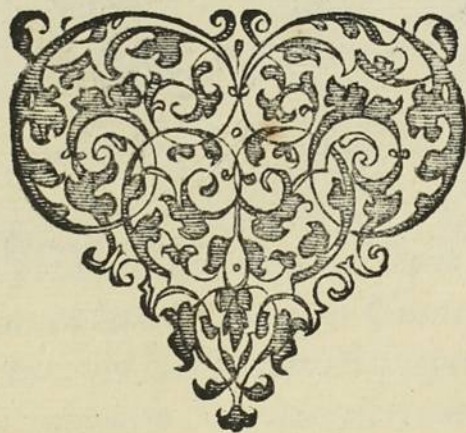

· I C O N E S

VIVAE, VERAE ET
GENVINAE NATIONVM,
GENTIVMQVE OMNIVM, QVOTQVOT

ACCOLVNT AD ORAM MARITIMAM, QVÆ A GA-
dibus vsque in Indiam Orientalem, & inde ad Chinarum vsque regnum
continuato ductu pertingit, additis eorundem ceremoniis mo-
ribusq; ita expressis, vt coram spectari credas. Expressi
sunt & habitus moresq;, quibus tum ipsi Lusita-
ni, tum vxores & mancipia eorum ho-
dic in India vtuntur.

*Omnia elaboratissime scitissimeque in ære representata, opera,
studio sumtuque Io. Theodori, & Io. Israelis de
Bryfratrum.*

F R A N C O F O R T I

Excudebat Wolffgangus Richter, impen-
sis Ioannis Theodori, & Ioannis Israelis de Bry,
fratrum.

M. D. XCIX.

ACCIONES

VIVAE VERAE ET
GENUINAE NATIONVM
GENTIVMQUE OMNIUM QVOTQVOT

ACCELYNT AD ORAM MAREMQUE A CA-
disque in istam Oceanumque inde ad Chinam usque regnum
conducit. In hoc perit. In ista conuicta in circumstantiis
liberis respicitur, ut scilicet in ista. Ex parte
sane habetur, ut patet in ista. In ista
namque videri manifestis conuictis
est in ista parte.

Omnia claret, sicut scilicet in ista parte
sicut patet in ista parte. In ista parte
Ex parte.

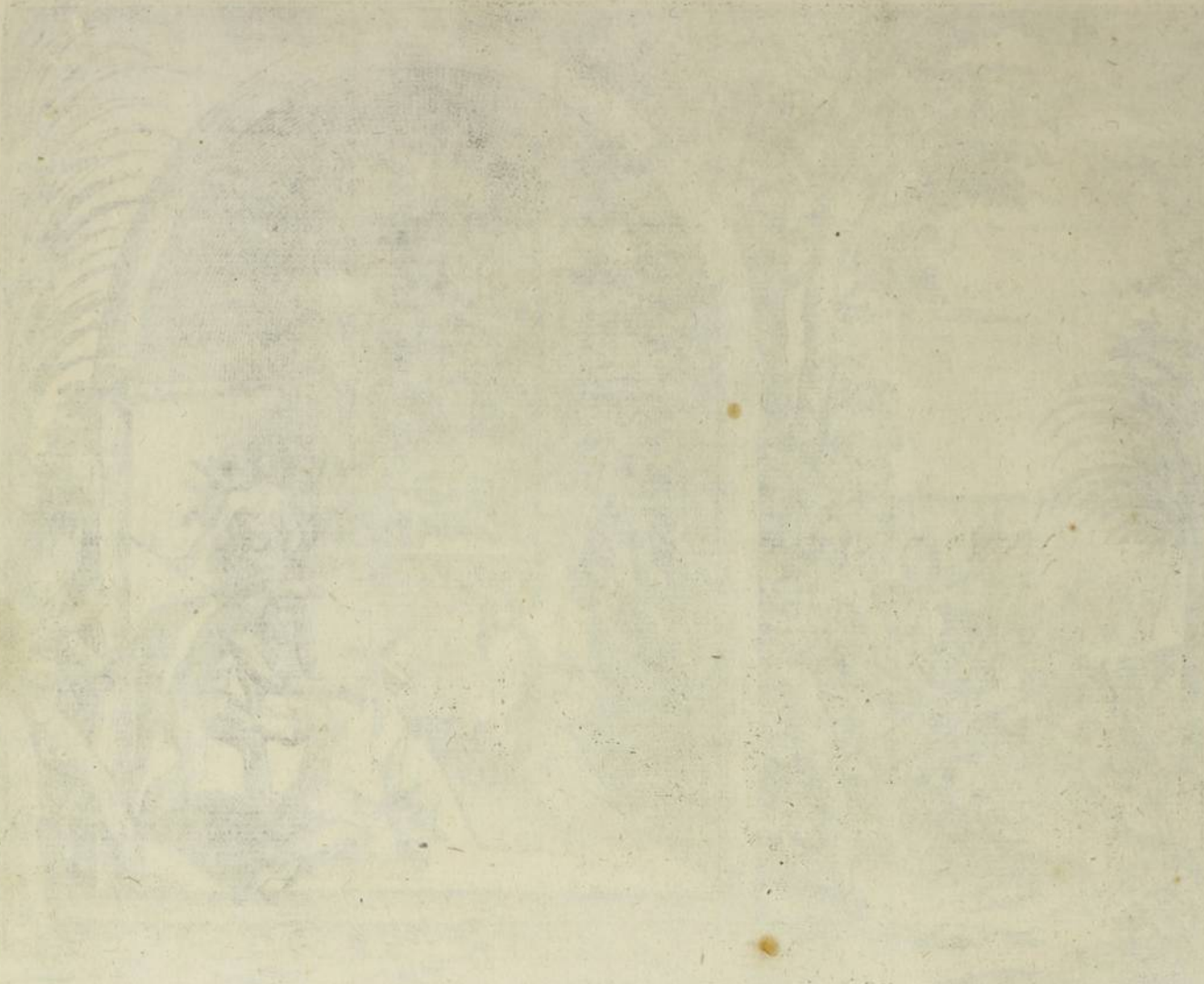

FRANCOFORTI
Excudebat Wolffgangus Richermannen-
in locum Theodori & Joannis Theodori
Ludwig.

M. DC. LXXI.

Hæc primitur in prima hac icone Batauorum appulsus ad flumen Gabam, quod per Guineam Æthiopia regnum labitur, ubi Lusitani in Æthiopem inciderunt, qui deductos in tugurium Nigritis refertum excepit humanissime. ibi ergo super stragulum bombycinum per pauimentum expansum cõsidentes, subitoque sursum tuentes conspexerunt Æthiopem supra thronum sedentem, quem illi Mani Gabam dixerunt. vocantes is immotus statua similis, torquatusque ex torquibus osseis & conspectu terribilis erat. ad pedes vetula ventum flabello faciens muscas abigebat. Unde loci dominum eum agnoscentes, protinusque ad eum appropinquantes in genua prociderunt, manibus simul more gentis applaudentes. Dominus itaque loci et ipse testatus sui fauoris argumenta simili manuum applausu, donauit eos regis veluti muneribus, aliquot videlicet stragulis affabre contextis, quo facto institutum iter profecuti sunt.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page, arranged in several lines.

QVÆ Batauis apud Cermentinum pagum acciderunt.

AD idem flumen Gabam, sed versus fontem paulo altius appulsa sunt alia Lusitanorum naues, ubi infinita Aethiopum turba, partim hastilibus, partim gladiis accincta decurrit acclamando Io, Io, manibusque complaudens. Lusitani per interpretem certiores benevolentiae indicium id fuisse, duos ex suis e nauibus ad circumstantes miserunt. at illi aduentantes cum exultatione & iubilo exceperunt, satifque mirari homines albos prius non visos non potuerunt, mox pari cum vociferatione, & euulso gramine substrato deducti sunt ad palatium praefecti, qui aduentantibus obuiam e cubiculo suo procedens supra sellam stragulis artificiose admodum contextis consedit, significans hospitibus per interpretem, gratum sibi aduentum ipsorum accidisse, mox manuum complausu signum dedit exclamans, Fuiio, Fuiio. tum regia uxores in gyros acta choreas instituerunt, & sequente reliquarum mulierum agmine saltantes palatio excesserunt. Lusitani deinde permutatione pro ebo-re facta perrexerunt. qua de re vido plura in contextu. Notandum hic praemissas duas icones non referendas ad Ioannis Huygonis. sed ad aliorum Lusitanorum nauigationes.

III.

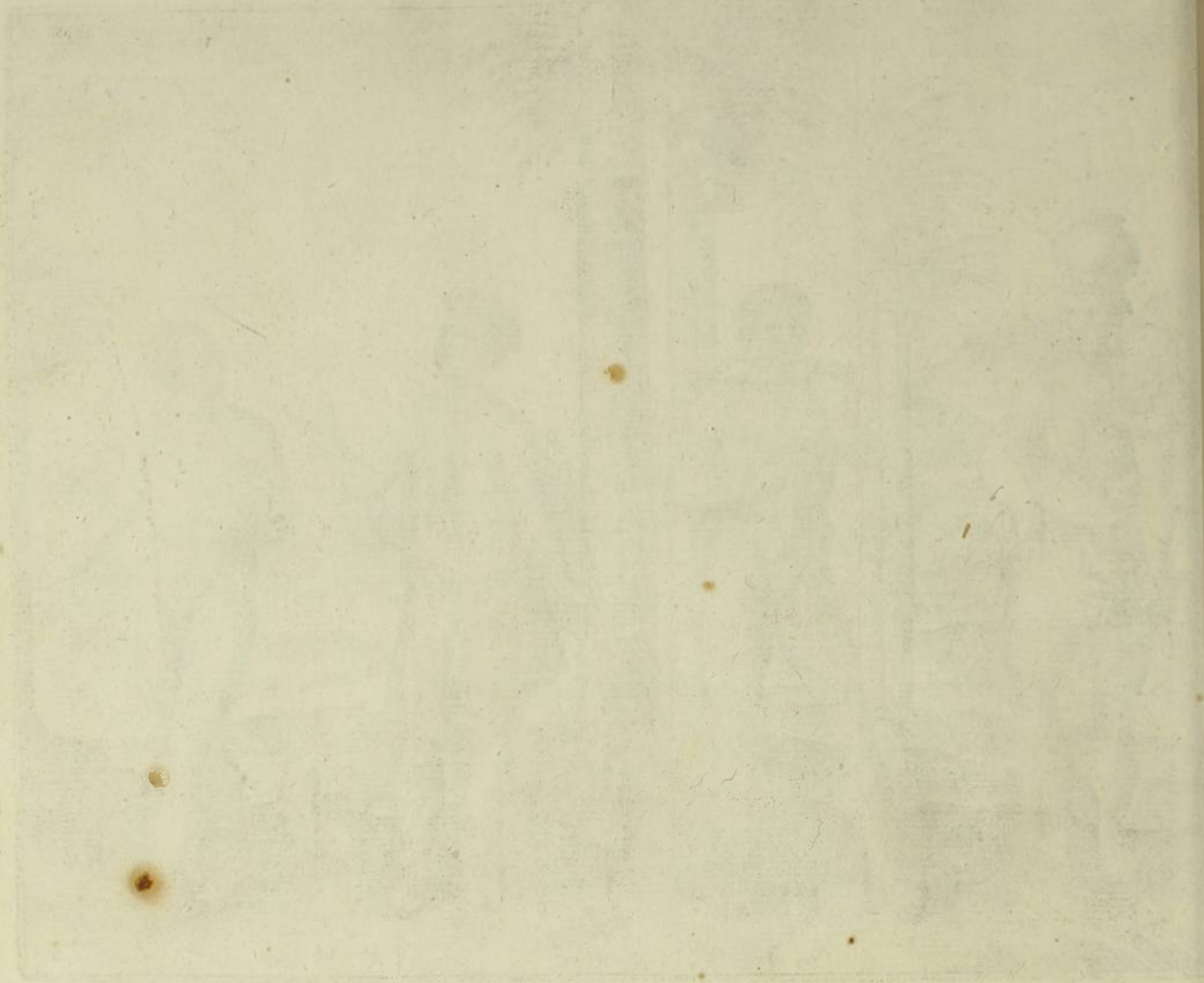
EFFIGIATIO Æthiopum, qui sunt in Mossambica, Caffres nominatorum.

Caffres Æthiopes sunt ad oram maritimam, qua ad caput usq; bonæ spei porrigitur, colore nigerrimi, capillis crispis, naribus simis, labiis tumentibus, labiis genisq; perforatis, appendētibus vel osibus, vel margaritis; corpus faciemq; ut plurimum inurunt ferro candente ad formā telæ Damascenæ sericæ, nudi prorsus currunt. eorū tamen uxores, qui in Mossambica habitant, pudenda obuelant propter Lusitanorum conuersationem, à quibus telam bombycinam in permutatione auri & eboris accipiunt. Integuntur autem à mammillis ad media usq; femora, idq; femina, at viri vix nuda pudēda breui panniculo abdunt. Alij in Mossambica sunt Mahometani, alij Pythagorici, alij Christiani, reliqui ad usq; caput bonæ spei nullam omnino DEI notitiam habent, viuunt brutorum more. qua de re vide plura cap. 4 & 41.

DE CAF.

EXPLICATION DE LA MANIÈRE DE
LIRE

Il est évident que la manière de lire
est une science qui ne se perd pas
et qui est nécessaire à tout homme
qui veut s'instruire. C'est pourquoi
il est important de la bien enseigner
et de la bien expliquer. C'est ce que
l'auteur de cet ouvrage a voulu faire
en donnant une explication claire et
simple de la manière de lire. Cette
explication est destinée à servir de
guide à tous ceux qui veulent
apprendre à lire. Elle est divisée en
deux parties. La première partie
traite de la manière de lire en
général, et la seconde partie traite
de la manière de lire en particulier.
C'est ainsi que l'auteur explique
la manière de lire les lettres, les
syllabes, les mots, les phrases, et
les paragraphes. Il donne aussi des
exemples de la manière de lire
différents genres de livres, et il
explique comment il faut lire les
livres anciens et les livres modernes.
C'est ainsi que l'auteur donne une
vue d'ensemble de la manière de lire,
et il explique comment il faut lire
pour profiter de ce qu'on lit.

IV.

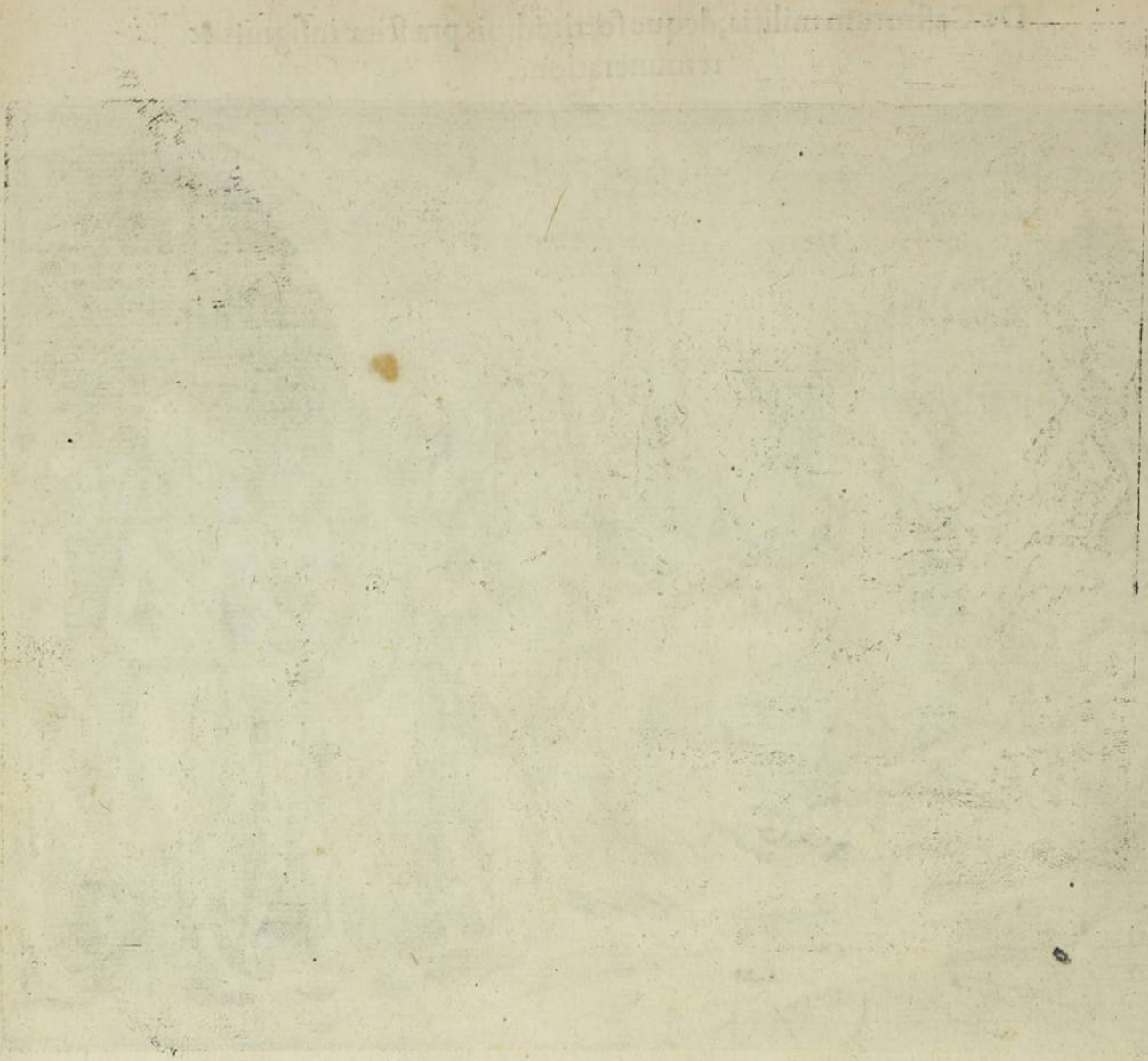
DE Caffrorum militia, deque fortitudinis præstitæ insigniis & remuneratione.

Radicti Caffres atq; Æthiopes inuicem variis bellis occupantur. viuunt enim moribus diuersissimis, & quisque vicus seu familia peculiarem habet Regulum. Victores victis, cassis, & captis pudenda excidunt, quæ exciccata Regi in reliquorum procerum præsentia offerunt hiscemoribus: pudenda in os assumunt singulatim, atque ad regis pedes ea deinde expuunt. Rex collecta, & sublata in regium munus Victori restituit: quæ Victor filo connexa pro monili sponsa seu uxori suæ de collo suspendit. Sponsa hoc habitu incedens in tantum attollitur, ut se vel totius mundi reginam, aut aureo veller e insignem credat. Alij ex Caffris carnibus humanis vescuntur, alij qui Lusitanis familiariter vtuntur, bello captos pro mancipiis vendunt.

B

A E Y S.

Faint, illegible text or bleed-through from the reverse side of the page, appearing as ghostly impressions of words and lines.

V.

ABYSSINORVM deformatio. viuunt illi sub Prætonis Iani imperio:
Arabum item, qui in India remos impellunt,
vera effigies.

Tales sane Arabes atq; Abyssini complures sunt in India, quorum alij ab alijs venundati, alij vltro se in seruitutem tradiderunt: agunt ij in India remos per negotiorum naues à Goa in Chinam, Iaponiam, Bengalam, Malaccam, Armusium, & reliquas orientis oras maritimas cursum dirigentes. Arabes Alcoranum profitentur. Abyssini Thomista partim, partim & ipsi Mahumetani sunt ex consuetudine Æthiopum atque Arabum tales facti. Christiani pro baptismo nobis vsitato, quatuor iniustas cruces in facie habent. patientissimi sunt in omnibus & ad omnia obsequentissimi. In nauibus secum habent uxores & liberos. Femina induuntur caligis laxis more Arabum. vide cap. 40.

Archieves de la Bibliothèque Nationale
Manuscrits, quin. lat. 10000
Paris

Manuscrits, quin. lat. 10000
Paris

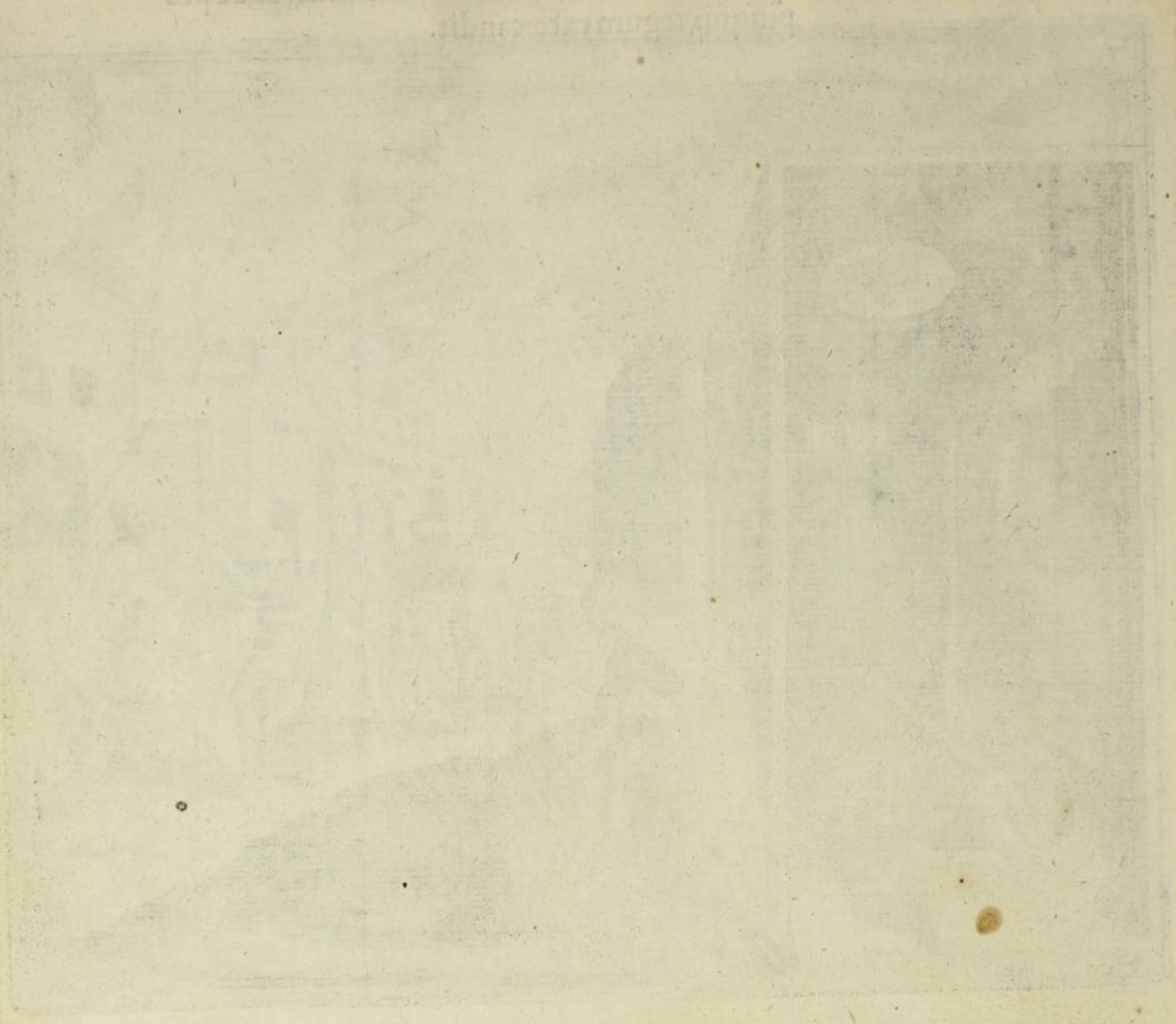
10000

QVOMODO incolæ Armusij noctu in lintribus dormiant. & de propinquis regum excacandis.

Armusium Insula & metropolis eius insula nomen est. Rex in ea ubi primum inauguratus fuerit, propinquos suos omnes ex lege excacari facit, ne fratre quidem excepto: excacatos splendide deinde & laute per omne vita tempus reliquum alit. Tantus feruor in ea regione Solis est, ut nec arbor frondescat, nec cespes germinet, unde terra sterilissima nihil præter scopulos & salis petras habet. AEdificia ex petris Salis extracta in summa contignatione plana & foramini uni aeri lucique hau-rienda perua sunt; atque ut Solis æstum deuitent, mas cum femina noctu cõiuncti in excauata trabe aqua repleta indormiunt exertis capitib. Incolis huius Insule familiaris est affectus hic, quo vermes illis in cruribus excrescere solent ad duorum triumve passuum longitudinẽ. de quib. lege c.6.

Quo de incol: Annui redit in l'ind...
1741

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines and appears to contain some technical or descriptive information. Some words are barely discernible but seem to include terms like 'Anno', 'Indit', and 'incol'. The text is mirrored across the page, suggesting it is bleed-through from the other side.

VII.

CONGREGATIO annua mercatorum negotiantiumque, bis quotannis ab Alepo ad Armusium instructa acie per Arabiam profectionem instituentium.

ALEPUM Syria metropolis est ad mare mediterraneum. ibi quotannis bis congregantur mercatores, in Aprili videlicet & Septembri, numero circiter quinquies vel sexies mille. Eos Capitaneus quidam cum octingentis Janitscaris ab Alepo ad Bassoram urbem usque saluo conductu deducit. Vbi Bassoram deueniunt, naues conscendunt, Armusium usque. Conueniunt statutis temporibus mercatores, curantes ut merces in promptu sint, quibus hinc inde negotiantur, adducunt Camelos, dromedarios, mulos, equos; bini in Camelo utrinque insident, nonnunquam merces ex utroque latere impositas vehunt: procedunt tandem acie egregie ita instructa. Janitschari utrinque Ordinem defendunt, praeceit Capitaneus comitatus quibusdam satellitibus sequuntur pone lixa & calones, tum institores & promi.

DE BRACH-

VIII.

DE Brachmanis siue Sacerdotibus Indorum, item de mercatoribus eorundem.

B

Rachmani omnium nobilissimi & precipui sunt inter Indos ethnico, Sacerdotes plerique omnes, pportione corporum & physionomia Europaeis simillimi, colore giluo, corpore nudi, nisi cum foras progressi. togā simplicem bombycinam sibi circumdāt, capillos obuelātes panniculo ab altero humero ad alterius lateris lumbos triplicem chordam per pectus habent, haud absimili modo, quo signa militaria ferre moris est. Domi mulieres nude omnino sunt, at foras progressae desuper à capite telam laxam suspendunt, quae & corpus integat, & partim per humeros reiecta recurrit: qui habitus est mulieribus Indis familiarissimus.

Similiter in hac figura ob oculos ponitur delineatio Benianum & Gussaratum ex Cambaia negociantur ij pra. aliis in gemmis & margaritis, ingeniosi & acuti, colore Brachmanis similes, paulo magis candidantes. pariter etiam cum Brachmanis toga alba amicti sunt, quae per latera in nodum colligitur succincta: quin calceos etiā ad pedum digitos sursum reflexos habent, nec quicquam in cibum assumunt quod animam in sanguine habuerit, eadem cum Brachmanis consuetudine.

Tertio loco in figura appictos vides Canaras & Decanyns mercaturam ut plurimū in Goa exercentes. Habitant terram Decan siue Ballagatte. Artifices praestantes sunt in auro & argento. Idem ipsis habitus est cum Brachmanis & Benianibus, nisi quod calceis antiquitatem referentibus induantur. Barbas etiam secus quam Brachmani promissas, quantum fert natura, alunt. Cibos quoscunq. familiares in esu habēt, praeter carnes suillas, bouinas, & vaccinas, quod ea animalia pro sacrosanctis habeant.

The first part of the book is devoted to the history of the

[Faint, illegible text covering the majority of the page, likely bleed-through from the reverse side.]

IX.

De funere in demortui cremandique Brachmani honorem instituto: in quo simul eorum vxores viuæ in rogam ardentem insiliunt.

Mos est Brachmanis, ut aliquo ex ipsis demortuo, propinqui foueam parent, in quam ligna Sandali, herbas odoratas, cibaria, orizam, siliginem atque oleum inflammando rogo infundant, quibus incensis cadauer superimponunt. mox procedit vidua, comitata instrumentis musicis, quam cognatae alacres exhortantur, ut virum fideliter insequatur, quo in altero mundo cum ipso inter mille gaudia exultet. ipsa vero animo paratissimo, latibunda vestes & clenodia deposita inter proximas distribuit, mox ridens rogam insilit viua cum mariti cadauere concremanda.

vid. cap. 36.

1727
The first part of the book is a history of the
republic of Venice from its foundation to the
year 1797.

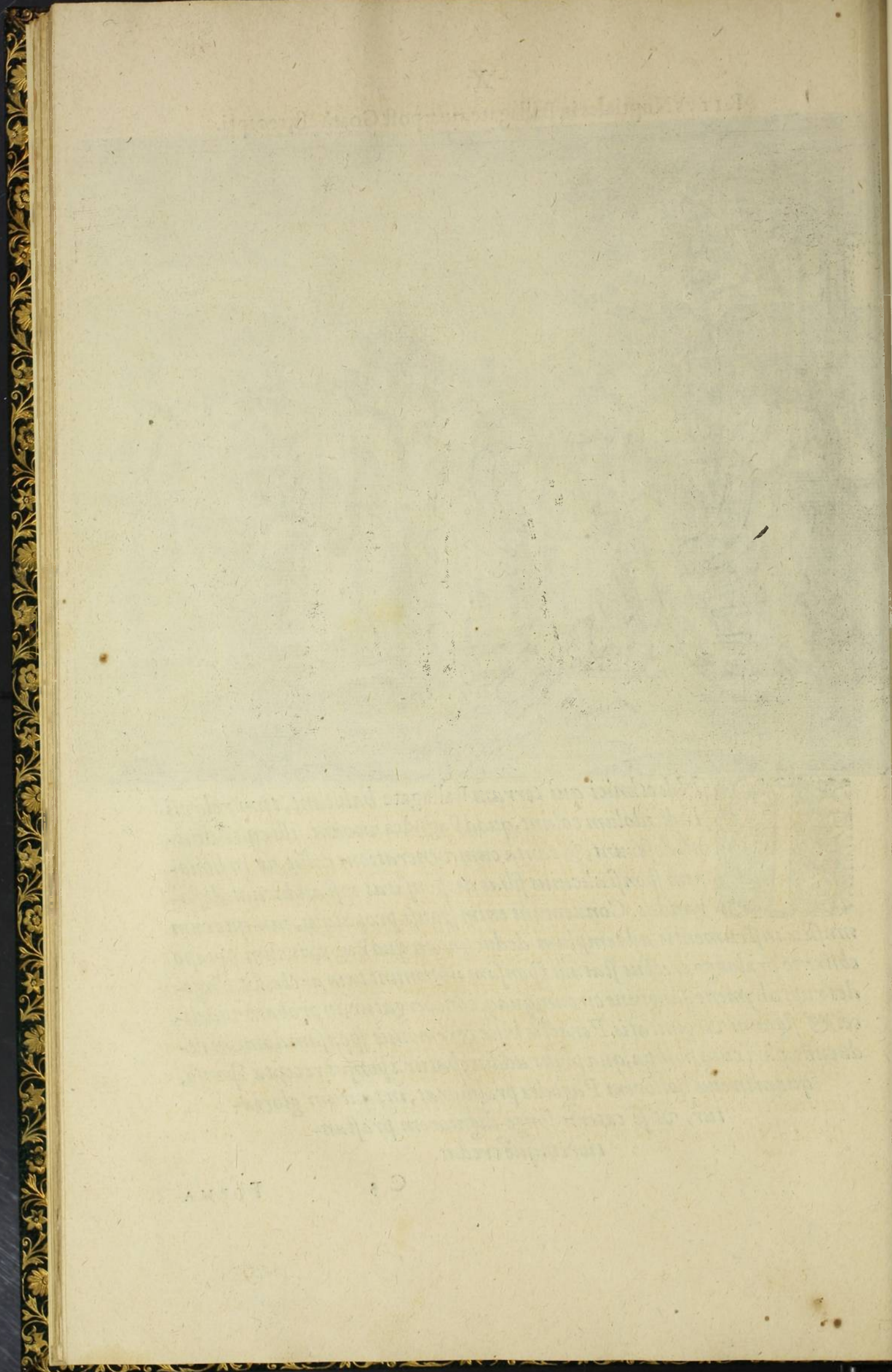
The second part of the book is a history of the
republic of Venice from the year 1797 to the
year 1806. This part of the book is written
by the author of the first part of the book.
The third part of the book is a history of the
republic of Venice from the year 1806 to the
year 1813. This part of the book is written
by the author of the first part of the book.

1797

RITVS Nuptiales in Ballagate, quæ post Goam est, recepti.

Indi ethnici qui terram Ballagate habitant, tum reliqui Indi, idolum colunt, quod Pagodes vocant. illi cultū diuinū deferunt, & tanta cum veneratione colūt, ut in honorem sponsi alicuius filias desponsatas ipsi adducant deslorandas. Conueniunt enim sponse propinqui, eamque cum musicis instrumentis ad templum deducunt, in quo Pagodes cum priapoburneo prelongo erectus stat: illi sponsam imponunt tam arctè, ut Pagodes rupto hymene, sanguine circumquaq, conspergatur, in probam videlicet & signum virginitatis. Peractis hisce ceremoniis sponsam domum reducunt, pari cum pompa, qua prius adducebatur. Sponsus recepta sponsa, quam in eius honorem Pagodes prelibarat, in tantum gloriatur, ut se ceteris longe digniorem præstantioremque credat.

FORMA præstandi iuramenti in Ballagate.

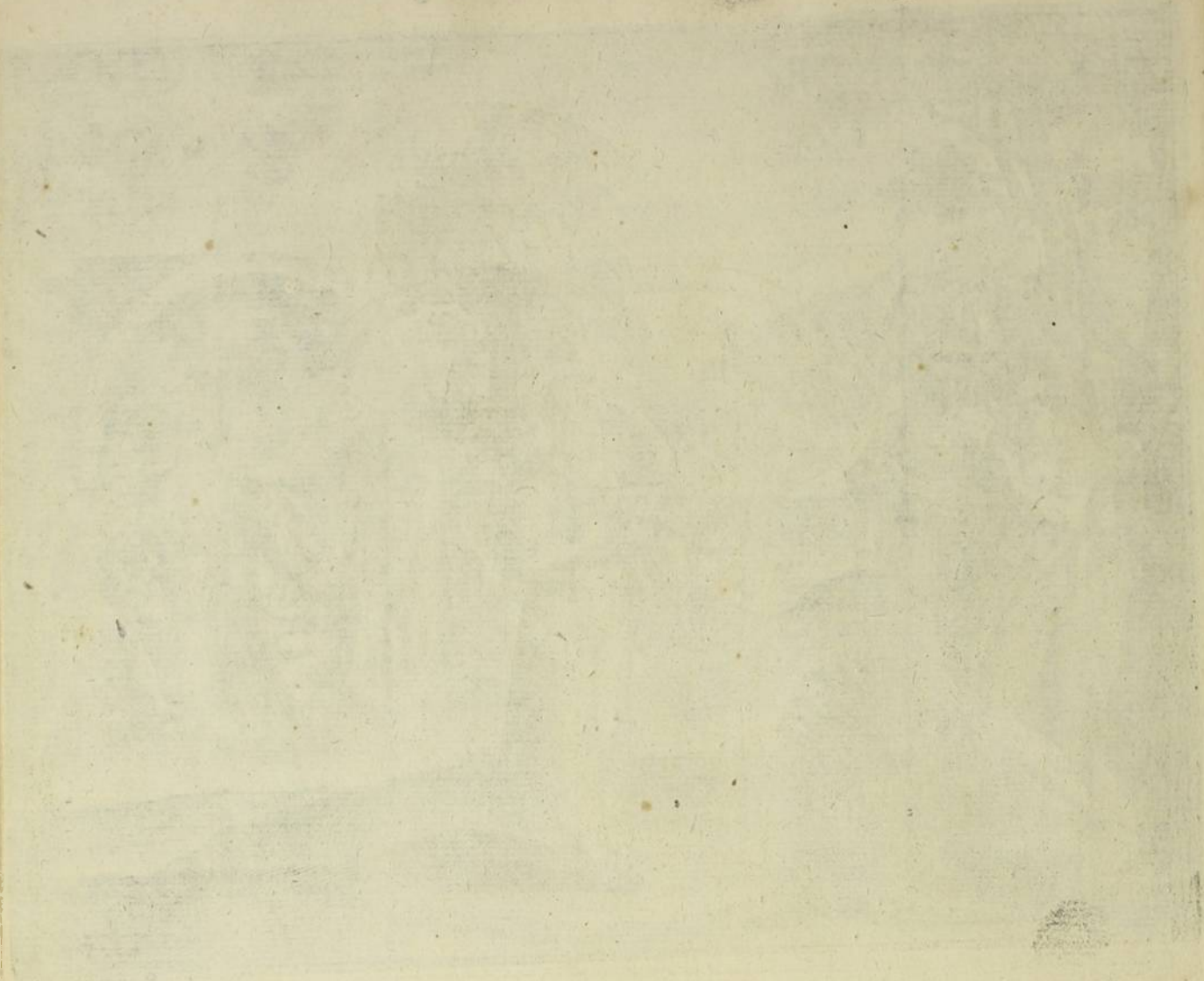

*S*ponsa ceremoniis celebratis domum reducitur, ubi ro-
gus incenditur, ad quem ordine in gyrum confidunt. ro-
gum deinde septies (adhibitis adiurationibus peculiari-
bus) inuertunt, quo facto matrimonium consummatum
est, & qui aderant illi solennitati quisq; domum suam re-
uertitur. ante nuptiarum celebrationem, & item iisdem finitis conueniunt
ad ades sponsi nuptiales, personantes per dies aliquot noctesq; tubas atque
tympana, unde totus vicus per strepit.

Si contingat ut iusiurandum præstandu sit, adducuntur in circulum
ex cinere factum, tum imposito in caput pugillo cineris furnarij, imposita
item altera manu in caput, & altera in pectus iurant in nomine Pagode,
sic iurati fidem nusquam fallunt sanctissime.

LEGATIO

Tome 1. de l'histoire de Basse...

Par le commandement de son Excellence
le Cardinal de France, Archevesque de Paris
le Cardinal de Bourbon, Archevesque de Sens
le Cardinal de Lorraine, Archevesque de Reims
le Cardinal de Guise, Archevesque de Rouen
le Cardinal de Joyeuse, Archevesque de Bourges
le Cardinal de Rohan, Archevesque de Montpellier
le Cardinal de Beaufort, Archevesque de Narbonne
le Cardinal de Guendres, Archevesque de Nimes
le Cardinal de Joyeuse, Archevesque de Bourges
le Cardinal de Rohan, Archevesque de Montpellier
le Cardinal de Beaufort, Archevesque de Narbonne
le Cardinal de Guendres, Archevesque de Nimes

L. C. A. T. O.

XII.
LEGATIO Regis Hildalcam in Goa.

R Ex in Ballagate, cuius modo facta est mentio, Legatum suum perpetuo in Goa habet. provincia enim illius proxime ad Goam Insulam attingit contermina: unde in finibus inter se usque dissident. Legatus is per publicum deportandus lectica fertur, stipatus ministris circumquaque & satellitibus, quos Lascarines vocant. attollitur illi supra caput contra cæli iniuriam pileus more gentis.

D

EFFIGIA-

Et in diligenter modo factis...
 cum per nos...
 in...
 per...
 per...
 per...
 per...

Paris

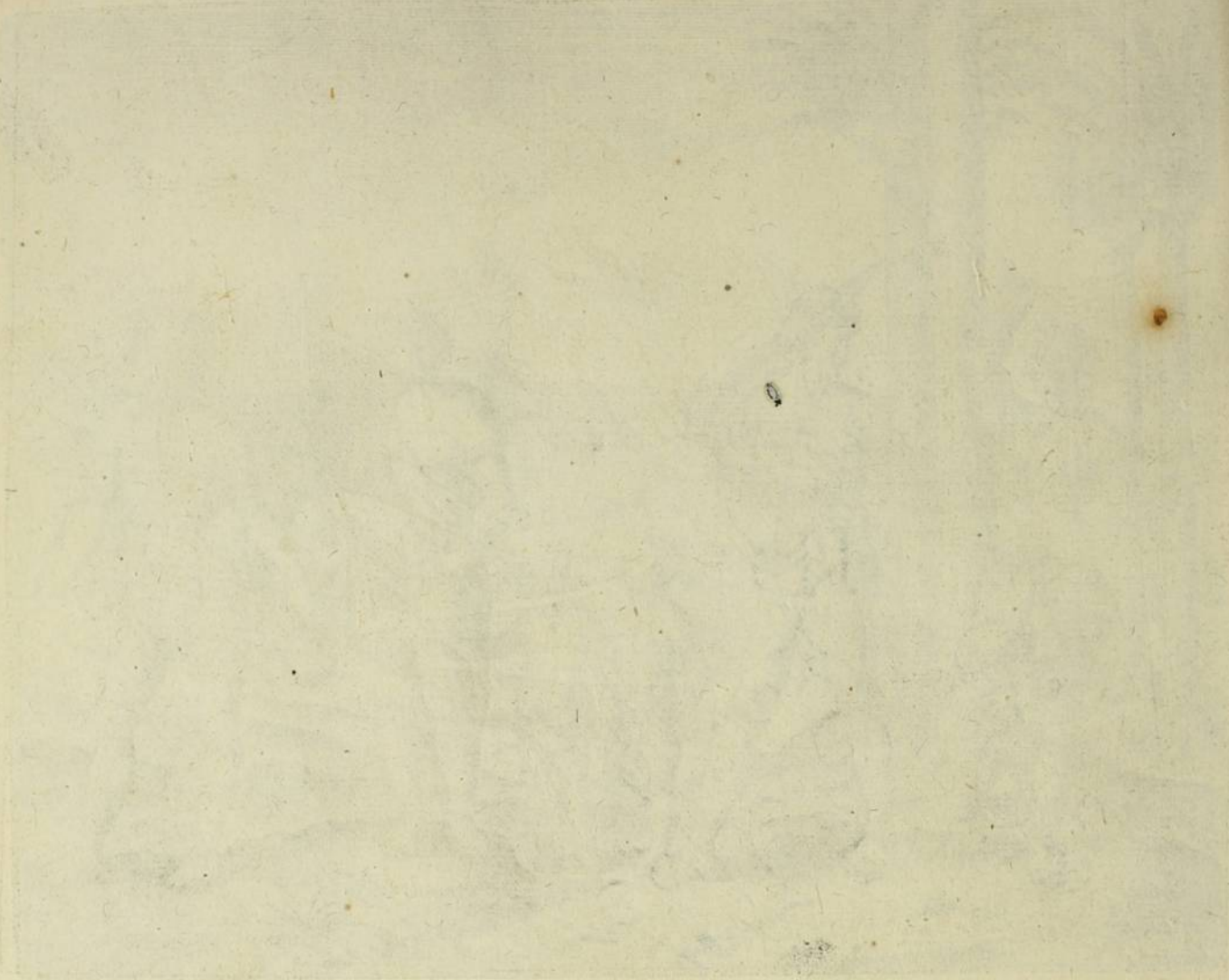
XIII.

EFFIGIATIO circumforanei sive ludionis Indi: item Soldati ex Ballagate, & Rustici Indi cum vxore & liberis.

IN hac icone primum proponitur Inda Balliadera, id est, saltatrix, quae in publicis ludis aliisque solennitatibus saltando spectaculum exhibet; quin si quis ea potiri velit, is precio vilissimo voti cōpos erit. Astat & Soldatus ex Ballagate, quem illi Lascaryn vocitarunt, nudus toto corpore, altera manu gladium nudum habens. Tandem astat & rusticus Canaryns, cum vxore & liberis nudus & ipse praeter pudenda modice intecta, cetera Decaninis & Canarynis simillimus, quantum videlicet corporis habitum & religionem attinet: colore paulo magis fusco, in medio vertice capillos alit innodatos, cetera rarus. Vitam ex agricultura & plantatione palmarum sustentat. Qui ex illis maritima loca habitāt, propter Christianorum conuersionem & ipsi Christiani facti sunt: Femina corpus obuelant panno, qualem figura refert.

LIBRARIUS CHRISTOPHORUS ...
CANTUARIAE ...

Faint, illegible text in the lower section of the page, likely bleed-through from the reverse side.

XIV.

TRIA Nauigiorum genera piscatoribus in ~~Car~~ & Cochino vsant.

Anarini, quorum proxime facta est mentio, piscaturam dexterrime exercēt, habent scaphas multa compage & vimine consutas, illis Almadias dictas. Habēt & aliud nauigij genus ex solido ligno excavato, cuius vsus est, si quando animi gratia alueum traiciunt, & si aquam fontanam ad naues onerarias aduehunt venalem: quæ ex illis maiora sunt, dicuntur Tomes, minora Palegua.

Tra Mauglorum...

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

D. 3. 1. 1.

XV.

DELINEATIO Æthiopum mahumetanorum, & Malabarorum
laycorum siue Polyas.

HÆc vera est efformatio Malabarorum inter Goam & Cochinum ad mare habitatum, Lusitanis insensissimorum infestissimorumque. Colore sunt nigerrimi, adeo ut nitescant, cetera Europæis simillimi. Viri pudenda modice integunt, femina corpus medium obvelant succinctorio simplice, comam alunt viri pariter & femina, quam in summo vertice innodant. Habent aures tam patulas & laxas, ut super humeros innatent. Pythagorici sunt, ut & ceteri Indi, nisi quod pauci Megmedis traditiones sequantur, qui videlicet Canonor habitant, qui & ipsi magis vestiti, minusque auriti sunt, quales figura exhibet.

FORMA

Representatur in hac adūbratione Vici & ædificia siue tu-
 guria Indorum. prope vicos singulos lacus est aqua fetida
 squalidaque plenus, à Brachmanis certis ceremoniis &
 solennitatibus consecratus. Lauant in eo tam viri, quam
 femine: quin Rex ipse ab ima planta ad summum vsque
 verticem se proluens quotidie, nullo omnino praterentium pudore. Fæ-
 tet istam grauitur, vt nemo nisi naribus obturatis, praterire queat. atq;
 hæc ablutio creditur omnia commissa peccata ita delere atque e-
 lure, vt porro mundissimi sanctissimi que sint.
 vide plura cap. 42.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines and appears to be a continuation of the document's content.

De
H

XVII.

DE nauigijs Lusitanorum & Malabarorum, quorum in expeditionibus vsus est, quibusque mercatores vtuntur.

Et illis nauigiij genus, tam Lusitanis quam Malabaris in usu, quādo vel expeditione suscepta infesto Marte in bellum se parant, vel si mercatores iis in negociando hinc inde uti volunt per astatem. nec. n. nisi armata classe per aequor currunt, ut Malabarorum impetum rectius sustinere, mercesque vect astutius deportare possint, siquidem agilitate atque velocitate, ut quae & velis & remis impellantur, alia longe anteeant.

At the bottom of the page, there are several lines of very faint, illegible text. The text is mirrored or bleed-through from the reverse side of the paper, making it difficult to decipher. It appears to be organized into a list or a series of short paragraphs.

XVIII.

Rex Cochinus in Elephante obequirit.

Rex Cochinus non nisi Elephantem domitans inuehitur. si quando locum mutare cogitat, stipant eum circumquaque Nayros partim hastati, partim sclopetarij. sclopetum enim seu bombardas expeditissime tractant. aliqui scuta gerunt, tanta amplitudinis, ut post ea latere toto corpore tuto queant. Rex Cochinus una cum Nobilibus Polyas dictis prorsus nudi incedunt. Ut tamen aliquo indicio à reliquis Rex discernatur, brachialia seu armillas, gemmasque preciosas & arma peculiaria habet, qualia Polyas nemo ferre potest licite.

E 3

PENE-

The text in this section is mirrored bleed-through from the reverse side of the page and is largely illegible due to fading and the quality of the scan. It appears to be a descriptive or narrative passage.

licet

E 3

Prin-

XIX.

Penckays tumente altero crure nati, natio oriunda ex prouincia S. Thomæ. Molucani item & Peguani hic repræsentantur.

Est inter Malabaras peculiaris natio, quæ à loco S. Thomæ nomen habet, dicta Penckays. illis proprium est tam viris quam feminis altero crure adeo tumescente nasci, ut eo nomine à reliquis Indis pro maledictis habeantur. Concolores sunt Malabaris, & in cæteris per omnia iisdem similes, præterquam, quod viri paulo amplius integantur. eorum effigies in hac figura exprimitur.

Exprimitur & incola Indus ex Molucis Insulis, unde Caryophylla & Solis aues ad nos aduehuntur. quorum vestitus est ex contexto stramine, cibus vero è ligno & radicibus tritis. Exprimitur & incola Peguanæ prouincia, unde gēma preciosissima petuntur. Respondet autem ea natio ferme in omnibus Chinarum moribus atque natura, nisi quod paulo magis nigricent, & Sodomie deditissimi sint, unde singuli singula vel bina interdum tintinnabula per penem appesa habent magnitudine nucis iuglandis, quo videlicet à tam fæda libidine arceantur. Femina Peguana aliter non vestiuntur, quam ut ad pudenda breue ventilans velum ab una parte scissum habeant, ita ut incedendo sepe denudentur totæ: quo videlicet viros appetentiores sui, & minus Sodomie obnoxios habeant.

Facsimile of a document, possibly a letter or official record, with some illegible text and a signature area.

Facsimile of a document, possibly a letter or official record, with some illegible text and a signature area.

Small text or signature at the bottom left of the page.

EFFIGIES eorum, qui Malacam quique Iauas Insulas habitant.

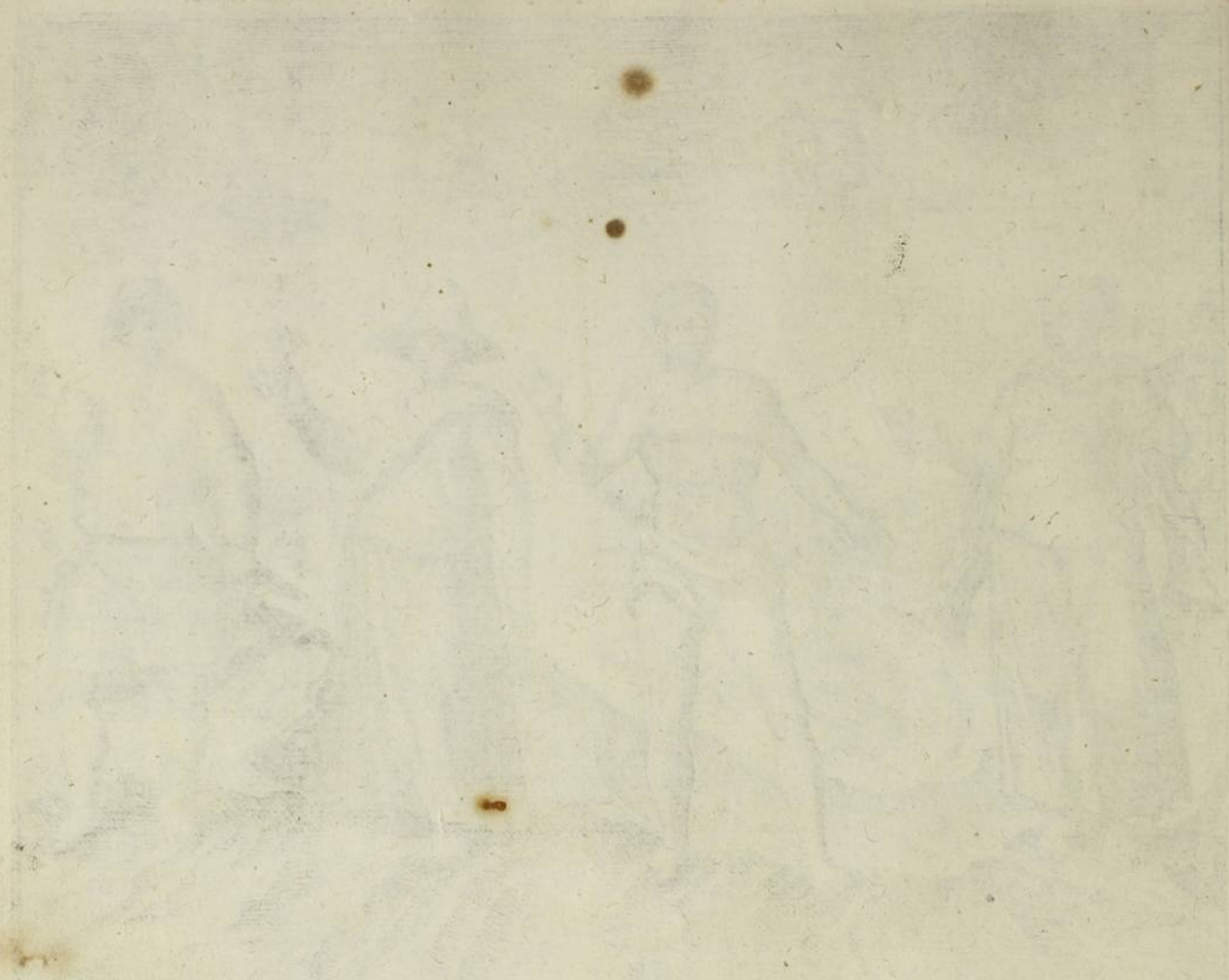

Malacca regnum omnium cultissimum & nobilissimum est per totam Indiam. nec alia prestantior Lingua, siue idioma politius in tota occidentali India auditur. Incola sic satis vestiti sunt, maxime mulieres: quarum forma hic apposita est.

Qui Iauan Insulam tenent, animis infesti & valde contumaces sunt, corpulenti, musculosi, facies planas, genas tumentes, supercilia crassa, oculos paruos, barbas rarissimas habentes. Colore similes sunt Malacensibus, aut Brasiliensibus. vide cap. 20.

F

IDOLVM

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Exhibetur hoc schemate miseria, cui miseri illi homines im-
 mersi, veri cultus diuini plane expertes sunt, colentes
 idola diabolica, passim per Indiam in rupibus incisa, ea
 adorant, illis offerunt hostias omni cum deuotione, mox
 à Sacerdotibus Brachmanis abripiendas, sub pretextu,
 ac si à Pagode idolo absumpta forent. Porro exhibetur hic templum
 Mahumetanum, mesquita illis dictum, qualia complura in India vi-
 demus. adest ad templum lacus seu puteus, in quem gradibus aliquot de-
 scensus est, & in quo abluuntur quoties ad preces fundendas ad
 Pagoden accedunt. cætera lege in contextu

cap. 43. & 44.

Pagodes accedunt, cetera hinc in contextu
 scripta sūt. Et in quo abhinc quatuor ad praesens
 hinc. Adhuc ad templum hinc in contextu. In
 Mahumetanum, inchoat illa dictum. Quae complexus in Indis
 ac se a Pagode ista adhaerentia sunt. Quae exhibitae hic
 in sacris dictis. Praeterea in adhaerentibus, sub praesentibus
 adnotat, illa esse in his omnibus dictis, non
 ista adhaerentibus, passim per Indiam in pagodis
 inest, ceteri ceteri hinc hinc experti sunt, ceteris
 Xlibet hoc se innotescit, cuius in Indis.

Pagodes

F. 4.

cap. 13. §. 11.

XXII.

PROCESSVS institutus, quando Pagodes idolum per Narsingæ re-
gnum solenniter circumuehitur.

Hic in regno Narsingæ Pagodes præ aliis excellens, & venerabilis. is in summis festiuitatibus in curru cum quatuor elephantibus splendide circumducitur pendent ad currum funes circumquaque, quos circumfusi apprehendentes pro deuotione currum ducunt. Sedent super curru uxores regie: varia instrumenta musica personantes comitantur currum, qui ex propriis visceribus carnes discerpentes Pagodi illas obiciunt. Sunt qui se rotis currus substernant viuos comminuendos, quos deinde pro sanctis martyribus, & quorum ossa pro reliquiis venerantur.

vide cap. 44.

F 4

HABITVS

ALI Chinarum regnum homines forma præſtantes, ſic ſatis proceros, facies planas habentes, oculos paruos, naſos depreſſos, barbas rariſſimas. Cantonenſes AEthiopi- bus colore ſimiles ſunt, atque qui in meditullio degunt Europæis. Nobiles ſerico induuntur variis coloribus tincto: qui medij ſtatus ſunt, vtuntur & ipſi ſerico, ſed viliori precio, vulgus bombycinis telis incedit amictum. Habent togas ea forma, qua maiores noſtri vtiebantur, plicis amplis, manicis laxis, & ſciſſuris aureis nodulis connexos. Qui ex regio ſanguine nati, quique in aliquem gradum promoti ſunt, palliis vtuntur auro argentoque intertextis, ad lumbos complicatis ſuccinctiſque, item calceis atque ocreis ſericis, quo habitu à reliquis nobilibus differunt. Iuuenes & adoleſcentes nutriunt capillos more puellarum noſtrarum comptos. Hyemali tempore pelliceis teguntur. Mulieres bene veſtitæ ſunt more Hiſpanarum, laxis manicis veſtibus ſciſſis, quin tela aurea, argenteaque ſubductis. Norunt capillos magna cum dexteritate innectere, atque gemmis vnionibusque exornare, vnde longe ſunt ſpectatiſſimi. Soleis vtuntur velligneis vel coriaceis pro cuiuſque conditione.

QVOMO-

Historia Christianorum in Africa

Main body of text, consisting of several lines of faint, illegible script, likely Latin or Greek, arranged in a columnar format.

D. 1700

XXIV.

QVOMODO primores in China super fellis circumferantur, & de nauibus genialibus.

24.

Vnt varij dignitatum gradus in China, quorum Mandorini sunt precipui, qui in fellis serico auroque obuelatis magnifice circumferuntur. Hi sunt qui regnum administrant, quorum opera si quis uti velit, atque eo nomine eos compellare, necesse est, ut procumbens in genua coram illis compareat. Sūt proximi à rege, nec prater eos alij per regnū principes habentur, nec ad ea fastigia prater doctos & literatos, ulli euehuntur, inter quos quisque eminentior est, prout eruditione fuerit praestantior. Ceteroquin illi ipsi sunt aequae gula dediti atque vulgus Chinesium, deliciantur, genioque indulgent terra marique in quem usum naues splendide apparatus habent, serico auroque intectas, apposita in medio mensa opipare instructa.

G

MODVS

Quoniam primores in Christianitate solis circumstantur
de nuptiis gentilibus.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

MODVS mulieres per publicum in lecticis deportandi: item currus qui vento acti per siccum feruntur.

Mulieres in China status mediij feruntur per publicum sedentes in sellis splendide obuelatis, ipsæ prætereuntes recte contueri, à prætereuntibus vero nusquã conspici possunt. Sunt præterea in China currus rotis & velis apti tanto cum artificio, ut per planitiem campi nullo impellente agantur ventis mediocriter spirantibus. quod sane spectaculum & amœnissimum & commodissimum est.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Faint, illegible text in the lower middle section of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

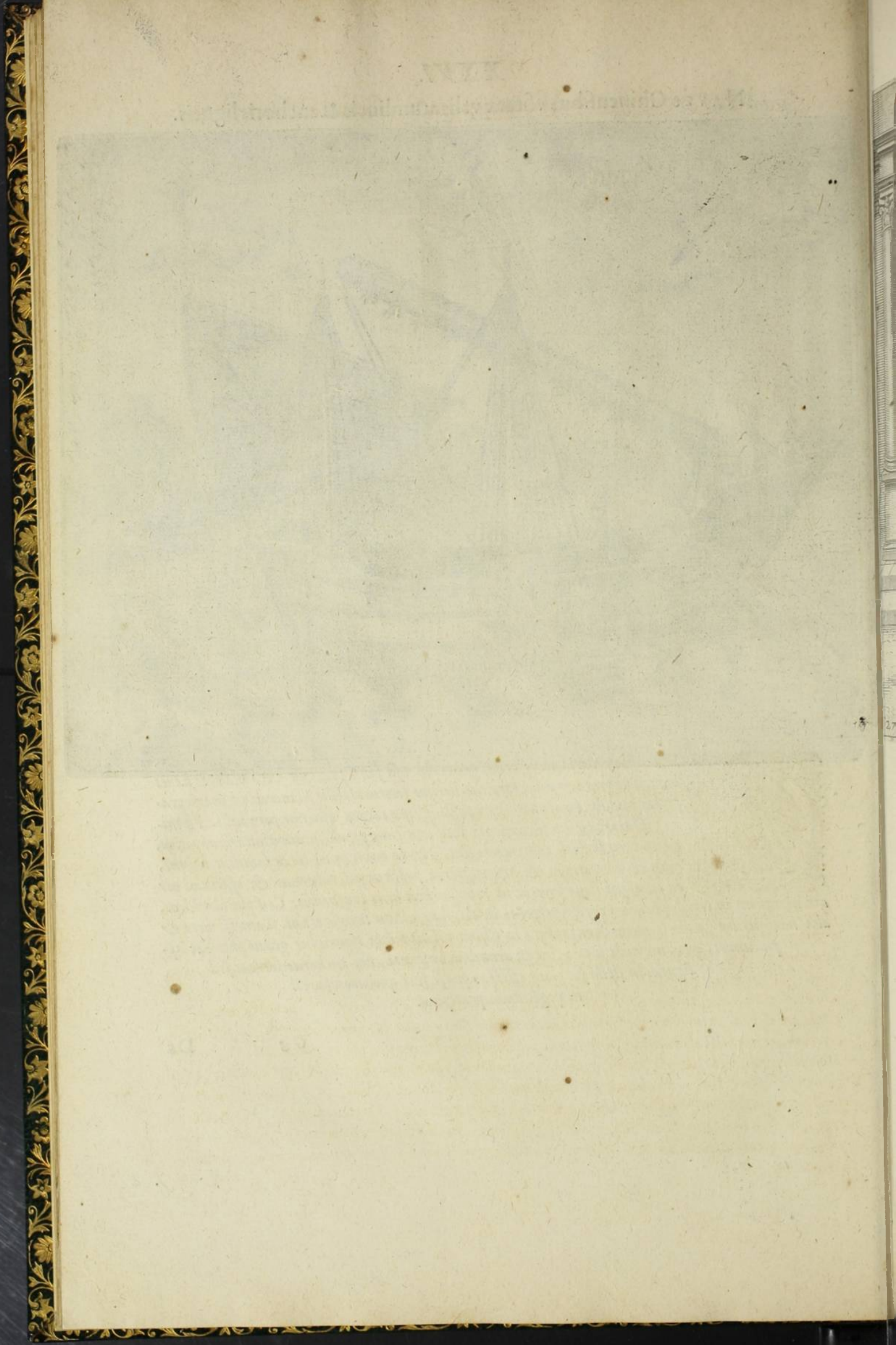
Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

XXVI.

NAVES Chinesibus vsitatae velis arundineis & anchoris ligneis.

 Chinesibus varia nauigiorum genera in vsu sunt, praecipue vero maiores naues habent in prora & puppi turritas. harum tantus est illic numerus vt maris praefectus vno die sexcentas cogere possit, estque earum vsus tempore belli. Flumina passim nauigijs adeo instrata sunt, vt cum populosissimis ciuitatibus potius, quam cum fluentis conferenda sint. Nauta enim in iis totas familias habent, quin & mercaturas & negotiationes publicasque tabernas & officinas per ea exercent haud secus ac in rebus publicis bene constitutis. Complures videas, qui nunquam in terram firmam egressi perpetuo in nauibus vitam transegerunt. Tametsi vero & aliae nauigiorum forma propemodum infinita in China vsuntur: nos tamen hoc genus praecipue appinximus, quod nec vela lintea, sed ex arundine contexta, nec anchoras ferreas sed ligneas in stella formam effectas praese fert: quorum vsus est in negociando, praecipuus.

De designatione Loitiorum siue Nobilium in China.

27

Confertur Nobilitas in China quibusdam personis, quos Loitiōs vocant. Modus autē nobilitandi hic est. Traduntur in publicis Chinesū scholis omnes pariter facultates. ibidem instituitur examen à Visitatore regio in palatio quodā splendidissimo publicum, in quo examine si qui præ aliis doctrina, maxime in Iure ipsis visitato p̄fecerint, iis nomine regis conferuntur insignia Loitiorum, id est, nobilitatis. Sunt autē ea Zona bractea aurea, & pileus alatus, quibus à vulgo discernantur. finito examine promotionis dies indicitur. die constituto conveniunt Loitij in vestibulis splendidissimis. adveniunt & Loitij candidati habitu simplici, quorū singuli suos susceptores prantos habent, gestantes ornatū in novas dignitates assumendum. Vbi candidatus ad promotorem accesserit, supplex in genua procūbit, rogans sibi ornatum Loitiorum cōferri. præstat deinde coram visitatore iuramentum, quod & regnum regiamq; dignitatem omni fide tueri velit; præstito iuramēto aliisq; quibusdam ceremoniis exactis Visitator, nomine Regis Loitio inaugurato ornatū & insignia confert, unacum nomine & titulo, amplexādo simul eundem, quem sequuntur reliqui Loitij amplexātes eum similiter. Peractis hisce ceremoniis, cum multa solennitate & instituta p̄cessionē per publicum deducuntur: præcedunt tubicines, & Musici cū soldatis satellitibusq; sequuntur aliquot, qui sceptragerunt, & post hos reliqui Loitij in sellis gestati, mox susceptores Loitiorū. Insequuntur deinde qui sex sericos pannos gestent, ita ut singuli a quaternis ferantur, in quibus consignatū est examen p̄ nouitio Loitio institutum. Tandem inuehuntur promoti recens Loitij in equis albis tapetibus preciosis pictis instratis, quorū singuli ex humeris sericas appēdices & pileos redimiculis ad pedes demissis habēt. quæ pompa cum instituitur festum per totam urbem solenniter celebratur.

MIRE

XCVII

Darstellung der in dem Jahre 1800

Main body of text, likely a description or report, written in a cursive script. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the page.

XXVIII.

MIRÆ Chinesium ceremoniæ, quibus in sacris & diuino

cultu veniuntur

28

Chinenses in sacris utuntur variis ceremoniis. idolum triceps passim in templis habent. quod si rem alicuius momenti instituunt, siue negocium terra marive exequendum aggrediuntur, idolum adeunt, colligantque duo ligna, quorum utrumque ex una parte planum, ex altera rotundum sit: ea sortes exploraturi in altum proiciunt. quod si ambo in planum latus decidant, omen faustum erit, si vero alterum in planum, alterum in convexum decidat, malum erit. unde idolo multis votis supplicant, ut id fausto nutu secundet. at si ulterius ligna inæquali positu procidant, indignantur idolo, supplicant tamen rursus, lignaque tertia vice experiuntur, qua si tertia vice infasto positu proiecta sint, idolum pedibus proterunt abiectumque in mare, aut in ignem datum comburunt ex parte, siue etiam tandiu verberibus mulctant, donec ligna optato iactu in planum cadant, quo facto in locum suum idolum reponunt, excusantes se & hostias opimas illi offerentes.

Adorant iidem populi malos genios sequenti modo. procumbit ex iis quidam pronus in terram, astat alius qui in libro legat, legenti respondent ceteri cantu & nolarum pulsibus, statim demoniacus spiritus inuadit super terra procumbentem. is tortus facie horrendum, quesitus quærentibus dat responsa pro oraculo. Sin hoc modo responsum nullum impetrare possunt, insternaunt pavementum rubro stragulo, super quod orizam dispergunt, porrigunt deinde alicui ex circumstantibus qui nec legere nec scribere sciat, lignum in manus, cantantes nolasque pulsantes. mox qui lignum accepit, incipit characteres in orizam pingere, quos unus ex circumstantibus depictos colligit, atque inde responsum elicit.

H

DE

Mrs. Chapman's account of the ...

[Faint, illegible text block]

[Faint, illegible text block]

DE Summorum iudicum gestatione per publicum, & de tortura cui adhibentur malefici

R

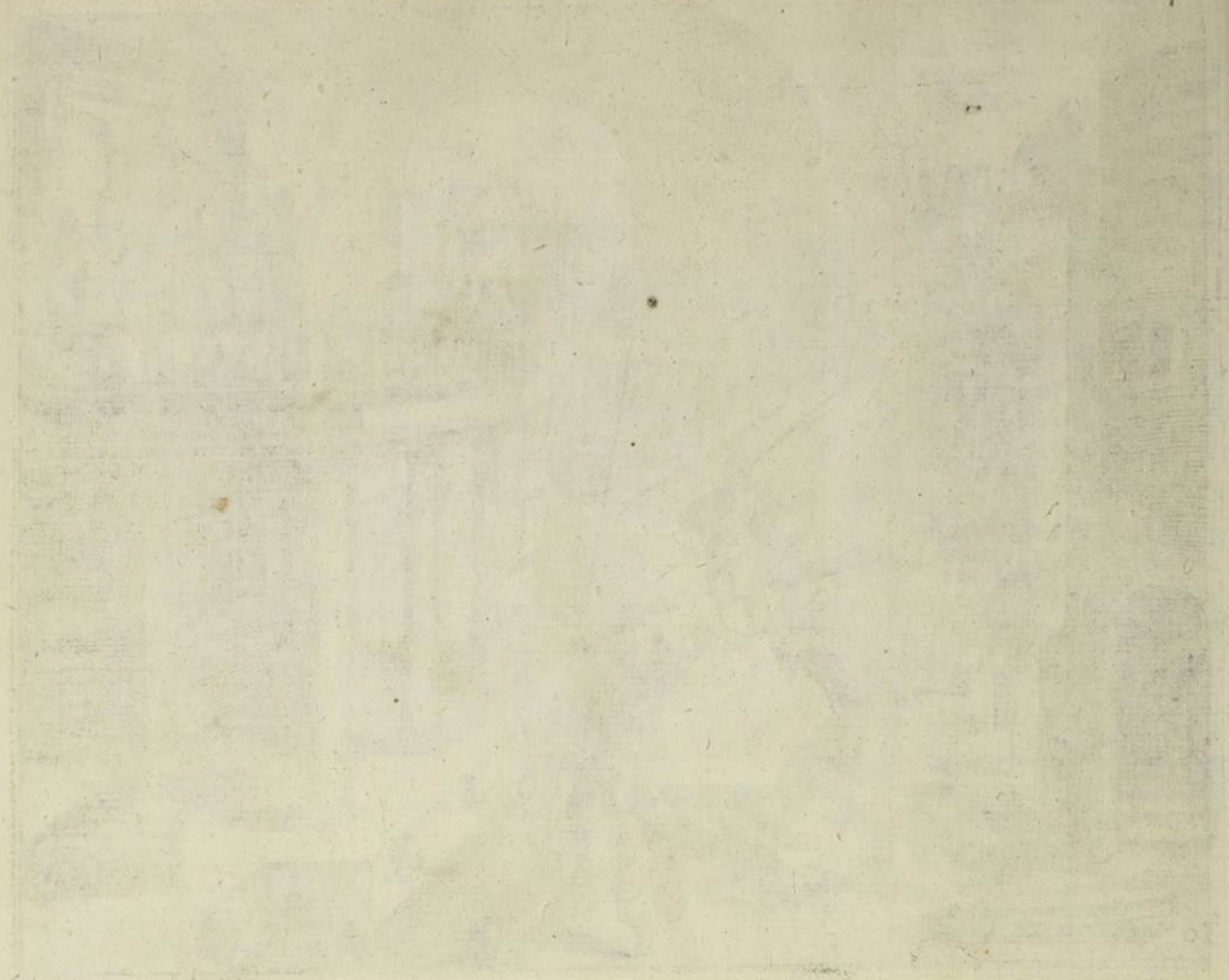
Egius praefectus per publicum delatus duos praecuntes habet, qui columnas duas in sublimi praeferant in signum praefecturae, sequuntur columnas arundines dua erectae, mox aliae arundines dua, rubris filamentis & loris appensis, quibus malefici flagellantur. Sequuntur deinde duo, qui tabulas binas albas bauiant, quibus inscripta sunt, iudicis nomen, officiumque. post hos summus iudex in sella portatur, aut in equo insigni inuehitur, stipatus quampluribus.

Duo sunt modi examinandi maleficos. Habent primum ligna duo longitudine spithamae, crassitudine duorum digitorum, in extremitatibus perforata transmissio fune. si quem maleficorum torquere volunt, insertos illius digitos hoc instrumento elidunt, donec articuli fatiscant; quod si nec hoc modo confessio sequatur, iudex tamen ex testibus instruatur, proceditur ad alterum tormenti genus. Sunt autem duo ligna plana longitudine quatuor spithamarum, ab utroque latere perforata traiectis funibus. contorquent dicta ligna ferro insertis reorum pedibus, malleo ferreo praegrandi tandiu impacto, donec delictum eloquantur.

Chinenses in ciuitatibus suis habent carceres amplissimos, iuxta quos viridaria amoenissima & piscinas habent in recreationem captiuorum, quorum reatus non capitales fuerint, interim muris & custodibus diligenter asseruati. Si qui capitis damnati non statim ad executionem ob negotiorum intercedentium molem abripiuntur, ij interdum incedunt in carceribus tabulam albam in manibus gestantes, cui iudicium latum est ascriptum. Noctu inclusi & proni super terram expansi pedibus in compedes aut torcularia dantur, tum ferreae duae perticae illis super corpus intenduntur, unde omnis motus expertes per noctem sic durare coguntur.

Antequam iudex sententiam latam exequatur, tertia vice ea deliberatur: quod dum sit, reus super cinere furnario sedens, edie comeditque largiter apposita. Vbi mortis causa sufficiens deprehenditur, pulsantur campanae, disploduntur tormenta, reusque ad locum supplicij deducitur. Fures ut plurimum ducenti simul virgis caesi pœnas luunt. Capiuntur quidam in priuatis aedibus hoc modo: Reus primum prosternitur in faciem, mox manus illi post tergum religantur, hinc torcularibus ita affligitur pulsaturque per carnificem, ut si sextam plagam accipiat, porro in cruribus se sustentare nequeat: si vero quinquagesimam, certa mors ipsi imminet.

Faint, illegible text, possibly a list of entries or a detailed description of the map's content, located in the lower half of the page.

Chinenſes tot menſas hoſpitib. inuitatis maximo cum apparatus ſternunt, quot eorum vocati comparent. apponunt cōfectiones ex ſaccharo animalium formas varias referentes, & edulia admodū opipara, adhibent instrumenta muſica, ludos ſcnicos & eiufmodi. ſi quis ex inuitatis nō cōparuerit, illi nihilominus menſa pari cū apparatus ſternitur, appoſitis cibis non coctis, quos deinde peracto cōuiuio ad ades illorum, qui à conuiuio abſuerunt, cum pompa deferunt.

Si quis in hoc regno agrotus decūbit aut in extremis agit, illi ſtatim affertur formidabile mōſtrum, ſiniſtra Solē, dextra pugionem ſuſtinens, minitansq; decumbenti. dum prætenditur idolum, admonetur decumbens, ut fixis oculis in id intueatur, quo in altero mundo illud propitium experiatur. Credunt enim & ipſi animæ immortalitatem.

De Christiana consuetudine...

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

DE Chinesium sepultura & precibus pro defunctis fundendis.

Quam primum aegrotus animam expirauerit, abluitur a propinquis, & inuoluitur inuolucris benevolentibus, & ex aromatibus suffumigatis. hoc habitu in sellam reponitur cadauer, ad cuius pedes propinqui in genua deuoluuntur, ualedicentes illi reponunt deinde cadauer in feretrum paratum ex ligno odorato, quod panno albo, in quo depicta est effigies defuncti insternitur. hac tumba per quindenarium integram in publico exponitur. fiunt interim varia pro defuncti anima ceremonia oblationesque. Tandem funus cum cantu & instrumentis musicis sepeliendum defertur, defoditurque, insigunt sepulchro pineam inciduam, donec exarescat. finitis hisce ceremoniis sacerdotes chartas, in quibus animalia atque mancipia picta sunt, flammis absumentes domum reuertuntur.

Mos orandi pro animabus defunctis fit hoc modo: Statuto quodam die mensis Augusti ingreditur monachus cum aliis duobus fratribus in aedes designatas. is circumstantes adhortatur, ut quatenus defuncti omni macula purum uelint & in angelum lucis transire, preces & oblationes debitas exaluant. mox altare apparant defuncti idolum super illud statuentes, thur adolentes, simulque quinque vel sex mensas dapibus pro defunctis insternentes. tum cantibus personant, tintinnabulisque perstrepunt. quae dum fiunt vulgus offert in altare chartas quasdam. tandem subdiaconus, qui missam pro defuncto celebrat, precatiunculam dicit, eam modulando. reliqui per choros responsant, & chartas quasdam pictas super altari incendunt. quibus peractis considunt hilares, genioque & gula indulgent libere: qui modus est purgandi animas uerissimus.

D. Chionensis Episcopi & Metropoliti in archiepiscopatu Lugdunensi

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

33

Nobiles & ditiores Lusitani in India equos alunt, in quibus per publicum obequitant, phaleris & tintinnabulis personantibus magnifice, inter ceteros satellites adest unus, qui muscas ab equo abigat, & qui supra equitantis verticem pileum more gentis contra emissarias cali preferat.

LIBRARY OF THE
MUSEUM OF NATURAL HISTORY

Order of the British Museum
The Trustees of the British Museum
The British Museum, London

34

Quod si equitandi fastidium Lusitanos ceperit, habent
 mancipia complura, quibus per publicum in lecticis de-
 ferantur. Sunt autem Lectica leuissima, & multa ar-
 te confecta. pertica ad quas appendent, constant ex ge-
 nere quodam arundinis crassissima, sed ferendo oneri
 satis firmo: unde baiulantibus minus oneri futura.

I 3

Qvo-

Faint, mirrored bleed-through text from the reverse side of the page, including a circular seal or stamp.

Faint handwritten text or markings at the bottom of the page.

QVOMODO Lusitanorum vxores & filia deferantur per publicum.

Omnes & filia Lusitanorum eadem pompa, qua ipsi domini, in lecticis deportantur per publicum. Lecticas Palankyn vocant. Tametsi vero rarissimum sit in publico mulierem videre, si quando tamen deuotionis ergo ad templa deferantur, id dicto modo in lecticis obue-latis fit, ne videlicet à prateruentibus conspiciantur; uti videre est in schemate appposito. intactas lecticas praefigura-uimus in sequenti schemate.

PERE-

Omnino laudabiliter & laudabiliter per ipsum

Omnino laudabiliter & laudabiliter per ipsum

Omnino laudabiliter & laudabiliter per ipsum

Omnino laudabiliter & laudabiliter per ipsum

Omnino laudabiliter & laudabiliter per ipsum

Omnino laudabiliter & laudabiliter per ipsum

Omnino laudabiliter & laudabiliter per ipsum

Omnino laudabiliter & laudabiliter per ipsum

Omnino laudabiliter & laudabiliter per ipsum

Omnino laudabiliter & laudabiliter per ipsum

XXXVI.

PEREGRINATIONES noctu deuotionis ergo à Lusitanis in
India susceptæ.

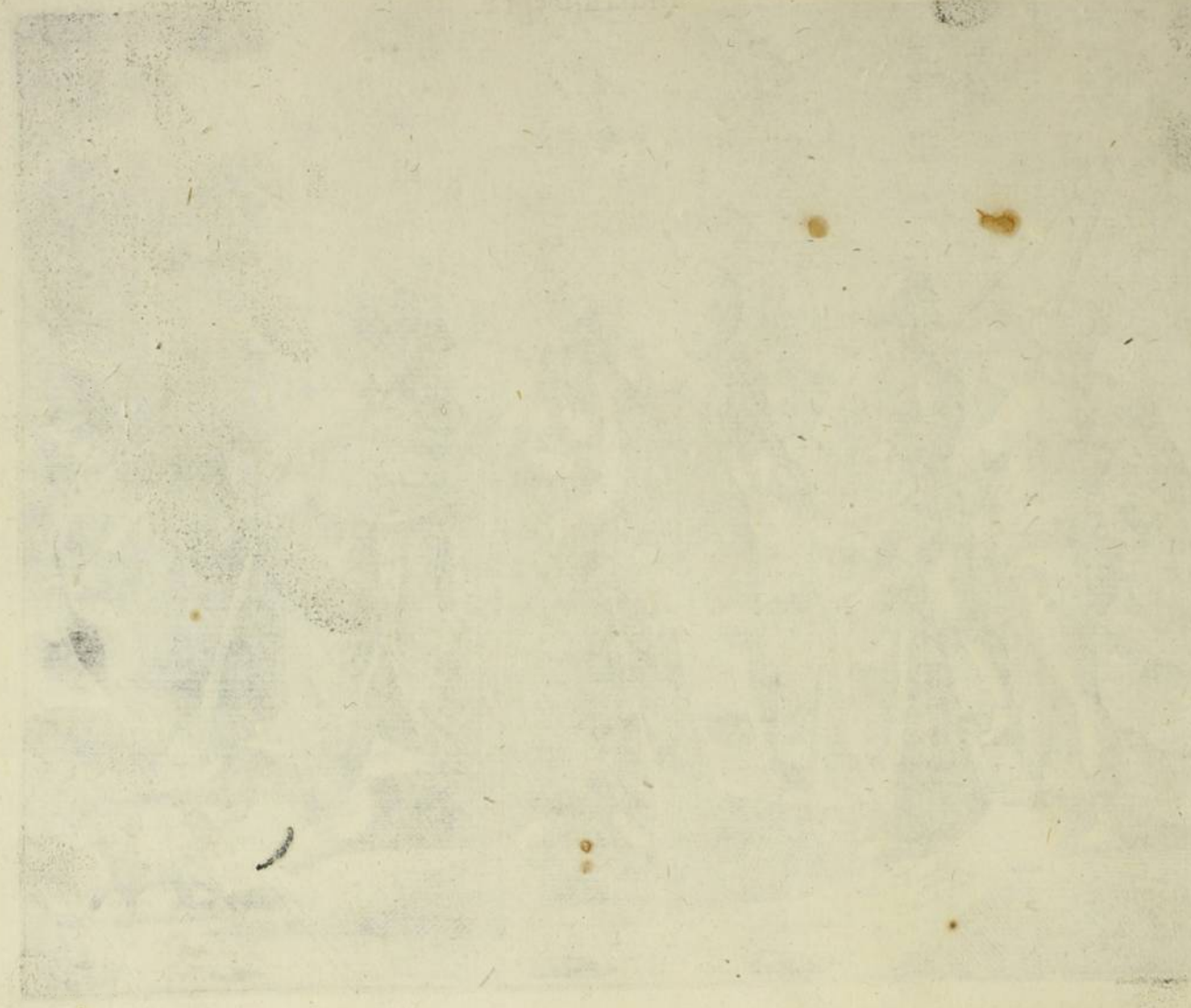
M

*Os est Lusitanis in India, ut noctu templa frequen-
tantes missam adeant. tum quidem tam viri quam
femina stipati mancipiis suis pedites incedunt, persua-
si hoc pedum officio se indulgentias largiter impetrare.
vide cap. 31.*

K

D_B

PARLIAMANT DE FRANCE

Or si l'on voit en l'air, et non sans peine
L'air qui se leve, et se leve sans cesse
L'air qui se leve, et se leve sans cesse
L'air qui se leve, et se leve sans cesse

Da R

Petoro Gochreduentato, Leyon

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

De foro Goæ frequentato, Leylon illis

V Era hac est representatio fori Leylon dicti, quod in Metropoli
 Archiepiscopus: Et frequentissima est ibidem negociatio quae
 tur suis notis distinximus.

1. Sub hoc numero designantur Palankyn sive lectica, de quibus
 euntibus minime conspiciantur, ipsa vero obuios quae
 2. Mangones equos phaleratos in foro domitantes, appensis simul tintinnabulis
 3. Nutrices lactentes Lusitanorum infantes, sive Slauæ à Lusitanis imprægnatæ
 4. Operarij, circumferentes aquam fontanam in vrceis per urbem.
 5. Proclamatores mercium, qui Et mancipia, Et quascunque alias res vendunt.
- Atque hac præcipue designanda fuerunt. cætera in Historia luculenter patent.

cto, vbi varia negotiaciones exercentur.

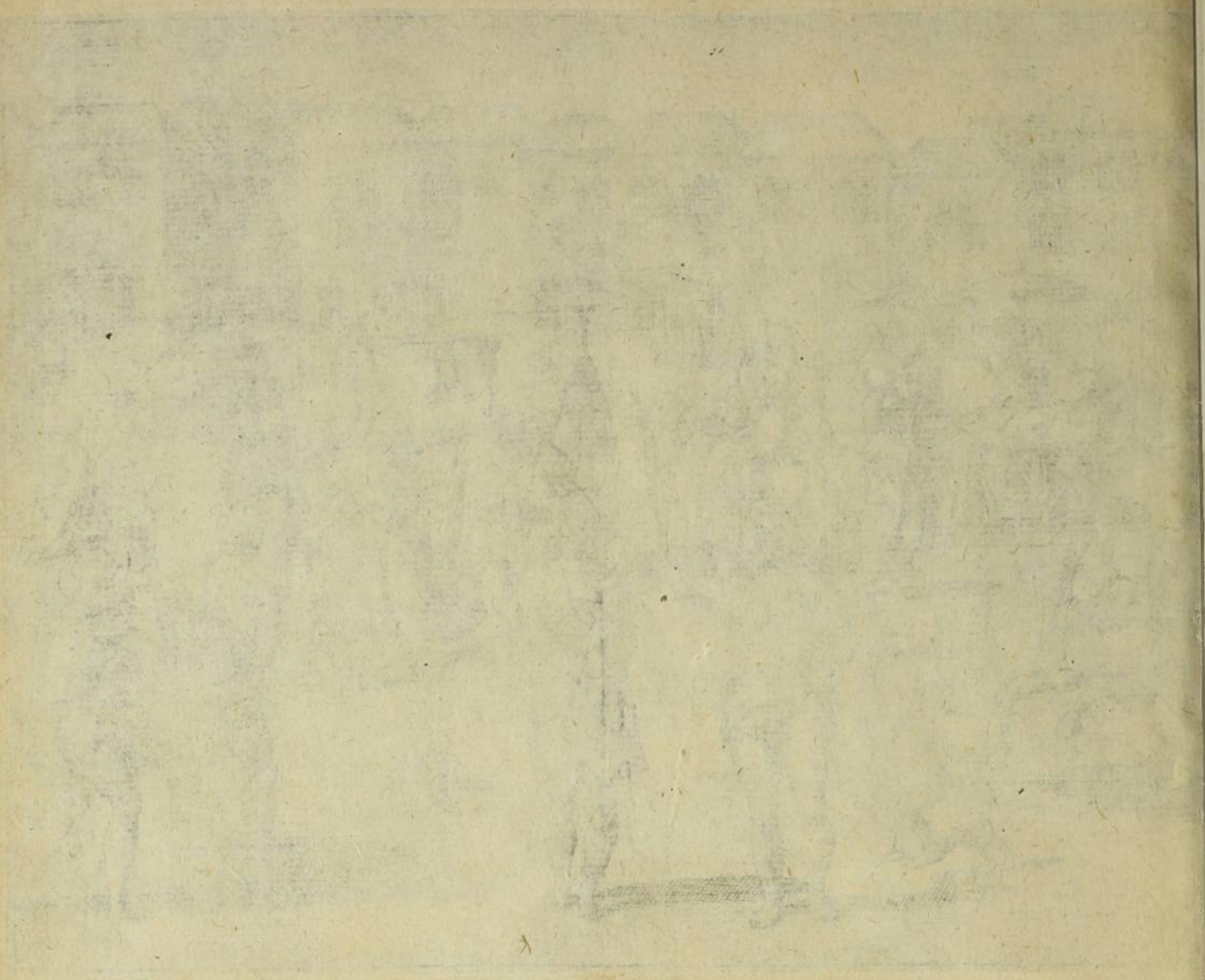
totius Indiae Goa frequentatur; residet autem in vrbe Goa & vicerex & diana, qualis in hoc schemate patet. quae ut singula manifestius discernan-

us agitur in 35. Icone, in quibus deferuntur mulieres ita tecta, ut à prater-

que recte contueri possint. is, è quorum sonitu & equi animentur, & emptores alliciantur. ata, quarum liberi editi manent in potestate dominorum.

es habent.

180. vbi varie negotiationes exercuerunt.

... in hac ...

... in ...

... in ...

... habent.

K 2

Quo habitu vulgus Lusitanorum in India per publicum incedat.

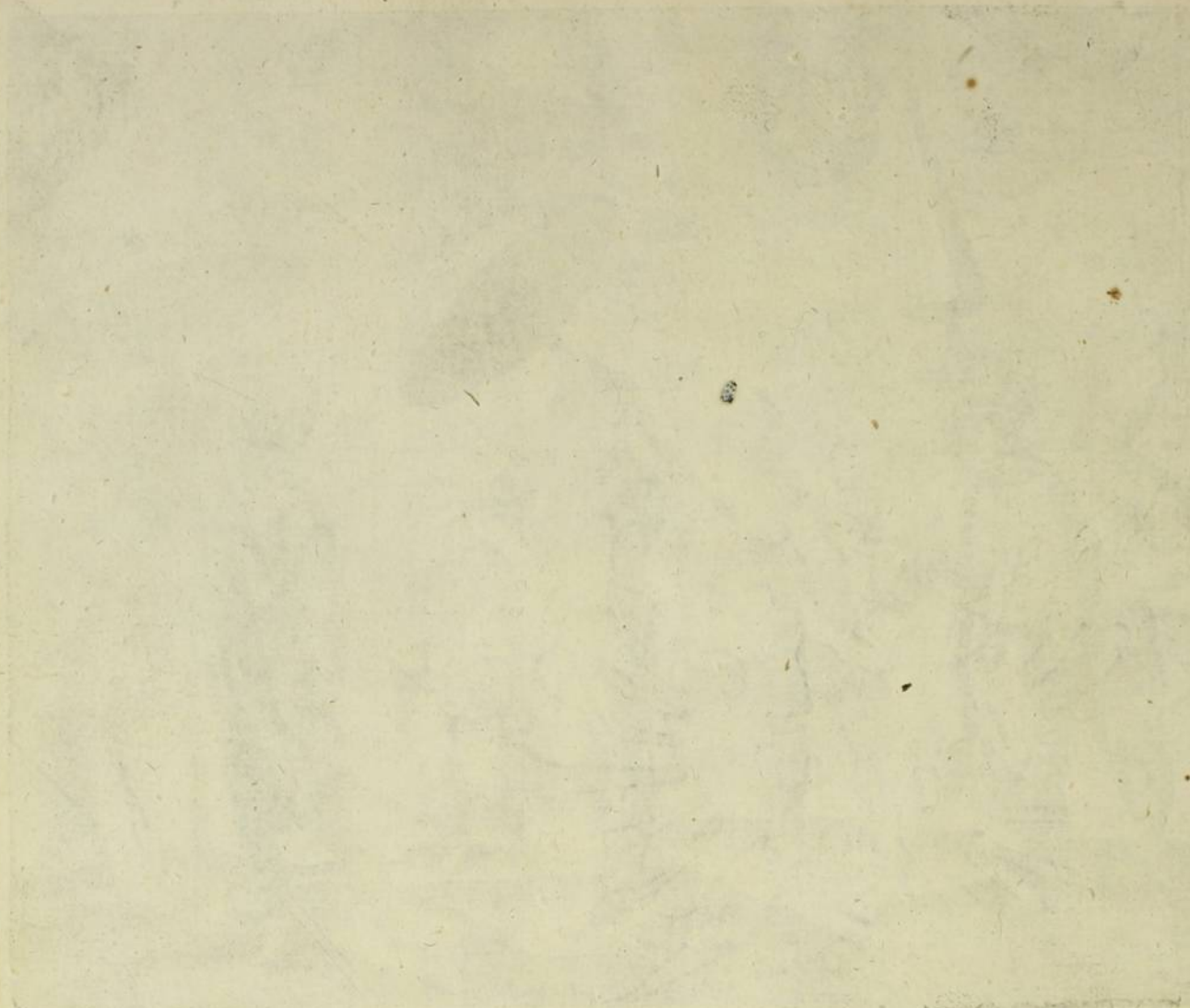

*I*ndem effigiamus & reliquos eo habitu, quo ad publica sacra accedunt, comitati & ipsi suis mancipiis pileos obtendentes more gentis. Si qui mancipia non habent propria, quales Soldati sunt, vilissima mercede ea conducere possunt.

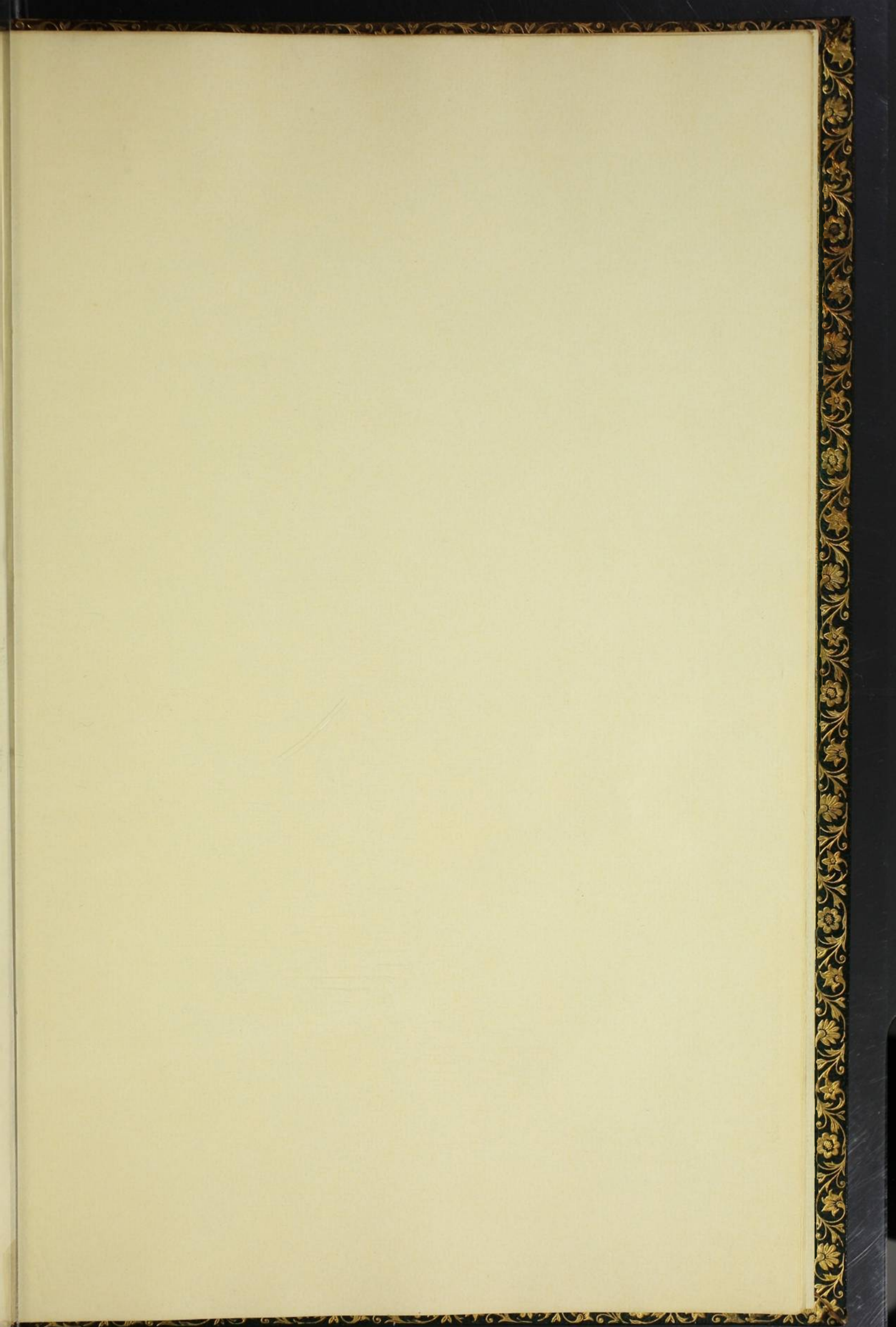
Qua sane sufficiant pro explicatione Iconum, qua & Historia lucem & lectori delectationem afferre queant.

F I N I S.

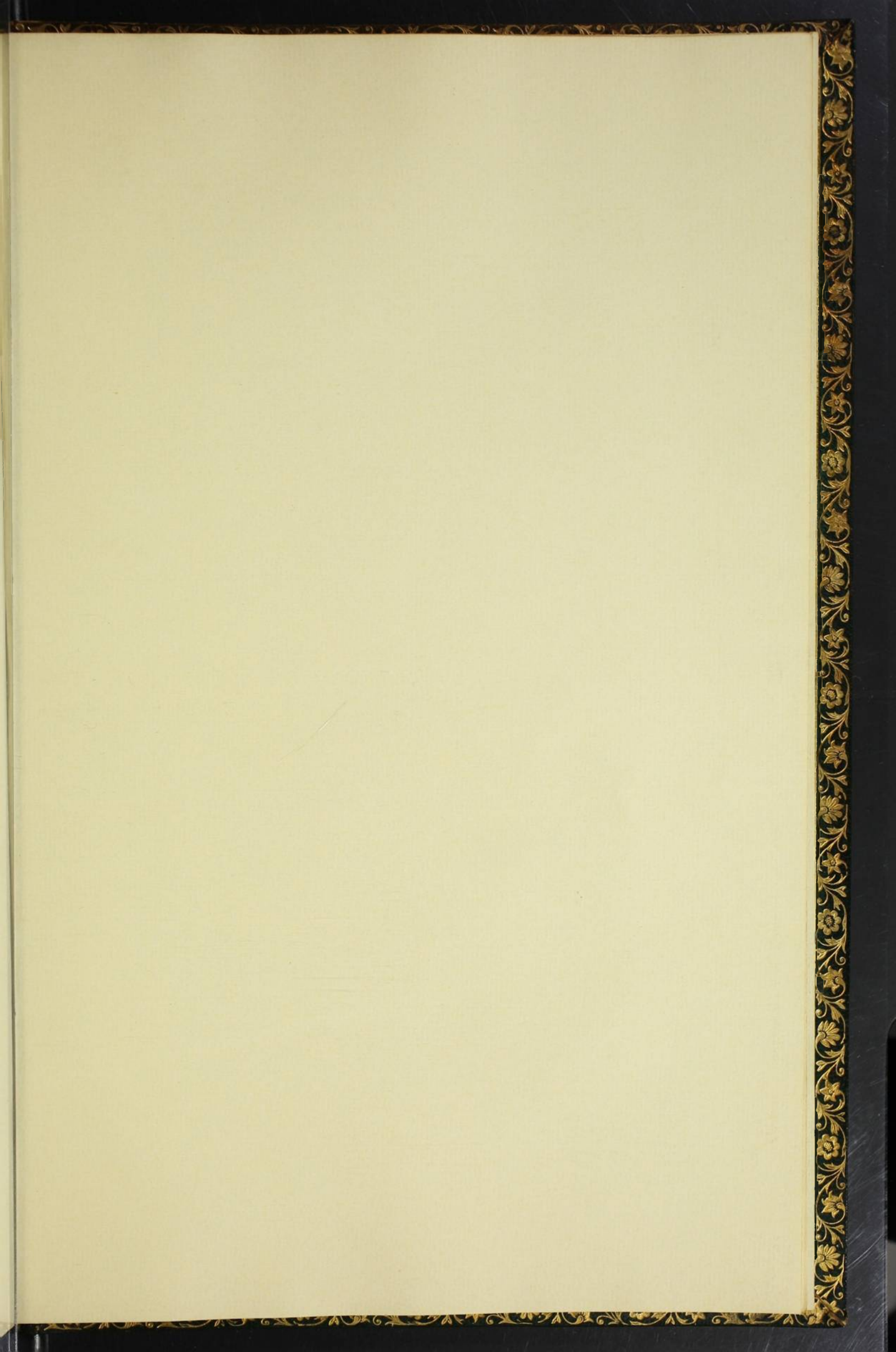
Geometriae libri octavi in qua de solidis tractatur.

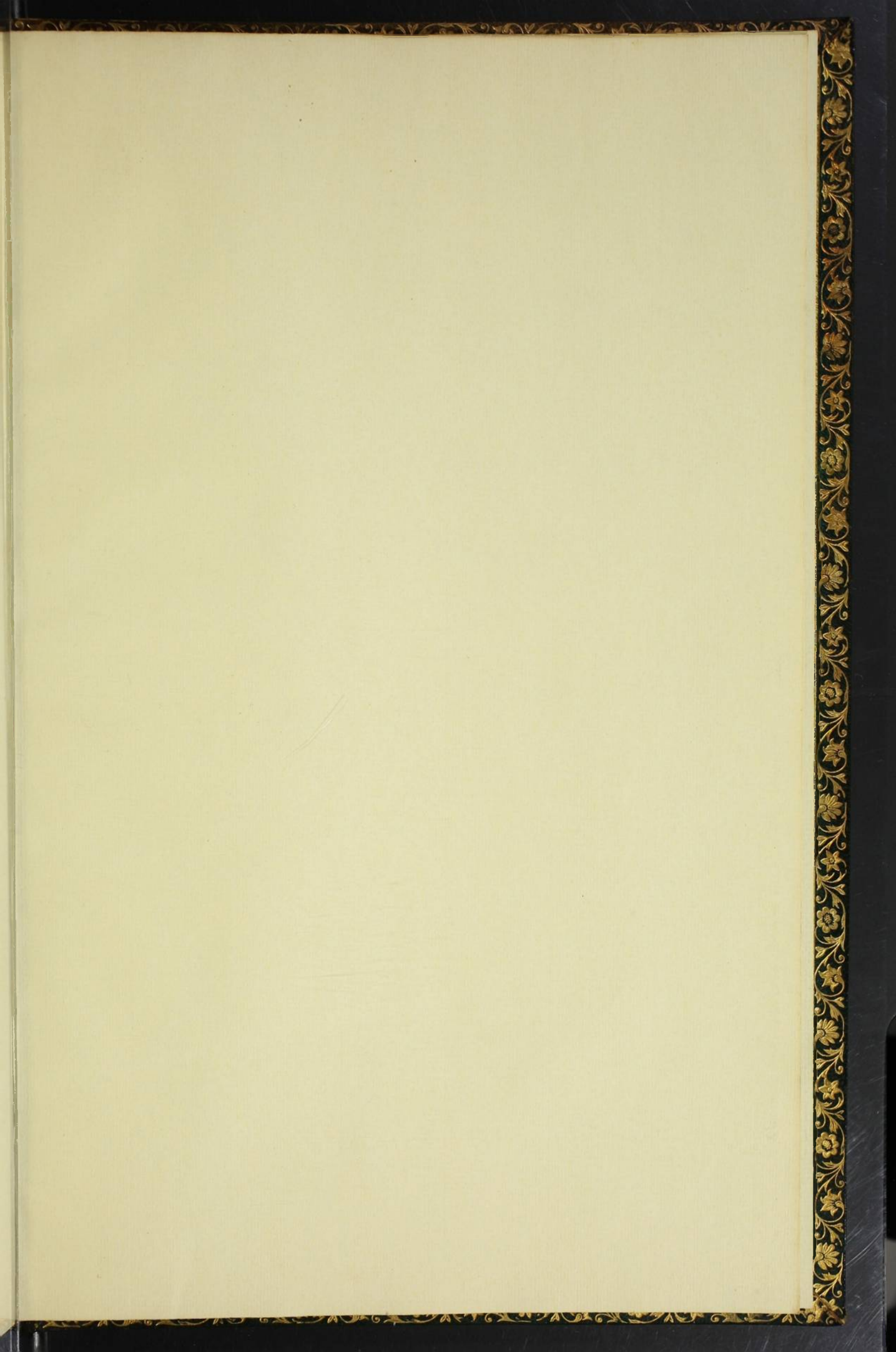
Geometriae libri octavi in qua de solidis tractatur.
De solidis quibuslibet, et de eorum proprietatibus.
De cylindris, conis, et sphaera. De solidis quibuslibet, et de eorum proprietatibus.
De cylindris, conis, et sphaera.

1/3

libro am. cas
Viajeros en general.

x d. c. 22. —

vii) 21

275.000, —

p/ Dr. Mindlin - a/c

David -

SP

